

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

16. YÜZYILA AİT YAZARI BİLİNMEYEN MENSUR BİR
BAZ-NAME İNCELEMESİ

Yüksek Lisans Tezi

111265

Hasan KURUTAŞ

İSTANBUL, 2002

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

16. YÜZYILA AİT YAZARI BİLİNMEYEN MENSUR BİR
BAZ-NAME İNCELEMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hasan KURUTAŞ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Gülşen Seyhan Alışık

İSTANBUL, 2002

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Hasan Kurutaş " 16. Yüzyıla Ait Yazarı Bilinmeyen Mensur Bir Baz-name İncelemesi" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği ~~4~~oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Gülşen S. Alışık
Üniversitesi

İmza

Üye : Doç. Dr. Cevat KAYA
Üniversitesi : ~~Prof.Dr. Emine Gürsoy Naskali~~

Üye : Prof.Dr. Ahmet Topaloğlu
Üniversitesi

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 19 / 12 / 2002 tarih ve 02 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emine Gürsoy NASKALI
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	II
ÖZET.....	III
KISALTMALAR.....	IV
1.İNCELEME.....	1
1.1. Av ve Avcılık Faaliyetleri	1
1.2. Tür Olarak Bâznâme	2
1.3. İstanbul Kütüphanelerinde Tespit Edilen Türkçe Bâznâmeler	3
1.4. Çalışılan Yazma Hakkında	3
1.5. Eserin Bölümleri.....	4
1.6. Eserin Dil Özellikleri.....	5
1.6.1. Eserin Söz Varlığı.....	8
2. METİN.....	11
3. SÖZLÜK	76
KAYNAKÇA.....	168
ÖZGEÇMİŞ.....	171
TIPKI BASIM	

ÖNSÖZ

İlk zamanlarda insanların zorunlu yiyecek teminini karşılamak için başlattıkları ve bir geçim vasıtası durumunda olan avcılık faaliyetleri, zamanla daha çok sportif amaçla düzenlenen birer eğlence durumuna gelmiştir.

Av ve avcılığa duyulan merak her dönemde Türklerin yaşam tarzının önemli bir parçası durumunda olmuş ve bu öneme paralel olarak av ve avcılıkla ilgili çalışmalara her dönemde itibar edilmiştir. Avcı kuş yetiştiriciliği zengin av kültürüne hizmet etmeye çalışan bir meslek kolu durumuna gelmiştir. İyi kuş yetiştirenlerin devlet katında itibar kazanması ve padişahların av kuşlarına önem vermesi zamanla bu konuda yazılan eserlerin sayısının artmasına sebep olmuştur. Kütüphanelerimizde bu konuyla ilgili pek çok eser mevcuttur.

Çalışmamızın kaynağı olan “Bâznâme”, İstanbul Belediye Kütüphanesi Muallim Cevdet Kitapları bölümünde 289 demirbaş numarası ile kayıtlıdır. Kimin tarafından yazıldığı belli değildir. Metnin kapak sayfasında bulunan “Germiyanoglu Süleyman Bey nâmına yapılmıştır” şeklindeki ibareden hareketle 13.y.y sonları 14.y.y. başlarında yazılmış olduğu söylenebilir. Mensur olarak kaleme alınmıştır. Kültür tarihimizin pek incelenmemiş bir konusunu ele almış olması dolayısıyla ilgi çekici bularak çalışmamıza konu edindiğimiz eser hakkındaki tezimiz üç bölümden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde av ve avcılık faaliyetleri ve tespit edilen bazı bâznâmeler hakkında bilgi verilmiş, eserin söz varlığı ve dil özelliklerine kısaca değinilmiştir. İkinci bölümde incelediğimiz eserin transkripsiyonlu metni yer almaktadır. Üçüncü bölüm metnin sözlüğünden oluşmaktadır. Ayrıca çalışmanın sonunda metnin tıpkı basımı da verilmiştir.

Çalışmamız sırasında kıymetli vaktini ayırmada gösterdiği cömertlikten dolayı hocam Yrd. Doç. Dr. Gülşen Seyhan Alışık’a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Türklerin her çağda av ve avcılık faaliyetlerine gösterdikleri ilgi, bu faaliyetlerin saltanat katında kazandığı itibar ve sultanların ava olan merakları sonucunda Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan av kültürü gelişmiştir.

Avcılıkta, iyi av kuşu yetiştirmek itibar vesilesi olmuş, bu durum av kuşu yetiştirmenin ve bakımının inceliklerini anlatan eserlerin yazımına da ilgi gösterilmesine yol açmıştır.

Üç bölümden oluşan çalışmamız, Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait bir “Bâznâme”nin inceleme,metin ve sözlüğünden oluşmaktadır.İnceleme bölümünde av ve avcılık faaliyetlerinin gelişimi özetlenmiş ve kütüphanelerimizde tespit edilen bazı bâznâmelere yer verilmiştir. İkinci bölümde “Bâznâme”nin transkripsiyonlu metni, üçüncü bölümde ise metnin sözlüğü yer almaktadır.

SUMMARY

The hunting tradition that has a very important place in Turkish culture has developed as a result of Turkish people's interest that they show for hunting and hunting activities in every period, of regarding that activities has acquired in the presence of the sovereign, and of the sultan's curiosity for hunting.

Training good falconers become an opportunity of regarding and that leded on interest in writing books that tell about training and looking for falconers.

This resarch has three parts; a study on a "*baznâme*" that belongs to Old Anatolian Turkish period, a text and a glossary. In the study part, we summarized the development of hunting and hunting activities and listed some "*baznâme*"s that we fixed in our libraries. In the second part the transcribed text of *Baznâme* takes place. In the third part is the glossary of the text.

KISALTMALAR

a.g.m.	Adı geçen makale
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
H.	Hicrî
M.	Mîlâdî
Ar.	Arapça
Far.	Farsça
Lat.	Latince
Yun.	Yunanca
Rum.	Rumca
Bkz.	Bakınız
TA	Türk Ansiklopedisi

I. İNCELEME

1.1. Av ve Avcılık Faaliyetleri

Tarihin ilk dönemlerinde zorunlu ihtiyaçların karşılanmasını sağlamak amacıyla başlatılan avcılık faaliyetleri medeniyetin gelişmesine paralel olarak bir spor ve eğlence halini almış, hükümdarların askeri talim yerine uyguladıkları bir oyun durumuna gelmiştir.¹

Avcı olarak yetiştirilen hayvanların türleri farklı olmakla birlikte (kaplan, pars, sırtlan, köpek, şahin vb.) aynı amaç için eğitildikleri şüphe götürmez, ancak yırtıcı kuşlar üzerine yazılan eserler, sarayda oluşan gelenekler, onların ayrı bir önceliğe sahip olduklarını gösterir. Yırtıcı kuşları yardımcı av hayvanı olarak kullanmanın tarihi de eskidir.²

Kuş yetiştiriciliği itibarlı bir iştir. Sultanların ava olan düşkünlükleri zamanla yetiştiricilik faaliyetlerinin kurumlaşmasına sebep olmuştur.

Asya'da kuşçuluk kültürünün geçmişi oldukça eskidir.³ Avrupa bu kültürden Asya'ya yapılan seyahatler sonucunda haberdar olmuştur. Bu tarihten sonra kuşçuluk bilgisi edinmek isteyen Avrupa, Doğu'dan kuşçulukta usta olan kişilerden yararlanmıştır. Mesela, Germen İmparatoru II. Friedrich' in "Kuşlarla Avlanma Sanatı" adlı eserini yazmadan önce Doğudan getirttiği kuş bakıcılarının bilgilerinden faydalandığı bilinmektedir.⁴

Avın ve avcılığın gündelik hayattaki geniş yeri, Selçuklu ve Osmanlı saraylarında avcı birliklerinin kurulmasını sağlamıştır.⁵

¹ ERDEM, Sargon: "Av". *DİA*, 4. c. 100. s.

² ÖGEL, Bahaeddin: "Avcılık", *TA*, 4. c. 251-255. s.

³ DOĞANCILIK: *Anabritanica*, 4. c. 358. s.

⁴ ERDEM, Sargon: *Agm.* 101. s.

⁵ CAFEROĞLU, Ahmet: "Türklerde Av Kültü ve Müessesesi" 7. *Türk Tarih Kongresi*, Ankara 25-29 Eylül (Kongreye sunulan bildiriler) 1. c. Ankara 1972.

Halk ve askerlerin birlikte gerçekleştirdiği süreklilik avları eğlencenin yanında, savaşa hazırlığa yönelik manevraların uygulandığı birer tatbikata dönüşmüştür.

Osmanlı sarayının av hizmetleri, kuşlar ve köpeklerle ilgili iki ana bölümde yürütülmekteydi. Yırtıcı kuşlar ile ilgili bölümler; çakırcılar, şahinciler ve atmacacılar olmak üzere üçe ayrılmıştı ve bunlar “şikâr ağaları” tarafından yönetiliyordu. Avcıların ve kuşların durumları kayıt altına alınmış, doğancılık devlet eliyle desteklenen bir kurum haline getirilmişti.⁶

Şahin, doğan, çakır, balaban, atmaca, sungur gibi yırtıcı kuşlarla yapılan avcılık faaliyetleri ateşli silahların çoğalmasının da etkisiyle azalmış, Doğancılık teşkilatı da XIX. yüzyılda yeniçeriliğin kaldırılmasından sonra lağvedilmiştir.⁷

1.2. Tür Olarak Bâznâme :

Bâznâme; yırtıcı kuşların av için beslenmesi, terbiyesi, bakımı ve hastalıklarının tedavisinde kullanılması gereken ilaçlar hakkında bilgi veren eserdir.⁸

Bâz “doğan” ve nâme “yazılmış şey” kelimelerinden meydana gelmiştir. Bu kelime, zamanla avcı kuş yetiştiriciliği üzerine yazılan eserlerin tamamı için kullanılan bir tür adı olmuştur. Şikârname, saydnâme kitabü’l-büzüzâd gibi isimler de nadir olarak bu tür için kullanılmıştır.⁹

⁶ IŞIK, Ahmet: “Osmanlı Devletinde Avcı Kuşu Yetiştiricilerinin Statüsü” *İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul 1986, 10. s.

⁷ IŞIK, Ahmet: “Avcı” *DİA*, 1. c. 114. s.

⁸ BÜYÜK LAROUSSE: 3. c. İstanbul 1986. 1434. s.

⁹ ÖZCAN, Abdülkadir: “Bâznâme”, *DİA*: 5. c. 284. s.

1.3. İstanbul Kütüphanelerinde Tespit Edilen Türkçe Bâznâmeler¹⁰ :

* **Bâznâme**, İndî mahlasıyla yazılmıştır. İstanbul Belediye Kütüphanesi Muallim Cevdet Yazmaları numara K.293'te kayıtlıdır, 42 varak ve manzumdur.¹¹

* **Bâznâme**, Namîzâde Murtazâ Efendi [t.y], Hamidiye Kütüphanesi, yazma, no:1014, 110 vr. Eserin İsâ b. Ali b. Hassân Asadî'nin Al-Camhara fîl-bayzara adlı eserinin ikinci kısmının tercümesi olduğu söylenmektedir.¹²

***Bâznâme**, [yazarı belli değil], İstanbul Üniversitesi Yazma Eserler Kütüphanesi, no:650, manzum, 9 bâb, 1892 beyit. Bilge' ye göre bu Bâznâme, sadece üstatlardan öğrenilenler anlatıldığı için, Türk kuşçularının fikirlerini gösteren yegâne eserdir.¹³

Bâznâme-i Padişâhî, [yazarı belli değil] H. 1009/M.1600, Millet Kütüphanesi Ali Emiri Yazmaları, tıp, no:44, 65vr.¹⁴

1.4. Çalışılan Yazmanın Özellikleri :

Tezimizin konusu olan “Bâznâme”, İstanbul Belediye Kütüphanesi Muallim Cevdet Kitapları bölümünde 289 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Ne zaman ve kimin tarafından yazıldığı belli olmamakla birlikte yazmanın kapak sayfasında, muhtemelen sonradan yazılmış olan, “Germiyanoglu Süleyman Bey nâmına yapılmıştır” kaydı bulunmaktadır. Bu nottan hareketle, Germiyanogulları'nın yaşadığı dönem de dikkate alınarak eserin 13.y.y. sonları 14.y.y. başlarında yazılmış olabileceği söylenebilir. Eser mensur olarak kaleme alınmış, 26 varak ve

¹⁰ RIFAT BİLGE: “İstanbul Kütüphanelerinde Bulunan Bâznâmeler.” Türkiyat Mecmuası: 7-8. c. 169-170. s.

¹¹ RIFAT BİLGE: Agm. 180. s.

¹² RIFAT BİLGE: Agm. 180. s.

¹³ RIFAT BİLGE: Agm. 181. s.

¹⁴ RIFAT BİLGE: Agm. 179. s.

155 bâbdan meydana gelmiştir.Eserin ilk sayfasında (1b) yirmi ,son sayfasında (27a) on yedi, diğer sayfalarda ise on dokuz satır bulunmaktadır.

Bölümler harflerle isimlendirilmiş ve alfabetik olarak sıralanmış; başlıklar ise kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Metin genel itibarıyla harekesiz olup okunmasında güçlük çekileceği düşünülen kelimeler, özellikle terim ya da özel ad niteliğindeki sözcükler, özenle harekelenmiştir.

1.5. Eserin Bölümleri :

Eserin 1b/02-1b/04 satırları arası duâya ayrılmıştır. 1b/05-1b/11 arasındaki satırlarda eserin yazılış amacı ve yazılış şekli anlatılmıştır.1b/11-1b/20 arasındaki bölümde eserin yazımı sırasında faydalanılan kitaplardan bahsedilir.2a/01-3b/18 arasındaki satırlarda eseri meydana getiren yüz elli beş bölümün alfabetik olarak bir listesi verilmiştir . 4a/01-4a/06 arasındaki bölümde eserin sonraki dönemlerde yapılacak çalışmalara katkı sağlaması dileğiyle konuya giriş yapılmıştır.

4a/06'dan itibaren daha önce başlıkları sıralana bölümler açıklanmaya başlanır:

- 1.Bölümde avlamanın ortaya çıkış şekli açıklanmıştır(4a/06-6b/02)
- 2.Bölümde av kuşlarının cinsleri ve türleri anlatılmıştır(6b/06-7a/17)
- 3, 4, 5 ve6. Bölümde doğanın özellikleri anlatılmıştır(7a/17-9a/04)
- 7, 8, 9, 10 ve 11. Bölümde şahinin özellikleri anlatılmıştır(9a/04-9b09)
- 12, 13 ve 14. Bölümde balabanın özellikleri anlatılmıştır(9b/09-10a/07)
15. Bölümde sakavenin özellikleri anlatılmıştır.(10a/07-10a/10)
16. Bölümde ala ve dalanın özellikleri anlatılmıştır(10a/10-10a/17)
17. Bölümde bazdarlığın gerekleri anlatılmıştır(10a/17-10b/06)
- 18-124 Bölümde şikerenin özellikleri anlatılmıştır. Şikere beslemede nelere dikkat edilemesi gerektiği, şikerenin huyları, hastalıkları ve bu hastalıkların tedavisi için yapılması gerekenler dile getirilmiştir(10b/07-25a/12)
- 124-130. Bölümde kuşların tedavisi için yapılan merhemlerin hazırlanışı anlatılmıştır(28a/12-25/b13)

- 130-133. Bölümlerde köpeklerin özellikleri anlatılmıştır.(25b/14-26a/03),
134. Bölümde köpeklerin nasıl besleneceği anlatılmıştır(26a/04-26a/07)
135-154. Bölümlerde itlerin hastalıkları ve tedavi yolları anlatılmıştır(26a/08-27a/17)
155.Bölümün sadece başlığı vardır: “Toğan etden kaldığındadır”(27a/17)

1.6. ESERİN DİL ÖZELLİKLERİ :

Metin gerek dili, gerek imlâsı, gerekse ses ve yapı özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesi'nin niteliklerini bütünüyle yansıtmaktadır. Bu bölümde eser, ses ve şekil özellikleri bakımından kısaca değerlendirilecektir.

1.6.1.Eserin Ses ve Şekil Özellikleri:

Eserin devrin imlâ hususiyetlerini yansıtan bazı özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

Ses Değişiklikleri

i/e ve e/i değişmesi:

Metinde i yazılıp bugün e olarak telaffuz ettiğimiz kelimeler mevcuttur; gice(11b/04), yi-(5b/11), bil(9a/19), biş(8a/16), vir-(6a/09), yıl(2b/10)

Metinde e yazılıp bugün i olarak telaffuz edilen kelime; eyü(2a/03).

t/d değişmesi :

ıudak(17a/17), ıoğ-(8a/05), ıamar(13a/06), dut-(14b/06), depe(14a/01), duzak(5b/08)

b/p değişmesi :

barmak(22b/05)

ķ/ğ değişmesi :

ıudagında(17a/17), ıopuğı(24b/09), olduğındadır(2a/19), şādlığı(19a/16), damagı(3a/03)

Yuvarlaklaşma

Metinde yuvarlak olarak geçen, ancak bugün düz şekliyle kullandığımız kelime ve ekler de mevcuttur: anuñ(4a/14), virür(14a/15), şikerenüñ(2a/08), nemlü(15b/01), etsüz(20b/16)

Ünlü ile biten bazı kelimelerde yükleme hali eki hemze ile gösterilmiştir: legençeyi(8a/15), nefteyi(3b/18), şikereyi(12b/12), tahtayı(15a/11), serçeyi(17a/06).

Metindeki bazı kelimelerde uyuma aykırı olarak bir düzleşme eğilimi göze çarpar: kuzı(16a/07), okı-(6a/16), süçi(4b/07), çüri-(25b/11).

Şekil Özellikleri :

Metinde bulunan Türkçe kelimelerin aldıkları ekler bakımından durumları aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Yapım Ekleri

+lık/+lik : azgın+lık, şayru+lık, avcı+lık, semiz+lik, virmek+lik

+lu/+lü : ağız+lu, ayak+lu, dil+lü, gönül+lü, yün+lü

+suz/+süz : tamar+suz, sinir+süz, et+süz

+cağ/+cek : ısı+cağ, ılı+cağ, örüm+cek

+cuğ/+cük : ufa+cuğ, uşa+cuğ

+ncı/+nci : bir+i+nci, biş+i+nci, iki+nci, altı+nci

+ca/+ce : saru+ca, degirmi+ce, Rum+ca

+cı/+ci : av+cı, toğan+cı, yağma+cı

-k/-k : buda-k, şovu-k, büyü-k, aç-u-k

-i/-i, -u/-ü : kök-u, tol-u, sık-ı

-ıcı/-ici : şınay-ıcı, öğred-ici

-ğan/-gen : kakı-ğan, uç-ğan

-mak/-mek : avlat-mak, semirt-mek, ur-mak

+la-/+le- : şaň+la-, beliň+le-, göz+le-, bis+le-

+ar/+er : ağ+ar-, baş+ar-

+ar/+er	: ağ+ar-, baş+ar-
-l-	: döğ-i-l-, süz-i-l-, aç-ı-l-, tur-ı-l-
-t-	: depre-t-, semir-t-, avla-t-, eri-t-
-dur/-dür-	: üleş-dür-, kız-dur-, acık-dur-
-n-	: silk-i-n-, avla-n-, depre-n-

Çekim Ekleri

İyelik ekleri	: barmağ+ı, eyü+si, mizâc+ları, peygamber+üm
Çokluk eki	: armağan+lar, etmek+ler, anlar
Hal ekleri	: şikere+nüñ, kuş+a, ev+de, av+dan, bal+ıla

Zaman Ekleri

Görülen geçmiş zaman	: aç-du-m, gör-dü-m, yar-dı-lar
Öğrenilen geçmiş zaman	: dut-mış, döndür-mişler, gör-miş
Geniş zaman	: sür-er-ler, deg-mez, bağla-r-lar
Gelecek zaman	: dökül-iser, id-iser-sin

Dilek Kipleri

Emir kipi	: ur-gıl, al-ma-sun, şakla-ñ, vir-üñ
İstek kipi	: toyurma-y-a-lar, çık-a, ol-avuz
Şart kipi	: açıl-sa, bilin-me-se

Sıfat-fiil Ekleri : diril-en, yara-maz, kudur-mış

Zarf-fiil Ekleri : dut-ıcağ, koy-up

İsim-fiil Ekleri : gel-mek, avlat-mak, dut-mak

i- fiili : i-dügin, i-miş, i-se

Birleşik Fiiller : koy-ı vir-, cevâb vir-, emin ol-, ihtiyar it-, rivâyet kıl-, hâsıl eyle-

1.6.2. Eserin Söz Varlığı :

Eserde bulunan kuş, bitki, hastalık adları, ilaç isimleri, av ve avcılık ile ilgili terimler, kuşların özellikleri ile ilgili kavramlar eseri kelime hazinesi bakımından ilgi çekici duruma getirmektedir. Bu bölümde metin içerisinde bulunan terim sayılabilecek bu türdeki kelimelerin sınıflandırması yapılmıştır.

1.6.2.1. Av ve Avcılık Terimleri:

Ağ, av, avcı, avcılık, avlamak, avlanmak, avlatmak, bāz-dār, bāz-dārlik, dest-vān, duzak, elek, gönder, hakne, kalbır, kemend, kuşla-gāh, kündelemek, kürenç, nişāme, nişter, şayyad, şikār, tabl-baz, toğancı

1.6.2.2. Avcı Kuş İsimleri :

ada çağır, adgac, Afrikī, ala, āşiyānī, ‘atıfī, atmaca, balaban, balhan, barıkī, başık, baykuş, bāz, cerez, çağrı, çağır, çay, çördüp, dahistānī, dala, dīsiz, dürrāc, eksenterin, ferrūc, gerkes, gezārī, gurāb, gurubuhī, habeshī, hālurī, heyül, hüdhüd, karakarga, karatavuk, karagöz, kargukuş, kartal, kartos, kerkeriz, kermi, keyigliguş, kılıç kuş, kırkır, lizāklori, mukaenes cebin, öksümüşin, racīf, revāci, ruskiz falkonin, sābūnī, şagırū’l-an, sengek, sunkur, şikere, taraman, tīzbu, toğan, tuğrul, zemc.

1.6.2.3. Avcı Kuşların Özellikleri İle İlgili Kelimeler :

āvāzlu, avlu, ayaklu, başlu, billü, boyunlu, burınlı, dişlü, geçürgen, görklü, hoş-suvār, ısrıgan, kafalu, kağıgan, kāmethylü, kanadlu, kaşlu, nazarlu, pençeli.

1.6.2.4. Kuşların Vücutlarından Bir Bölümü Anlatan Kelimeler:

Aya, ayak, bağarsuk, bağır, başık, baş, bil, boğaz, boyun, boynuz, bögrek, burın, ciger, çengāl, çeyni, damak, depe, ebhire, eyegü, göbek, göğüs, göyüngöz, havsala, havāfī, incik, karın, kasak, kavādim, koyın, kulak, kursorak, mide, öyken, paça, pençe, süfre, tīfuz, topuk, toynaç, tudak.

1.6.2.5. Kuşların Hastalıkları İle İlgili Kelimeler :

baş, başcuğaz, bevāsir, cerahāt, hārū'l asab, hiz, hırak, huvar, ıstāram, işhal, kabz, kıla⁶, kulınc, mih renci, nikris, rebuve, renc, sāñul, sedr, şıdma, sıhaç, sükāb, süreng, tuğme, uyuz, yağır, yenirbaş, zükām.

1.6.2.6. Hastalıklar İçin Hazırlanan İlaçlar:

āhek merhemi, cevāriş, ceviz mastaki, dārū, engebin-i müdebbir, hardal, hun-ı siyavşān, kāfur-ı kaysur, merhem, mumya, müşhil, nişadur, şehm-i ermeni, tīn-i ermeni, tīn-i mahtum, tiryāk,

1.6.2.7. İlaç Hazırlamada Kullanılan Maddeler:

Celitet, cibel āhen, ermen, hurfe, huzasır-ı mekki, jengar, kāfur, kalkıl, kandese, kibrit, küf, meviz, miran, mürdeseg, sinubir, sırtan, sumag, şikalsen, şirügan, meviz.

1.6.2.8. Metinde Geçen Bitki Adları :

Akakıya, akır-ı karha, ak şeker, 'akuşı, anasun, anzarot, arpa, babadya, badiyāne, bakla, belesān, benefşe, buğday, burak, cevz-i hindī, cintiyāne, cūlnār, çevgen, çörek, çükendür, dārçın, erük, feslegün, fındık, fūlfül, gül, hanzal, harmel kalı, hatmi, hayyü'l 'ālem, helīle, hıyar şenbe, hindbā, ırku's süsī, ikililü'l melik, kabak, kāmış, karanfil, kasnı, kaysı, kemnün, kerdeme, kesek, keşire, kettān, kişniş, koz, lāden, loran, mukil, māş, mazu, mersin, mu'āş, müşk-bīd, nergis, nil, perr-i siyavuşan, piyaz, ravend-i çīnī, rāziyāne, sadme, sandal, susam, sünbül, şalgam, tabarzad, 'ūd, 'ūdū'l levc, tirmus, 'usfur, yarpuz, yonca, zeyt, zernih.

1.6.2.9. Metindeki Hayvan Adları :

Bıldırcın, buzağı, çocuk, dasu, deve, dilkü, enük, eşek, geyik, it, kaplan, keçi, keklik, kertekeler, kırlağıç, kirpi, koyun, köpek, kurbağa, kuzu, küzen, leglek, oğlak, öküz, ördek, örümcek, pars, saka-i hicāzī, saķave, saķr, serçe, sıçan, sığır, şışek, tavuk, tavus, tihü, turna, toñuz, yılan, zağar.

1.6.2.10. Metindeki Yiyecek Adları :

Abavlu, badem, bal, et, etmek, müste.

A large, semi-transparent red 'X' watermark is centered on the page, spanning across the middle section.

METİN

[01b]⁽⁰¹⁾ Bāz-nāme

⁽⁰²⁾ Bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

⁽⁰³⁾ (elḥamdüli'llahi'l 'aliyyü'l 'alā 'aliyyü'l-gaffār ve's-şalavat 'ale'n-nebiyyü'l muḥtār Muḥammed ḥātemü'l-enbiyā 'alā ḥıyār ve 'alī ala ve's-şāḥabe ve's-selām teslīmā ⁽⁰⁴⁾ dā'imā ebedā keşirā ala yevmü'l-ḳarar ammā ba'dü)

Pādişāhlar ve melikler ve avcılar (ebed-hüm Allahü te'ālā) bileler kim şādık ⁽⁰⁵⁾ dostlar ve muvāfık yārānlar, avcılık içinde üstādlardı. Baña eyitdiler ki: "Avlamak ve avcılık nicesinde çok ⁽⁰⁶⁾ zahmet çeküp-durursın. Gerekdür kim bir kitāb düzesin ki senden soñra pādişāhlara yād-gār ola. Zīrā ⁽⁰⁷⁾ varını bu 'ilmde geçürdük. Şāhinüñ ve balabanuñ ve dükel şikār kuşlarınıñ yararın ve yaramazın, sağlığın ve şayrılığın ⁽⁰⁸⁾ ve 'alāmetlerin ve sebeblerin ve her rencin kefāretin ve her ta'āmun ziyānın ve fā'idesin zireklig-ile ve şınamaḳla ⁽⁰⁹⁾ ḥāşıl eyledüñ, zāyi' olmasun." Didiler. Gördüm ki bu nāzik 'ilm içinde beni ihtiyār itdiler. Ulu sözine ⁽¹⁰⁾ muḥālefet eylemek devlet nişānı degüldür, pes cem' itdüm, üstādlaruñ kitāblarını ve daḫı kendim şınaduklarımı. ⁽¹¹⁾ Daḫı ne kitāb kim ṭabī'atuma muvāfık geldi, okıdum. Evvel Ahlāt şehrine bir kitāb gelmiş-idi. Māverā'ü'n-nehir'den ⁽¹²⁾ Sāsāniler meliki Cemāleddin Muḥammed Genciyye kim Sāsāniler oğlu idi. Tārīḥ biş yüz altmış tokuzda ve daḫı Ḳayşar ⁽¹³⁾ Raḳşar kitābın İslambolda ki Bengitāy Sektoros'uñ, tārīḥ biş yüz altmış birincide. Daḫı Ḥāḳan kitābıyla Hind meliknüñ ⁽¹⁴⁾ kitābın daḫı 'İzzeddin Muḥammed Lāsukünī kitābın Dımışk'da, tārīḥ biş yüz altmış yidincide. Daḫı 'İtrif kitābın -'Arab ⁽¹⁵⁾ üstādı idi.- daḫı Ebu'l Ḳāsım kitābın, tārīḥ biş yüz toksanda. Daḫı Nüşirü'r-revān 'Ādil kitābın İsfahānī ⁽¹⁶⁾ düzmiş[i]di, tārīḥ biş yüz toksan içinde. Daḫı Mütāhizler kitābında, Ḥaleb'de Ḥorāsānī ve Muḥammed Belḫī ki ⁽¹⁷⁾ tārīḥ biş yüz yitmişde. Daḫı İmām Fahrü'r-rāzī kitābın Alparslan Ḳarabuḡānuñ idi, tārīḥ biş yüz toksan ⁽¹⁸⁾ yidincide. Daḫı bu şan'atlar içinde ḳabül yārān kişileruñ sözlerinüñ gāyet mücerreblerin, ihtiyār kıldum ki ⁽¹⁹⁾ 'ilmüñ.pāyānı yokdur. Velikin

‘aqlum ve tecribüm irişdüğince bu “Bāz-nāme”i düzdüm, yüz elli biş bāb üzerine. Tā zîrek ⁽²⁰⁾ kişilerün zihnine inanmağa yarar ola kîm bunlar az işâret ile çok işler hâşıl iderler.

Bāb-ı a, [02a]⁽⁰¹⁾ avlamak nice peydâ oldı, anı bildürür.

Bāb-ı b, av kuşı kaç cinsdür ve kaç dürlüdür, anı bildürür.

Bāb- ı c, ⁽⁰²⁾ toğanların eyüsin bildürür.

Bāb-ı d, levnin bildürür.

Bāb-ı h, çağırılarnı mertebelerin bildürür.

⁽⁰³⁾ Bāb-ı v, toğanun zîrekligin ve aňlamaklıgın bildürür.

Bāb-ı z, eyü şāhin nice olur, anı bildürür.

⁽⁰⁴⁾ Bāb-ı ħ, şāhinün zîrekligin bildürür.

Bāb-ı t, şāhinün yigligin bildürür.

Bāb-ı y, ⁽⁰⁵⁾ şāhinün kanadı tizligin bildürür.

Bāb-ı yā, şāhinün rengi yigregın bildürür.

Bāb-ı yeb, balabanun eyüsin bildürür.

⁽⁰⁶⁾ Bāb-ı yec, balabanun rengi eyüsin bildürür.

Bāb-ı yed, ulu ava kankı balaban yigdür, anı bildürür.

Bāb-ı yeh, sakāvenün yigregınun nişānındadır.

⁽⁰⁷⁾ Bāb-ı yev, ala ve dala eyüsinün nişānındadır.

Bāb-ı yez, bāz-dārlıgın şartındadır.

Bāb-ı yeh, ⁽⁰⁸⁾ şikerenün tabīatların fark itmekdedür.

Bāb-ı yet, şikere medhindedür.

Bāb-ı k, ne kuş olā ⁽⁰⁹⁾ kim şikereden gayrı āvlamağa yaraya.

Bāb-ı kā, şikerenün ta‘āmı taqdīrin bildürür.

Bāb-ı keb, ⁽¹⁰⁾ şikereye kağırmak öğretmek bildürür.

Bāb-ı kec, şikerenün şikāre harīz olduğınun hāilesin bildürür.

⁽¹¹⁾ Bāb-ı ked, toğanun avdan yüz döndürdüğündedir.

Bāb-ı keh, şikere kāhil olduğındadır.

⁽¹²⁾ Bāb-ı kev, şikere yavuz ‘ādet dutduğı hīlesindedür.

Bāb-ı kez, şikerenün hāyinliğin ve kaçmak nişânın bildürür.

(13) Bāb-ı keh, pervāz uracağının nişânın bildürür.

Bāb-ı keç, şikere yırşınmağı bildürür.

Bāb-ı l, (14) şikerenün sâğlığındadır.

Bāb-ı lā, şikerenün sayruluğı nişânındadır.

Bāb-ı leb, şikerenün cemi' illetlerinün nişânındadır.

(15) Bāb-ı lec, mazarratdan sayruluğının nişânındadır.

Bāb-ı led, teninde çıkan sayruluğı beyânındadır.

Bāb-ı leh, (16) ölüm nişânın beyân ider.

Bāb-ı lev, şikereyi semirtmekdedür.

Bāb-ı lez, şikereyi arık itmekdedür.

Bāb-ı leḥ, (17) kürenç itmegin vaşfında ve daḥı tedbîrindedür.

Bāb-ı leṭ, kürenç-hāneye nice av yigdür anı bildürür.

Bāb-ı mim, (18) kürençden tiz çıkmağı bildürür.

Bāb-ı mā, kürençden çıkdüğünün tedbîrindedür.

Bāb-ı meb, şikerenün başı (19) ağrısındadır.

Bāb-ı mec, şikerenün başı ağrısı balgamdan olduğındadır.

Bāb-ı med,[02b] (20) başı ağrısı huşk yilden olduğındadır.

Bāb-ı meh, başı ağrısı balgamdan (22) ve yilden olduğındadır.

Bāb-ı mev, nefesden hasta olmakdadur.

Bāb-ı mez, şikerenün başı (23) ağrısı balgamdan ve nefesden olduğındadır.

Bāb-ı meḥ, şikerenün başınd[a] ḥaş nişânındadır.

Bāb-ı (24) meṭ, şikerenün gözi ağrısındadır.

Bāb-ı n, şikerenün gözine kara şı indüğindedür

Bāb-ı nā, (25) şikerenün gözine ak düşdüğindedür.

Bāb-ı neb, şikerenün kulağı ağsındadır.

Bāb-ı nec, (26) şikerenün dili kurduğındadır.

Bāb-ı ned, şikerenün ağzında yün olduğındadır.

Bāb-ı neh, (27) şikerenün ağzında kılā' olduğındadır.

Bāb-ı nev, ağzında ve başında yinerbaş belürdüğündedir.

⁽⁰⁸⁾ Bāb-ı nez, boğazında hırāk olduğındadır.

Bāb-ı neḥ, boynunda yinerbaş o<ldu>ğındadır.

⁽⁰⁹⁾ Bāb-ı neṭ, şikerenüñ havşalasında kurd olduğındadır.

Bāb-ı s, şikerenüñ havşalasında ⁽¹⁰⁾ yil olduğındadır.

Bāb-ı sā, şikereyi ıssı urduğındadır.

Bāb-ı seb, şikereye şovuk koyduğındadır.

⁽¹¹⁾ Bāb-ı sec, şikerede sedr olduğındadır.

Bāb-ı sed, şikere erüdüğündedir.

Bāb-ı seh, şikere tonlı ⁽¹²⁾ şolımağdadur.

Bāb-ı sev, şikereye tütün irdüğündedir.

Bāb-ı sez, şikerede ıştāram olduğındadır.

⁽¹³⁾ Bāb-ı seḥ, sül hastalığındadır.

Bāb-ı seṭ, şıdmadadır.

Bāb-ı ‘a, şikerenüñ siñiri süst oldı ⁽¹⁴⁾ ğındadır.

Bāb-ı ‘ā, sayrılığda çok silkinür ola.

Bāb-ı ‘ab, teninde yil olduğındadır.

⁽¹⁵⁾ Bāb-ı ‘ac, şikerenüñ kuşduğındadır.

Bāb-ı ‘ad, şıdmada kuşduğındadır.

Bāb-ı ‘ah, ⁽¹⁶⁾ rencden ve yarmağdan kuşduğındadır.

Bāb-ı ‘av, ciger ağrısından kuşduğındadır.

Bāb-ı ‘az, ⁽¹⁷⁾ ıssıdan kuşduğındadır.

Bāb-ı ‘aḥ, şovukdan kuşduğındadır.

Bāb-ı ‘aṭ, ⁽¹⁸⁾ yaramaz ta‘āmdan kuşduğındadır.

Bāb-ı f, kıl sebebinden kuşmağdadur.

Bāb-ı ⁽¹⁹⁾ fā, şikere ta‘āmdan kalduğındadır.

Bāb-ı feb, şikere mi‘desi za‘īf olduğındadır.

[03a] ⁽⁰¹⁾ Bāb-ı fec, şikere kendü yünleriñ çekdüğündedir.

Bāb-ı fed, şikere mütegayyir olduğındadır.

⁽⁰²⁾ Bāb-ı feh, şikerentün yüninde bit belürdükindedir.

Bāb-ı fev, naḳb şayrulıgındadır.

Bāb-ı ⁽⁰³⁾ fez, şikerentün cerāhatindedir.

Bāb-ı feh, damağı ağırdugındadır.

Bāb-ı feṭ, yüni ⁽⁰⁴⁾ dibinde yinerbaş olduğındadır.

Bāb-ı ş, kanadlarında yıl olduğındadır.

Bāb-ı şā, ⁽⁰⁵⁾ şikerentün kanadı ağırdugındadır.

Bāb-ı şab, şikerentün yüni dibinde kurd belürdügindedir.

Bāb-ı ⁽⁰⁶⁾ şac, şikerentün etinde yinerbaş olduğındadır.

Bāb-ı şad, şikerentün arkası ağırdugındadır.

⁽⁰⁷⁾ Bāb-ı şah, şikerentün arkasında yıl olduğındadır.

Bāb-ı şav, nefes rencindedir.

⁽⁰⁸⁾ Bāb-ı şaz, şikerentün rebuvesindedir.

Bāb-ı şah, şikerentün rebuvesi balgamdan olduğındadır.

⁽⁰⁹⁾ Bāb-ı şaṭ, şikerentün sañı taş olduğındadır.

Bāb-ı k, ciger ağrısındadır.

Bāb-ı ⁽¹⁰⁾ kā, karnında hūvār olduğındadır.

Bāb-ı kab, şikerentün karnında yıl olduğındadır.

Bāb-ı ⁽¹¹⁾ kac, karnında kurd olduğındadır.

Bāb-ı kad, şikerentün karnında īriñ olduğındadır.

Bāb-ı ⁽¹²⁾ kah, şikerentün karnı ağrısı şovukdan olduğındadır.

Bāb-ı kav, et-ile deri arasında kurd ⁽¹³⁾ olduğındadır.

Bāb-ı kaz, yünün koparıcağ girü bitmedügindedir.

Bāb-ı kaḥ, şikerentün ⁽¹⁴⁾ gönlegine bit düşdügindedir.

Bāb-ı kaṭ, yüni nākış çıkdugındadır.

Bāb-ı kay, ⁽¹⁵⁾ şikerentün yüni egri çıkdugındadır.

Bāb-ı kayā, yüni vakıtsuz düşdügindedir.

Bāb-ı ⁽¹⁶⁾ kayb, şikerentün göti tar olduğındadır.

Bāb-ı kayc, karnı kabz olduğındadır.

Bāb-ı ⁽¹⁷⁾ kayd, şikerenün kârını bağlanduğındadır.

Bāb-ı kayh, şikerede bevāsir olduğındadır.

⁽¹⁸⁾ Bāb-ı kayv, şikerede sıhaçda olduğındadır.

Bāb-ı kayz, şikerenün ayağı ⁽¹⁹⁾ şişdüğündedir.

Bāb-ı kayh, şikerenün niķrīsindedür.

Bāb-ı kayt, şikerenün[03b] ⁽⁰¹⁾ ayağında yıl olduğındadır.

Bāb-ı kak, şikerenün ayağı şınuğındadır.

Bāb-ı kakā, şikerenün ⁽⁰²⁾ ayası şişdüğündedir.

Bāb-ı kakab, şikerede süreng olsa.

Bāb-ı kakah, şikerede ⁽⁰³⁾ şāñul olduğındadır.

Bāb-ı kakad, şikere yūñi veyā kıyruğı şıduğındadır.

Bāb-ı kakah, ⁽⁰⁴⁾ şikerenün çengāli şınuğındadır.

Bāb-ı kakav, ayağında ve ayasında mıh renci olduğındadır.

⁽⁰⁵⁾ Bāb-ı kakaz, şikerenün şerbetindedür.

Bāb-ı kakah, engebın müdebbirdedir.

⁽⁰⁶⁾ Bāb-ı kakať, cevārişdedür.

Bāb-ı kal, dahı bir dürlü cevārişdedür.

⁽⁰⁷⁾ Bāb-ı kalā, şovuk dārūdudur.

Bāb-ı kalab, āhek merhemindedür.

Bāb-ı ⁽⁰⁸⁾ kalac, Cālīnus merhemindedür.

Bāb-ı kalad, kıy dārūdudur.

Bāb-ı kalah, ⁽⁰⁹⁾ itler şıfatındadır.

Bāb-ı kalav, itlerün rengindedür.

Bāb-ı kalaz, itlerün dişisiñ ⁽¹⁰⁾ yigregindedür.

Bāb-ı kalah, itleri semirtmekdedür.

Bāb-ı kalať, itlerün gözine āķ ⁽¹¹⁾ düşdüğündedir.

Bāb-ı kam, itün kudurduğındadır.

Bāb-ı kamā, itlerün uyuz olduğındadır.

⁽¹²⁾ Bāb-ı kamab, siñiri süst olduğındadır.

Bāb-ı kamaḥ, ite bit ve kene düşdügindedür.

⁽¹³⁾ **Bāb-ı kamad, itüñ tamarı açılduğındadır.**

Bāb-ı kamaḥ, itüñ karmı ağınduğındadır.

⁽¹⁴⁾ **Bāb-ı kamav, karmında kurd olduğındadır.**

Bāb-ı kamaz, eli ve ayağı egri ⁽¹⁵⁾ olduğındadır.

Bāb-ı kamaḥ, itüñ süñügi şınduğındadır.

Bāb-ı kamaḥ, itüñ ⁽¹⁶⁾ ayağı ağırsundadır.

Bāb-ı kan, itüñ segirtmekde ayağı çağlansa anı beyān ider.

Bāb-ı ⁽¹⁷⁾ kanā, teninde şiş olduğındadır.

Bāb-ı kanab, dasuyı besleyüb öğretmekdedür.

Bāb-ı ⁽¹⁸⁾ kanac, nefteyi besleyüb ve muālece itmekdedür.

Bāb-ı kanad, tiryākdedür.

Bāb-ı kanah, toğan etden kalduğındadır.

[04a]⁽⁰¹⁾ Hāk teāla av kuşların dört ‘anāşırdañ halk itdi. Bunlaruñ mizācların muhtelif ve hastalıkların dürlü dürlü yaratdı.⁽⁰²⁾ Dükel cānverleriñ hastalıklarını üstādlar yād kılub-tururlar ki ‘akılları irüşdügi kadar ve tecribeleri muvāfiq geldükçe.⁽⁰³⁾ delil-ler ile vehüccetler ile ve dağı ola kim biz añlamaduğımız çok nesne bulına kim ānı şınamamış olavuz velikin bizden ⁽⁰⁴⁾ soñra gelenler bulalar ve şınayalar. Zīrā ki zīrekler zihninden nesne gizlenmez ve kurtılmaz. Her bilür üzerine bir bilür ⁽⁰⁵⁾ yaradılub-durur. Şöyle ki Hāk teāla Kur-ān içinde buyurmuşdur:“*ve fevka külli zī ‘ilm ü ‘alim*” Bu dükeli ile güzāfdan ⁽⁰⁶⁾ şınamak muhātaradır.

BĀB-I A :

Avlamak nice peydā olduğın bildürür.

Rivāyet eyler Leyş oğlu ⁽⁰⁷⁾ Neḥār ve Eḥram oğlu Mehdi’den kim :” Şābur oğlu Behrām kitāblarını gördüñ. Dağı Bābil üstādların gördüñ,⁽⁰⁸⁾ Bulduğım kitābda kim Türk meliki Hākan-ı a‘zım zamānında bāz-nāme düzmezlerdi. Ben dağı avcılığa heves itmedüm. Dünler ⁽⁰⁹⁾ ve günler ol ārzūda idüm ki bu kitābı taşnif idem kim benden soñra bāz-dārlar için yād-gār ola ve dağı her kavm ⁽¹⁰⁾ ve her millet av kuşların nite tutdukların ve dağı mizācların müteğayyir ve haste olıcak nice tedbū

gerek idügin ve ‘ilâcın ⁽¹¹⁾ bizden ilerü üstâdlar bu bâbda çok renc iletmişlerdi. Keşf eyledüm illâ Yunan ‘ilmüñ başarmazdım. İştüdüm Bağdâd’da ⁽¹²⁾ Mütekkaddim kitâbında kim Abıyanas şehrinde olurlardı. Birkaç kitâb tutmuş dahı İskender zamânında, Aristatâlis ⁽¹³⁾ zamânında kitâb-hâneyi iskenderiyye şehrine ilettiler, on iki yıl anda tırdı. On pâdişâh Zü’l-Karneyn’dan ⁽¹⁴⁾ soñra anuñ üzerine geçdi. Andan soñra bir ‘avrat pâdişâhlıka oturdu. Ol kitâb-hâneyi Antâkiyye şehrine getürdi ⁽¹⁵⁾ tâ kim Bâlâye oğlını İstanbul begine irişdi. Atası, kardaşı aña güç iderdi, dilerdi kim elinden pâdişâhlığın ⁽¹⁶⁾ alaydı. İstanbul beginüñ anası aña eyitdi: ” Saña andan yigrek yokdur ki bir ‘izzet koyâsın tâ ki halk saña dîn sebeb ile ⁽¹⁷⁾ dirile. ‘Ammuña cevâb viresin.” Oğlı anasına eydür: ” Bu tedbiri nite idelüm?” Anası eydür : “ İştüdüm. Zekerıyyâ Peygamber oğlı ⁽¹⁸⁾ Yaḥyâ Peygamberi öldürdiler, milleti kaldı. Anuñ kanın istemegil. milletine bünyâd urğıl.” Ol melik ḥâşşların cem‘ idüb ⁽¹⁹⁾ tanışuk itdi.Ol cemâ’atden bir kişi melikün vezirine eyitdi: ” Pâdişâha eger Zekerıyyâ Peygamber oğlı Yaḥyâ’nuñ milletine bünyâd kımak [04b]⁽⁰¹⁾ gerekse bilesün kim zamâne begleri saña düşmen olurlar. Zırâ ki anı pâdişâh-ı vaḳt öldürdi. Bu işir tedbiri oldur ki dükel ⁽⁰²⁾ târiḥleri bilürler. Anlarḥâzır eyle, bu tedbiri saña eydeler. Bes ḥâzır eylediler. Tanşukları şu ki irişdi ki çün ‘İsî ⁽⁰³⁾ Peygamber göge vardı, ḥall içinden belürsüz oldı. Ḥalâyık söyleşdiler kim: “ Benî İsrâ’îl kavmi öldürdi. Tedbî oldur ki ⁽⁰⁴⁾ sen gündüz gün bir kitâb düzesin ki pâdişâhlar saña yardımcı olalar. Ḥalâyık cemî’i buyruğın altında olalar. Çünkim ⁽⁰⁵⁾ düzdüğün millet kuvvetlensek ve halk saña dirileler, andan ‘Ammuña cevâb viresin: “Baṭaros ve Bulos ve Lûnas v Yânis ⁽⁰⁶⁾ Ahzisis ve İstemis başladılar ki ‘İsî Peygamberim Tañrı’nuñ oğludur didiler, ḥâşâ yalân söylediler ve ḥâca tapdılar ⁽⁰⁷⁾ ve nâkus çaldılar süçü ve etmekle üleşdürdiler, her biri İncili taḡyîr eylediler, eksük itdiler. Muḥammed Muṣṭafâ şallallâhu ‘aleyhi ve’ssellem- ⁽⁰⁸⁾ adını İncilden çıkardılar, alâlûye ad koydılar. İncil’i dört bölük eylediler. Ayıdın adlu mütemeyyizlerden bir kişi var-ıdı. “ Pâdişâha eydür: “ Sen bir millet koduñ ki tâ kıyâmete degin kanlar dökile, milleti ziyân eyleyisersin ülâ’ikehüm añaşırın. ⁽¹⁰⁾ Bâṭıl işe ḥaḳ te’âlâ yardım eylemez bâṭıl işlü kişilere rahmet eylemez -leysetü’n-naşarâ ‘alâ şey’en- ve çün bu işi ‘

itdün, bâri kitâb-ḥaneyi aradan götüḥāl niteligini kimse bilmestün, emegün şâfi' olmasun ve murâduñ ḥâşıl olsun.”⁽¹²⁾ didi. Bes melik buyurdi. Kitâb-ḥaneyi ḥarâb eylediler, yakdılar. Ol vaqt İbrâhîm Zâni Mezheb anda ḥâzır imiş.⁽¹³⁾ Ol kitâblardan birkaç kitâb almış Bağdâd'a getürmüş. Şemmâs-ı Mütetayyib kâtuna ol kitâbları Yunan dilinden⁽¹⁴⁾ Süryân diline döndürmüşler. Ol kitâblarda geçmiş pâdişâhlar ḥaberlerinden ve avcılar sözlerinden bulunmuş çok⁽¹⁵⁾ armağanlar viribidüm, aldum. Ol kitâbları ve dilini bilür kişi istedüm, buldum. Vaqâ ilinde bu diliñ lûgatlarını bilürdi.⁽¹⁶⁾ Bir dürlü tercümân düzdi ki biz fehmi eyledük. Tercümânda niḡumâfiş ḡüftinden şöyle yâd kılub durur kim: Evvel çakır avladan⁽¹⁷⁾ Yunan ilinde adı Depmetırıs idi. Bir gün teferrüde yürürken bâkdı, bir çakır gördi uçar, pervâz urur, gözetdi,⁽¹⁸⁾ ol çakır vardı bir ağaca kondı. Melik vardı, yakınından kördi, ‘aşık oldı ve buyırdı şayyâdlara: “ Her ki bu⁽¹⁹⁾ kuşu tutub baña getürürüse, aña çok mâl ve at ve ton vireyin.” didi ve pâdişâhlar meclisinde yaraşur, didi. Şayyâdlar [05a]⁽⁰¹⁾ dört yaña segirdüp bu kuşın ardınca oldılar. Nâ-gâh çakır havâda keklik hevesinde uçar ki şayyâd kışâ şahrâsında⁽⁰²⁾ taḥ-kemend atmış idi. Gördi ki keklik şanub mu'allak kendüzini keklige urdı, şayyâduñ kemend[i]ne düşdi. Şayyâd tutdı⁽⁰³⁾ ve gözlemini dikdi, ayâğını kündeledi pâdişâha getürdi. Halk içinde tutmak ve kapmak öğretti. Çakırın gözün açdılar.⁽⁰⁴⁾ Gündüzün ağaçdan ağaca konmak ve kendüye taht üzerine konmağı ihtiyâr kıldı. Pâdişâhuñ karşısına bağlayı⁽⁰⁵⁾ kodılar. Nâ-gâh bir gün bir yılan çıktı, çakır yilandan yaña döndi, gözledi yakın gelicek pençe urub tutdı. Melik eydür: ”⁽⁰⁶⁾ Bu, kuşların pâdişâhıdır, dilemez kim yirine kimse otura.” Daḡı bir gün Melik pâdişâhlık meclisinde otururdu ve şayyâd⁽⁰⁷⁾ karşısında tururdu. Nâ-gâh çakır karşısına bir kişi tavşan alub geldi. İrakdan gördi. Çakır kaşd eyledi. Melik⁽⁰⁸⁾ eydür: ” Bu kuş cabbârdur, gördüğü cânverin cânına kaşd eyler. Delîldür k kağıgandır, alp-dur daḡı bir gün⁽⁰⁹⁾ şayyâd götürürken bir kişi tavşan alub giderdi çekindi, sıçradı, tavşana yapışdı, şalındı, yimege başladı.⁽¹⁰⁾ Bu ḥaber melike irişdi Eyitdi : ” Bu kuş, ‘âlî himmet itmiş ki kimse minneti altında olmaz, kendü kaydı yirmiş. Bunu⁽¹¹⁾ şahrâya iletmek gerek şâyed ki elinden bir hüner gele.” İrte yir ağarcık, sultân tahta teferrüce bindi, çakır eline⁽¹²⁾ aldı. Giderin bir mürğ-zâr

irişdi. Melik şād oldu. Nā-gāh bir süñlün çıkdı, çağır anı gördi, kararı kalmadı. ⁽¹³⁾ Çağır şalı virdi, yitdi, süñlünü tutdı. Melik şād oldu. Şayyādlara buyurdi: “ Cehd eyleñ ki çağır ala getüresiz.” ⁽¹⁴⁾ Av kuşlarınıñ yigregi bu imiş. Çağır avlatmaqda dükel avcı melik Deymūsīñ şākirdleri-y-di. Bu sünnet andan kalmışdur. ⁽¹⁵⁾ Ve dağı ol vaktde bir kişi vardı. Nāferestos ādlu küzen avlardı zağar itleri-y-le ve ağulanmış oklar-ıla. ⁽¹⁶⁾ Çünkim çağır işitdi, çağır la avladı, küzen. Şofra Nāferestos keklık avına çıkdı, çağır keklige şalı virdi. Yitdi ⁽¹⁷⁾ öteye bırakdı. Dört yañdan tabl-bāz urdılar, başarımadılar, ‘ākıbet bir zağar geldi delikden çıkardı. Nāferestos ⁽¹⁸⁾ eyitdi: “ Çağır avına zağar gerek imiş.” Toğanı itlerle işirgendürdiler. Lā-cerem it öğretmek halāyika ānuñ yād-gārdur. ⁽¹⁹⁾ Eydüven eydür: “ ‘Abbās ve ‘Abes Harumehr kendü güftinden şöyle yād kılub dururlar ki dağı Behrām Bābil pādışāhları güftinden [05b] ⁽⁰¹⁾ yād kılub durur ki :” Çünki çağır avı ‘Acem vilāyetine vardı, bir pādışāhı var-ıdı; Şābürr bin Müslim dirler idi. Şayyādlara buyurdi, ⁽⁰²⁾ toğan tutmağa ağ kemişeler tarhı birağıcak nā-gāh bir atmaca indi, gügercine tama’ eyledi. Tarhı çekdiler, boynına geçdi. Şayyād ⁽⁰³⁾ atmaca’ı gördi bir küçecek toğan: ‘acebledi, çağır yavrusı şandı, ayagın kündeledi. Şābura getürdi.” İşbu kuş ⁽⁰⁴⁾ gügercini eyle urdı ki derhāl gügercin düşdi, kalkmadı. Pādışāh buyurdi: “Şaklañ. ta’lim virüñ.” Didi. Eger ⁽⁰⁵⁾ çağır tabi’atlu degülse bu fi’li etmiyeydi. Bes öğretdiler avlatdılar. Atmaca öğretmek andan kaldı. Dağı dasuyı it bigi ⁽⁰⁶⁾ öğretmek ‘Acem taşnıfidür. Balabanı evvel Murāviye istinbāt eyledi. Rivāyet eyler Edhem’den Maħarrez-i Bābilī ğlndan: “ ⁽⁰⁷⁾ Bir gün Ebü’l-Harş ve Murāviye serçe avına çıkdılar, ağa bir kuş tutıldı. Balaban geçerken ol kuşı gördi, indi, urdı, ⁽⁰⁸⁾ yimege meşgöl oldu, haberi yok ki duzağa tutıldı. Ebü’l-Harş tutdı, kanadların yoldı, çadır bucağına bırakdı, öñine ⁽⁰⁹⁾ āş birağub yidürdi. Bir zamāndan balaban küstāh oldu. Pādışāh elinde ta’am göricek segirdür, eline konar, elinden ⁽¹⁰⁾ yir oldu. Çün kanadı bitdi, ayagın kündeledi, elinde göttürdi. Bir gün bir oğlan elinde gügercin tutub geçerken ⁽¹¹⁾ balaban sıçradı, tutdı yidi. ‘Arab begi ayadur: “ Depmetürsın öğretdügi kuşa beñzer.” diyü leşker buyurdi. Bindiler balabanı ⁽¹²⁾ eline alub gideriñ bir tavşan çıkdı, balaban görd çekindi, ol dağı şalıvirdi, yitdi, urdı tutdı. Beg ⁽¹³⁾ eyitdi: “ Buña kuş avın öğretme

gerek.” Didi. Eydüven eydür: “ Balaban öğretmek ‘arabdan kaldı. ‘İtrîf Kıddama oğlu ⁽¹⁴⁾ şöyle didi ki balaban avı ‘Acem melikine irdi, Şābur oğlu Behrām Hıra melikine ilçi virürdi. Bunların balabanla tavşan ⁽¹⁵⁾ ve geyik buzağusun avlandukların gördi, ta‘accüb kıldı, sevindi. Dağı Arastecanis hakīm Yunanilerde ulu kişiydi, ⁽¹⁶⁾ Mihriye şehrinde idi kim Rūmiyyetü’l-kebirde bir melik vardı, Kasyanos ādlu. Bir gün teferrüde yürürken bir şahini ⁽¹⁷⁾ gördi kim ördegi tutar, her ördegi urur. Gene kendü durā-yı müstecāb gibi cüst göge ağı, kendüzini şuya degirmez. Melik, ⁽¹⁸⁾ ‘aşık olub şahini tutmağa heves eyledi, Şayyāda buyurdi; hile itdiler, tutub öğretdiler. Bes şahini evvel ⁽¹⁹⁾ öğretmek Kasyanoş’dan kaldı. Dağı yād kıldılar ki ‘Ömer oğlu Hāşim’den ve Selīm oğlu Sa‘id’den ve Dehmān oğlu [06a] ⁽⁰¹⁾ Nüfer’den ve geçmiş pādīşāhların haberlerinden. Çünkü İskender çıkdi, bu kitāb bile geldi. İskender’den sonra bizüm elimüze ⁽⁰²⁾ girdi. Bu kitābın meşeli şuna beñzer ki karañulıkda bir kişi güneşi tutsa, koynına koysa, yakasından çıkarub gösdericek ⁽⁰³⁾ halāyık anuñ aydınlığından ötrü aña uyarlar. Bes bu kitāb olduğı yirün adı, müşk gibi çıkar. Melik Kostantiniyye-i ⁽⁰⁴⁾ Rūmī ava kaşd eyledi, avlayurak Aytoş deñizine irdiler. Geçerken bir şahin gördi, bir şu kuşını şolkarur, ⁽⁰⁵⁾ kıvar, şahin cenginden ‘aciz olmuş cānı kırhıusundan yūnus balığı gibi kendüzin deñize urdı. Melik buyurdi, ⁽⁰⁶⁾ ördegi deñizden kıkıardılar, hemāndem urdı yire bırakdı. Melik eydür: “Bu kuş harāmī imiş. yağmacı gibi deprenür, bizim ⁽⁰⁷⁾ kıdmetimize lāyıkdur.” Bes şayyādıara buyurdi, ala getürdiler. Melik ol vakt eyledi şikāre ta‘līmın dağı. Dirler kim melike ⁽⁰⁸⁾ şahin peydā olduğınuñ sebebi oldur ki deñiz kırañında yürürken ol yiri gördi: deñiz ortası yircügezdür. ola kim ⁽⁰⁹⁾ bunda şehir ola, didi. Bes İstanbul’ı yapı Kıstantiniyye, diyü ad virdi. Dağı ‘İtrîf eydür: “ Alayı ya‘ni ⁽¹⁰⁾ tavşancılı evvel avladı. Mağrib meliki idi. Aşlı firenk idi, adı Kālos idi Yunan feylesoflarından-dı. ⁽¹¹⁾ Gördiler kim görklü ve kuvvetlü ve pençelü. Didiler kim : “Bunuñ hayrı şerrine degmez. bize gerekmez.” Didiler. Kālos melik ⁽¹²⁾ gördi kim, Yunaniler bu ava müşāreket eylemediler ve birikmediler. ‘Acem melikine biti yazdılar, tavşancılı gönderdiler. “Avlamağa balabandan ⁽¹³⁾ bu yigrekdir.” didiler. Çün Behrām tavşancılıuñ avladuğın gördi kim, bir hizb ile geyigi tutdı, şād oldı. Buyurdi ki: ⁽¹⁴⁾

“Avlatmak çün âçıkdurdılar. ‘Acem pâdişâhının oğlu tavşancılun katından geçerken urdı, pençeleri batdı, helâk ⁽¹⁵⁾ eyledi. Behrâm eyitdi: “ Kâlos melik bizimle dostlık şivesinde düşmenlik eyledi. Bir nâme ile bir kaplan viribidi. Mağrib ⁽¹⁶⁾ pâdişâhına yâd kıldı kim: “ Yigrek avlar.” dimesdi ki ‘uqqâb oğlum öldürdi. Çünkim Kâlos kaplanun vaşfın nâmede okıdı, ⁽¹⁷⁾ üzerine bakdı. Didi kim: “ Vaşf eyledikleri bundan gele.” Sevindi, buyurdi, kaplanı açıkdurdılar avlatmağ-ıçun. Meliktün ⁽¹⁸⁾ karındâşı kaplanı görmege geldi Şıçradı, urdı, helâk eyledi. ‘Azâdan şofra işitdi kim tavşancıl ‘Acem melikinün oğlunı ⁽¹⁹⁾ öldürmiş. Mağrib meliki ‘acebe kaldı. Didi kim: “Behrâm bizden zahmetsüz öcin aldı. Her çend ki oña olan işde kaşdımız yog idi.” [06b] ⁽⁰¹⁾Behrâm dağı bu sözi işitdi, ol dağı işledügi işe peşimân oldı. “

“ Fikirsüz işlerün şofu peşimân

⁽⁰²⁾ Gerek ‘âlim gerek dervîş ve sultân”

BÂB-I B:

Av kuşlarının dürlüsinde ve cinsindedür.

Rivâyet ⁽⁰³⁾ eyler ‘İtrîf Edhem’den kim, bu ‘ilmün hekimleri yâd kılub dururlar ki av kuşlarının vaşfında didiler: Biz av ⁽⁰⁴⁾ kuşların iki bölük ve dört bölük ve dört cins on nev’ üzerine bulduk. İki bölükine zengüle-pây dirler. ⁽⁰⁵⁾ ‘Arabça şağırü’l ‘ayn dirler. İkincisine qaragöz dirler. ‘Arabça adgaç dirler. Dört cinsün biri çağır, ikinci şâhin, üçinci ⁽⁰⁶⁾ balaban, dördünci ala. On üç dürlüsü kim zikr olunuser: Evvel çağırdur. ‘Arabça ve Pârsice bâz dirler ve Rûmca ⁽⁰⁷⁾ yırağı dirler. ‘Azîz nefslü ve latîf tabî’atlu, şikârı hod ma’rûfdur. Anuñ tâbi’i atmacadur. ‘Arabça başıkdur. ⁽⁰⁸⁾ Tatarca kargu kuş. Rûmca eksenterin dirler. Çağır tabî’atludur velikin za’îf terkîb, avı nider ki ⁽⁰⁹⁾ bellüdür. Alp olursağâyet keklik ve gügercin tutar ve ördek dağı tutar. Ammâ üçinci cins ayruksı cinsden ⁽¹⁰⁾ ol balaban eyüsi şunqurdur. Rûmca ruski; falkonın dirler. Üstâdlar yâd kılub dururlar kim şunqur ⁽¹¹⁾ balaban Türkistâ vilâyetindedür. Avı şâhin ve balaban avıdur. Bunuñ ardınca ‘ulvî balabandur. ‘Arabça şakr ⁽¹²⁾ dirler. Anuñ turağın kimse bilmez. Dirler kim rab’ Haleb’dedür, şarkda yaña anuñ avı geyik ve tavşan ve turnadur. ‘Arabça ⁽¹³⁾ şakâvedür. Tatarca köne dirler Ekser Mağribden yaña olur. ‘İrâkda keklik ve tavşan ve küzen ve ördekdi

Avladuğı ⁽¹⁴⁾ balabandır. ‘Arabça şaka-i hicāzī dirler ve uzun kıyruklu olur ve gögsi nakşı balabana beñzer ve ayağı şaruluğı ⁽¹⁵⁾ burnı dibi sakāveye beñzer. Şikārı yağmurca küzen ve tavşan ve cerez ola. Bunuñ ardınca sengekdür. Arabça küçili dirler. Türkçe ⁽¹⁶⁾ heyül dirler. Avı uşak kuşlardır. Dağı bir dürlü ayruk cinsden evvel tavşancıldur. ‘Arabça ‘uqqāb dirler ve Türkçe karakuş ⁽¹⁷⁾ dirler. Şikārı geyik ve dilküdür. Avlu kim kırt dağı tuta. Ardınca daladur. ‘Arabça zemh, Rümca keyligüş dirler. Türkçe ⁽¹⁸⁾ kartal dirler. Avı tavşan ve turna ve ördek ola. Ammā bir dürlü tuğruldur. Av kuşlarının eyüsidür, soñra eydüldüğü ⁽¹⁹⁾ anuñçündür kim kimsenüñ elinde yokdur velikin kitāblarda gördüm. Dağı işidenler dirler kim dükeli av kuşlarından artuk [07a]⁽⁰¹⁾ iş işler. Gövdesi büyük ve çok ulu. Kaçan kim ördek yāhūd ayruk kuşa şalı virseler şahin gibi pervāz ⁽⁰²⁾ urur, kuşu urur, dağı gerü havāya ağıar, bu resme eger elli kuş dağı görürse urur, soñra tutduğı ⁽⁰³⁾ kuşu yir. ‘Aziz nefis ele girmez, meger çok zahmet ile ele getireler. Uzun zamānda Türk pādīşāhlarından ⁽⁰⁴⁾ bir melik kim Harezmden yukarı olurdu, Hazar iline düşdi. Didiler kim kankı kuş kim ura çengāl-ile ⁽⁰⁵⁾ başlu eylerdi, hiç ögölmezdi, anuñçün buñların dest-vānları at derisindendür. Didiler kim rengi kızılşığı idi ⁽⁰⁶⁾ ve ağızı degirmi, büyük ve yoğun ayaklu ve dürük ayalu ve kuvvetlü kuşdur. İllā dükeli ‘ömrde hiç görmiş görmedim ⁽⁰⁷⁾ lakin birbiri haberinden işbāt eylerler. Ammā: “Ol kim bir çizmekde elli kuş depeler.” didiklerini eger muhāl iderlerse kim ⁽⁰⁸⁾ av kuşının muradı tutduğundan oldur ki yise, tutacak n’içün yimege meşğul olmaz. Cevāb oldur ki; gāyet ⁽⁰⁹⁾ yügrük uçagan ve kakıgan ola. Evvel bir kuşu ine, ora yire bırağa; geçe, ırak gide. havāya ağı, urduğı ⁽¹⁰⁾ kuşu göremeye, gayrı uçar kuş göre, düşmemiş şana, kakıya ine, anıda öle. yire bırağa, geçe, ⁽¹¹⁾ tizliginden ırak ve yüksek ağı, bağı urduğı kuş göremeye, yine ırak uçar kuş göre, anıda bu resme ⁽¹²⁾ ura, tā soñ kuşa degin; çün soı kuşu ura. havāya ağı, ırak uçar kuş göremeye, önine ve ardına ⁽¹³⁾ nazar ide, ırak so urduğı kuşu göre, anuñ üzerine ine, yimege meşğul ola. Andan soñra lizākıdur. Türkç ⁽¹⁴⁾ kılıç kuşu dirler. Bu kuş bulunur, atmacadan kiçirekdür, kanadı uzun ve ayağı şalı kızılşığı ve gözü ⁽¹⁵⁾ kara, kendü arkasına çünkim tüz konmuşdur. Her kez öğrendüğü

ve âdem elinde av avladuğın görmedüm. Ammā āhır ⁽¹⁶⁾ bir şahrâda keçilere irdi, daldı, koltuğı altından eyegülerin tartdı, cigerbendin yidi.

BĀB-I ⁽¹⁷⁾ C:

Toğanlaruñ eyüsin bildürür.

Rivāyet iderler ki çağırılarnıñ eyüsi, bārıkı ve Afrikîdür. Derbend ve Şirvân ilinde ⁽¹⁸⁾ olurlar ve Türkistânî ve yezra'ı Hindî ve Habeşî ve Dahistânî. Koyun gözlü ve kara arkalı ola. 'Alāmeti bārıkı ⁽¹⁹⁾ oldur ki barmağı yoğun ve katı uzun, kılınca yavuz ola. Ve Afrikî nişanı oldur ki gözi kara ola, ayağı yoğun ola, [07b] ⁽⁰¹⁾ kürençilecek gözleri kan gibi kızıl ola ve ayağı ak ola. 'Alî Kemmā kitābında şöyle buldum ki dimişdi: ⁽⁰²⁾ “ Ben buldum Geliservan tığında Afrikıyā çağırılarnıñ gibi çağırılarnıñ bi'aynihiñi ancılaysın ola ve biraz gevdesi büyükdür. Muhtaşar ⁽⁰³⁾ Rāzî kitābında şöyle yād kıldı kim: “ Şirvân çağırılarnıñ da bu sıfatlıdur, ammā Deylem çağırılarnıñ nişanı oldur kim, boynı ⁽⁰⁴⁾ yoğun ve kanadı çevük ve mağik gözlüdür ve yüksek kaşlı ve gök gözlü ve geyik burunlu ve āk ayalı. Ammā rûm çağırılarnıñ ⁽⁰⁵⁾ nişanı oldur kim, başları büyük ve boynları yoğun ola ve ayakları şaru kızıl renkli ola. Ammā derbend çağırılarnıñ ⁽⁰⁶⁾ nişanı oldur kim, dükeli çağırılardan büyük ola ve nefesi kavî ve gögsi geyik ve kaşı ince ayakları yoğun ola. Ammā ⁽⁰⁷⁾ Gürcistân çağırılarnıñ nişanı oldur kim, gözünüñ aklığı ve şaruluğı belürsüz ola: ayaklı ve kiñ kaşlı ve hoş hūylı ⁽⁰⁸⁾ ve tiz ögrengeç olur. Ammā Rûm-ı Dahistânî çağırılarnıñ nişanı yokdur, velîkin her cinsden olur. Ammā çağırılarnıñ eyüsi ⁽⁰⁹⁾ ada çağırıdur, ammā Hindî ve Çînî ve Ermenî dükeli çağırılarnıñ yavuzıdur. Dahı 'Acem zîrekleri didiler ki: “ Kamu çağırıldan ⁽¹⁰⁾ Rûsiya çağırısı uçğan olur, hūları hoş ve tiz ögrengeç olur ola, za'îf terkîb ola, ulu avları ⁽¹¹⁾ bilmez, uşak avları avlar ve ak renkli olurlar. 'Alāu'd-Devle kitābında ak çağırısı olur çengâli ve kuyruğı kara ⁽¹²⁾ olur. Çağırısı Horasân-ı şābunî dirler. 'Alî Gütālî kitābında gördüm. Şābunî ve atmaca dahı āk çağırısı, güğercine ⁽¹³⁾ beñzer. Depesinden kuyruğına degin kırca hat çekilüb durur ve eger karasıya ak hat çekilmiş ola, başında ⁽¹⁴⁾ iki yūñi var kalan yūñilerinden uzun iki zülfe beñzer. Bu çağırılarnıñ hiç birbirinden artuqluğı yokdur. ⁽¹⁵⁾ Zîrā katı za'yîf olurlar. Ammā bu zamānda kara gözlü çağırısı bulduq, çağırısı dimege birağır. Zîrā 'ādel

yıkılır. ⁽¹⁶⁾ Bunun sebebi oldur ki ayrıık kuş katılır. Adı Türkçe çaydur. Bes çakır anuñ tohumın tuta, yavrusı kara gözlü ⁽¹⁷⁾ ola. Nitekim şahin katıkludur, adı hümaydur. Pehlevi dilince dısız dirler. Türkçe lori dirler. İki ⁽¹⁸⁾ yumurdası olur, bir yumurdası içinden çıkan kendüye beñzer ve biri it olur. Bu ma'na Aristañālīs hayvān ⁽¹⁹⁾ kitābında diyipdurur bişinci makālede. Bu kuşuñ yumurdası it toğduğunuñ sebebi oldur ki tavşancıla dilkü karılır. [08a]⁽⁰¹⁾ Dağı zamānumuzda göz-ile görmiş iki kişi gördük; hümayla dilküyi ikisini bir yirde.

BĀB-I D:

Şikerenüñ ⁽⁰²⁾ rengindedür.

Şikere 'ilmün bilenler didiler ki: " Ebñiresiniñ dübür delügi çevresindeki yünlerinüñ nakşı, gögsi nakşı gibi ola ve kolunuñ ⁽⁰³⁾ hatları geyik toynağı gibi ola ve kuyruğı çevresindeki iki yünleri kara ola." Eydürler ki kızıl renklü yigrekdür. Ammā Rusıya'nuñ ⁽⁰⁴⁾ ve Türkistān'ın toğanları aq olur. Avcılar ve 'ālimler didiler ki: " Aq toğan dükel toğandan tiz uçar ve hem rengiñ ⁽⁰⁵⁾ eyüsidür, teni lañıfdür, ta'limi tiz kabül ider ve ırak uçmağa şabırlu olur. 'Acem çakırlarınıñ āğı çakırla kerkesden toğar." ⁽⁰⁶⁾ Eytidü; bu didikleri rāstmışsa kerkes olduğı yirde ittifaq düşübdü. İllā ol ilk kekligi ve kargası ve dilküsi ⁽⁰⁷⁾ aq olur. Ammā yigregi zemcdür. Kızıl renklü, boynı uzun, kanadınıñ ucındaki üç yünler -ki aña kavādim dirler- uzun ⁽⁰⁸⁾ ve başı küçicek olur; gözi çakar ola ve küçicek ola ve hem kızıl yüce kaşlu ve büyük ola, ayalu ve yoğun ayaklu ⁽⁰⁹⁾ ola. Belitasın eydür: " Hārünü'r-Reşid katında elümde toğan tutardum. Çekildi, şandum ki av gördi, şalı virdim ⁽¹⁰⁾ havāya ol kadar ağdı ki görünmez oldu ve ol toğandan ümüd kesdüm. Bir sâ'atden sonra gördüm ki havādan geldi. ⁽¹¹⁾ Elinde bir yılan balığına beñzer bir cânver var. Aldım anı Hārünü'r-Reşid katına getürdüm, legençeye koydılar, gizlediler. 'Ulemāyı ⁽¹²⁾ cem' idüb şordı ki: " Hiç havāda cânver varduğın bilürmisiz?" Mukātil eydür: " Yā emirü'l-mür-minin senden rivāyet ⁽¹³⁾ eyler ki 'Abdullahi'bni 'Abbās eyitmiş: ' Havā ma'mürdur, cânverlerle bize yakın havāda cânverler olur yılan balığı ⁽¹⁴⁾ gibi havā galizde yumurdalar ve havā cünbişiniñ harāretinden toğar ve beslenür ve gerü

havāya aḡar dirler.” Aḡ toḡanlar ⁽¹⁵⁾ ol cānverleri yirler, dirler. Bes Hārūnū’r-Reṣīd buyurdu ki legençeyi getürdiler, ol cānveri bunlara gösterdiler.

⁽¹⁶⁾ BĀB-I H:

Çakırlarūn mertebelerin bildirür.

Bu ‘ilmūn ferzāneleri rivāyet eylerler ki çakırlar biṣ kısımdur: ⁽¹⁷⁾ “ Āṣiyānī ve ḡālūri ve gezārī ve revācī ve gurubuḡī. Bir niceler āṣiyānī yigdür dūkelinden. ‘Arabça ‘ıtrīf dirler. Rūmca ⁽¹⁸⁾ tizbū dirler. Oldur ki yavruyı yuvadan alalar ki daḡı tüyi bitmedeñ ola. Tecribe ehlinūn bir nicesi eydür: “ Ḥālūri ⁽¹⁹⁾ çakırlarūn eyüsüdür. ‘Arabça ‘āḡfī dirler. Bu nev‘ oldur ki atası ve anası beslemiş ola, velūkin yoldan çıkmadıḡ ola. [08b]⁽⁰¹⁾ Tūtalar, öğredeler. Bir dürlü daḡı revācīdür. ‘Arabça rācīrī dirler. Bu nev‘ oldur ki kışın olmuş ola ve şovuk yimiş ⁽⁰²⁾ ola. ‘Arab aña muḡtelif dir, ammā zaḡallıḡından emīn olmak gerekdür. Daḡı bir dürlü gurubuḡīdür. ‘Arabça muḡarnaş-cebinli ve Rūmca ⁽⁰³⁾ öksümüşin dirler. Bu nev‘ oldur ki biselmiş ola, taḡda kürenç yimiş ola, gözleri kızılşaḡı olmuş ola. ‘Irāḡ ⁽⁰⁴⁾ ehli buña kerkeriz dirler. ‘Arab kartos dir. Bu dūkeli çakırlarūn yaramazıdur.

BĀB-I V:

Av kuşlarınūn ⁽⁰⁵⁾ zirekliğın ve añlamaklığın bildirür.

Şikere ‘ilmūn bilenler yād kırlar ki; Türk tārḡānlarından ve ‘Acem merzūbānlarından rūm tārıḡlarıyla ⁽⁰⁶⁾ çakır eyüsinūn nişānı oldur ki, başı kiçi ola, boynı uzun ola, burnı büyük ve barmāḡı büyük ve gözi ve aḡzı kiñ ⁽⁰⁷⁾ ola ve kulaḡı degirmi ola, ḡavāfī yūñleri kışa ola, ayası aḡuk çengālī kara ve zerrīn-maḡal ve ta‘āmı ⁽⁰⁸⁾ tiz geçürgen, zīrek ḡöñüllü ve çok neşātlı, silikingen sāñlacaḡ şekli ve nihānı kar gibi ola. Bu şekillü ⁽⁰⁹⁾ çakırın arḡası kara ola. Anuñ gibi çakır kim ele girer, Türkler aña çḡrı dirler. Bu nev‘i görmedim ki yuvada bir yavrusı ⁽¹⁰⁾ ḡatı büyük ola, alp ola. Bir nice Türkler ana taraman dirler. Ammā çakır gerekdür ki tolu yoğun ola boynı. Ḥorāsān toḡancıları ⁽¹¹⁾ dūkeli nişānlarda müttefik olurlar. Ala dört yirde dūkel evvel başı büyük ve tama‘ dar ve kiçicek çukur gözlü ve büyük ⁽¹²⁾ gevdeli ve kız āvāzlu ola. Ve tecribe ehli dirler ki ulu şikāre yarar çakırūn nişānı oldur ki yüzi kerkes ⁽¹³⁾ gibi çekilmiş ola, yılan başlu ve kiñ göḡüslü ve baḡrı kiñ ve

burnu kiñ delikli ve ağzı kiñ ola ve gözi ⁽¹⁴⁾ rüşen ola ve kaşı yüksek ve kuyruğı ve inciki kısa ve eti kavī ve dili kara ve ayağı şaru ve yaşıl ve ayası ⁽¹⁵⁾ dütrük ve zahmete şabırlu ola. Baʿzı üstâdlar eydürler ki: “ Çakırı karañu evde bağlayalar ve ele konduralar, eger çakır alp ⁽¹⁶⁾ olub eli urursa veyā ısırursa ve eger ayıdın yirde ısırub yā urursa, yavuz gönüllülük nişanıdır. Şāhin ⁽¹⁷⁾ dahı balaban tabīʿatı gibi ısırgānlığı vardır. ısırgānlığı az oldukça alp olalar.” Baʿzı tecrube ehli dirler ki: ⁽¹⁸⁾ “İki çakırı dīvār katına birbiri yanında bağlayalar, deñeyeler kangısınun sañı dīvāre irişür. Sañı yüksek ⁽¹⁹⁾ çıka, ol kuş kuvvetlüdür. Bu dükel nişan atmacaya muvāfıkdur. Kankı toğanun kanadı ucundağı dört yünü [09a]⁽⁰¹⁾ uzun olsa ırak uçar ola, şāhinden kıyās itmek gerekle kavādim yağı koyar ve götiñ dört ⁽⁰²⁾ yünü uzun olsa, teni kavī ve eti katı ve uçğan ve uzun nefeslüdür. Anun ‘aksincedür keklik ve dürrāc. ⁽⁰³⁾ Kavādimi kışadur, azacık uçar, eti, teni latīfdür ve tatlıdur.

BĀB-I Z:

Eyü şāhin nice olur, ⁽⁰⁴⁾ anı bildürür.

Tecrube ehlinün güftinden İtrif eydür: “ Şāhin dükel kuşlarından uçğan ve yügrük ve alp ve çevükdür ⁽⁰⁵⁾ ve tiz döner. Eşirgencik tiz öğrenür ve çok avlar.” Aristecānīs hakīm eydür. “ Dükel şikereden şāhin sünüğün ⁽⁰⁶⁾ berk buldım ve siñiri berk buldım ve eti ulaşuk. ve uyluğı süst. Andan ötrü şāhin pervāz urub ⁽⁰⁷⁾ şikār kaşdın idicek evvel gögsiyle urur, andan çengāliyle tutar. İskenderiyye üstādlarınun kavlidür.” Yunan ⁽⁰⁸⁾ hakīmleri eydürler ki: “ Şāhinin yigregi oldur ki avda kürenç yiye, yaramazı oldur ki kürenci tağda yiye, hiç işe ⁽⁰⁹⁾ yaramaya.” Mısır kavmi bu şāhine kırkır dirler.

BĀB-I H:

Şāhinün zirekligin bildürür.

‘Arabuñ ve ‘Acemuñ ⁽¹⁰⁾ ve Yunanuñ üstādları şunuñ üzerine ittifāk itdiler ki. “ Şāhin eyüsinün nişanı oldur ki, ağzı kiñ arkası büyük ⁽¹¹⁾ ve tutağı şarkık ve boynı uzun ve inciki uzun ve gögsi ve uyluğı perākende ve çukur gözlü ve çok yiyegen ⁽¹²⁾ ve tiz geçürgen ve güçlü ve kısa kuyruklu ve kısa billü ve azacık kanadlu ve karı

dillü ve düz kâmetlü ⁽¹³⁾ ola ve dağı ayaklarını birbirine yakın tuta. Eti, kanı ve kendü ağır ola.

BĀB-I T:

Şāhinūn ⁽¹⁴⁾ yigligin bildürür.

Şāhin ulu ava yaraya, gerek ki başı kiçi ola ve yüzi çekilmiş, boynı uzun ola ve inciki ⁽¹⁵⁾ kışa ve kaşları kiñ yüce ve ağız kiñ ve gögsi kiñ ve gözi büyük ve tiz nazarlu ve kışa billü ve arkası ⁽¹⁶⁾ yünlü ve kanadı yünleri ince, birbirinden hâc gibi geçüre. Dağı kanadlarının üstini kışa tuta ve kanadlarını ⁽¹⁷⁾ dā'im dire. İskenderiyye üstādları şöyle yād kılurlar ki: “ Bu şaffetlü şāhinūn dirler. Mağrib ili dükendügi ⁽¹⁸⁾ yirde olur. Aña ol ilde balhan dirler.”

BĀB-I Y:

Şāhinūn kanadı tizligin bildürür.

Kanadı ⁽¹⁹⁾ tiz şāhinūn nişanı oldur ki, degirmice başlu, bili ince ve inciki uzun ve açuk ayalu ve yaşıl ayaklu ve barmağı büyük, [09b]⁽⁰¹⁾dā'iresi az ve kaşı yumşak ve kuyruğı dibi yoluk ve gögsi ve burnı delügi kiñ, eti kavî, hilkatı mecmur. Arkasına ⁽⁰²⁾ kanadı diricek hâc eyleyü birbirinden geçürür ve çok yiyegen ve tiz geçürgen ve ırak sânilağan ve hoş ve hûb ⁽⁰³⁾ manzar ola.

BĀB-I YĀ:

Şāhinūn rengi yigregin bildürür.

Şāhinūn rengi eyüsi oldur ki, kızıl ola, alpdür. ⁽⁰⁴⁾ Maķāmı ‘imāret katındadır, hûb-hilkatdür ve dağı bunların yigregi oldur ki; kuyruğın divri tuta, havāya pervāz ura, ⁽⁰⁵⁾ gözükmeyin olınca ammā kara ola, maķāmı şu katında ola veyā adalarda ola, göti çevresinde aķ olmaya, eger olursa ⁽⁰⁶⁾ az ola, şöyle ki gözükmeye. Ol şāhin rencber ola, ıssıya ve şovuğa doya. İskenderiyye kavmi eyle şanurlar ki ⁽⁰⁷⁾ dükeli şāhinūn aşlı kara lemma. Bunların rengi müteğayyir olduğu tırdukları yire ‘itibarındadır. Dağı bu şan‘at ehli ⁽⁰⁸⁾ eyledür ki bu nişanlar tağ şāhinine muvāfiķdur. Dağı bu şaffetlü balaban deh deh düşer meger rüzgārla ‘Irāk ⁽⁰⁹⁾ ilinde olur.

BĀB-I YEB:

Balabanuñ eyüsin bildürür.

‘İtrif eydür ve dağı Edhem ki rivāyet ⁽¹⁰⁾ iderler, şikere ‘ilminüñ ehillerinden dirler ki. “ Dükkel şikereden harışdür ve dağı ta‘lime kabiliyyeti vardır. Şüh gözlü ⁽¹¹⁾ ve ulu şikârlu ve tiz uçğan ve eti katı ve teni kavî, alp ve zahmete şabırlu ve ırak uçmağa ve uzun ⁽¹²⁾ nefeslü.” Dağı ‘arablar dirler ki: “ Uçmak bâbında şol kadar kudreti vardır ki balabanuñ, tañladan giceye degin uça ⁽¹³⁾ ve katı süñüklü ola, süñügi şınasa girü bite. Andan şımağa kaşd eyleseñ hemân ol şını yirden şınıdı, ⁽¹⁴⁾ ırak yirden şı<n>amıdın. Dağı ‘arablar balaban beslemede meşhûrdur.” dirler. Dükkel şikereden av-ıla tiz eşirgenür ⁽¹⁵⁾ ve dükkel ulu şikârlerde alp olur ve nişâb olur, ya‘ni niye kim şahrâda deprenürse irer, tıtmağa yarasa ⁽¹⁶⁾ esirgemeyeydi, cem‘ini tıtdı. Bularda oldur ki ördegi pervâzdan tıtar.

Cānbāzlık içre şāhindür tamām

⁽¹⁷⁾ **‘Kuşda avlatmağa oldur ki ve’s-selām**

BĀB-I YEC:

Balaban renginüñ eyüsin bildürür.

Bu şan‘anuñ ma‘rûfları ⁽¹⁸⁾ dirler ki: “ Balabanlaruñ yigregi oldur ki, başı büyük ve inciki uzun, çukur gözlü ola ve tiz nazarlu ve yüce kaşlu ⁽¹⁹⁾ ve azacık kanadlu kuyruğı dibi ve barmağı büyük ola ve arkası ve ağzı ve burna delügi kiñ ola, dili [10a] ⁽⁰¹⁾ kara ve çok yiyegen ve oturcak iki ayagın birbiri katına kıya. Dağı gördüm ‘ulvî balabanuñ kuyruğında on ⁽⁰²⁾ dört yünü vardır. Aña çördüb dirler. Kamu balabanlardan yigrekdür.” Didiler. Bu şan‘atda dükkel balabanlar muvâfiqdur.

BĀB-I ⁽⁰³⁾ YED:

Ulu ava kankı balaban yigdür, anı bildürür.

Didiler ki kara balabanuñ göti çevresinde ak olmaya, ⁽⁰⁴⁾ eger olursa az ola, o balaban kuvvetlü ve şabırlu ola, kafası şaruluğı ak ola, degirmi ve manzarı hûb ⁽⁰⁵⁾ ve avcı ve gözi şaru, alp, uçğan ola ve kanı ak ola ve kafası ak ve teni lafif ola dükkelinden yig pervâzı ⁽⁰⁶⁾ ola. Balaban avına hiç av ırmeye ve avladanlar hiç zahme görmeye.

BĀB-I YEH:

Sakāvenūn yigreginūn ⁽⁰⁷⁾ nişānındadır.

Bu şar'at iyeleri dirler ki, sakāvenūn eyüsin ve yavuzın şāhinden kıyās itmek gerek. Bir niceler ⁽⁰⁸⁾ balabandan kıyās itmek gerek. Rāstı oldur ki kürenç kıyās 'ulvī balabandan tutmak gerek. Dağı yigrek oldur ki ⁽⁰⁹⁾ kanı ak ve kafası gök ve kuyruğı kışa ve boynı uzun, dağı inciki ve tifüzi büyük ola.

BĀB-I ⁽¹⁰⁾ YEV:

Ala ve dala eyüsinūn nişānındadır.

Rivayet iderler ki; Mağrib ehlinden ki tavşancıl eyüsinūn besse ola ⁽¹¹⁾ ve gevdesi büyük ve inciki uzun ve açuk ayalu ve kiñ ağızlu ve kızıl göğüslü ve yumşak yünlülü ve başı üzerinde ⁽¹²⁾ ak noktalar ola ve hem arkasında. Eyitdiler ki: "Mağribde tutılan yigrek ola." Ammā yigregi zemcdür; kızıl renklü, boynı ⁽¹³⁾ uzur veyā kiçi ve çukur gözlü ve hem kaşı yüce ve ayası büyük kıvrıca veyā belinleyi o katı 'aybdur. ⁽¹⁴⁾ Ve dağı toğancının elinden toğan uçıcağ elin aç, silke tā kin arkasın ve kanadın ağırtmaya ve dağı tozdan, ⁽¹⁵⁾ tütünden şaklaya ve şovukdan v ıssıdan ve tuhmalıktan ve çirkin koğulardan, sirke gibi necisin berü koltuk v koğkısından. ⁽¹⁶⁾ dağı ne kim buña beñzer var-ısa perhîz ide. Hasta olsa, tiz mu'alec ide. Tā kim ne şayruluğı olduğın bile, andan mu'alece eyleye. ⁽¹⁷⁾ Çok eylemekden : eylemek yigrekdür.

BĀB-I YEZ :

Bāz-dārılığın şartındadır.

Dağı bāz-dār güç getürücü ⁽¹⁸⁾ ola ve şabır idici ve āri ola. Şikere tapusunda kulluğında dağı şöyle yād kıldılar ki : " Şikerenūn aşırı gitmegi ⁽¹⁹⁾ hīlesi oldur k dünle eline çok getüre ve katına at getüre. muṭribler āvāzın işitdüre ve naķi [10b] ⁽⁰¹⁾ öğrede ve tar kapuya girmekden hitirāz ide, ańsızda çekine ziyān eyleyi Dağı ne kadar toğana kağırsa gelmeye. Şır eylemek ⁽⁰²⁾ gerek toğanı şikārc komayalar, tā kim kāhil olmaya dağı şaklamak gerek kirden ve kandan ve kanadır ve kuyruğının ⁽⁰³⁾ yünün şımağdan ve yaramaz et yidürmekden cehd ideler. Şiker dā'im avladalar, semiz ola, eger şayru olası ⁽⁰⁴⁾ olursa ilāc itmege yaraya ve cehd

kim şikereye hiç ‘ayb degürmeye. ‘Âşık gibi kim maşûk yüzinde ⁽⁰⁵⁾ ‘ayb olduğın istemez. Kış olıcak tâb-hânedede tuta ve yaz olıcak evde tuta tâ kim ıssı yıl degmeye ve kanında hoş ⁽⁰⁶⁾ koşulu nesne tuta.

BÂB-I 18 :

Şikerenüñ tabîatların fark itmekdedür.

Didiler kim şikere tabîatda ⁽⁰⁷⁾ ve terkîbde dağı birbirlerine yakındur. Çakır murtedildür. Dükeli şikereden laîf terkîbdür, nâzik tabîatdür. ⁽⁰⁸⁾ Huşûşa vahşî âz ‘illet ile mizâcî hastalığı germ ve ter olmakdandır. ‘Îlâcî gevdesi büyüklüğü kadarı müşhil ⁽⁰⁹⁾ dârü vireler andan ta‘âmın vireler. Âtmaca çakır tabîatludur, lîkin za‘îf terkîbdür. Dârûsı dağı gövdesine ⁽¹⁰⁾ göre ola. Şâhin bağırmı germ-terdür, sayruluğı balgamdandır.

BÂB-I 19 :

Şikere medhindedür.

Hâkan-ı ⁽¹¹⁾ Türk eydür : “ Çakır ol ki alpdur.” Rûm melik Kayşa eyitdi : “ Çakır kendüzin tutar, pâdişâh-dur. Avı tutıcak yimez ve murdar ⁽¹²⁾ üzerine konmaz ve murdar yimez. Ne kadar acıgursa ve dağı ‘Acem ‘âlimleri didiler kim : “ Çakır hamiyetlüdür.” Dükeli şikere ⁽¹³⁾ den ve av avlayıcak hiç yardım istemez. Bir niceler didiler kim : “ Çakır ‘âli himmetdür. Görmez misin bir yirde ağaç olmaya, ⁽¹⁴⁾ konmaz ; yüksek konar. Muhtaşar Râzî eydür : “ Âdem oğlanı üç hâletde tekebbür olur ; ol tahta oturıcak. ikinci elinde ⁽¹⁵⁾ eyü çakır olıcak, üçüncü yig ata binicek.

BÂB-I 20 :

Ne kuş ola kim şikereden gayrı avlamağa yaraya ?

Bu ⁽¹⁶⁾ şan‘at isilerin kaşd eylediler ki av kuşından artuk kuşla şikâr iderler, şan‘atlarını göstereler ve avcılar arasında fâhr ideler. ⁽¹⁷⁾ Bes kara kargaya öğertdiler ki -‘Arabça gurâb dirler- keklik ve tavşan tutar ve dağı şol kargâyı öğretdiler ki - Rûmca aña pülâ dirler- ⁽¹⁸⁾ serçe tutar. Gerek ki yuvadan yavru alalar, besleyeler çünkü büyük ola. Dâ‘im diri kuş yidüzeler ki diri aňlaya. Ol vakt ki ⁽¹⁹⁾ diri aňlar ola andan kağırmak ta‘lîm etmek gerek. Kaçan kim kağırmak ta‘lîm ideler, tamâm

öğrense şahrāya ilemeler, diri vireler şikāre [11a]⁽⁰¹⁾ hoş suvār olmağ-ıçun hemīşe diri kuşla toyuralar ; kuşa tama' itsün diyü ve diri kuşın istesün diyü.

⁽⁰²⁾ BĀB-I KĀ :

Şikerenün ta'āmı taqdīrin bildürür.

Şikere öğrediciler didiler ki: Şikere gerekdir ki ⁽⁰³⁾ hālden hāle döne ve tab'atı müteğayyir ola. Semizlikden aruklığa segirtmek içün at barındurur gibi. Bes vācibdür, ⁽⁰⁴⁾ bāz-dārlar ki toğan tutulduğı gibi aruk bulnası olursa semirde, andan her birinün kuvveti kadar riyāzat vireler. Semizlik ⁽⁰⁵⁾ üzerine çağır toğan revāce ola ki evvel bahārda tutulmuş ola. Eger evvel semiz ise yine semirtmeyeler. Eger semirdülürse helāk olur. ⁽⁰⁶⁾ Evvel bir kerre şöyle aruk ideler ki ne avlayubile ve ne kağırub gelebile. Bes şikerenün tedbīrine başlamak gerek. Şikerenün ta'āmı ⁽⁰⁷⁾ kadar bir ve kıyye kadarı siñirsüz ve tamarsuz koyun eti ve kuşlar etinden dahı ol kadar semirtmek içün bundan artuk ⁽⁰⁸⁾ gerekmez, zīrā tab'at müteğayyir olur. Eger şikere vahşī olursa bāz-dārlar didiler ki : “ Şikereye ta'ām viricek ol vakt ⁽⁰⁹⁾ vireler ki yidüğü ta'ām havşalasında bir bahş eksilinceye degin vireler ki şehirden tā ta'ām yidüresi vakte degin. Dahı ⁽¹⁰⁾ lāzımdur bāzdār her şikereye kuvvet-i hāzıma kadar yidüre ya'ni siñiri bildükce. Eger şikere hoş icābet iderse ve diledüginlin ⁽¹¹⁾ işlerse ta'ām viricek siñirden veyā süñükden şaklaya ki şikere yimeye, haftada iki kerre abavlı vire uşak yünler yā ⁽¹²⁾ panbuğdan süñük ki elinde vardur boyun gibi ve iki şāh dükelinden ma'dā yigrekür ve bağarsukları kiñdür ve bir niceler didiler ki : ⁽¹³⁾ “Şikere avlayıcak tiz toyurmayalar, dolana ve şolumağı diñe. Andan yidüreler, zīrā diñlenmeden renc illet belürür. Bes şöyle ⁽¹⁴⁾ gerek ki; kaçan şikāre düşe koyalar, āheste āheste yünler yola. Yabanda itdüginlin ve eger eyü yiyesi olursa dirler ki, ⁽¹⁵⁾ boğazında iki delügi var. Biri et yoludur ve biri şu yoludur ve dahı nefes yoludur. Eger eyü yise olursa lokma yolına. şu yolına ⁽¹⁶⁾ gider şayru olur.

BĀB-I YEB:

Şikereye kağırmak öğertmek bildürür.

Hākan rivāyet eyler: Bu 'ilmün hekimlerinden kaçan kim ⁽¹⁷⁾ kağırcak gelmese, üç sebebi var: Hām olmuş ve semirmiş ola. İkinci bāz-dār gāfil olmuş ola

Şikereyi bilmekden ve türkmiş ola. Dağı ⁽¹⁸⁾ üstâdlara didiler ki: “ Yig tğanı evvel üç gün etle kğurmak gerek. Andan soñra kuşlagāh ağaç üzerine gāh yirden tā ki gelmegi ‘adet ⁽¹⁹⁾ idine. Eger bir vaqt gelmege kāhillik idesi olursa, bir sâ‘at şabır itmek gerek. Tā ki toğan dolana, andan soñra kağıra, müdārā eyleye ki toğan gele, [11b]⁽⁰¹⁾ gelicek toyura. Tā kim bir kez dağı kağıncak ta‘āma tama‘ ide, tiz gele. Eger gügercini veyā kuşu varsa kağır gelicek toyura, ammā kağırub gelmediği ⁽⁰²⁾ ‘illetden öterüse devā oldur ki: Dürracı kurdalar, dögeler rub‘ dirhem kadarı et loğmasına katalar, yidüreler. Yāhūd rub‘ ⁽⁰³⁾ dirhem ‘akıķı tuza, bir loğma etle yidüreler. Dağı bir niceler didiler ki: “ Eger şikere bir hoş ola. Bāz-dār gerek ki götürmege takşır itmeye. ⁽⁰⁴⁾ Hāşşa gicede et köpüğün iç yağın bakla kadarı yidüre.” Dağı bir niceler didiler ki: “Gügercin alalar, sudan artuk nesne ⁽⁰⁵⁾ yidürmeyeler. Havşalası toldukça boğazın bağlayalar, tañla yidüreler. Didiler ki; hoş ola.

BĀB-I KEC:

⁽⁰⁶⁾ Şikerenün şikāre harış olduğunun hilesin bildürür.

Rivāyet eyler Emerem oğlu Mehdi şikere ‘ālimlerinden: “ Kaçan ki şikere yig ola. ⁽⁰⁷⁾ şikār bilmeye, gerek ki müste vireler, ol kuşdan ki şikere anuñ şikārına kaşd eyleye. Kaçan ki müsteye iki kez toya, andan şikār ilen ⁽⁰⁸⁾ cehd ideler ki şikār eyleye. Eger şikār eylemeyesı olursa, bir kez dağı avladalar ve kuş uçurı vireler ki zebūn eyleye. Andan ⁽⁰⁹⁾ zebūn itdüğü kuşu çiyneyeler, tā toyınca yiye. Andan yarındası avladalar. Eger tutarsa febihā, eger tutmazsa ol kez nesne ⁽¹⁰⁾ yidürmeyeler. Dağı bir kez avladalar ve kuş uçurı vireler, yiye iki üç kez avladalar ki avın avlaya. Eger avlar kuş ⁽¹¹⁾ olub kāhillik iderse ol kez nesne yidürmeyeler. Eger yidürürlerse yā hūlu olur. Eger şikere yavuz tutası olursa ⁽¹²⁾ mer‘abetsüz ve zahmetsüz fi’lḥāl toyuralar. Tā kim hemīşe cehd ideler, avlaya; toyınca yirmek ta‘āmından dırlar. Çakırn yılda bir kez ördek ⁽¹³⁾ etine toyıralar ki keklik ardınca tiz uça. Eger iki kezden artuk toyırlarsa ördek etine kāhil ola, keklige varmaya, dā‘im ⁽¹⁴⁾ ördek isteye. Zīrā ol āsāndur ve çakıra zahmetsüzdür. Dirler ki: kaçan toğan av tutsa, ol tutduğı yirde toyırmak ⁽¹⁵⁾ gerek. Dağı şöyle işitdüm Şerefeddīn Karabāli’den kim; dükeli ‘Irāk ve Kūhistān ehli toğana kaçan ki turna avın öğretmek dileyeler, ⁽¹⁶⁾ şahrāya iledeler,

turnayı ve kankı kuşu ki avladalar çıkarır, toğana göstereleler. Andan bāz-dār toğana derhāl toyıra. Birkaç ⁽¹⁷⁾ gün eyle ideler, andan soñra turnayı uçurı vireler, ardınca yitişeler. Eger tutarlarsa febihā, eger tutmazsa konduğı ⁽¹⁸⁾ yirde toyuralar. Şöyle ki toğan tama^c eyleye, turnayı tuta. Didüm ki bu söz muhāldur. Avlamağı şarfat idinüb zahmet çekdügi ⁽¹⁹⁾ açlık guşşasındandır. Zahmetsüz maşşudı hāşıl olıcağ, şikāre rağbet eylemez. Bil kim her cānver añlamağı ve hayālı vardır.[12a]⁽⁰¹⁾ Hāşşa av kuşlarınuñ. Balabānı görmez misin ki tavşan dirisi üzerine toysa, tavşan göricek kaşd eyler. Bes şikere bildi kim tutmadan ⁽⁰²⁾ ve zahmet çekmeden karnı toyırmış her kez şikār eylemeye. Dağı rüm üstādları didiler ki: “ Şikereye müste virmek, tama^c ⁽⁰³⁾ eylemek gerekmez. Eger çok müste viresi olursa zebün-küş olur, av ardınca olmaz.”

BĀB-I KED:

Toğanuñ ⁽⁰⁴⁾ avdan yüz döndürdüğündedir.

Üstādlar didiler ki: “ Kaçan kuş avlayu tururken avdan korhısa, şikāreden yüz ⁽⁰⁵⁾ döndürse. Şarfatı şınayıcılar şöyle didiler ki: Gügercinuñ büyük yavrusın alalar ve tiz sirke ilhavşalasın ⁽⁰⁶⁾ tolduralar, ol gice koyalar tā kim sirke tamarlarına yūriye. Andan şabā yidüreler bir gün ava iledeleler. Rüm üstādlar didi ki: ⁽⁰⁷⁾ “ Üç lokma eti eski şaf süçiye kaynadalar bir gice irteye degin irt eyleye, aq eyledirler. Şikere yakın varıcağ ol ⁽⁰⁸⁾ eti yidüreler, alp ola, andan gerü korhusuz avladalar.” Dağı İrāk üstādları didiler ki: “ İt dilini kurıdalar, etile ⁽⁰⁹⁾ yidüreler.” Bir niceler didiler ki: “ Üç fūlfūli çiğ bal ile yidüreler, ardınca eski süçiye üç lokma eti yidüreler alp ola.” ⁽¹⁰⁾ Dağı bir niceler didiler ki: “ Bunuñ sebebi oldur ki ulu avlar kaçan uşak şikār eyleye, toyura, zebün-gir olur ve kendüzinüñ ⁽¹¹⁾ üzerine zahme komaya. tā kim ulu avlaya.

BĀB-I KEH:

Şikere kāhil olduğındadır.

Kaçan şikere kāhil olsa ⁽¹²⁾ ve nizar olsayyānık olsa, hiç sayruluk nişānlarından nesne belürmese, ilācı oldur ki; yaş yonca kaydada, şu içinde ⁽¹³⁾ b gün ve bir dün ve eger kuruda olursa kaynadalar. Ol şuyı toğanuñ öñine koyala kendüzin yuya, dilerse içe iki üç kez ⁽¹⁴⁾ bunu ide. Dağı biş altı lokma eti ekşi ve tatlı

enār şuyına kaynada, yidüre, iki sâ'at geçicek gügercin yâ serçe ⁽¹⁵⁾ ve tavşan etin vireler.

BÂB-I KEV:

Şikere yavuz âdet tutduğu hilesindedir.

Ba'zlar didiler ki: “ Toğan yavuz ⁽¹⁶⁾ âdetlü olursa, ak çizicek ağaca konar, av ardınca gitmez, ol katı aybdur. İlâcı oldur ki, yağmurlu gün ve karlu gün ağaç ⁽¹⁷⁾ arasında kuşa çizeler, ardınca gitmez, ağaca konar. Biraz koyalar, şovuk eşer ide, üşiye. Birkaç kez böyle ideler, ol ⁽¹⁸⁾ hüyün kese, hoş avlaya.

BÂB-I KEZ:

Şikerenün hıyanetliğin ve kaçmak nişânın bildirür.

Üstâdlar didiler ki: “ Kaçan ⁽¹⁹⁾ havâya ağsa, kağırub ve gügercin gösterüb gelmese, delîldür ki müstagnidür. Semizlikden ve artuk ta'âmdan gerek ki bâz-dâr dâ'im [12b] ⁽⁰¹⁾ bütün kirden şaklaya. İlâcın dahı diyevüz. Ammâ semizlik nişânı gözinden bellüdür. Bes vâcibdür bâz-dâr ki; kaçan toğan havâya ağsa ⁽⁰²⁾ dört nişân ile eylise: İkinci oldur ki ümîd tutmak gerekdür ki giri gele ve ikisi dahı oldur ki ümîdin andan kese. Bir nişânı oldur ki, ⁽⁰³⁾ bâz-dâr tırdığı yirden ırak ola ve bir nişânı oldur ki pervâz urıcağ kuyruğın kiñ aç ve deprede ve kanadları ⁽⁰⁴⁾ şaf urmuş ola ve kendüzin gizleye. Ammâ Hind üstâdları didiler ki: “ Çün şikere bâz-dâr elinden çekine, uçmak isteye ⁽⁰⁵⁾ ve yüzün yire tuta ve bâz-dâr elinde bir bir yanına döne, çarhı ura. Hem kaçmak nişânıdır ve dahı dirler ki; çün şikere çok ⁽⁰⁶⁾ pervâz ura. Bil ki kuyruğın bağlaya, uçmaya.” Bir niceler didiler ki: “ Bağlamak çirkindür, zîrâ uçduğu vakt uqkâb bula. ⁽⁰⁷⁾ Dahı yigrek oldur ki kuyruğı dibindeki uşacuk yünleri deñlen kopara, tâ ki eti âşikâre ola. Kuyruğı ⁽⁰⁸⁾ dibine şovuk yil tokına, ağrıya, üşiye, pervâz urmaya.” Dahı bir niceler didiler ki: “ Kulağı yünlerin yolmak gerek.”

⁽⁰⁹⁾ **BÂB-I KEH:**

Pervâz uracağınuñ nişânın bildüre.

Rivâyet kıılır Halîl Mâverâ'ü'n Nehrî, şikere ehlinün ma'rûf ⁽¹⁰⁾ larından

kim: “ Dükeli şikere bahâr vaktında gördi ve gür cüft olmak ister ve yuva eylemege heves eyler. Bes her ‘âyine anlarıñ kaçduğından ⁽¹¹⁾ emîn olmak gerekmez. ‘İlâc oldur ki, biraz kızıl zernîh yidüre bir pâre etle kim şehvetin tuta, cemi’ yavuzlıktan tura, ⁽¹²⁾ şikâr üzerine kaçmağdan emîn ola.”

BÂB-I KET:

Şikereyi şınamağı bildirür.

Üstâdlar didiler ki: “ Kaçan ⁽¹³⁾ şikereyi şınamak dileseñ, sağlığın ve şayrılığın ve ‘aybın. Gügercin yavrusın alalar, dahı süçi ile ki -eski ⁽¹⁴⁾ olayidüreler yavruya. Ol gice koyalar, tâ kim tenine tağıla, andan tañılacak şikereye yidüreler. Siñürürse ten-dürüsttür ⁽¹⁵⁾ ve eger kuşarsa şayrudur.” Hâkan eyitdi: “ Şikere şınamak oldur ki, sıçan veyâ keklik erkeginüñ etin, yâ gügercin ⁽¹⁶⁾ eti veyâ semiz kara tavuk eti yidüreler tâ üç güne degin. Üç günden soñra hâliş tiryâk yidüreler, teninde ne ‘aybı ⁽¹⁷⁾ varsa belüre.” Naşr eyitdi: “ Kızıl balçığı ala, gögsinden tâ götine degin şıvaya, ol gice kıya, kırıya. İrte olıcak ⁽¹⁸⁾ kurıdalar, toğanuñ derisi veyâ hâzinesi süst olmış olsa şayrudur ve eger kendü hâlince olub mütegayyir olmadıysa, ⁽¹⁹⁾ sağdur.” Bir niceler eydürler ki: “ Birkaç mercimek kadarı kaşnılısını süçiye karışduralar, yidüreler. Eger şikere toymaya derhâl [13a]⁽⁰¹⁾ var ‘aybı belüre ve dahı şınayıcılar didiler ki: şikere müdâvâsın lutf ile eylemek gerek, ivmek gerekmez hastalığı sebebi belürmeyince.”

⁽⁰²⁾ BÂB-I L :

Şikerenüñ sağlığındadır.

Bu şan‘atı biliciler didiler ki: “ Şayrılığı, sağlığı kimseye bilmege yaramaz ⁽⁰³⁾ velîkin sağlığın hıyatı ve nişanı vardır. Kaçan anı bilesin hâlinden dutmış, bilgil ki hastadır. Meşelâ şöyledür ki: Şikere ⁽⁰⁴⁾ seher vaktında abavlusun bırakmış ola ve kendüzin örte ve yünlerin düze ve sañın bırağa ta‘âmını ragbet ile ⁽⁰⁵⁾ yiye ve ta‘âm ki havşalasında vardır yumşak ola ve ki hâzinesinde vardır, katı ola ve yumru ve sañı ak ola ⁽⁰⁶⁾ ve ortasında kara ola ve iki uylukları birbirine yakın ola. Ol iki tamar ki kaşı altında göz ile burnı arasında ⁽⁰⁷⁾ vardır. Bayağı kâ‘idesi üzerine deperne ve çengali örice ola ve yünlerinüñ her biri yirlü yirine tura. Şanasın ki ⁽⁰⁸⁾ yünlerinde

yağ tamar ve gözleri rüşen ve sağ tenli ve semiz ola. Bu deñli ‘alâmetler tabîatı tedbîrdür. Kaçan kim göresin ⁽⁰⁹⁾ mütegayyir oldu, biliñe şikerede hastalık eseri vardur.

BĀB-I LĀ:

Şikerenün şayruluğı nişânındadır.

Çünkü ⁽¹⁰⁾ ten-dürüstlük ahvâlini eyitdiñ. Bes lâzım oldu ki şikerenün ‘illeti nişânın diyevüz. Şikere ile ne kim iderlerse lutf ile ⁽¹¹⁾ ideler. Evvelki Yunaniler kolından dañı baña haber eylediler. Tâ ki kuşların ‘aybın ve mizâcları mütegayyir olduğu hâlde. ⁽¹²⁾ Evvel kuşın başından başladım, tâ ayağına degin. Tañrı Ta‘âlâ’dan met‘ânet diledim. Bil ki kuşda şayruluk belürse, ⁽¹³⁾ sebebi n’idügin bilmeseler gerek ki kuşın ef‘âl-i tabî‘asın nazar eyle ki nizâmda mıdır veyâ degül midür? Mişâli eger kendüzin ⁽¹⁴⁾ örterse ve başın ve boynın depredürse, bilgil ki ‘illeti başında ola veyâ boynında ola ve eger ta‘âmı şehvet ile ⁽¹⁵⁾ yimezse, ‘illeti karnında veyâ boğazında veyâ havşalasındadır ve eger tifüz ile kanadı yünlerinin bir yanın düzmezse, ⁽¹⁶⁾ bil kim ağrısı mümteni‘ oldu. Ol yâ neng ve eger silkinmezse bil kim ‘illeti dükeli tenindedür ve eger uçarken kanadının birin ⁽¹⁷⁾ dañı birinden ağırak depredürse veyâ düncek vaktın ol yanından dönmek dañı dişü aruk olursa bil kim ‘illeti ⁽¹⁸⁾ ol yanındadır.

BĀB-I LEB:

Şikerenün cemir ‘illetlerinin nişânındadır.

Yunan hekimleriñe ma‘rûf ⁽¹⁹⁾ bu şan‘at içinde tıb şan‘atı içinde didiler ki, melikler müttefik olub dururlar ki şunuñ üzerine mu‘alecenün yigregi yumşaklık ve müdârâdur. [13b]⁽⁰¹⁾ Dañı tedbîr eylemekdür, dañı şayruluğı dürüst nişânlar ile añlamakdur ve tecrîbe ile ki ilerü gelür. Çakır dil mişâl kaçan şikere‘i görseñ ⁽⁰²⁾ gözin yumar ve gözinden yaş akar, bil kim gözinde şayruluğı ola veyâ nesne dumiş ola veyâ ayağı şişmiş ola yâ yırtılmışdur, ⁽⁰³⁾ şaru şuyı akar. Mişâl yünlerin kopardısa ve dañı yünlerin vakıtsuz bıraksa ve yâhüd süñügi şınsa, yâ tuhma olsa gıdâ şehvetin ⁽⁰⁴⁾ giderür veyâ kaş gibi ki andan şayruluklar hâşıl olur. Dañı kaçan kuşı göresin ki havşalasındağı ta‘âm katı ve kursağındağı ⁽⁰⁵⁾ ta‘âm yumşak ola, bil kim

şayru olıcağdurç. Dağı gözinden ve burnundan şu gelmek ve abavluynı ve yidügi eti kuşmak ve vakıtsuz ⁽⁰⁶⁾ yünlerin dökmek ve yaşıllı sañlamak bu deñli delıldür ki şayru olıcağdur.

BĀB-I LEC:

Mazarratdan şayrulıgınuñ ⁽⁰⁷⁾ nişānındadır.

Üstādlar didiler ki : “ Kaçan kuşı göresin hicāb ile gözintün ba’zısını örter ve ayakların nevbet ile tutar ⁽⁰⁸⁾ ve arkası yünlerin ürperdür, bil kim şovuk koymışdur. Kaçan kuşları görürsen ki gözlerin yumarlar, omuzlarına sürerler ⁽⁰⁹⁾ ve iki gözleri şişmiş gāh gāh şolur ve kaşları altındaki tamarlar deprenür ve kapakların yumar olur ki gözlerinde şiş ⁽¹⁰⁾ yok ve illā şolur, bil kim taş oldu veyā başı ağrısı vardır. Dağı kaçan görseñ ki toğanun ağzı karası ak oldu, bil-ki ⁽¹¹⁾ hastedür dağı kan galib eyledi. Dağı kuşı göresin ağzın açar ve başın kaşır ve şalır ve dutını nefes virür ⁽¹²⁾ ve gögsin tıkarbaşında nefesi vardır. Eger karnında ‘alāmeti oldur ki ; dā’im nefesi göbeginden çeker. Bu resme balgām eşerinden olur, ⁽¹³⁾ ammā rebuve ile şolımaz lıkin arıcağ katı şolur, omuzların depredür, dilin çıkar, şanasın tıncıgur kaçan diñlense ⁽¹⁴⁾ yine sākin olur. Nefes oldur ki dā’im şolıya gerek, arşın gerek diñlensen dağı kaçan göresin toğan ahsurur ve başın ⁽¹⁵⁾ çok silker bil ki, dütün degmişdür veyā toz ırmışdür ve burnu delüğün çirk almışdur. Eger ağsırmağda başın kaşıya bil ki, ⁽¹⁶⁾ ağzında veyā dili altında baş vardır ve eger ağrısı gözlerin kapakların süst yumsa bil ki başı ağrısı yildendür. Dağı ⁽¹⁷⁾ kaçan ki toğan gice kızar, kendü üzerine rast oturmaz ve burından şolur ve tenin kaşır ve silkinmez dağı kaçan kuş ⁽¹⁸⁾ göresin ki kuyruğın har kadar süst tuta bil ki, ayağında yil vardır yā āsib degmişdür. Fark yil ne āsib arasında. ⁽¹⁹⁾ Oldur ki egü yil olsa, kanadı yünlerin gāh süst eyler ve gāh direr ve eger āsibdan olursa dā’im aşā ve silkinmeye ve ayağı üzerine [14a] ⁽⁰¹⁾ tırmaya. Dağı kaçan kuşı göresin kuyruğın süst etmiş ola, boynı ve dili ağrımış ola ve gözi süzilmiş ola, depesi ⁽⁰²⁾ yünlerin dik örü tuta ve kanadları yünlerin kuyruğı üzerine şarkıda, bil ki arkasında yil vardır. Dağı kuşı görseñ ki ⁽⁰³⁾ gözi kızıl olmuş ve şişmiş ola, bil ki gözi ağrısı vardır. Dağı kaçan görseñ gözi hoş sağ ve çilletsüz lıkin ⁽⁰⁴⁾ hiç görmez, bil ki gözine kara şu inmişdür. Görseñ ki gözi

şag oldu, hiç ‘ayb kalmadı velîkin anı gözi katına ilede ⁽⁰⁵⁾ bil ki zebeli vardır. Dağı kaçan görseñ burnından şolur, burnı ucın açmaz ve hiç hâli bir dürlü dağı olmaz, bil ki azgınlığındandır. ⁽⁰⁶⁾ Dağı görseñ ki eti süst yir ve üşedür, birağur bil ki tuğmadur. Eger dilerseñ ki tuğmalığın bilesiñ, kuşu depretgil, uçsın ⁽⁰⁷⁾ ağzın yile eger koxarsa tuğmadur. Dağı kuşu görseñ ki şag yanından tutğan çeyni ve ańsızda beliñler ve kanadların ⁽⁰⁸⁾ ve kuyruğın katı egri tutar ve şuyı çok içir ve gözlerini uluzadur ve yukarı kapğan ve kirpüğün şarkıdur ⁽⁰⁹⁾ bil ki boğazında eñi vardır. Kuşu görseñ ki sañlamaz göti tırdur. Kaçan kuş teni yünlerin yolsa, bil ki toğancınun ⁽¹⁰⁾ yavuz dirliğindendir ; gâfil oldur, timâr eylemez ve eger uyluğın yünlerin koparsa karnında taş belürdüğü sebebdir ve eger ⁽¹¹⁾ göyñi yünlerin yolarsa ve ayğında şiş olsa ve sañlacak bileñlerse ve kendüzine bakarsa bil ki karnında yil vardır.

⁽¹²⁾BĀB-I LED :

Şikerenün teninde çıkan şayrılığı beyânındadır.

Dükeli üstâdlar ittifâk idüb dururlar ki : “ Kaçan görseñ ⁽¹³⁾ kuşu gözin yumar ve gözinden şu çıkar, bil ki gözi ağrısı vardır. Kaçan kuşu görseñ burnı delüğinden şu akar, bil ki dütüñ ⁽¹⁴⁾ ırmişdür. Eger kuş abavlusun süst bırakdu, abavludan sonra baş örter, bil ki balgamı var. Eger kuşu görseñ nefesi ⁽¹⁵⁾ katı virür ve ağzın açar ve burnı delüğinden şu akar ve gögsi segirür, bil ki sañlamaz. Eger görseñ ki sañ kanlu veyâ kana beñzer, bil ki ⁽¹⁶⁾ âsib degmişdür. Çün kuşu göresin sañında karc var, bil kihavşalasında iriñ vardır. Çakır kuşu görseñ yidüki ⁽¹⁷⁾ ta‘âmı kuşar geri yir, bil ki tuğmadur. Çün kuşu göresin yünlerin vakıtsuz döker, bil ki yinerbaş vardır. Çakır kuşu ⁽¹⁸⁾ göresin çengâlin ağzına iledür, kızıl kana bulaşdurur, bil ki yinerba vardır ta‘âm yimez. Çakır kuşu göresin sañı ⁽¹⁹⁾ şaru birağur veyâ iriñ gibi sañlar, bi ki ıstâram vardır. Kaçan göresin sañı pürtek pürtek birağur, bil ki taş var. Kaçan görseñ ki [14b]⁽⁰¹⁾ sañı yaşıp pürtek pürtekdür, bil ki göti taralmışdur. Kaçan kuş görseñ kanlu sañlaya, sañında kan ve iriñ ola ve kendüzin ⁽⁰²⁾ dürük tuta ve karnın ol ırıcak karnı yünleri ayğına turu gelür ve ditrer, bil ki karnında baş vardır.

BĀB-I ⁽⁰³⁾ LEH:

Şikerenûn ölümü nişânın bildirür.

Tecrîbe isleri didiler ki : “Çakır kuşu göresin şayruluk vaktında gönderde ⁽⁰⁴⁾ oturmaz, dâ'im yir üzerine oturur, ölüm nişânıdır. Kaçan kuşu göresin şovuk koymış ola, gözün hicâb ile örter ⁽⁰⁵⁾ ve şuya yunıcağ ditrer, ölüm nişânıdır. Eger bu şayrılığı ile ağzın açub yumarsa, hırıldarsa bil ki derhâl öltür. Eger ⁽⁰⁶⁾ kuşu görseñ şayrılığı var, sañı şaru ola ölüm nişânıdır. Eger kuşu göresin kuşar, kuyruğun eger ve kanadın durar, ⁽⁰⁷⁾ çeker, ölüm nişânıdır. Eger kuşu göresin, başı küçicek şanasın kürençden şimdi çıkdı, gözleri kızıl kan gibi ve kendüzi ⁽⁰⁸⁾ çabalar ve çekinür, çakır göndere üzerinde ola, toğancı yardımın dileye ve eger semiz eyleyse kaç, eger arık eyleyse öle.

⁽⁰⁹⁾ BĀB-I LEV :

Şikereyi semirtmekdedür.

Yunanun üstâdları didiler ki : “ Şikerenûn za'ifliğinin nişânları ⁽¹⁰⁾ çokdur ve sebepleri var. Evvel bâz-dâr uşañ olur, şikereye timâr eylemez. Ammâ anlarun eyüsi ki şikereyi semirdür. Gügercin ⁽¹¹⁾ yavrusun ki henüz uçmadık ola, ısıcağ semiz koyun eti ve yâhüd ısı şuya koya, çakır dahı sıçan eti şığır ⁽¹²⁾ südiyle, dahı semiz kara tavuk eti, dahı dürrâc eti, cevz yağıyla koyun eti dahı kırlağuç yavrusı. Ammâ Hindîler, ⁽¹³⁾ koy etin ihtiyâr eylediler. Yunanîler keklik ve tihû ihtiyâr eylediler şakınmak gerek. Kuru gügercin etinden ve bednus ⁽¹⁴⁾ etinden ve şığır etinden ve şovuk etlerden. Eger bu dükelisiyle semirmezse ve şol şayrılığı yoğsa ‘ilâc oldur k şaru ⁽¹⁵⁾ helileyi yumşak dögeler, zeyte karışdurub yidüreler, bir buçuk dirhen kadarı andan üç gün koyalar, müdâvâ ⁽¹⁶⁾ eyleyeler, ola ki ağzından kurd gele. Ve bir niceler didiler ki : “ Koyun etiyle bir dirhem kalkılı vireler.” Ve bir niceler didiler ki : “ Yumurda ⁽¹⁷⁾ sarusın zeytle ete süreler, yidüreler yâ tavuk beynisin yidüreler Dahı dirler ki dögilmiş kişnici et ile vireler, ⁽¹⁸⁾ koyun südin bile.” Ve bir nicele didiler ki : “ Semirmez ve ölmez dahı müdâvâsından ‘âciz olsañ, yarım nohud kade kaşnı şikerenûn ⁽¹⁹⁾ boğâzına koyalar, ardınca şu koyalar tâ kim kaşnının koğu: şikereye degmeye kim bî-hüş olmaya.

BÂB-I LEZ :

[15a]⁽⁰¹⁾Şikereyi arık itmekdedür.

Didiler ki : “ Koyun öykenin yuyalar, arıdalar, iki üç gün yidüreler yâ hardal dögeler, et-ile ⁽⁰²⁾ yidüreler.” Dahı didiler ki : “ Arıklığından olmuş ola, yidüreler arık ola.”

BÂB-I LEH :

Kürenç itmegın vaşfında ⁽⁰³⁾ ve dahı tedbırindedür.

Türkler dahı şamlular dahı Hindiler ve İrākiler ve Horāsāniler kürençde mu‘ayyen tertıbları yokdur. ⁽⁰⁴⁾ Şikerye kürenç virmeklikde her kişı ‘aklı ve re’yi irdügince şikereye kürenç virürler. Bir niceler, koz yaprağın kanadı ve yüñi altında korlar, ta‘āmı ⁽⁰⁵⁾ dahı anuñ altında korlar. Bir niceler yüñlerine ve altına yarpuz ve feslegun korlar. Bir niceler altına haşır korlar ve öfine şu korlar. ⁽⁰⁶⁾ Bir niceler av ortasında nişāme dikerler, altına kum dökerler ve etin nişāmeye bağlarlar. Bir niceler nişāmenüñ bir yanına arpa ekerler, ⁽⁰⁷⁾ bitüb yaşı olucağ üzerine korlar. Bir niceler her gün kürenç-ñāneye varurlar, yidürürler. Ammā şöyle ittifāk idüb dururlar ki : “ Şikerenuñ ⁽⁰⁸⁾ dā’im eline şu koyalar.” İllā ‘Abbas Rāzī kitābında ve Hasan Sāmānī kitābında gördüm ki elbetde şikerenuñ tenine şu degmese gerekdür ; ⁽⁰⁹⁾ illā yüñin dökmeğden fāriğ ola. Andan öfine şu koyalar, tenin yuya, illā yüñlerin dökmeğden öñden öfine kiçi kabla şu koyalar, ⁽¹⁰⁾ hemīn içmeğ yaraya yunmağ yaramaya, zırā şovuk şu yüñdin katı eyler. Ammā Yunan kavmi, kürenç-ñāneyi mu‘allağ dört direk ⁽¹¹⁾ üzerine eylerler ve çevresin tahta ile bağlarlar, iki yolcuğaz korlar. Bir yirdeki güneş şurlesi içine düşe. Andan bir tahtayı yonalar, ⁽¹²⁾ anca kürek gibi yaşı idler ve dört yirde delcler, hāc gibi andan ol eti kettān iplikiñe, ol tahtaya bağlayalar. bir sâ‘at korlar ⁽¹³⁾ yidügin yir, yimedügin girü çekeler, yine ikindüden sonra ta‘āmı şikereye ‘arz ideler. Ammā Çin ehli, Saksār ilinde Dehebiyye ⁽¹⁴⁾ şehrinde ve Sındī ilinde yaña, çok pişeler vardur. Türkistān ili katında ki aña hiç ādem varmaz ve ādem olmaz. Anuñ içinde ⁽¹⁵⁾ şikār çok çil ve dürtāc ve keklik ve kumrı ve gök güğercin ve tāvus ve dahı müşk göbekli geyik anda olur. Bularuñ avcılarınıñ resmi ⁽¹⁶⁾ oldur ki, toğanı kürenç ve katına degin avladalar, dahı kürenç

gelicek ol yire toğanı iledürler, kürenç düzedürler, qorlar giderler. Ne vaqt ki ⁽¹⁷⁾ yünleri dökile, kürençden çıka, her birisi gelürler tarh birağurlar. Her kişün tarhına ve ağına nenün gibi toğan düşerse, ol anuñ ⁽¹⁸⁾ olur. Her yıl anlarıñ avları bu resmle olur. Kitābda şöyledür.

BĀB-I LET :

Kürenç-ḥāneye nice av yigdür, anı bildürür.

[15b]⁽⁰¹⁾ Dilerseñ ki, kürec-ḥāneyi ihtiyār ideler, nazar ideler, kankı ava ki aña ıssı yıl girmeye ve nemlü olmaya ve ādemden ırak ola ki ⁽⁰²⁾ şikere ādeme meşgöl olmaya ve ırte gice gün tokınur ola. Daḥı şikereyi ol vaqt kürence koyalar ki nişānuñ āḥır ola. ⁽⁰³⁾ Ol şikere gerek ki yavrudan beslenmiş ola, gerek vahşī kürençi. Bir niceler eyitdiler ki : “ Kürenç vaqtı ay āḥırıdır.” Şamlular aydurlar : ⁽⁰⁴⁾ “ Kürencün mu‘ayyen vaqtı yokdur. Bil ki kuş yünün biraqmağa başladığı kadar ola, kaçan dilese ki çākırı kürençe koyalar. Her gün ⁽⁰⁵⁾ şikāra buyurmak gerek.

BĀB-I MİM:

Kürençden tiz çıqmağı bildürür.

Kaçan şikereyi kürençe koyalar, kirpi ⁽⁰⁶⁾ etinün siñirlerin ve tamarların arıdalar, yidüreler, daḥı üç gün sıçan etin benefşe yağı-y-la yidüreler. Bir niceler didiler ki : “ Yılan ⁽⁰⁷⁾ derisin dögeler, iki loqma et-ile yidüreler yāḥūd şu yılanınun etin gölgede kurıdalar, iki loqma et-ile yidüreler.” Bir niceler ⁽⁰⁸⁾ didiler ki : “ Etinün arusun daḥı şaruca aruyı kurıdalar, dögeler et-ile yidüreler.” Bir niceler didiler ki : “ Birkaç ⁽⁰⁹⁾ uşak kurbaga yidüreler.” Bir niceler didiler ki : “ Yayan bağasın yidüreler. Çün gördün yünün çok döker, her gün ıssı susam ⁽¹⁰⁾ yağıyla yidür tā ki yünleri yumşak bite ve semiz ola, şınagan olmaya.” Bes didiler ki : “ Kürencin mu‘aleccesinün yigregi oldur ki, her gün ⁽¹¹⁾ bir dürlü et yidüreler : gügercin ve hüdḥüd ve serçe ve kırilağuş yavrusın ve tavşan eti ve geyik eti ve toñuz ve gözi ⁽¹²⁾ açılmaduk it enügi, keklik ve tavuk ve at eti gibi ammā çakır dükeli ‘ömründen iki kürenç virmek gerek.

BĀB-I ⁽¹³⁾ MĀ:

Kürençden çıktuğunuñ tedbîrindedür.

Kaçan şikere kavlasa iken semiz olmaz. Gerek ki şikâr ideler ve kağıncak gele, mestîr ⁽¹⁴⁾ ola, koyun öykenin pâre pâre eyleye, andan yuya. Şöyle ki hiç kanı kalmaya, andan yidüre ve illâ elde çok tuta ve ⁽¹⁵⁾ o yitmeye, abavlu çok vire.

BĀB-I MEB:

Şikerenüñ başı ağrısındadır.

Şikerenüñ başı ağrısı ⁽¹⁶⁾ balgamdan olduğunuñ nişanı oldur ki, abavlusun birağa başın çok sallar ve kıkar ve ağzın açıcak balgam eşeri belürür. ⁽¹⁷⁾ Yüzi dağı şişe ve gözinden, burnından şu ağa, nefesi tutulırak şoluya ve onarda ilâc oldur ki ; bir ıssı evde ⁽¹⁸⁾ bağlaya, bednus ödin ıssı şu-yıla yidüre veyâ burnı delüğine tamzıra, yâsemin yağıyla veyâ döğilmiş sünbülü burnı delüğine [16a]⁽⁰¹⁾ uralar. Bir niceler didiler ki : “ Birkaç mercimek kadarı tifüzünüñ iki yağına dağ uralar ve dağı büyük abavlu vireler ⁽⁰²⁾ dağı her eti ki vireler, eski süçi-yle vireler.

BĀB-I MEC :

Şikerenüñ başı ağrısı balgamdan olduğındadır.

⁽⁰³⁾ Kaçan ki şikerenüñ başı ağrısı huşlıkdan olsa nişanı oldur ki ta‘ām yir ve siñürür şu içcr. sañında hiç tağıyır ⁽⁰⁴⁾ yok, illâ gönderde otururken başın şarkıdur ve gözlerin yumar. fikirlü âdem gibi ve başı yünlerin dik örü eyler ⁽⁰⁵⁾ ve omuzların depredür. vakt vakt başın döndürür, iki kanadınıñ arasında kıvıru eger, başını egerse başı ağrısı ⁽⁰⁶⁾ şol yanında ola , ilâc oldur ki ; bednus ödin şovuk şuya karışduralar, yidüreler veyâ çevireler. Andan tavuk ⁽⁰⁷⁾ etin veyâ kuzu etin veyâ çocuk etin ve her kankı et ki yidürürlerse kabak yağı-y-la vire dağı kızoğlan südi-y-le ⁽⁰⁸⁾ benefşe yağın ve gül suyuyla ve hayyü'l-‘âlem suyuyla ve kabak çekirdegi yağıyla burnı delüğine tamzıralar.

BĀB-I ⁽⁰⁹⁾ MED :

Başı ağrısı huşk yilden olduğındadır.

Şikerenüñ başı ağrısı yilden olduğunuñ nişanı oldur ki ; dâ'im gözi ⁽¹⁰⁾ kapakların kelpidede ve gözün üzerine süre ve gözinden azıcık şu ağa ve kanadların

deprede ve çok ağsura ⁽¹¹⁾ dâ'im boynı ile başın kaşıya. İlâc oldur ki, zifti tiz sirke ile eze, kıvâm tutunca ya'ni ziftün kuvveti sirkeye çıka, ⁽¹²⁾ bal gibi ola. Andan burnı delüğine tamzıra, üç kez andan koyun etin bal-ıla yidüre dağı sıcan etin ve baykuş ⁽¹³⁾ etin yidüreler. Dağı Mehdî'bni Aşram eydür : "Razyâne dibin döge, şuyın aña birkaç pâre et içine koya, çağıra ⁽¹⁴⁾ yidüre, diñlendüğinden sonra et-ile toyura.

BÂB-I MEH:

Başı ağrısı balgamdan ve yilden olduğındadır.

⁽¹⁵⁾ Kaçan şikerenün başı ağrısı yilden ve balgamdan olsa, nişanı oldur ki evvel ki bâbda didük. Dağı gözi şişmiş ola ve çok ⁽¹⁶⁾ ağsırur ola ve başı yünleri uru tura bil ki, zükâmı vardır. İlâc oldur ki ; meviz ve döğilmiş fülfuli bal-la bişüre, ⁽¹⁷⁾ dili dibine ve tutaklarına süre dağı dirler ki, 'ınâr dirler, ya'ni urumca defnülîn dirler. Güneşe karşı oturda, ⁽¹⁸⁾ tifüzin ovalar veyâ döğilmiş zencebîl yarım noğud kadarı yidüreler ve burnın ovalar. Bir niceler didiler ki : ⁽¹⁹⁾ " İt enüğün yidüreler, ıssı evde bağlayalar."

BÂB-I MEV:

Nefesden hasta olmağdadur.

Didiler ki : " Şikerenün [16b]⁽⁰¹⁾ başında ola, düttünden ola veyâ tozdan ola veyâ armağdan ola. Nişanı oldur ki ; tifüzin açar, iki nefes urur ⁽⁰²⁾ ve omuzların depredür. katı şolur ve kuvvetle ağsırur. İlâc oldur ki, o evden bir arı evde konduralar. Honuk ⁽⁰³⁾ ve yıl küçicek yir ola. koyun eti de şirügan ile vireler. karnın geçüreler. keçi südiyle ve tabarzad şeker-ile dağı ⁽⁰⁴⁾ keşireyi şuya kaynadalar, tavuk eti-y-le yidüreler. cehd ideler, şikerc bu şayrılığda semiz ola. Andan mumyâ'ı kabak ⁽⁰⁵⁾ yağıyla veyâ benefşe yağıyla veyâ kızoglan südiyle yidüreler. bu dükelisiyle olmazsa tiryâk yidüreler dağı burnına ⁽⁰⁶⁾ tamzıralar ve her et ki yidüreler kabak çekirdegi şuyıyla veyâ hıyâr çekirdegi şuyı-y-la ıslayalar, yidüreler.

⁽⁰⁷⁾

ع

BĀB-I MEZ:

Şikerenüñ başı ağrısı balgamdan ve nefesden olduğındadır.

Didiler ki : “ Nefes başında ola, ⁽⁰⁸⁾ şovuklıkdandır ve balgamdan. Nişanı oldur ki, burnında şu gelür bırağıcak dükeli balgam ola dahı esrük gibi ola ve dükeli ⁽⁰⁹⁾ nişanlar ki evvelki bābda didük. ‘İlāc oldur ki, şikereyi şikārdan koyasın ve bir ıssı evde bağlayasın, susam yağıyla ve ⁽¹⁰⁾ zeyt yağıyla mummyā’ı iki lokma et ile yidüresin.” Bir niceler didiler ki :“ Birkaç nohūd kadarı celitet yidüreler, dükeli ⁽¹¹⁾ balgamı kuşa ve ağsırdüğünden soñra burnından şu gele ve eger hoş olmazsa tıfüzinüñ iki yanına dağ uralar ⁽¹²⁾ ve tepesini ve tıtaqlarını zeyt yağıyla ovalar eger hoş olmazsa ‘üdü’l-levc, Türkçe aña egir dirler, şırüganla ⁽¹³⁾ yidüreler.

BĀB-I MEH :

Şikerenüñ başında haş nişanıındadır.

Baş ağrısı olsa sebeb oldur ki ; karnı ⁽¹⁴⁾ bağlanmış ola, bu ‘ilmün üstādları didiler ki : “ Şayruluğūñ evveli oldur ki, şikereye şovuk koymış ola ve şovuk ⁽¹⁵⁾ ta‘āmlardan veyā tuħmalıkdan kuvvetiza‘ıf ola, elbetde sañı kuru ola taş gibi. Kaçan ādemden olsa, mi‘deden ⁽¹⁶⁾ baş ağrısı dirler ve karnı geçmek nişanı oldur ki, şikerenüñ gözi tar ola ve gözün omuzına süre ve gözlerin ⁽¹⁷⁾ kirpüklerün tiz tiz aç, yuma ve sañın pāre pāre bırağa ve sañlayası götini kaşıya ve ol iki tamar -ki ⁽¹⁸⁾ kaşı altındadır- dā’im segiriye. ‘İlāc oldur ki, iki üç kerre gönlek ve barmağ şeker ve şabır ve şığır yağın yidüreler, ⁽¹⁹⁾ andan soñra ol iki tamarı dağlayalar ve başı ortasına kafası ardından dağ uralar.

BĀB-I MET:

[17a] ⁽⁰¹⁾ Şikerenüñ gözi ağrısıındadır.

Gözi ağrısa ve gözine nesne düşmiş olsa veyā zahm yimiş olsa, nişanı oldur ki, ⁽⁰²⁾ gözün hicāb ile örter, gözinde şu akar ve şişer ‘ilāc oldur ki şahrā scrçesin boğazlayalar, ısıcak kanını ⁽⁰³⁾ gözine tınzıralar veyā eski süçi tınzıralar, sağ tızu bir dirhem zağraş dögeler, sürme gibi gözine çekeler, iki üç ⁽⁰⁴⁾ kez şifā ola inşā’ allāhü te‘ā[lā].

BĀB-I N:

Şikerenüñ gözine kara şu indüğindedür.

Gözine kara şu inse ⁽⁰⁵⁾ ‘alâmet oldur ki gözi tar ola ve sağ ola hiç görmeye. ‘İlâc oldur ki hüdhüdi boğazlaya, kanın gözine düрте, yağı ⁽⁰⁶⁾ tamzıra ve karañu yirde bağlaya, gügercin etiyle za‘ferânı yidüre dağı serçeyi boğazlayalar, kanını turna ödiyle karışduralar, ⁽⁰⁷⁾ gözine koyalar. Bir niceler didiler ki : “ Sağ tuzı rub‘ dirhem dağı ol kadar sünbül ve za‘ferân ve nebât şekeri, her birinden ⁽⁰⁸⁾ buçuk dirhem şikere ödlerinden her ne dürlü olursa bir dirhem ve bir dang müşk dögeler, dükelin sürme gözine çekeler.”

⁽⁰⁹⁾ BĀB-I NĀ:

Şikerenüñ gözine ak düşüğindedür.

Ak düşse çig bal dağı kızoglan südi ⁽¹⁰⁾ ve biraz hâliş zengâr gözine çekeler veyâ şovuk su-y-ıla sünbülü gözine çekeler veyâ sırtân Çinî ve iklimâ-yı zehebiyye ⁽¹¹⁾ yâ kertekeler boğı veyâ mîrân ve sağ tuzı ve nüşâdur, her birinden bir dirhem dögeler. sürme gibi gözine çekeler.

⁽¹²⁾ BĀB-I NEB:

Şikerenüñ kulağı ağrısındadır.

Şikerenüñ kulağı ağrısa nişanı oldur ki dâ‘im başın ⁽¹³⁾ egri tutar, egdüğinden yanın kuru olur ki kulağından iriñ gelür. zîrâ ki işitmez. ‘İlâc oldur ki ayunuñ içi ⁽¹⁴⁾ yağın sâkince od ile üzerinde erideler. Birbiri ardınca kulağına tamzıralar dağı bir gün hiç nesne eylemeyeler dağı ⁽¹⁵⁾ yarındası bayağılayın üç katre tamzıralar, gür aşurı birkaç gün şöyle ideler ve bir karañu evde bağlayalar.

⁽¹⁶⁾ BĀB-I NEC :

Şikerenüñ dili kuruduğındadır.

Kaçan şikerenüñ dili kuru olsa, nişanı oldur ki dâ‘im ⁽¹⁷⁾ şolur ve dili çıkarur. Kaçan ağzını açıcak boğazına baksa şararmış göre dağı ola ki tudağında vey ⁽¹⁸⁾ dili altında baş belür. Kaçan boğazı içi ağ şarurak olsa ol şayrılık katırak ola ‘İlâc oldur ki ⁽¹⁹⁾ baş varsa panbuğla arıda andan kâfûr kayşurı rub‘ dirhem şovu suya koya ve kızoglan südiyle yidüre, [17b]⁽⁰¹⁾ bir sâ‘atden soñra kırı eti vey

gügercin yavrusı veyâ tavuk yavrusı yâ toñuz çocuğı etinden toyuralar. ⁽⁰²⁾ Dahı didiler ki: “ Her ne et ki yidüreler, tavuk yumurdasınun ağına süreler, andan yidüreler ve gözine tamzıralar.

BĀB-I ⁽⁰³⁾ NED :

Şikerenün ağzında yün olduğındadır.

Kağan ağzında yün belürse ‘ilâc oldur ki mâzû ve cülnâr ikisin yumşak ⁽⁰⁴⁾ dögeler ve ol yünü panbuğla arıdalar, andan benefşe yağı-y-la veyâ kabak çekirdegi yağı-y-la süreler ve ol dârûy ⁽⁰⁵⁾ üzerine koyalar dahı dâ'im üzerinden şu gitmeye, ta'âmı kuzu eti veyâ oğlak eti yâ çocuk veyâ tavuk yavrusı ⁽⁰⁶⁾ eti ola, eger hoş olmazsa mâzû yirine kızıl zernîh ola.

BĀB-I NEH:

Şikerenün ağzında kılâ' ⁽⁰⁷⁾ olduğındadır.

Çünkim şikerenün sayrılığı kılâ' ya'ni ağız ağrısı ola, ağzında taru gibi başcuğuzlar belürse ne kim ⁽⁰⁸⁾ yirse kuşa. ‘İlâc oldur ki başcuğuzları temizleyeler, yiri kıbkızıl ola, andan benefşe yağın dürteler ve yaban ⁽⁰⁹⁾ serçelerin yidüreler, her gün abâvlu vireler, dâ'im benefşe yağın dürteler. Her kaçan ki ağzındağı baş, havşalasında olsa ⁽¹⁰⁾ hiç aña dermân fâ'idc itmeye. Nişanı oldur ki, ne yirse kuşa yâhud yimekten kesile, yimeye tâ ölince.

BĀB-I ⁽¹¹⁾ NEV:

Ağzında ve boğazında yinerbaş belürdügindedür.

Kaçan şikerenün boğazında yinerbaş olsa ‘alâmet oldur ki ⁽¹²⁾ leglek gibi tifüzün yumar ve ağzı içindeki kara, अगरur. ‘İlâc oldur ki dögilmiş fülfuli üç gün ağzına süreler veyâ fülfuli ⁽¹³⁾ tuzla sığır yağıyla, zerdâlü çekirdegi yağıyla , dahı nüşâdur ile dürtvayâ ağzına süre, andan sirke ile yuya yâ ⁽¹⁴⁾ râvend-i Çinî alalar yumşak dögeler, kızoglan südiyle yoğuralar, ağzına süreler, üç kez eger hoş olmazsa zerdâlü ⁽¹⁵⁾ çekirdegi yağı-y-la dağlayalar. Meşelâ bir ağacın ucına panbuk süreler ve yağ kaynadalar, ol ağacın ucını yağa banduralar, ⁽¹⁶⁾ ol başı dağlayalar.

BĀB-I NEZ:

Bogazında hırāk olduğındadır.

Kaçan şikerenüñ bogazında hırāk ⁽¹⁷⁾ olsa nişānı oldur ki bogazından āvāz gelür ve dili altındağı tamarlar şişe şāyed ki baş ola. Kāmısuñ külini ⁽¹⁸⁾ alalar ve buçuk dirhem bādyāne şovuk şu-y-ıla qarışduralar, koyalar tırıla, andan ol tırılan şuyı alalar, içine ⁽¹⁹⁾ semiz koyun eti toğrayalar, andan yidüreler. Bir niceler didiler ki: “ Buçuk dirhem kāfūr-ı kayşurı bir loğma et içinde [18a]⁽⁰¹⁾ yidüreler veyā acı süc-ile gül şuyın dağı perr-i siyāvuşān şuyın ol şiş yire dürteler veyā bir gökçek mu‘tedil ⁽⁰²⁾ mizāclu resimde olmaduk kızoğlan südinüñ dağı toñuz etin acıla yidüreler.

BĀB-I NEH:

⁽⁰³⁾ Boynında yinerbaş olduğındadır.

Kaçan şikere boynında olsa nişānı budur ki ta‘ām yiyicek süst çeker, sağlu ⁽⁰⁴⁾ şollu boynın döndürür. yimez, gündüzün za‘ıf silker ve gözin yalapladamaz. ‘İlāc oldur ki karañu evde bağlayalar, andan ⁽⁰⁵⁾ feslegun ve eklilemelik veyā yonca kaynadalar, şuyını tas içine koyalar ve kuşuñ altında koyalar tā kim buñarı şikereye ⁽⁰⁶⁾ çıka ve mummyā ve eski şarāb içüreler dağı semiz koyun etin çig bal-ıla yidüreler serçe yidüreler, yā gül yağıyla ⁽⁰⁷⁾ tıyn-ı mahtüm yidüreler.

BĀB-I NET:

Şikerenüñ havşalasında kurd olduğındadır.

Kaçan şikerenüñ havşalasında ⁽⁰⁸⁾ kurd olsa nişānı oldur ki ta‘ām yidürmez v boynın uzadur ve ağzın çok açar ve kuşa kuşduğundan kurd ⁽⁰⁹⁾ çıka vey abavlusından kurd çıka. ‘İlāc oldur ki şalgam oya, için çıkara, çukur eyleye bil sākin od üzerine koya ⁽¹⁰⁾ tā kim şuyı ol çukur içine dirile. Dağı koyun eti toğrayala yidüreler veyā bir loğma et-ile biraz katrān yidüreler.⁽¹¹⁾ Bir niceler didiler ki: “ B yüne çig bal bulaşduralar, şikerenüñ bogazına şokub bulayalar, çekeler kurd yün bile çıka. ⁽¹²⁾ Ammā muḥataradur velikin şinanmışdur.

BĀB-I S :

Şikerenüñ havşalasında yil olduğındadır.

⁽¹³⁾ Şikerenüñ havşalasında yil olsa nişanı oldur ki yimedın havşalası tolu olur. İlâc oldur ki zencebîl ve ⁽¹⁴⁾ barmaq şekeri bir loğma et-ile yidüreler, cevz-i Hindî yağın vireler, büyük güğercin yavrusıyla ve bir dirhemın altı alusında⁽¹⁵⁾ bir alusı sünbüli dögeler, iki gün bal-ıla ve et-ile yidüreler, şifâ ola.

BĀB-I SĀ:

Şikereyi ıssı urduğındadır.

⁽¹⁶⁾ Kaçan ıssı ursa, nişanı oldur ki kuş süst ola, dâ'im ağzın aç, şoluya ve yünlerin üzerine dire ya'ni ⁽¹⁷⁾ düşüre ve gözlerin uluzada ve depesi yünerciñ uru tuta ve ta'âmı eksük yiye, şu içmege harîş ola, ⁽¹⁸⁾ günden güne arık olur ve gözinüñ yukarı kapağın şarkıda, İlâc oldur ki kuru eşek başını illâ döge ve bir çölmege ⁽¹⁹⁾ koya, kaynada tâ ki kuvveti şuya çıka, andan ol şuyı legençe içine koya, gâyet kaynar ola ve bir karañu evde ola legençe [18b]⁽²⁰⁾ üzerine kalbır koya, şikereyi kalbır üzerine koya tâ kim buhârı şikereye dege, iki üç kez böyle ide. Ta'âmı kuzı etin ⁽²²⁾ veyâ çocuk etin yâ tavuk yâ bildirçin veyâ dürrâc etin yidüreler ve içdüğü şuya nebât ve tebâşir ⁽²³⁾ koyalar dağı burnını gül şuyı ve benefşe yağı ve kızoğlan südin tamzıralar, eger hoş olmazsa şovuk dârûlar ki ⁽²⁴⁾ -bu kitâbda yâd kıldum-yidüreler hoş ola.

BĀB-I SEB:

Şikereye şovuk koyduğındadır.

⁽²⁵⁾ Şikereye şovuk koymış olsa nişanı oldur ki kanadların kendüye direr ve büzülür ve ayagın bir bir başar ve birin kaldurur, ⁽²⁶⁾ birin başar iki ayagın birbiri katına başar ve çok şallanur ve gözinüñ yarusın hicâb ile örter. İlâc oldur ki ⁽²⁷⁾ ıssı evde bağlayalar ve düünsüz evde koyalar, öñine ırağrak lâden ve gönlek od içine koyalar, ıssı ıssı koyun etin ⁽²⁸⁾ yidüreler ve burnına zeyt süreler ve et-ile şıgır yağın yidüreler ve kuş kanın nenüñ gibi gerek olsun yâ güğercin ⁽²⁹⁾ şikere eline vireler, etinden veyâ kanından ıssı ıssı yiye. Leys Oğlı Naşr kitâbından gördüm biş toğanı

vardı. ⁽¹⁰⁾ Yola girüb gitdüler, şehre varıcağ gördileri, dükelin şovuk urmuş birisine yolda it enüginün etin yidürmişler imiş ⁽¹¹⁾ ol dirildi kalanı öldi.

BĀB-I SEC:

Şikerede sedr olduğındadır.

Kaçan şikerede sedr olsa ⁽¹²⁾ âdemde olsa tã'un Dirler nişanı oldur ki boynın uzadur nesne ister gibi bu şayruluğın nişanı kan ğalib olmağdur ⁽¹³⁾ 'ilâc oldur ki kanadı ortasındaki tamarı -ol tamara âdemde başlık dirler- alatı ol iki tamara ura, göre ki kankı ⁽¹⁴⁾ tamar katırak atar, ol tamarı nişter ile kanın çıkara semizlik kadarı ve kuvvet kadarı ve eger ikisi dahı katı deprenürse ⁽¹⁵⁾ ikisinden dahı ala ve eger tamar incelüğinden almazlarsa barmağınunı altını ayasından yañadan yara ki kanı çıka. Andan 'unnāb ⁽¹⁶⁾ ve perr-i siyāvuşān döge, şuyın ala tavuk etin, yā tihū yā dürrāc yā ferruc etin ol şu içine toğrayalar, yidüreler ⁽¹⁷⁾ dā'im öñine şu koyalar, şifā ola.

BĀB-I SED :

Şikere arduğındadır.

Kaçan şikere rencür olsa armağdan ⁽¹⁸⁾ ve çok avlamakdan nişanı oldur ki kanadın süst şarkıda. za'f yiye ve silkinmeye ve katı şoluya ve çok kaşına ve ⁽¹⁹⁾ gözleri döne. 'ilâc oldur ki biraz mummyā tîn-i mahtûm yidüre dahı 'ırku's-süsî ya'ni buyān balı kögini şu içinde [19a]⁽⁰¹⁾ hoş kaynadalar, ol şuyı alalar, içüreler ve gün yarusından soñra toyuralar, ısıcağ şuyı koyun etin yidüreler.

⁽⁰²⁾ BĀB-I SEH:

Şikere tonlu şolımağdadur.

Kaçan ten-dürüst ve semiz olsa. hiç şayruluk nişanı olmasa, uçıcağ ⁽⁰³⁾ katı katı şoluya ve şoluduğundan soñra ırak uçmasa, ağzın açsa kalsa. 'ilâc oldur ki yirinden depretmeyeler ve avlatmayalar ⁽⁰⁴⁾ ve üç kez karnın geçüreler, barmağ şekerıyla ve kere yağıyla ,güneşde kurumuş şikālesen hamās her birinden buçuk ⁽⁰⁵⁾ dirhem yumşak sürme gibi dögeler, üç loğma et-ile yidüreler, gün yarusından soñra toyuralar. Eger hoş olmazsa cevzi ⁽⁰⁶⁾ göyündüreler, kömür gibi ola yumşak döge, bal-ıla yogura, birkaç zeytün dānesi gibi boğazına koyar ve cehd ⁽⁰⁷⁾ ideler ki dili

dibindeki delüğe dārū koyulmaya ve kürenci helāk olur. Kaçan bu dārūyu yidüreler, yidürdükleri günlerde ⁽⁰⁸⁾ hoş ola ten-dürüst ola veyā düşe.

BĀB-I SEZ:

Şikerede ıştāram olduğındadır.

Kaçan şikerede ⁽⁰⁹⁾ ıştāram olsa -ādemde olıcağ aña zātū'l-cenb- dirler. Nişānı oldur ki gün geldükçe arık ola ve togru tırmaya ve sañı ekşi ⁽¹⁰⁾ ola ve ta'āma harış ola ve tiz toya ve eti pāre pāre ide bırağa. İlāc oldur ki semiz tavuk etiyle veyā çocuk yağıyla ⁽¹¹⁾ veyā kanla veyā ādem kanıyla toyuralar ve gün yarımından ılıcağ şuy-ıla koyun etinden toyuralar yā öküz ödin üç ⁽¹²⁾ gün yidüreler, şinanmışdur. Bir niceler didiler ki : “ Kara kargayı dahı kanını kızıl zernih rub^c dirhem şirüganla ⁽¹³⁾ dükelin karışduralar. Bir sâkin od üzerine koyalar, biraz kıvām tuta bal gibi andan koyun etin yidüreler.

⁽¹⁴⁾ BĀB-I SEH :

Sül hastalugındadır.

Şikerede sül şayrulığı olsa gün geldükçe arık olur ve çok ⁽¹⁵⁾ kaşınur ve şādlık ider. şikāre ve ta'āma harış olur, illā tiz toyar ve hoş segirür ve çok yidügince kuşar ⁽¹⁶⁾ ve şuyı çok içe dahı arıcağ şādlığı ve yimegi kesilür. İlāc oldur ki zahmetden ve armağdan men^c eyleye ve bir ⁽¹⁷⁾ arıca eve bağlaya ve bir dāne tiryāki tavuk etiyle yidüreler, üç sâ'atden sonra yā tavuk eti veyā enük eti ⁽¹⁸⁾ veyā gügercin toyuralar. Dahı vakt vakt şirüganla, cevz yağıyla toyuralar, eti yağlayub bayağı yidüğinden ⁽¹⁹⁾ eksük yidüre. Illā şöyle gerek ki eti ıssı şuya kosa biraz tura, andan yidüre, kırilağuş yavrusın yidüre [19b]⁽⁰¹⁾ yā ferruc yidüre yā şalgamuñ orta yirin biraz oyalar, sâkir od üzerine koyalar, şuyı ol çukura dirile andan ⁽⁰²⁾ ol şuya koyun etin toğrayalar yidüreler.

BĀB-I SET:

Şıdmadadır.

Kaçan şikereye şıdmadan ⁽⁰³⁾ āsib irse nişānı oldur ki şādlığı kesile, uçıca katı şoluya. sañı kana bulaşmış ola, ta'āmı yavuz yiye. İlāc ⁽⁰⁴⁾ oldur ki mersi yaprağın ve müşk-bīd dükeli birer budak kaynadalar ve şuyın legence içine koyalar.

ve üzerine ⁽⁰⁵⁾ kalbur koyalar ve kuşu kalbur üzerine bağlayalar tâ kim buhârı şikereye dege. Bir niceler didiler ki : “ Hüdhüd beynin yidüreler ⁽⁰⁶⁾ veyâ toñuzuñ tâze iç yağını yidüreler ve eski süçi koyun etiyle veyâ çig balla yidüreler.

BĀB-I ⁽⁰⁷⁾ ‘A :

Şikerenüñ siñiri süst olduğındadır.

Kaçan ki şikerenüñ siñiri süst olsa -‘âdemde olsa istirhâ‘ü’l-a‘şab ⁽⁰⁸⁾ dirler , nişanı oldur ki şikere süst ve kanadın şarkıtmış ve uçacak kâhil ola, ta‘âm yise süst ola ve süst çeke ⁽⁰⁹⁾ ‘ilâc oldur ki eşek etin yidüreler dahı çig bal ve mummyâ dahı za‘ferân at etiyle yâ tavşan etiyle yidüreler, hiç ⁽¹⁰⁾ şu virmeyeler bir karañu ıssı evde bağlayalar, deprenmeye.

BĀB-I ‘Ā:

Şayrulukda çok silkinür ola.

⁽¹¹⁾ Şayruluğı belürse kendüzün çok silke ‘âdetden taşra ‘ilâc oldur ki iki gün şıgır yağıyla et yidüreler. Üçinci ⁽¹²⁾ gün dilin çekeler ve dili dibindeki delüğe dört katre şîrûğan tamzıralar, yine bir sâ‘atden soñra bir katre dahı dördünci ⁽¹³⁾ gün zencefir ve sandal ve şabr dögeler uşacuk sıçan etiyle yidüreler ve bir niceler didiler ki : “ Gügercin yavrusına iki gün şuyla ⁽¹⁴⁾ baldan ğayrı nesne yidürmeyeler ve üçüncü gün boğazlayalar, yidüreler

BĀB-I ‘AB:

Teninde yil olduğındadır.

⁽¹⁵⁾ Kaçan ki dükeli teninde yil müstevlî olsa nişanı oldur ki dükeli teni ağaç gibi ola, kuyruğun ve kanadın vakt vakt ege, gözin ⁽¹⁶⁾ açuk tuta hiç yummaya. ‘ilâc oldur ki cevzi ve anusunu ikisin bir pâre koyun öykenin bile kaynadalar, tâ kim dükelinüñ kuvveti ⁽¹⁷⁾ yağa gele. Andan ol beyniri şıka bırağa ve yağı şovuk idüb yidüre,iki gün hiç ayruk nesne virmeye, üçüncü gün ⁽¹⁸⁾ çocuk kanıyla karnı altın bile yidüreler veyâ it enügin yidüreler ve bir dâne zencbîli çig bal-ıla yâ eski şarâbı ⁽¹⁹⁾ râzyâne ile kaynadalar ve bir ıssı evde bağlayalar.

BĀB-I ‘AC:

Şikerenüñ kuşduğıındadur, sebepleri çokdur.

[20a]⁽⁰¹⁾ Her birin bāb-ı bev bābında vaşf eyledük, ammā ol ki tuħmalıktan ola yā tañılacak ta‘ām virür, mi‘desi arınmadan veyā ‘ādetinden ⁽⁰²⁾ artuk virür veyā iç yağın yidürür. Nişānı oldur ki eti kuşar, rengi müteğayyir olub yimiş ola ve başı yūñlerin ürperdür ⁽⁰³⁾ ve boynın uzadur ve eti pāre pāre idüb bırağa. ‘İlāc oldur ki karañu evde bağlaya, tuħmalığı gidince, mi‘desi arınınca ve sañı ⁽⁰⁴⁾ sağ ola ve şādlığı belüre ve şehveti deprene ve yine ‘ādetince sañlaya ve gözi rüşen ola ve ta‘āmı tabī‘atınca yiye. ⁽⁰⁵⁾ Bir niceler eyitdiler ki: “ Şaru helīleyi üç loğma et-ile yidüreler dahı ol etden ki kuşdı idi. Kuşduğı vakt ⁽⁰⁶⁾ yidürmeyeler, meger bir zamandan soñra.

BĀB-I ‘AD

Sıdmada kuşduğıındadur.

Kaçan ki şikere sıdmada kuşsa. ⁽⁰⁷⁾ Bes elbetde tabī‘atıñ tenin ağartmağa meşğül olur, yidügin siñüremez, lā-cerem kuşmağa başlar. Nişānı oldur ki kuşduğı ⁽⁰⁸⁾ et gerüi bayağı hālinde ola, kaçan ki şikere oturmuş ola kendüzin çok kaşıya, soluya silkinmeye ve şādlığı olmaya ⁽⁰⁹⁾ ve şu içmeye. ‘İlāc oldur ki acıkdura ve karañu evde bağlaya, andan üç loğma et-ile mummyā ve tıyn-ı mahtüm yidüreler, ⁽¹⁰⁾ anı geçüricek bir buçuk sâ‘atden soñra ta‘ām vireler. Serçe veyā gügercin yā at etin yā ılıcak şu-y-ıla koyun ⁽¹¹⁾ etin yidüreler

BĀB-I ‘AH:

Rencden veyā armağdan kuşduğıındadur.

Kaçan ki kuşmak rencden ve armağdan ⁽¹²⁾ ola. Bes tabī‘atıñ kuvveti ten tedbīrine meşğül olur, siñürmekden kalur. Nişānı oldur ki kuşduğı etiñ rengi müteğayyir olmaya, ⁽¹³⁾ ağzın aç, çok soluya. ‘İlāc oldur ki acıkduralar aña degin k teni hasta ola nebāt şekerı ve mummyā azıcık yidüreler ⁽¹⁴⁾ geçüricek iki buçuk sâ‘atden soñra kızoglan südiyle yā keçi südiyle et yidüreler.

BĀB-I ‘AV:

⁽¹⁵⁾ Ciger ağrısından kuşduğındadır.

Kaçan ki cigerinde kurdan kuşsa nişanı oldur ki ta‘āmı geçirür ⁽¹⁶⁾ ve ağzın çok açar, kısıcak kurd kuşar, kuşduğınuñ sebebi oldur ki: “ Cigerinde kurd olduğı ⁽¹⁷⁾ bābda yād kıldum. Acıkduğından sonra müdāvā hemāndur.

BĀB-I ‘AZ:

Issıdan kuşduğındadır.

Kaçan ki ⁽¹⁸⁾ kuşmak ıssıdan ola, ta‘ām cigerinde ekşir ola ıssı kuvvetinden yā tabī‘at kuvvetinden kesilür haste eylemek ardınca olur ⁽¹⁹⁾ ve segirmekten gāfil olur. Nişanı oldur ki kuşduğınuñ rengi bişmiş et gibi olur, ağzın açar, şolur ve gözün alızıdır [20b] ⁽⁰¹⁾ ve şuyı çok içir. İlāc oldur ki honuk -ya‘ni eyü evde bağlayalar dağı şuya biraz kil şuyı ve biraz tebāşir ve gönlek katub öñine ⁽⁰²⁾ koyalar, acıgıcak nebāt şekerile gül şuyıyla nāzik koyun etin yidüreler yā kızoglan südi-yle andan bir sā‘atden sonra yarım ⁽⁰³⁾ öyin vireler. Tāze koyun etinden yā çocuk etinden veyā semiz tavuk bilüçinden. Bāb-ı ‘ah: ⁽⁰⁴⁾ Sovukdan kuşduğındandır. Kaçan ki şikere şovukdan kuşsa ıssılık kuvvet eyler. Nişanı oldur ki segirmeye, rengi kızıl olur ⁽⁰⁵⁾ ve hiç kokmaz ve depesi yünleri dik örü turur ve gözi toluşu ola şu içmeye ve ta‘āma azıcık vurısa. İlāc ⁽⁰⁶⁾ oldur ki ıssı evde bağlayalar acıkduuralar, andan üç lokma tāze et yidüreler. Ol üç lokma eti çig balla yidüreler. ⁽⁰⁷⁾ Anı siñüricek iki sā‘atden sonra yarım gıdā vireler. Gügercin yavrusın veyā serçe eti yā ılıcak koyun eti ⁽⁰⁸⁾ veyā it enüginün etin. teskirden ve tımandan arıdalar, yidüreler, şifā ola.

BĀB-I ‘AT:

Yaramaz ⁽⁰⁹⁾ ta‘āmdan kuşduğındadır.

Kaçan ki yaramaz ta‘āmdan kuşa, İki üç günden kalmış et gibi rengi dönmiş ola. Nişanı ⁽¹⁰⁾ oldur ki kısıcak kuşduğı et gerü bayağı hālinde ola hiç mi‘desi kār eylemeye. müşk ola şu içe ta‘āma harış ola. ⁽¹¹⁾ İlāc oldur ki acıkduuralar, tabar zad şekerle ve bir dāne maştakī ile üç lokma yidüreler. İki sā‘atden sonra gügercin ⁽¹²⁾ yavrusın veyā ferruc yidüreler Bāb-ı f kıl sebebinden kuşmakdadur. Kaçan ki kıldar veyā ⁽¹³⁾ incik siñirinden kuşa sebab oldur ki dili dibine şarmaşur, kaşd ider k

kırtara, başın silker, yidüğü boğazından düşer. ⁽¹⁴⁾ Nişanı oldur ki başın çok silker ve ağsırur. İlâc oldur ki dili altın arayalar ne kim şarmaşmış varsa çıkaralar, koyı ⁽¹⁵⁾ vireler ki silkinmek şumından kırtıla. Dükeline andan tâze et vireler, yiye.

BÂB-I FÂ:

Şikere ta'âmdan ⁽¹⁶⁾ kaldugındadur.

Şikere yimekten kalsa ilâc oldur ki bir habbe kara helileyi biraz dögeler, zeytle yoğurular, etsüz boğazına ⁽¹⁷⁾ koyalar, andan sonra bayağı gıdâsınıñ yarusınıñ yarusı vireler. Bir niceler didiler ki: "Buçuk habbe kibrit virmek gerek ⁽¹⁸⁾ üç lokma et-ile. Gün yarusından sonra şu göstereler, andan sonra yarım öyünüñ yarusın vireler, eyü ola."

BÂB-I FEB:

Şikere mi'desi za'îf olduğındadur.

Kaçan ki şikere mi'desi za'îf ola, yidüğü ta'âm şehir vaktına degin mi'desi [21a]⁽⁰¹⁾ tura bil ki karnında illet vardur. Rûm üstâdları didiler ki: "Ta'âmı havşalasından çıkarmak gerek, acıkturmak ⁽⁰²⁾ gerek, andan toñuz etiyle sığır yağı yidürmek gerek. Bir niceler didiler ki: " Gügercin yavrusınıñ büyüğün alalar, eski şarâb ⁽⁰³⁾ vireler, ol gün ve ol dün koyalar, andan boğazlayalar yidüreler, karnı altın ve kanın bile yidüreler.

BÂB-I FEC:

Şikere kendü yünlerin çekdügindedür.

Şikere arık olsa, kendü yünlerin koparda bil ki tenine huşlık galebe eylemişdür ⁽⁰⁵⁾ ve küçük belürmişdür. İlâc oldur ki: kankı er anuñ yününi yoldıysa gül yağın dürte, şikereye ıssı ve tâze etler yidüreler, ⁽⁰⁶⁾ cevz yağıyla şırüğan ve keç südiyle yâ benefşe yağıyla hoş timâr eyleyeler tâ kim semiz ola.

BÂB-I FED:

⁽⁰⁷⁾ Şikere müteğayyir olduğındadur.

Kaçan ki şikere müteğayyir olsa sebep oldur ki eger bilinmeye, ta'âmı yumşak vire, keklik gibi ve koyun eti ⁽⁰⁸⁾ ve serçe eti ve kış ve yaz ishâl vireler Eger hoş olmazsa bir eyüsüz eve koyı vireler. Eger çakırsa önine ⁽⁰⁹⁾ keklik vey

ferruc bırağı vireler, her nice dilerse yiye dağı öñine şu koyalar. Eger şahin olsa yātmiş gügercin ⁽¹⁰⁾ veyā at etin veyā sıçan yidüreler ve eger atmaca olursa serçe etin yidüreler, hoş ola.

BĀB-I FEH:

⁽¹¹⁾ Şikerenüñ yüninde bit belürdügindedür.

Kağan ki şikerede bit belürse, nişānı oldur ki kendüzin çok kaşıya ve her sâ'at ⁽¹²⁾ kendüzin örte ve za'if ola. Güneşe karşı dönicek arkası kıza, bitleri yünü üzerine çıka. 'İlâc oldur ki yigi ⁽¹³⁾ panbuğı boynına aşalar, saralar, üç katıca keseki oda koyalar, gâyet kıza andan süci düttünü üzerine dökeler, buhān ⁽¹⁴⁾ çıka yā boynına hāliş müşk dağalar, dükeli bit ola.

BĀB-I FEV:

Sukab şayrulıgındadır.

Kağan ki şikerede ⁽¹⁵⁾ sukab belürse; üstādlar didiler ki: “ Bu şayrulıg oldur ki yolda iğen ta'āmdan ötrü cenk iderler, birbirni mecrūh iderler. ⁽¹⁶⁾ Ol cerāhatüñ ağız tutılır, içinde nāsır kalur et-ile deri arasında. Kağan ki toğancı eline girse avladur ve muhtelif ta'ām ⁽¹⁷⁾ yidürür. Toğan müteğayyir olub renc belürür. Ola kim ol cerāhatüñ iriñi çok ola. Nişānı oldur ki ol başdan şaru ⁽¹⁸⁾ şu çıka. 'İlâc oldur ki üç gün sıçan etin vireler süd-ile, dördüncü gün koyun etin nergis yağıyla yā ak yāsemin ⁽¹⁹⁾ yağıyla dağı buçuk dirhem kızıl toprak koyalar ki bardakçılar anuñla renk iderler, adı muğardur. Tiz sirke ile kaynadalar [21b]⁽⁰¹⁾ büyük gügercin yavrusın yidüreler. Ol gice sabah olıcağ derisin şoyalar, şikreye yidüreler üç gün ⁽⁰²⁾ üç gügercinle düzeler.

BĀB-I FEZ:

Şikerenüñ cerāhatindedür.

Kağan ki şikere mecrūh olsa kendüzin ⁽⁰³⁾ ağaca urmağdan ve birbiriyl savaşmağdan ve kendüden büyük kuşdan zahm yimekten; 'ilâc oldur ki, eğer cerāhati ⁽⁰⁴⁾ büyük ise dikeler. Cālīnus merhemiiyle müdāvā ideler, her gün gül yağ dürteler yā kuru dārū dağı şu ura, şöyle ⁽⁰⁵⁾ ki tāze ola.

BĀB-I FEH:

Damağı ağrıduğıındadır.

Kaçan ki şikerenün damağı ağrısa şikereyi tuta, damağına ⁽⁰⁶⁾ benefşe yağıyla ve bir pāre panbuğla arıda, rengi gibi ola veyā nūşādurı ve şabiri alalar, birer cüz'ī damağın anuñla ⁽⁰⁷⁾ arıdalar, andan biraz kâfūr-ı kayşurı ol aracığa dürteler dahı şuyı andan māni^c eyleyeler.

BĀB-I FET:

⁽⁰⁸⁾ Yüñi dibinde yinerbaş olduğıındadır.

Kaçan ki şikerede yinerbaş olsa nişānı oldur ki vākıtsuz yüñin dōke. Bu sayruluk ⁽⁰⁹⁾ iki dürlüdü birisi oldur ki yüñin dōkicek dibi şaru ola ve қоһа ve yüñi dibin kaşıya. Bir dürlüsü oldur ki ⁽¹⁰⁾ yüñin birağıcağ kızıl kana bulaşur. Biticek giri düşe. 'İlāc oldur ki kuru şıgır ödin ala, dōge, ol yüñi hacāmat ⁽¹¹⁾ ide, kanı çıka, andan sirke ile yuya. anda dārūyı üzerine ura, andan tiz sirke ile ve arı tuzla yuya, andan māzūyı ⁽¹²⁾ dahı erük yaprağını yumşak dōge, yüñ yirine ura ve illā erük yaprağın kurudub dōgmek gerek.

BĀB-I Ş :

⁽¹³⁾ Kanadlarında yil olduğıındadır.

Kaçan ki şikerenün kanadlarında yil olsa, nişānı oldur ki kanadın vakt vakt şarkıda ve gāh ⁽¹⁴⁾ divşüre. süst silkine ve uçduğı vakt kāhil uça ve egri uça. 'İlāc oldur ki büyük gügercin yavrusın ⁽¹⁵⁾ ve kırlağuç yavrusın acı badam yağı-y-la ve insün ve azacık barmağ şekeri-yle bile yidürelers dahı serçeler etin ⁽¹⁶⁾ cevz yağıyla yā turb yağıyla yahirevağ.

BĀB-I ŞĀ:

Şikerenün kanadı ağrıduğıındadır.

Kaçan ki şikereye āsib ⁽¹⁷⁾ irse, rencden yā şıdmadan yağır yirde, nişānı oldur ki bir karañu ıssı evde bağlayalar veyā gözün dikeler, mumyā ⁽¹⁸⁾ ve nīli alat yidürelers, cevz yağıyla veyā yanmış zeytle ol kanadına müdāva ideler. Cehd ideler şikereyi depretmeyeler ⁽¹⁹⁾ ve gügercin yavrusı etin vireler. Eger hoş olmazsa aya

ortasındaki tamarı nişterle dürteler, kanı çıka [22a]⁽⁰¹⁾ andan yirini zeyt ve tuzla süreler.

BĀB-I ŞAB:

Şikerenün yünî dibinde kurd belürdügindedür.

Kaçan ki ⁽⁰²⁾ yünî dibinde kurd belürse nişanı oldur ki, yünî dibinde kurd belüre. ‘İlâc oldur ki tavuk yumurdasının ağın tiz ⁽⁰³⁾ sirke ile karışduralar, ol araya süreler veyâ yaş zerdâlü yaprağını şuyın dürteler yâ nüşâdurı ⁽⁰⁴⁾ tiz sirke ile süreler, tecrîbe olmuştur.

BĀB-I ŞAC:

Şikerenün etinde yinerbaş olduğındadır.

Kaçan ki şikerenün etinde ⁽⁰⁵⁾ yinerbaş olsa anda bunlar olsa nişanı bellüdür. ‘İlâc oldur ki uşak yünlerin dükelin yola tâ kim eti gözüke, eşek südi süre şöyle ki ⁽⁰⁶⁾ eti gözüke, kan çıka. Tiz sirke ile süreler andan et-ile koyun südin yidüreler, dahı serçe ve güğercin veyâ toñuz etin yidüreler. ⁽⁰⁷⁾ Bâb-ı şad: Şikerenün arkası ağrısındadır. Kaçan ki arkası ağrısı nişanı oldur ki yidüğün siñürmez ve göndere üzerine oturmaz. ⁽⁰⁸⁾ egri oturur. ‘İlâc oldur ki karañu evde bağlaya, altına kuru ot döşeye ve mummyâ yidüre. Eti cevz yağıyla veyâ yanmış zeytle gün ⁽⁰⁹⁾ aşurı arkasın dâ'im yaş ide ve kırık kat arkasına işeye ve eski süci içine bir pâre kara kiçe bırağa, ıslaya tâ kim şarâb kiçeye vara. ⁽¹⁰⁾ ol kiçeyi arkasına ura, bir iki kez eyle ide hoş ola.

BĀB-I ŞAY:

Şikerenün arkasında yıl olduğındadır.

Şikerenün ⁽¹¹⁾ arkasında yıl olsa arkasın tomaldur. Ve kuyruğın süst tutar. ‘İlâc oldur ki güğercin yavrusın ve serçe kızıl şekerle ve zencebîl ⁽¹²⁾ ve râziyâne; her birinden bir habbe dahı perhîz ide tavuk etinden cevz yağıyla ala, içine et kaydada, yidüre dahı karañu ıssı evde ⁽¹³⁾ bağlayalar.

BĀB-I ŞAV:

Nefes rencindedir.

Şikerenün karnında nefes renci belürse, bu şayruluğa nişân oldur ki nefesi katı evde, ⁽¹⁴⁾ göbegi dâ'im segirür dahı ol nişânlar evvel nefes bābında didik. Bunda belüre 'ilāc oldur ki cibel āhenün iki loğma et-ile yidüreler ve ⁽¹⁵⁾ şabır ideler karnındağı balgāmı kussa andan şoñra büyük gügercin yavrusın yā keklik yā tavşan veyā sıçan yāsemin yağıyla ta'ām vireler, ⁽¹⁶⁾ karañu evde bağlayalar dahı kırlağuç yavrusın şürüganla veyā kara kargayla yidüreler ve barmağ şeker bir mişkāl kabuğın süd-ile ⁽¹⁷⁾ gün yarusından şoñra serçe ve gügercin yidüreler .Rüm üstādları didiler ki: “ Bir pāre tiryāk yigrekdür.

BĀB-I ŞAZ:

⁽¹⁸⁾ Şikerenün rebuvesindedür.

Şikerede rebuve belürse bu illet nefes nev'indedür, huşkiden nişanı oldur ki kendüzün divşürü ⁽¹⁹⁾ tutar dahı diñlenüb turduğca hiç nesne belürmez. Kaçan uça ve hareket eylese renc deprenür ve ağzın açar becid solur ve dilin tartar. [22b]⁽⁰¹⁾ 'İlāc oldur ki gāyet tatlu enārı alalar ve yaş keseler benefşe yağın koyalar, andan enārı şıkalar. şuyın alalar, kuzu etin içine ⁽⁰²⁾ bırağalar, yidüreler veyā şabr-ı suktırı od üzerinde nīm sūhte ideler ve yumşak dögeler üç loğma gügercin veyā ferruc etiyle yidüreler ⁽⁰³⁾ gün yarusından ki ve toyuralar. önine şu koyalar ve yidügince kuzu etin yidüreler veyā toñuz etin benefşe yağıyla yidüreler.

BĀB-I ⁽⁰⁴⁾ ŞAH:

Şikerenün rebuvesi balgamdan olduğındadır.

Rebuesi balgamdan olsa nişanı oldur ki evvel ki bābda didik. Kaçan ağzın açsa iplik gibi ⁽⁰⁵⁾ boğazı içinde balgam sünse , ağzına barmağ koyıcak selyarı miraz hātun le'ānı gibi ola. gözinden yaş döge. 'İlāc oldur ki barmağ ⁽⁰⁶⁾ şeker ve kızıl gül her birinden biraz ve zernih dire. yarım cüz' ve yumşak dögeler üç loğma et et ve koyun südi yidüreler. önine koyalar. ⁽⁰⁷⁾ iki sâ'atden şoñra eger ta'ām isterse toyuralar ve eger hoş olmazsa engebın müdebbirden kim bu kitābda yād kılduğdı, etsüz fındık ⁽⁰⁸⁾ kadarı yidüreler.

BĀB-I ŞAT:

Şikerenüñ sañı taş olduğındadır.

‘Arabça aña hîz dirler. Sebebi şu kalkkadandır. veyâ tuhma ⁽⁰⁹⁾ lıkdandır. Ādemde belürse, kılunç dirler. Nişanı oldur ki toğanuñ gözi tar olur ve dâ’im götin kaşır ve sañılacak çağırır, ola kim nefesi ⁽¹⁰⁾ tutilur ve sañı kıyruğı altında kırıya. ‘İlâc oldur ki barmağ şekerı yidüre ve koyun südi yidüre, dağı ishâl ide aq harmel kalı ⁽¹¹⁾ ve zencebıl ve egirle ta‘âm vireler. Deştî serçe ve kırlağuç yavrusın ve sıçan vireler. Kaçan sañ taş ola müdāvāsı dişüldür. ⁽¹²⁾ Karañu evde bağlaya semiz tavuk ve kere yağı ve barmağ şekerı yidüre, andan fülful Ve şıgır yağı ve nüşâdur hukne ideler, yumşaq döğeler, ⁽¹³⁾ yigi köpçüğe koyalar üzerine şu dökeler bir gün ve bir dün koyalar. Andan şıkalar şuyın alalar şıgır etin içine toğrayalar, üç dört ⁽¹⁴⁾ def’a yidüreler ve bir niceler didiler ki semiz toñuz ki kırı et-ile sâf ideler kaçan götine koyıcak barmağla bir sâ‘at kıya veyâ kaşnı ⁽¹⁵⁾ nohūd kadarı yidüreler, cehd eylemek, gerek kaşnı koñusını şikerenüñ damağına degirmeyeler ve eger degerse mest olur. Andan öñine şu koyalar. ⁽¹⁶⁾ dirler derhâl taş düşe andan gügercin yavrusın yidüreler veyâ karanfili döğeler, iki lokma et-ile yidüreler. Bir nice üstâdlar: ⁽¹⁷⁾ şikerenüñ karnını bednus iner gibi yararlar, bağırsuğı eliyle tutarlar, taşı çıkarurlar

BĀB-I K:

Ciger ağrısındadır.

⁽¹⁸⁾ Şikerenüñ cigerı ağrısa nişanı oldur ki gözi evizleye, kanadın süst tuta ve şuyı çok içe ve ve şolıya ve tifüzi şağ ⁽¹⁹⁾ yanından kaşıya ve gözi şarılığı karasağı ola ve sağı päre päre ola ‘ilâc oldur ki hendbānuñ şuyın ala şâf eyleye ve biraz hâliş [23a]⁽⁰¹⁾ rāvend-i Çini bile karışduralar. Tavuk etin içine toğrayalar veyâ hatmi dibin ki aq ola, senüñ şadef taşı şuyı ⁽⁰²⁾ gibi eyleye veyâ efintin yarım dirhem bir lokma koyun eti-yle yidüreler.

BĀB-I KĀ:

Ķarnında ħuvār olduğındadır.

⁽⁰³⁾ Şikerenüñ Ķarnında ħuvār belürse nişānı oldur ki sañı pāre pāre ola ve dā'im Ķarnın Ķaşıya ve kāhil uça ve Ķarnına el urıcaĶ yünleri ⁽⁰⁴⁾ dik örü gele ve sañı Ķana bulaşmış ola. 'İlāc oldur ki nüşādurı bir noĥūd Ķadarı çevğenden ve zencebîlden uşak dögeler, Ķarnına ⁽⁰⁵⁾ uralar ve eger Ķarnında yā baş belürse nişānı oldur ki sañında Ķan ola. 'İlāc oldur ki kıızıl zer-nihir balla iki loĶma et-ile yidüreler, ⁽⁰⁶⁾ tavuĶ gül yağıyla yidüreler.

BĀB-I KĀB:

Şikerenüñ Ķarnında yil olduğındadır.

Ķarnında yil belürse, nişānı ⁽⁰⁷⁾ oldur ki Ķarnı ĶuldurdadıĶı işidile, sañı yurtuk pırtuk ola. 'ilāc oldur ki cevz yağı-y-la beslenmiş güğercin eti daĶı iki dāne ⁽⁰⁸⁾ dögilmiş rāzyāne yā aĶ ħurfe ve zencebîl üç gün yidüreler, Ķaçan ki ta'ām vireler: üç dāne rāzyāne ve bak ol Ķadarıyla ⁽⁰⁹⁾ vireler.

BĀB-I KĀC:

Ķarnında Ķurd olduğındadır.

Şikerenüñ Ķarnında Ķurd olsa üç dürlüdü: biri Ķurddur ⁽¹⁰⁾ siñüriceĶ gibi: ikinci uvacuĶ . kıızılca Ķurddur. Şüfresinün çevresinde olur. Üçinci kıızıl Ķurd olur: Nişānı oldur ki Ķarnınuñ ⁽¹¹⁾ yünlerin Ķoparur daĶı ayağında şiş belüre ve sañılaca bileñler altına baĶar ve sañında Ķurd buluna ve götin Ķaşıya 'ilāc oldur ki ⁽¹²⁾ a ħurfe iki loĶma et-ile yidüreler veyā aĶ buğday alalar, yumşak dögeler, sıçan deri içinde yidüreler, şîrügān ile abavlu gibi ⁽¹³⁾ gün aşurı vireler veyā ebrenc kâblî , yigirmi dāne Ķabak çekirdegi Ķabını, dükeli yumşak dögeler, iki loĶma et-i yidüreler ve güneşe ⁽¹⁴⁾ Ķondurular ve önine şı koyalar. Şuyı içe, diñlene, bir loĶn et-ile Ķatrān yidüreler: ammā 'İrāĶ ehli didiler ki: " Eski cevz-i Hindî ⁽¹⁵⁾ dögeler, ideler. ĥālîş şıyyla yoğurular, andan şıĶalar, şıyın alalar, içine et toğrayalar: yidüreler." Ebū 'İsî eyitdi kim :⁽¹⁶⁾ " Şehm-i ermeni bir dāng ve yigirmi dā tirmüs ve biş dāne şüniz deñilen yumşak dögeler, balla yoğurular, yidüreler, ets mücerrebdür."

BĀB-I ⁽¹⁷⁾ KAD:

Şikerenün karnında iriñ olduğındadır.

Kaçan ki şikerenün iriñ olsa, ‘ilâc oldur ki zağvân ve zernîh ⁽¹⁸⁾ ve muķil. Her birinden bir habbe yumşak dögeler, tâze et-ile yidüreler ve dögilmiş kızıl gül, koyun beynisin ıssıyla, gügercin eti-y-le yidüreler. ⁽¹⁹⁾ Bâb-ı kah :Şikerenün karnı ağrısı şovukdan olduğındadır. Kaçan ki karnı ağrısı şovukdan olsa, nişanı oldur ki sañı [23b]⁽⁰¹⁾ pürtek pürtek ola ve serhoş gibi ola. ‘ilâc oldur ki ısıcaķ gügercin kanın dağı etin yidüreler veyâ koyun südin ışıdalar. ⁽⁰²⁾ Ol ete bandırub yidüreler veyâ yumurda şarusın eski süçile dağı zeytle ışıdalar, üç gün üç loķma et-ile yidüreler.

BĀB-I ⁽⁰³⁾ KAV:

Et-ile deri arasında kurd olduğındadır.

Şikerede et-ile deri arasında kurd olsa nişanı oldur ki karnını kaşır, añsuzda ⁽⁰⁴⁾ segiriye ve ayağı yünlerin kopara, ‘ilâc oldur ki kuşt-ı telh şuylla yâ kayşum şuylla, kaţrânla süre şabah sirke ile yuya burak ⁽⁰⁵⁾ ve tuz ve hardalı sirke ile yogura, ol araya düрте eger hoş olmazsa bil ki şuylla yuya ve şābūnla. Andan yumurda şarusın ⁽⁰⁶⁾ zeyt dağı bir habbe tuz düрте, hoş ola.

BĀB-I KAZ:

Yüni koparıcaķ girü bitmedüğindedür.

Kaçan ki şikerenün ⁽⁰⁷⁾ yünün çekse, bitmese ‘ilâc oldur ki sağ tuzı yünü dibine saça. andan arıda, yirine ayu yağın düрте veyâ tuzsuz tavuk yağın ⁽⁰⁸⁾ ala, yünü dibine tıldura, kalanı çeke. Çakıra bir dāne arpa ol delüğe koya.

BĀB-I KAĦ:

Şikerenün gönlegine bit düşdüğindedür.

⁽⁰⁹⁾ Şikerenün gönlegine bit düşse, sirkelü olsa nişanı oldur ki; karaca, uşacuk, yumucaķ . olur ‘ilâc oldur ki ol yirde ki bit vardır. ⁽¹⁰⁾ İri yünlerini koparalar, acı zeyt yağı süreler, ol yirün kim yünün koparmağa yaramaz. Anuñ dibine eyle düртeler ki yünün üsti ⁽¹¹⁾ olmaya, nāķı‘ ola mücerrebdür.

BĀB-I KAT:

Yüni nākış çıkdüğındadır.

Kaçan ki yüni nākış çıksa, dileseñ ki bayağısın ⁽¹²⁾ çıka. ‘İlāc oldur ki zer-i mihr huvār-ile kozn̄ içi yağın alalar, yüni dibine dürteler, maksūd hāşıl ola.

BĀB-I KAY :

⁽¹³⁾ Şikerenün yüni egri çıkdüğındadır.

Yüni egri veyā şarmaşık yā düz çıkmasa za‘îf loğmadan ola ‘ilāc oldur ki yünlenmiş gügercin ⁽¹⁴⁾ yavrusın ve serçe ve şahrā kuşları ve kırilağuş yavrusın cevz yağı-y-la veyā yanmış zeyt yağı-y-la bile katalar, yidüreler ve egri ⁽¹⁵⁾ yünün ve şarmaşmış yünün ‘ilāc oldur ki yüne şirüğan süreler, ovalar, yumuşatınca andan koyalar, yağın içine andan suyu ⁽¹⁶⁾ kaynadalar, ol yüni kaynar şuya şokalar, toğrulmalar, andan şābūnla yuyalar, şol kadar ki yağı gide.

BĀB-I ⁽¹⁷⁾ KAYĀ:

Yüni vakıtsuz düşdüğindedür.

Şikerenün yüni vakıtsuz düşse. Rūm üstādları didiler ki ;zeyti kızıl bakır bardağa koyalar, ⁽¹⁸⁾ yidi gün yire gömeler andan çıkarlar ol yüni düşen yire dürteler.

BĀB-I KAYB :

Şikerenün göti tar olduğındadır.

⁽¹⁹⁾ Göti tar olsa nişānı oldur ki sañı pāre pāre ola ve dā’im burnıyla götin kaşır ve çok şı içer. ‘İlāc oldur ki götini şirüğanla [24a]⁽⁰¹⁾veyā zeyt-ile ova, zifti ve zeyti şarmaşık-ile kaydada, andan sâf eyleye, nohūd gibi maķ‘adına kıya. Andan zeyt-ile alub yidüre ⁽⁰²⁾ yā anı barmağın yağıyla maķ‘adına kıya, deprede.

BĀB-I KAYC:

Karnı kabız olduğındadır.

Şikerenün karnı kabız ⁽⁰³⁾ olsa nişānı oldur ki götin kaşır, nişāmeye ire, süre ve kıyruğın çok depredür. ‘İlāc oldur ki üç şikereye yumşak ⁽⁰⁴⁾ döge, üç loğma et yidüre. Bir niceler didiler ki : Tag keçisinün etin ime geyik etin yidüreler.

↓
yā n̄

BĀB-I KAYD:

⁽⁰⁵⁾ Şikerenün karnı bağlanduğındadır ve bevāsir olduğındadır.

Şikerede bevāsir olsa nişānı oldur ki sañı şaru ola ve kan ola. ⁽⁰⁶⁾ ‘İlāc oldur ki haḳne ideler, Kettān toḥmı yağıyla götin süre gıdāsı gügercin veyā tavuḳ veyā toñuz etin veyā şahra serçeleri ⁽⁰⁷⁾ yidüreler.

BĀB-I KAYV:

Şikerede sıhaçda olduğındadır.

Şikereye sıhaç peydā olsa, nişānı oldur ki sañı heb kan ola. ⁽⁰⁸⁾ ‘İlāc oldur ki demirün bürādesin sürme gibi dögeler, üç loḳma gügercin etiyle yidüreler veyā koyun etiyle iki sa‘atden soñra ⁽⁰⁹⁾ çocuk etiyle toyurular.

BĀB-I KAYZ:

Şikerenün ayağı şişdüğindedür.

Şikerenün ayağı şişe ‘ilāc oldur ki ‘āḳır-ı karḥa ⁽¹⁰⁾ ve şabır saḳturu iki gün ve iki dün südde ḳaynada ol şuyı ayağına düрте. Gıdāsı, koyun eti ve çocuk eti yā it enügi ⁽¹¹⁾ eti yidüreler.

BĀB-I KAYḤ:

Şikerenün niḳrīsindedür.

Şikerenün ayağında niḳrīs olsa, nişānı oldur ki ayası şişe, nişāmeye ⁽¹²⁾ oturmaya ve barmakları şişe ve dā‘im ditreye ve ta‘ām yimeye, bil ki niḳrīs ḥardar geḳmiş ola ve barmakları şişmiş ola, toḡrulmaya. ‘İlāc ⁽¹³⁾ oldur ki; avlatmayalar vı karañu evde bağlayalar. Eger şiş eti olursa şandal ve mercimek ki ḳabın çıkarmı olalar ve revaḡatas ⁽¹⁴⁾ ve tīn-i ermeni şiyāmemeşā dūkelin yumşak dögeler, ḥayyü’l ‘ālem şuyıla yoḡurular, daḥı kişniş şuyın ve gül şuyın ve yumurda ⁽¹⁵⁾ ağı iki gü yaḳu ideler ve eger hoş olmazsa rā‘ı-aḥmām didikleri otı alalar, taḥulebi dögeler; gül şuyıyla yoḡurular, yaḳu ⁽¹⁶⁾ eyleyeler ve toñuz etin yidüreler. Bir niceler didiler ki: “ Kara tavuḡın bir yıllıḡın boḡazlaya, ḳanını alalar. Ḥuzaşır mekki ve gül ikisi ⁽¹⁷⁾ dögeler, ol ḳana bulaşdurular, şiş üzerine yaḳu ideler; yā iç yaḡını za‘ferānı erideler, şiş üzerine dürteler, andan ⁽¹⁸⁾ ol gün ḳoyalar, yarındası girü eyleyeler t güne deḡin ol merhemle ki bu kitābda yād kıldum, eger şiş ḳatırak ise çükendi

yaprağın ⁽¹⁹⁾ kaynadalar, yağı ideler ıssı ıssı bir iki kerre uralar, andan sonra şığır yağın dürteler ki yumşada. Andan gıdâsı gügercin yavrusı [24b]⁽⁰¹⁾ ve şahrâ serçeleri ola, eger hoş olmazsa şiş üzerine dağ uralar.

BÂB-I KAYT:

Şikerenûn ayağında yil olduğındadır.

⁽⁰²⁾ Şikerenûn ayağında yil olsa yâ uyluğında nişanı oldur ki, ayağın şarkıda ol ayağla hiç tutmaya. ‘İlâc oldur ki yüzerlik ⁽⁰³⁾ ve babadya ve bûy ve sezâb dükelin yumşak kaynadalar, ayağına dürteler, nitekim niķrîs bâbında didik idi. Şahrâ serçelerin cevz ⁽⁰⁴⁾ yağı-y-la dağı gügercin yavrusın ekşi badam yağı-y-la ve ısıcağ etler yidüreler.

BÂB-I KAK:

Şikerenûn ayağı ⁽⁰⁵⁾ şınduğındadır.

Şikerenûn ayağı şınsa veyâ yirinden şıvışsa, ‘ilâc oldur ki; mu‘âş ve mâş ve tîn-i ermeni. her birinden çok ⁽⁰⁶⁾ cüz’i dögeler, yumurda ağıyla yoğurular ve ete şöyle ide ki ol ağrıyan yiri yaşlu eylemeye; yâ gönlek kabın dağı hûn-i siyâvuşân ⁽⁰⁷⁾ yumşak dögeler, eski süçiyle yoğurular, kettân beziyle yağı ideler ve cehd ideler ki şarduğı ipliği ağrıyan yire degmeye yaşlu ⁽⁰⁸⁾ olur. Andan tîn-i mahtûm yidüreler dağı gügercin etin yidüreler, her ne et kim yidüreler, yanmış zeyt dürteler.

BÂB-I ⁽⁰⁹⁾ KAKÂ:

Şikerenûn ayası şişdügindedür.

Şikerenûn ayası şişmişse veyâ topuğı, Rûm ‘âlimleri didiler ki: “ Birkaç gün sirke ⁽¹⁰⁾ merhemi dürteler yâ ak keklik, sirçe yumşak dögeler, ergen keçi ödiyle ve yumurda ağıyla yoğurular, kettân beziyle yağı ideler.

BÂB-I ⁽¹¹⁾ KAKAB:

Şikerede süreng olsa.

Şikerenûn ayağında veyâ yüzinde süreng olsa, şöyle ki âdemde olsa hılt ve sevdâ dirler. ⁽¹²⁾ ve bu ‘illet şâhinde ve balabanda olur. ‘İlâc oldur ki engebî müdebbirle ki bu kitâbda yâd kıldumdı , ishâl ideler. Gıdâ ⁽¹³⁾ şahrâ serçeleri ve gügercin yavrusı. ısıcağ koyun eti yidüreler. Ba‘zılar didiler ki:

Şovuklığıla ve terlemekle müdāvā ⁽¹⁴⁾ ideler.” Bes bunun ishāli süd-ile ve tabar zad şekeriyile eylemek gerek, yā kızoglan südi ve benefşe yağı ve gül şuyın yağı ideler. ⁽¹⁵⁾ Ğıdāsı kuzu eti yā çocuk yā keklik yavrusı yidüreler.

BĀB-I KAKAC:

Şikerede şāñul olduğındadır.

Şikerenün ⁽¹⁶⁾ ayağında nesne çıka ki ādem elinde şāñul çıkar. ‘İlāc oldur ki koyun böğregın yaralar, için tuzla tıduralar, bir çanağa ⁽¹⁷⁾ koyalar, şabağa deg tıñla dirilen şuyı ol araya dürt, mücerrebdür.

BĀB-I KAKAD:

Şikere yünin veyā kuyruğın ⁽¹⁸⁾ şıduğındadır.

Şikere kendü yünin koparda yā şısa, ādemler kendü sağalın yolar gibi. ‘İlāc oldur ki; şikereye koyun talağın ⁽¹⁹⁾ yidüreler yā şalgamı oyalalar, içine şıgır yağın tıduralar, od üzerine koyalar, pişe; şovudalar, etsüz yidüreler. Karinüs-i Kemlik [25a] ⁽²⁰⁾ eyitdi: “ ‘İlāc oldur ki kaynanmış sirke içüreler.” Bir niceler eyitdi: “ Mürr ve zaferānı. tiz sirke ile yoguralar ve yünı dibine dürteler. ⁽²¹⁾ Birkaç gün kaçan kaşd eylese. yünin şıya acılığı ağzına gire, birkaç gün böyle ide, terk ide, bu ma’küldür. İskenderiyye ⁽²²⁾ Meliki Serfanus eyitdi: “ Belasān yağın yünlerin dibine dürteler. yā kaşrānı eyü ola.”

BĀB-I KAKAH:

Şikerenün ⁽²³⁾ çengāli şıduğındadır.

Kaşan burnı şınsa, ayruk çengāl ola, içinden sünüğün çıkara. Şöyle eyleye ki anuñ içine gire. ⁽²⁴⁾ maştakıyı döge, ısıda, çengālın içine koya, ovalaya ve ege çengāl düşmüş olursa vaşakla tabar zad şekerin dögeler, ⁽²⁵⁾ ol araya koyalar, panbu beziyle şaralar, zeyt karışdurub ol araya bağlayalar.

BĀB-I KAKAV:

Ayağında ve ayasında ⁽²⁶⁾ mıh renci olduğındadır.

Şikerenün ayağında mıh didikleri renc olsa nişānı oldur ki, ayağı ve aya şişe ve orta yirinde ⁽²⁷⁾ mıh gibi baş belüre. ‘İlāc oldur ki; serçeler ve güğercin tavuk etin cevz yağıyla yidüreler ve karañu evde bağlayalar, palās ⁽²⁸⁾ üzerine tuz

şuyla ovaladalar. Eger şiş artarsa, vaşak ve kişir ki niķrīs bābında didüğimlin ideler. Kaçan ki ⁽¹⁰⁾ göre şiş tamām resīde oldu ve ortasında muh belürdi, bıçak ucıyla ol muhuñ çıkırasın çözüler, muh çıkaralar, ⁽¹¹⁾ yirini sürme ve tuzla tıduralar andan şoñra merhemle müdāvā eyleyeler. Eger merhem hācet olmazsa, kuru dārū ekeler, ⁽¹²⁾ şumağ-ı şınubir gibi.

BĀB-I KAKAZ:

Şikerenūñ şerbetindedür.

Şikerenūñ şerbeti, kuyruk yağın yukacuk eyleye, bal ⁽¹³⁾ düerte, yidüre yā koyun yüregın ve ak şekeri koyun südine toğrayalar, līkin tamardan ve sifirden arıdalar, ol yüregi yidüreler. ⁽¹⁴⁾ İki sâ'atden şoñra tavuk etinden ve gügercin yavrusından toyrular. yā ak şeker rub^c dirhem ve sağ tuz rub^c ⁽¹⁵⁾ dirhem balla yoğuralar, yidüreler, etsüz. Üç sâ'atden şoñra öñine şu koyalar, andan şoñra keklik ve dişi serçeler ⁽¹⁶⁾ yidüreler ve engebīn müdebbirden zeytūn kadarı etsüz yidüreler. İki sâ'atden şoñra öñine şu koyalar, andan bir ⁽¹⁷⁾ sâ'at geçicek toyrular.

BĀB-I KAKAH:

Engbīn-i müdebbirdedir.

Revāk balı ola, hāşşada badamı çok yirden ala ⁽¹⁸⁾ yā kekligi sakince od üzerine koya, kaynada küfin alalar, sağ ola, kıvām tuta, şuvudalar, şaklayalar. Şikereye hāl dönerse ⁽¹⁹⁾ etsüz yidüreler.

BĀB-I KAKAT:

Cevārişdedür.

Cevāriş tuhmaya yil getürür, ıssı ider. Kabı şoyılmış zencebīl [25b]⁽⁰¹⁾ ve dārçīni ve za'ferān şekeri; her birinden bir dirhem nemek hindī, rub^c dirhem degleni dögeler, yumşak yirde şaklayalar, gerek olıcak işe ⁽⁰²⁾ süreler.

BĀB-I KAL:

Dağı bir dürlü cevārişdedür.

Mumyā ve keşire ve nīl ermeni, her birinden bir dirhem, sağ tuz ⁽⁰¹⁾ buçuk dirhem yumşak dögeler, alınmış balla yoğuralar ve biraz gül suyn koyalar şaklayalar, gerek olıcak süreler.

BĀB-I ⁽⁰⁴⁾ KALĀ:

Şovuk dārūdudur.

Tebāşir, tabarzac şeker ve hıyār-şenbe tohumı ve kâfūr, her birinden bir dirhem dükelin dögeler yâ kuzu ⁽⁰⁵⁾ etiyle yâ şişek eti-y-le yidüreler.

BĀB-I KALAB:

Āhek merhemindedür.

Tevibe-i nârsıdeyi yidi kez yuyalar, kıridalar ⁽⁰⁶⁾ harırdan süzeler, şırüğan ile ezeler merhem ola.

BĀB-I KALAC:

Cālīnus merhemindedür.

Mürdesengi yumşak ⁽⁰⁷⁾ dögeler, harırdan geçüreler, bir buçuk dirhem andan alalar ve bir dirhem tiz sirke ile iki dirhem zeyt yağı, sākin odda ⁽⁰⁸⁾ bişüreler, karışduralar kim köyinmeye, kara merhem gibi ola, şaklayalar gerek olunca, dura.

BĀB-I KALAD:

Kuru dārūdudur.

⁽⁰⁹⁾ Hün-i siyāvuşān dahı akākiyā, birer dirhem anzarot, buçuk dirhem kav kuhı boynuzı ki göyünmiş ola ve kabı çıkmış ⁽¹⁰⁾ mercimek, her birinden rub dirhem yumşak, sürme gibi dögeler, hācet vaktında şaklayalar. Bir niceler didiler ki: “ Anuñla kılıc açarlar, ⁽¹¹⁾ ol toğanuñ etin şuya koyalar, çüriye andan ol taş alalar, şaru ve iri yirin yunalar. şaklayalar, hācet ⁽¹²⁾ vaktına degin. Bu dükeli tāze baş içündür ki kanı aķa tırur. Eger eski baş olursa, kuru dārū egler. Dārū budur; ⁽¹³⁾ şumağ ve şınubir ve anzarot ve gönlek ve biraz tuz, hācet vaktına degin şaklayalar.

BĀB-I KALAH:

⁽¹⁴⁾ İtler şıfatındadır.

İtleruñ eyüsi oldur ki, başı kiçi gözi ve ağız ve alnı ve arkası ve iki uyluğı süküñlerinüñ ⁽¹⁵⁾ arası kiñ ola, uyluğı büyük ola ve kulağı boynından yanına şınmış ola ve boynı uzun ola ve orta kafalı ⁽¹⁶⁾ ve orta dişlü ve pars gönüllü ve katı önlü ve mu’tedil şakallu. Bir niceler didiler ki: “ Eyüsi oldur ki, uyluğında ⁽¹⁷⁾ ve kıyruğında

çengâli ola.” Bir niceler didiler ki. “ Eyûsinûn yüğrügi oldur ki eyegüsi on üç yâ da on dört ola ⁽¹⁸⁾ ve bili uzun ola.” Dirler ki: “Bu keylük kavlidür.”

BÂB-I KALAV:

İtlerûn rengindedür.

İtlerûn rengi yigi oldur ki, ⁽¹⁹⁾ kızıl dağı gözi kızıl ola, kaplan gözi gibi. Dağı gözinûn bebegi gök ola. Ammâ rûm üstâdları dimişler ki: “Kızıl ola [26a] ⁽⁰¹⁾ ve burnı kara ola, yüzi aq ola yâ kızıl ola ve gözi üzerinde iki kara noktaları ola.”

BÂB-I KALAZ:

⁽⁰²⁾ İtlerûn dişisinûn yigregindedür.

Her ne nişân ki erkegindedür, dişide dağı begenilmişdür. Lîkin dişisi gerek ki ince ⁽⁰³⁾ boyunlu ola ve kısa kıyruklı ve aq renklü ola ve kıyruğı çevresinde kılı çok ola.

BÂB-I KALAḤ:

⁽⁰⁴⁾ İtleri semirtmekdedür.

İt yidügi taḫâmın eyüsi, piyazdur. Bir niceler didiler ki: “ Etmegi aş içine şerir idüb virmek ⁽⁰⁵⁾ gerek, ol yigdür.” Ve bir niceler didiler ki: “ Zeytle mercimek yigdür.” Ve bir niceler ki rûm üstâdları: “ Birer koyun başı ve bişmiş paça yigdür.” ⁽⁰⁶⁾ Ve bir niceler didiler ki: “ Yidügi etmek şıgır yağıyla şerir ideler ve içdügi zeyt yağıyla.” Ve bir niceler didiler ki: “ Koyun başını ⁽⁰⁷⁾ şöyle süñügi ile vireler, yâ tavuk yumurdası şıgır yağıyla veyâ zeytle.” Ve bir niceler didiler ki: “ Süñüklü et yidüreler.”

⁽⁰⁸⁾ BÂB-I KALAṬ:

İtlerûn gözine aq düşdügindedür.

Kaçan ki itûn gözine aq düşse, ‘İlâc oldur ki öniñden ⁽⁰⁹⁾ ve ardından gözi tamarlarına dağ uralar, andan diger köpegin bir dirhem, sakmunıya iki dirhem ve burak ermeni ve şeker-i ⁽¹⁰⁾ askerî ki Hicâzdan gelür, her birinden bir dirhem dögeler, yumşak eleyeler ete süreler veyâ anzarot ve burak ermeni ⁽¹¹⁾ ve sağ tuz, her birinden bir buçuk dirhem şızrakla dükelin dögüb bala qaralar ki küfi alınmış

ola veyâ hâliş jengâr ⁽¹²⁾ dahı yumurda şarusı, her birinden bir buçuk dirhem, sağ tuzdan buçuk dirhem aşâ süreler.

BĀB-I KAM:

⁽¹³⁾ İtlerüñ kudurduğındadır.

İti kudurmuş it tılasa, ‘ilâc oldur ki ‘Irāk kavmi luran didügi otı alalar, ol ⁽¹⁴⁾ itüñ boynına tağalar. Ol kudurmuş itüñ cigerin yidüreler. İşbu kitābda didüğim tiryāk mücerrebdür.

BĀB-I ⁽¹⁵⁾ KAMA:

İtlerüñ uyuz olduğındadır.

İtüñ uyuzuñ ‘ilâc oldur ki; ak kibrit ve çörek otı bir buçuk dirhem ⁽¹⁶⁾ ve bir buçuk dirhem döğilmiş kınırta ve buçuk dirhem kibrit şuya kaynadalar, üzerine zeyt döğeler, andan ⁽¹⁷⁾ oddan çıkaralar, şovudalar çörek otını ve kınırtaı içine katalar, andan uyuza dürteler. İki günden sonra ⁽¹⁸⁾ yuyalar, andan yumurda şarusın dahı zeyt ve biraz tuzı merhem gibi ideler, uyuza dürteler. Gerek ki uyuzuñ müdāvāsı ⁽¹⁹⁾ çörek otı ve döğilmiş kınırta ola. Devā çokdur velikin bu dārū mücerrebdür, kalanına muhtâc degüldür.

BĀB-I KAMAB:

[26b]⁽⁰¹⁾ Siñiri süst olduğındadır.

Kaçan ki itüñ siñiri süst olsa, ‘ilâc oldur ki turb yağın acı badam yağın, ⁽⁰²⁾ at etiyle yidüreler, andan sonra bal-ıla za‘ferānı at etiyle dahı yāsemin yağın yā nergis yağın alalar ⁽⁰³⁾ ve kaynadalar, cünd bidester göñlek tenine dürteler, nāķi‘ ola.

BĀB-I KAMAC:

İte bit ve kene düşdüğindedür.

Kaçan ⁽⁰⁴⁾ ite bit ve kene düşse, dermānı oldur ki tuzlu şuyla yuyalar, andan kemnün ve hanzal yaprağın döğeler. tiz sirke ile ⁽⁰⁵⁾ yoguralar, ite yidüreler.

BĀB-I KĀMAD:

İtüñ tamarı açılduğındadır.

Kaçan ki itüñ tamarı açılrsa, kan akrsa, ⁽⁰⁶⁾ tırmasa örümcek ağı ve zāc ve koyun çakıldagı dülekin yumşak dögeler, örümcek ağıyla karışduralar, başın ⁽⁰⁷⁾ üzerine koyalar. Kaçan ki kan töküle, ol arayı tuzla ve tiz sirke ile göynüreler. andan gül yağıyla yumurda yidüreler.

⁽⁰⁸⁾ BĀB-I KĀMAH:

İtüñ karnı ağırduğındadır.

Kaçan ki itüñ karnı ağırsa, nişānı oldur ki ölmüş eşegin yā devenüñ ⁽⁰⁹⁾ etin yidüreler, kuşınca yāhud çig keçi başın yidüreler yāhud ördek kasığı kılın toğrayalar ve şığır ⁽¹⁰⁾ yağıyla ve yumurda'ı alalar, tavada bişüreler, yidüreler. Eger karnı ağrısı şovukdan olursa, egiri dögeler, bala ⁽¹¹⁾ karışduralar, süd-ile ve şıgır yağıyla yidüreler. Bāb-ı kamav: Karnında kurd olduğındadır. İtüñ ⁽¹²⁾ karnında kurd olsa, dermānı oldur ki kına ve keçi kılın pāre pāre ideler, şu-yla yoğuralar, fındıl gibi şığır yağıyla ⁽¹³⁾ yidüreler veyā yılan etin bir pāre etmekle yidüreler.

BĀB-I KĀMAZ:

Eli ve ayağı egri olduğındadır.

⁽¹⁴⁾ Kaçan ki eli ve ayağı egri olsa, dermānı oldur ki gün aşırı balı at etiyl yā gügercin etiyle yidüreler. ⁽¹⁵⁾ Bir avuç 'uşfūr tohumun dögeler, kaynadala kuvveti şuya çıka. Ol şuyı tırıldalar, bir dirhem zernīh ve barmağ ⁽¹⁶⁾ şekeri il hakne ideler, zeytle yoğuralar eline ve ayağına dürteler.

BĀB-I KĀMAH:

İtüñ süñügi şınduğındadır.

⁽¹⁷⁾ İtüñ süñügi şınsa veyā yirinden sıvışsa dermānı yaqu eylemekdür. Şöy ki toğanuñ bābda söyledüm.

BĀB-I ⁽¹⁸⁾ KĀMAT:

İtüñ ayağı ağrısındadır.

İtüñ ayağı çağlansa segirtmekden, dermānı oldur ki mǎzū ve yaşıl zāc, her birinden ⁽¹⁹⁾ biraz yumşak dögeler, tiz sirke ile yoğurular, iki sâ‘at tura, andan ayağına dürteler. Üç gün [27a]⁽⁰¹⁾ eyle ideler, andan kına uralar.

BĀB-I KĀNAB:

Dasuyı besleyüb öğretmekdedür.

‘Irāk üstādları ⁽⁰²⁾ didiler ki: “ Çün itden ‘aciz olduğda, dasu öğretmek bunlara mu‘āvenet ide, avlamakda ve keklik tutmakda ⁽⁰³⁾ dağı çağırıl ta‘lim vireler. Eger enük olursa besleyeler, dört aylık olunca kağırmak öğredeler, gügercin ⁽⁰⁴⁾ yüñiyle aña degin kim ne yirden okırlarsa gele. Eger vahşī olursa, nefteyi ağzın bağlayalar, birkaç gün müdāvā ⁽⁰⁵⁾ eyleyeler, ademe öğrenince andan ağzın açalar. Büyük şoğanı ve mürri, şabiri tiz sirke ile yoğurular, çıkaralar, ⁽⁰⁶⁾ dürteler, vakta kim dasu çağırır ısıрмаğa kaşd ide, öñine tutalar, birkaç kez şoğan acısı ağzında ⁽⁰⁷⁾ kalıcak ısırmaklığın terk ider, andan öñine gügercin bırağalar yiye, kim ısırmaya ögrene.

BĀB-I ⁽⁰⁸⁾ KĀNAC:

Nefteyi beslemek mu‘alecesindedür.

Ol kadar ta‘ām yidüreler ki tuhma olmaya ve tavuk yumurdasınuñ ağıñ ⁽⁰⁹⁾ yidüreler. Bir niceler eydürler ki. “ Eger şu virürlerse ısırgan ola.” Ammā bu sözi kabül etmege yaramaz ve katha şu ⁽¹⁰⁾ vireler, haftada bir kez abavlu yirine süñük vireler kuşduralar. Eger kuşarsa şuñına ‘ūd ve cevz mastığı ⁽¹¹⁾ vireler.

BĀB-I KĀNAD:

Tiryākdedür.

Bir ot vardır muhlış adlu Ceviztān`da Şaruhan ilinde, ⁽¹²⁾ ‘avām arasında ‘ākūlı dirler, ol otdan on dirhem, cinçiyāne-i Rūmī dört dirhem, defneg yaprağından ⁽¹³⁾ bir dirhem, nıl ermeni iki dirhem ve kerdeme biş dirhem ve dārçini bir dirhem alalar, dükelin yumşak dögeler, ince ⁽¹⁴⁾ elekden geçüreler andan hoş koşulu süçiyle karışduralar yā aşlına gölgede kuruya, andan eyü ballı

sākin ⁽¹⁵⁾ od üzerinde kaynadalar, köpüğün alalar ki köpüğün arına, andan indirüb biraz zeyt karışduralar, üç ⁽¹⁶⁾ ay yir, eti ev içinde koyalar andan işe süreler, bir dirhem kışın eti şuyla vire.

BĀB-I ⁽¹⁷⁾ KANAĖ:

Ŧoğan etden kalduğındadır.

Bu hastalık Ŧoğana ayrıķ rencden gelür.

SÖZLÜK

A / Ā

- a** : Kitabın birinci bölümü
a.+(bab ı a.) 1b/18
- ‘a** : Kitabın altmış dokuzuncu bölümü.
‘a.(bab-ı ‘a)2b/13, 19b/07
- ‘ā** : Kitabın yetmişinci bölümü
‘ā.(bab ı ‘ā.) 2b/14, 19b/10
- ‘ab** : Kitabın yetmiş birinci bölümü
a.(bab ı a.) 2b/14, 19b/14
- abavlı** : bk. abavlu
a. 11a/11
a.+dan 14a/14
- abavlu** : Kuş yemi
a.15b/15, 16a/01, 17b/09,
23a/12, 27a/10
a.+sın13a/04, 14a/14, 15b/16
a.+sından 18a/09
a.+yı 13b/05
- ‘Abbās-ı Rāzī** : Şahıs adı.
‘a. 15a/08
- ‘Abdullāhi’bni ‘Abbās** : Şahıs adı.
a. 8a/13
- ‘Abes Harumehr** : Şahıs adı
‘a: 5a/18
- Abıyanas şehri** : Yer adı
a.+nde 4a/12
- ‘ac** : Kitabın yetmiş ikinci bölümü.
‘a.(bab ı ‘a) 2b/15, 19b/19
- ‘aceb (Ar.)** : Acaba. hayret. gariplik
a.+e kal- 6a/19
- ‘aceble-** : Şaşırmak
a.-di 5b/03
- ‘Acem (Ar.)**:İran. Fars
‘a. 5b/01, 5b/06, 5b/14, 6a/12, 6a/14,
6a/18, 7b/09, 8a/05, 8b/05, 10b/12
a.+üñ 9a/09
- acı** : Tatlı olmayan, acı
a. 18a/01, 21b/15, 23b/10, 26b/01
a.sı 27a/06
- acıq-** : Açlık duymak, acıkmak.
a.-ıcak(acıgıcak) 20b/02
a.-ursa(acıgursa) 10b/12
- acıkdur-** : Acıkmasını sağlamak, acıktırmak.
a.-a 20a/09
a.-alar 20a/13, 20b/06, 20b/11
a.-durdılar 6a/14, 6a/17
a.-durduğundan 20a/17
- acıktur-** :bkz. acıkdur-
a. 21a/01

acılık : Acı olma durumu, acılık.

a.+ı(acılığı) 25a/02

‘aciz (Ar.): Güçsüz, zayıf

ā.ol- 6a/05, 14b/18, 27a/02

aç- :Bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak,açmak.

a.-a 10a/14, 12b/03, 16b/17, 18a/16,
20a/13

a.-alar 27a/05

a.-ar 13b/11, 14a/15, 16b/01, 18a/08,
20a/16, 20a/19, 22a/19

a.-arlar 25b/10

a.-dılar 5a/03

a.-ıcak 15b/16, 17a/17

a.-maz 14a/05

a.-sa 19a/03, 22b/04

a.-ub 14b/05

aç : Tok karşıtı, aç.

a.+ıla aç iken 18a/02

açıl- : Açılmak

a.-duğındadır 3b/13, 26b/05

a.-sa 26b/05

açılma- : Kapalı durumdan kurtulmamak, açılmamak.

a.-duğ 15b/12

açlık : Aç olma durumu, açlık.

a. 11b/19

açuk : Kapalı durumda olmayan, açık

a. 8b/07, 9a/19, 10a/11, 19b/16

ad : İsim

a. 4b/08

a.+ı 4b/17, 6a/03, 6a/10, 7b/16, 7b/17,
21a/19

a.+ını 4b/08

a. vir- 6a/09

‘ad : Kitabın yetmiş üçüncü bölümü.

a.(bāb ı ‘a.) 2b/15, 20a/06

ada : Etrafı sularla çevrili kara parçası

a.+larda 9b/05

a.çakrı : Bir tür avcı kuş.
7b/09

ādem (Ar.): İnsan

ā. 7a/15, 10b/14, 15a/14, 15a/14,
16a/04, 19a/11, 24b/16

ā.+de 18b/12, 18b/13, 19a/09, 19b/07,
22b/09, 24b/11

ā.+den 15b/01, 16b/15

ā.+e 15b/02, 27a/05

ā.+ler 24b/18

‘adet (Ar.): Sürekli yapılan şey, alışkanlık

‘ā. 7b/15, 12a/15

‘ā.+den 19b/11

‘ā.+idin- 11a/18

‘ā.+ince 20a/04

‘ā.+inden 20a/01

‘ā.lü 12a/16

adgac (Ar.): Bür tür avcı kuş.

a. 6b/05

‘Adil (Ar.): bkz. Nüşirevân

a. 1b/13

adlu : Adı olan. adlı.

a. 4b/08, 5a/15, 5b/16, 27a/11

Afrîkî (Ar.): Afrika doğanı

a. 7a/19

a.+dür 7a/17

Afrîkîyâ (Ar.): Afrika

a. 7b/02

ag (I) : 1. Ak. beyaz

a. 8a/07

2. Yumurta akı.

a. 1 8a/05, 24a/15

a.+ın 22a/02, 27a/08

a.+ın 22a/02, 27a/08

a.ına. 17b/02

ag (II) : İplik, sicim, tel gibi ince şeylerden kâfes biçiminde yapılmış örgü

a. 5b/02, 17a/18

a.+a 5b/07

a.+ı 26b/06

a.+ına 15a/17

a.+ıyla 26b/06

ag- : Havya kalkmak, yükselmek

a.-a 7a/11

a.-a 7a/09, 7a/12

a.-ar 5b/17, 7a/02, 8a/14

a.-dı 8a/10

a.-sa 12a/19, 12b/01

agaç : Ağaç

a. 10b/13, 11a/18, 12a/16, 19b/15

a.+a(ağaca) 4b/18, 5a/04, 12a/16, 12a/17,

21b/03

a.+dan 5a/04

a.+uñ(ağacın) 17b/15, 17b/15

agar- : Aydınlanmak

a.-ıcak 5a/11

a.-ur 17b/12

agart- : Ak duruma getirmek, beyazlatmak

a.-mağa 20a/07

agır : Davranışları yavaş olan

a. 9a/13

agın- : bkz. Ağn-

a.-duğındadır 3b/13

a.-ur 16a/16

agırak : Daha yavaş

a. 13a/17

agız : 1 .Ağız.

a. 17b/07

a.+ı(ağız) 7a/06, 8b/06, 8b/13, 9a/10, 9a/15, 9b/19, 13b/10, 17b/12, 25b/14

a.+ın(ağzın) 13b/11, 14a/15, 14b/05, 15b/16, 18a/08, 18a/16, 19a/03, 20a/13, 20a/16, 20a/19, 22a/19, 22b/04, 27a/04, 27a/0

a.+ına(ağzına) 14a/18, 17b/12, 17b/13, 17b/14, 22b/05, 25a/02

a.+ında(ağzında) 2b/06, 2b/07, 2b/07, 13b/16, 17b/03, 17b/03, 17b/06, 17b/07, 17b/11, 27a/06

a.+ındagı(ağzındagı) 17b/09

a.+ından(ağzından) 14b/16

a.+ım(ağzımı) 14a/07, 17a/17

2. Bir şeyin baş tarafı.

a.1(cerâhatlîñ) 21a/16

agızlu : Ağzı olan . ağıza sahip

a. 10a/11

agrı : Vücudun herhangi bir yerinde duyulan sürekli ve şiddetli acı

a.+sı 2a/19, 2b/01, 2b/01, 2b/03, 3a/12, 13a/16, 13b/10, 14a/03, 14a/13, 15b/15, 16a/02, 16a/03, 16a/05, 16a/09, 16a/09, 16a/14, 16a/15, 16b/07, 16b/13, 16b/16, 17b/07, 23a/19, 23a/19 a.+sındadır 2a/19, 2b/04, 2b/05, 3a/09, 3b/16, 15b/15, 17a/01, 17a/12, 22a/07, 22b/17, 26b/18

a.+sından 2b/16, 20a/15

agrı- : Vücudun bir yeri sızlamak, ağrımak.

a.-duğındadır 3a/03, 3a/05, 3a/06, 21b/05, 21b/16, 26b/08

a.-mı 14a/01

a.-sa 13b/16, 17a/01, 17a/12, 21b/05, 22a/07, 22b/18, 26b/08, 26b/10

a.-sı 13b/16

a.-ya 12b/08

a.-yan 24b/06, 24b/07

agrıma- : Ağrmasına engel olmak

a.-ya 10a/14

agırs- : Burun zarlarının gıcıklanması il solunum kaslarının birdenbir

kasılması üzerine , ağız ve burundan
gürültülü soluk boşaltmak, aksırmak.
a.-duğından 16b/11
a.-ur 16b/02, 16a/16, 20b/14
ağsırmak : aksırma işi
a.+da 13b/15
ağsur- : bkz. ağsır-
a.-a 16a/10
ağılan- : Zehirlemek.
a.-miş 5a/15
‘ah : Kitabın yetmiş üçüncü bölümü.
a.(bab ı ‘a) 2b/15, 20a/11
‘ah : Kitabın yetmiş beşinci bölümü.
‘a.(bâb ı ‘a.)2b/17, 20b/03
âhek merhemi (Far.): Bir çeşit merhem
â.+ndedür 3b/07, 25b/05
âheste (Far.): Yavaş, ağır.
â.âheste : Yavaş yavaş, ağır ağır
â. 11a/14
âhur (Ar.): Son, sonraki
â. 7a/15
â.+ı 15b/02
Ahlâş şehri : Yer adı.
a.+ne 1b/09
ağsur- : Bkz. ağsırmak
a.-ur 13b/14
ahvâl (Ar.): Durumlar, haller, vaziyetler
a.+ini 13a/10
Ahzisis : Şahıs adı.
a.4b/06
ak : Ak, kara karıştı
a. 7b/01, 7b/04, 7b/11, 7b/11, 7b/12,
7b/13, 8a/04, 8a/04, 8a/14, 9b/05,
10a/03, 10a/04, 10a/05, 10a/05, 10a/09,
10a/12, 12a/07, 13a/05, 13b/10, 21a/18,
22b/10, 23a/01, 23a/08, 23a/12, 23a/12,
24b/10, 26a/01, 26a/03, 26a/15
ak düş- : Tek tük ağarmaya,
beyazlamaya başlamak
a.-se 17a/09
ak- : (Sıvı yada çok ince taneli maddeler için)
bir, yerden başka bir yere gitmek
a.-a 15b/17, 16a/10
a.-a+(turmak) 25b/12
a.-ar 13b/02, 13b/03, 14a/13, 14a/15,
17a/02
a.-duğındadır 20b/16
a.-sa 26b/05
akakıyâ (Grek.): Akasya.
a.+ya 25b/09
‘akıbet (Ar.): Sonunda
‘â. 5a/17

akık : Kırmızı renkli değerli bir taş.
a. 11b/03
akıl : Bkz. ‘akl
a.+ları 4a/02
‘akır-ı karha (Far.): Yapışkan otu.
k. 24a/09
‘akl (Ar.): Düşünme, kavrama ve anlama gücü.
akıl
a.+ı 15a/04
a.+um 1b/17
aklık : Ak olma durumu
a.+ı+(aklığı) 7b/07
‘aksince (Ar.): Tersine
a.+dür 9a/02
ak şeker : Sarı renkli , tatlı bir tür armut.
a. 25a/14
a.i 25a/13
‘akuh : Şifalı bir bitki.
‘â. 27a/12
al- : Almak.
a.-a 5a/13, 12b/17, 18b/15, 18b/16,
21b/10, 22a/12, 22b/19, 23b/08, 25a/17
a.-a getir- 6a/07
a.-alar 8a/18, 10b/18, 11b/04, 12a/05,
12b/13, 17b/14, 17b/18, 17b/18,
19a/01, 21a/02, 21b/06, 22b/01,
22b/01, 22b/13, 23a/12, 23a/15,
23b/12, 24a/15, 24a/16, 25a/18,
25b/07, 25b/11, 26a/13, 26b/02,
26b/10, 27a/13, 27a/15
a.-aydı 4a/16
a.-dı 5a/12, 6a/19
a.-dum 4b/15, 8a/11
a.-ub 24a/01
a.-mazlarsa 18b/15
a.-muş 4b/13
a.-muşdur 13b/15
a.-ub 5a/07, 5a/09, 5b/12
ala : Tavşancıl
a.2a/07, 6b/06, 8b/11, 10a/10
a.+yı 6a/09
Alâlûye : Hz. Muhammed’e İncil’de verilen
isim
a. 4b/08
‘alâmet (Ar.): Belirti , iz, nişan
‘â. 17a/05, 17b/11
‘â.+i bârık : ayırıcı işaret 7a/18
‘â.+i 13b/12
‘â.+ler 13a/08
‘â.+lerin 1b/06
alat : Kuşlara yem vermeye yarayan bir alet.
a.+la 21b/18

‘Alau’d-Devle : Şahıs adı.

a. 7b/11

alın : Yüzün saçlarla kaşlar arasındaki bölümü

a.+ı (alın) 25b/14

alın- : Alma işi yapılmak

a.-miş 25b/03, 26a/11

‘Alî Gütâh : Şahıs adı.

a. 7b/12

‘alî-himmet (Ar.): Değeri yüksek.

‘â. 5a/10

‘â.+dür 10b/13

‘Ali Kemmâ : Şahıs adı.

a. 7b/01

‘âlim (Ar.): Çok okumuş, bilgin

‘â. 6b/02

‘â.+ler 8a/04

‘â.+leri 10b/12, 24b/09

‘â.+lerinden 11b/06

alp : Korkusuz, yiğit, dayanıklı.

a. 6b/09, 8b/10, 8b/15, 8b/17, 9a/04,

9b/11, 9b/15, 10a/05, 12a/08, 12a/09

a.+dur 5a/08, 9b/03, 10b/11

Alparslan Karamuğa : Şahıs adı

k.+nuñ 1b/15

alt : Altı.

a.+ı 18b/13

a.+ın 19b/18, 20b/14, 21a/03

a.+ına 15a/05, 15a/05, 15a/06, 22a/08,

23a/11

a.+ında 4b/04, 5a/10, 13a/06, 13b/16,

15a/04, 15a/05, 17a/18, 18a/05, 22b/10

a.+ındadır 16b/18

a.+ındağı 13b/09, 17b/17

a.+ından 7a/16

a.+ını 18b/15

altı : Sayı adı, altı

a. 12a/14

alusı : Ölçü birimi.

a. 18a/15

ammâ (Ar.): Ama, fakat.

a. 6b/09, 6b/18, 7a/07, 7a/15, 7b/03,

7b/04, 7b/05, 7b/06, 7b/08, 7b/08,

7b/09, 7b/15, 8a/03, 8a/07, 8b/02,

8b/10, 9b/05, 9b/07, 10a/12, 11b/01,

12b/01, 12b/04, 13b/13, 14b/10,

14b/12, 15a/07, 15a/10, 15a/13,

15b/12, 18a/12, 20a/01, 23a/14,

25b/19, 27a/09

ammâ ba’dü (Ar.): Bundan sonra, gelelim
maksadımıza

a.1b/02

‘Ammu (Ar.): Amca.

‘a.ñā:4a/17, 4b/05

ana : Çocuğu olan kadın, anne

a.+sı 4a/16, 4a/17, 8a/19

a.+sına

añā : Ona

a. 4a/15, 4a/16, 4b/19, 6a/03, 8a/07,

8b/02, 8b/09, 8b/10, 9a/18, 10a/02,

10b/17, 15a/14, 15b/01, 16a/13,

16b/12, 17b/10, 19a/09, 20a/13,

22b/08, 27a/04, 4a/17

‘anâşır (Ar.): Unsurlar, elemanlar

‘a.+dan 4a/01

‘a.+un 4b/09

anasun (Yun.): Anason

a.ı 19b/16

anca : Ancak

a. 15a/12

ancılayın : Onun gibi.

a.7b/02

anda : Orada

a. 4a/13, 4b/12, 15a/15, 21b/11, 22a/05

andan : Ondan

a. 4a/14, 4a/16, 4b/05, 5a/14, 5b/05,

7a/13, 9a/06, 9a/07, 9b/13, 10a/16,

10b/09, 10b/19, 11a/04, 11a/13,

11a/18, 11a/19, 11b/07, 11b/08,

11b/09, 11b/16, 11b/17, 12a/06,

12a/08, 12b/02, 12b/14, 13b/04,

14b/15, 15a/09, 15a/11, 15a/12,

15b/14, 15b/14, 16a/06, 16a/12,

16a/12, 16b/04, 16b/19, 17a/19,

17b/02, 17b/04, 17b/08, 17b/13,

17b/18, 17b/19, 18a/04, 18a/19,

18b/15, 19a/13, 19a/19, 19b/01,

19b/17, 20a/09, 20b/02, 20b/06,

20b/15, 20b/17, 20b/18, 21a/02,

21a/03, 21a/13, 21b/07, 21b/07,

21b/11, 21b/11, 21b/11, 22a/01,

22a/06, 22a/15, 22b/01, 22b/11,

22b/13, 22b/15, 22b/16, 23a/11,

23b/05, 23b/07, 23b/15, 23b/11,

23b/16, 23b/18, 24a/01, 24a/01,

24a/17, 24a/19, 24a/19, 24b/08, 25a/11,

25a/15, 25a/16, 25b/07, 25b/11,

26a/09, 26a/16, 26a/17, 26a/18, 26b/01,

26b/04, 26b/07, 26b/19, 27a/01,

27a/05, 27a/07, 27a/14, 27a/14, 27a/11,

27a/16

anı : Onu

a. 2a/01, 2a/01, 2a/03, 2a/06, 2a/11,

3b/16, 4a/03, 4b/01, 5a/12, 8a/11

9a/04, 10a/03, 13a/03, 14a/04, 15a/18, 20a/10, 20b/07, 24a/02

anıda : Anında
a. 7a/10, 7a/11

añla- : Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak, öğrenmek
a.-r 10b/19
a.-ya 10b/18

añlama- : Bilmemek, öğrenmemek
a.-dugımız 4a/03

añlamak : kavrama, öğrenme işi
a.+dur 13b/01
a.+ı+(anlamayı) 11b/19

añlamaklık/ğ : Anlayış, öğrenme kabiliyeti
a.+ın 2a/03, 8b/05

anlar : Onlar
a. 4b/02
a.ñ 12b/10, 14b/10, 15a/18

añsız : Birdenbire, habersiz
a.+da 10b/01, 14a/07

añsuz : bkz. añsızda
a.+da 23b/03

Antäkiyye şehri : Antakya
a.+ne 4a/14

anuñ : Onun
a.4a/14, 4a/18, 5a/18, 6a/03, 6b/07, 6b/12, 6b/12, 6b/19, 7a/13, 7a/05, 7b/16, 8b/09, 9a/02, 11b/07, 15a/05, 15a/14, 15a/17, 21a/05, 23b/10, 25a/04
a.la 21a/19, 21b/06, 25b/10

anzarot : Sıcak ülkelerde yetişen ve reçinesi yara tedavisinde kullanılan bodur ağaç
a.25b/13, 25b/09, 26a/10

ar- : Yorulmak.
a.dugındadır 18b/17

ara : İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık.
açıklık, ara.
a.+dan 4b/11
a.+sı 25b/15
a.+sında 3a/12, 10b/16, 12a/17, 13a/06, 13b/18, 16a/05, 21a/16, 23b/03, 23b/03, 27a/12
a.+ya 22a/03, 23b/05, 24b/17, 25a/06, 25a/06
a.+yı 26b/07

ara- : Bir şeyi bulmaya çalışmak. araştırmak
a.-yalar 20b/14

‘Arab (Ar.) : Arap
‘a. 1b/12, 5b/11, 8b/02, 8b/04
‘a.+dan 5b/13
‘a.+ın 9a/09
‘a.+lar 9b/12, 9b/14

aracık : Araya
a.+a(aracığa) 21b/07

‘Arapça : Arapça.
‘a. 6b/05, 6b/05, 6b/06, 6b/07, 6b/11, 6b/12, 6b/14, 6b/15, 6b/16, 6b/17, 8a/17, 8a/19, 8b/01, 8b/02, 10b/17, 22b/08

Arastecanis : Şahıs adı
a. 5b/15, a. 9a/05

ard : Arka, art.
a.+ınca 5a/01, 6b/11, 6b/15, 11b/13, 11b/17, 12a/03, 12a/09, 12a/16, 12a/17, 14b/19, 17a/14, 20a/18
a.+ından 16b/19, 26a/09

Arduca : Urduca
a. 6b/17

arı : Temiz, pak.
a. 16b/02, 21b/11
a.+ca 19a/17
a.+cak 13b/13, 19a/16,
a. ol- 10a/18

arık : Zayıf, cılız
a.15a/02
a. eyle- 14b/08
a. ol- 18a/18, 19a/09, 19a/14
21a/04
a. it- 2a/16, 15a/01

arın- : Temizlenmek
a.-a 27a/15
a.-ınca 20a/03
a.-madan 20a/01

arıt- : Temizlemek
a.-a (arında) 17a/19, 21b/06, 23b/07
a.-alar (arındalar) 15a/01, 15b/06, 17b/04, 20b/08, 21b/07, 25a/13

Aristatalis : Şahıs adı.
a. 4a/12, 7b/18

arğa : Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi
a.+sı 3a/06, 8b/09, 9a/10, 9a/15, 9b/19, 13b/08, 21a/12, 22a/07, 22a/07, 25b/14
a.+sın 10a/14, 22a/09, 22a/11
a.+sına 7a/15, 9b/01, 22a/09, 22a/10
a.+sında 3a/07, 10a/12, 14a/02, 22a/10, 22a/11

arkalı : Arkası olan, arkalı.
a. 7a/18

armağan (Far.) : Armağan, hediye
a.+lar 4b/15

armağ : Yorgunluk, argınlık.
a.+dan 16b/01, 18b/17, 19a/16, 20a/11, 20a/11

arpa : Buğdaygillerden bir bitki ve taneleri
a. 15a/06, 23b/08

arşın : Yaklaşık olarak 68 cm ' eşit olan
uzunluk
ölçüsü
a. 13b/14

art- : Eskisinden daha çok olmak, çoğalmak
a.-arsa 25a/09

artuk : Daha çok , fazla
a. 6b/19, 10b/16, 11a/07, 11b/04,
11b/13, 12a/19, 20a/02

artukluk : Fazlalık
a.+ı (artukluğu) 7b/14
a.+a 11a/03
a.+ından 15a/02

aru : arı
a.+yı 15b/08

aruk : Bkz. arık
a. 11a/04, 13a/17, 15a/02
a.it- 11a/06, 15a/01

'arz (Ar.): Sunma, önüne koyma
'a. it- : Önüne kymak.15a/13

ärzû (Far.): İstek, heves
ä.+da 4a/09

aş- : Bir şeyi aşağıya sarkacak biçimde bir
yereiliştirmek
a.a 13b/19
a.-alar 21a/13

äsân (Far.): Kolay
a.+dur 11b/14

äsib (Ar.): Hastalık, musibet.
a. 13b/18, 13b/18, 14a/16, 19b/03,
21b/16
a.+den 13b/19

aşl (Ar.): Asıl, esas, hakiki
a.+ı 9b/07
a.ı 6a/10
a.+ına 27a/14

aş : Yemek, yiyecek
a. 5b/09, 26a/04
a.+a 26a/12

'aşık (Ar.): Bir kimseye yada bir şeye
tutukuyla bağlı olan
a. 10b/04
a.+(olmak) 4b/18, 5b/18

aşırı : Gereğinden fazla
a. 10a/18

äşikäre (Far.): Belli , açık , meydana olan
a. ol- 12b/07

äşiyani (Far.): Bir tür doğan.
a. 8a/17, 8a/17

aşırı : Bkz. aşın
a. 17a/15, 22a/09, 23a/13, 26b/14

at : Binek ve yük hayvanı, at.
a. 4b/19, 7a/05, 10a/19, 11a/03, 15b/12,
19b/09, 20a/10, 21a/10, 26b/02, 26b/14

aṭ : Kitabın yetmiş altıncı bölümü.
a.(bāb ı a.) 2b/17, 20b/08

at- : Atmak
a.-ar 18b/14
a.-muş 5a/02

ata : Baba
a. 10b/15
a.+sı 4a/15, 8a/19

'aṭfī (Ar.): Avcı bir kuş
a. 8a/19

atmaca : Ava alışılabilen yarıcu bir kuş
a. 5b/02, 5b/05, 7b/12, 10b/09, 21a/10
a.+dan 7a/14
a.+dur 6b/07
a.+ı 5b/03
a.+ya 8b/19

av : Karada veya denizde evcil olmayan
hayvanları vurma işi
a. 2a/17, 4a/01, 4a/10, 5a/14, 6b/02,
6b/03, 6b/03, 6b/18, 6b/19, 7a/08,
8a/09, 8b/04, 10a/06, 10b/16, 11b/14,
12a/01, 12a/03, 12a/16, 15a/06, 15a/18
a.avla- : Avlanmak 7a/15, 10b/13
a.+a 2a/06, 6a/04, 6a/12, 9a/14, 10a/03,
12a/06, 12a/16, 15b/01
a.+da 9a/08
a.+dan 2a/11, 12a/04, 12a/04
a.+ı 5b/01, 5b/14, 6b/08, 6b/11, 6b/12,
6b/16, 6b/18, 10b/11
a.+ıdur 6b/11
a.+ıla 9b/14
a.+ın 5b/13, 11b/10, 11b/15
a.+ına 5a/16, 5a/18, 5b/07, 10a/06
a.ḳuşı : Avcılıkta kullanılan kuş
a.+ı 2a/01
a.+lar 6a/16, 11b/10, 12a/10
a.+ları 7b/10, 7b/11, 15a/18

'av : Kitabın yetmiş beşinci bölümü.
a.(bāb ı 'a.) 2b/16, 20a/14

'avām (Ar.): Halk
a. 27a/12

āvāz (Far.): Ses, seda
a. 17b/17
a.+ın 10a/19

āvāzlu : Sesli.
a. 8b/12

avcı : Avlanmayı seven ve iş haline getiren kimse

a. 5a/14, 10a/05

a.+lar 1b/02, 4b/14, 8a/04, 10b/16

a.+larının 15a/15

avcılık : Avcı olma durumu veya işi

a. 1b/03, 1b/03

a.+a 4a/08

avla- : Biri avı ölü veya diri ele geçirmek, avlamak.

a.-dan 4b/16

a.-danlar 10a/06

a.-dı 5a/16, 6a/10

a.+duğı 6b/13

a.-duğın 6a/13

a.-duğın(av avla-) 7a/15

a.-makdan 18b/18

a.-r 7b/11, 9a/05

a.-rdı 5a/15

a.-ya 11b/10, 11b/12, 12a/11, 12a/18

a.-yıcak 11a/13

a.-yıcak (av avla-) 10b/13

a.-yu bil- 11a/06

a.yu tur- 12a/04

a.-yurak 6a/04

avlamak: Avlamak işi

a. 1b/03, 2a/01, 4a/06

a.+a+(avlamğa) 2a/09, 6a/12, 10b/15

a.+da 27a/02

a.+i+(avlamağı) 11b/18

avlan- : Avlamak işine konu olmak.

a.-dikların 5b/15

avlat- : Avlanma işini yaptırmak

a.-alar+(avladalar) 10b/03, 11b/08,

11b/09, 11b/10, 11b/10, 11b/16,

12a/08, 15a/16

a.tılar 5b/05

a.-ur+(avladur) 21a/16

avlatma- : Avlanma işini yaptırmamak

a.-yalar 19a/03, 24a/13

avlatmak : Avlandırma işi

a. 6a/14

a.+(avlatmag) 6a/17

a.+a+(avlatmaga) 9b/17

a.+da 5a/14

avlu : Av yeteneği olan(kuş)

a. 6b/17

‘avrat (Ar.): Kadın

a. 4a/14

avuç : Yan yumulmuş elin alacağı miktar

a. 26b/15

ay : Yılın on iki bölümünden her biri

a. 27a/16

a. âhırı : Ay sonu

a.+dur 15b/03

aya : Avuç içi

a.+sı 3b/02, 8b/07, 8b/14, 10a/13,

24a/11, 24b/09, 24b/09, 25a/07

a.+sında 3b/04, 25a/06

a.+sından 18b/15.

ayak : Ayak

a.+ı (ayağı) 3a/18, 3b/01, 3b/14, 3b/16,

3b/16, 6b/14, 7a/14, 7a/19, 7b/01,

8b/14, 13b/02, 13b/19, 21b/19, 23b/04,

24a/09, 24a/09, 24b/04, 24b/05,

25a/07, 26b/13, 26b/14, 26b/18

a.+ın (ayağın) 5b/03, 5b/10, 10a/01,

18b/05, 18b/06, 24b/02, 26b/18

a.+ına (ayağına) 13a/12, 14b/02,

24a/10, 24b/03, 26b/16, 26b/19

a.+ında (ayağında) 3b/01, 3b/04,

13b/18, 14a/11, 23a/11, 24a/11,

24b/01, 24b/02, 24b/11, 24b/16,

25a/06, 25a/07

a.+ını (ayağını) 5a/03

a.+la 24b/02

a.+ları 7b/05, 7b/06

a.+ların 13b/07

a.+larını 9a/13

ayaklı : Ayağa sahip

a. 7a/06, 7b/07, 8a/08, 9a/19

ayalı : Ayası olan. ayalı.

a. 7a/06, 7b/04, 8a/08, 9a/19, 10a/11

‘ayb (Ar.): Utanılacak şey, kusur

‘a. 10b/04, 10b/05, 14a/04

‘a.+dur 10a/13, 12a/16

‘a.+ı 12b/16, 13a/01

‘a.+ın 13a/11, 12b/13

aydınlık : Işık, nur

a.+ından 6a/03

Ayдын : Şahıs adı.

a. 4b/08, 8b/16

‘âyine (Far.): Ayna

a. 12b/10

aylık : aydan beri var olan

a. 27a/03

ayruk : Başka, diğer.

a. 6b/16, 7a/01, 7b/16, 19b/17, 25a/04,

27a/17

ayruksı : Başka türlü, farklı.

a. 6b/09

Aytos : Yer adı.

a. 6a/04

ayu : Ayı
a.+nuñ 17a/13
a. yağı : Ayı yağı
a.+n 23b/07
az : Az.
a. 1b/18, 8b/17, 9b/01, 9b/06, 10a/04, 10a/17, 10b/08
a.+ıcık 9a/03, 9a/12, 9b/19, 16a/10, 20a/13, 20b/05, 21b/15
‘az : Kitabın yetmiş altıncı bölümü
‘a.(bāb ı ‘a)2b/16, 20a/17
‘azā (Ar.): Cenaze töreni
‘a.+dan 6a/18
azgınlık : Azgın olma durumu
a.+ındadur(azgınlığındandır) 14a/05
‘aziz nefis (Ar.): İyi huylu
a. 6b/07, 7a/03

b.+ı feh3a/03, 21b/05
b.+ı feṭ 3a/03, 21b/07
b.+ı fev 3a/02, 21a/14
b.+ı fez 3a/02, 21b/02
b.+ı h 2a/04, 9a/09
b.+ı h 2a/02, 8a/16
b.+ı k3a/09, 22b/17
b.+ı kā 2a/09, 23a/02
b.+ı kab 3a/10, 23a/06
b.+ı kac 3a/10, 23a/09
b.+ı kad 3a/11, 23a/17
b.+ı kah 3a/11, 23a/19
b.+ı kaḥ 3a/13, 23b/08
b.+ı kaḥ 3b/01, 24b/04
b.+ı kaḥa 3b/01, 24b/08
b.+ı kaḥab 3b/02, 24b/10
b.+ı kaḥac 3b/02, 24b/15
b.+ı kaḥad 3b/03, 24b/17
b.+ı kaḥah 3b/03, 25a/03
b.+ı kaḥaḥ 3b/05, 25a/17
b.+ı kaḥaḥ 3b/06, 25a/19
b.+ı kaḥav 3b/04, 25a/06
b.+ı kaḥaz 3b/05, 25a/12
b.+ı kaḥ 3b/06, 25b/02
b.+ı kaḥā 3b/07, 25b/03
b.+ı kaḥab 3b/07, 25b/05
b.+ı kaḥac 3b/07, 25b/06
b.+ı kaḥad 3b/08, 25b/08
b.+ı kaḥah 3b/08, 25b/13
b.+ı kaḥaḥ 3b/10, 26a/03
b.+ı kaḥaḥ 3b/10, 26a/08
b.+ı kaḥav 3b/09, 25b/18
b.+ı kaḥaz 3b/09, 26a/01
b.+ı kaḥ 3b/11, 26a/12
b.+ı kaḥa 3b/11, 26a/14
b.+ı kaḥab 3b/12, 26a/19
b.+ı kaḥac 3b/12, 26b/03
b.+ı kaḥad 3b/13, 26b/05
b.+ı kaḥah, 3b/13, 26b/08
b.+ı kaḥaḥ 3b/15, 26b/16
b.+ı kaḥaḥ 3b/15, 26b/17
b.+ı kaḥav 3b/14, 26b/11
b.+ı kaḥaz 3b/14, 26b/13
b.+ı kaḥ 3b/16
b.+ı kaḥa 3b/16
b.+ı kaḥab 3b/17, 27a/01
b.+ı kaḥac 3b/17, 27a/07
b.+ı kaḥad 3b/18, 27a/11
b.+ı kaḥah 3b/18, 27a/16
b.+ı kaḥ 2a/13, 12b/12
b.+ı kaḥ 3a/14, 23b/11
b.+ı kaḥav 3a/12, 23b/02

B

b : Kitabın ikinci bölümü
b.(bāb ı b.) 2a/01, 6b/02
bāb (Ar.): Bölüm
b.+ı1b/17
b.+ı d 2a/02
b.+ı kıyā 3a/15
b.+ı mā2a/18, 15b/12
b.+ı med 2a/19, 16a/08
b.+ı 18 10b/06
b.+ı19 10b/10
b.+ı 20) 10b/15
b.+ı ā 1b/18, 4a/06
b.+ı ‘ā 2b/14, 19b/10
b.+ı ‘a 2b/13, 19b/06
b.+ı ‘ab 2b/14, 19b/14
b.+ı ‘ac 2b/15, 19b/19
b.+ı ‘ad 2b/15, 20a/06
b.+ı ‘ah 2b/15, 20a/11
b.+ı ‘āḥ 2b/17, 20b/03
b.+ı ‘at 2b/17, 20b/08
b.+ı ‘av 2b/16, 20a/14
b.+ı ‘az 2b/16, 20a/17
b.+ı b 2a/01, 6b/02
b.+ı bev 20a/01
b.+ı c 2a/01, 7a/16
b.+ıdal 02a/02, 8a/01
b.+ı f 2b/18, 20b/12
b.+ı fā 2b/18, 20b/15
b.+ı feb 2b/19, 20b/18
b.+ı fec 3a/01, 21a/03
b.+ı fed 3a/01, 21a/06
b.+ı feh 3a/02, 21a/10

b.+ı kay 3a/14, 23b/12
 b.+ı kayb 3a/15, 23b/18
 b.+ı kayc 3a/16, 24a/02
 b.+ı kayd 3a/16, 24a/04
 b.+ı kayh 3a/17, 23a/17
 b.+ı kayh3a/19, 24a/11
 b.+ı kayt 3a/19, 24b/01
 b.+ı kayv 3a/18, 24a/07
 b.+ı kayz 3a/18, 24a/09
 b.+ı kaz 3a/13, 23b/06
 b.+ı kıyā 3a/15, 23b/16
 b.+ı keb 2a/09
 b.+ı kec 2a/10, 11b/05
 b.+ı ked 2a/11, 12a/03.
 b.+ı kef 2a/08
 b.+ı keh 2a/11, 12a/11
 b.+ı keḥ 2a/13, . 12b/09
 b.+ı keṭ 2a/13 12b/12
 b.+ı kev 2a/12, 12a/15
 b.+ı kez 2a/12, 12a/18
 b.+ı l 2a/13, 13a/02
 b.+ı lā 2a/14, 13a/09
 b.+ı leb 2a/14, 13a/18
 b.+ı lec 2a/15, 13b/06
 b.+ı led 2a/15
 b.+ı leh 2a/15, 14b/02
 b.+ı leḥ 2a/16, 15a/02
 b.+ı leṭ 2a/17, 15a/18
 b.+ı lev 2a/16, 14b/09
 b.+ı lez 2a/16, 14a/12, 14b/19
 b.+ı m 2a/17, 15b/05
 b.+ı mā 2a/18, 15b/13
 b.+ı meb 2a/18, 15b/15
 b.+ı mec 2a/19, 16a/02, 16b/13
 b.+ı med 2a/19, 16/09
 b.+ı meh 2b/01, 16b/19
 b.+ı meḥ 2b/03, 16a/14
 b.+ı meṭ 2b/03, 16b/19
 b.+ı mev 2b/02, 16a/19
 b.+ı mez 2b/02, 16b/07
 b.+ı n 2b/04, 17a/04
 b.+ı nā 2b/04, 17a/09
 b.+ı neb 2b/05, 17a/12
 b.+ı nec 2b/05, 17a/16
 b.+ı ned 2b/06, 17b/02
 b.+ı neh 2b/06, 18a/02
 b.+ı neḥ 2b/08, 17b/06
 b.+ı neṭ 2b/09, 18a/07
 b.+ı nev 2b/07, 17b/10
 b.+ı nez 2b/08, 17b/16
 b.+ı s 2b/09, 18a/12
 b.+ı ş3a/04, 21b/12,

b.+ı sā 2b/10, 18a/15,
 b.+ı sā 3a/04, 21b/16
 b.+ı şab 3a/05, 22a/01
 b.+ı şac 3a/05, 22a/04
 b.+ı şad 3a/06, 22a/07
 b.+ı şah 3a/07, 22a/10,
 b.+ı şah3a/08, 22b/03
 b.+ı şat3a/09, 22b/08
 b.+ı şav 3a/07, 22a/13
 b.+ı şaz 3a/08, 22a/17
 b.+ı seb 2b/10, 18b/04
 b.+ı sec 2b/11, 18b/11
 b.+ı sed 2b/11, 18b/17
 b.+ı seh 2b/1119a/02,
 b.+ı seḥ 2b/13, 19a/14
 b.+ı seṭ 2b/13, 19b/02
 b.+ı sev 2b/12
 b.+ı sez 2b/12, 19a/08
 b.+ı ş 2a/04, 9a/13
 b.+ı v 2a/03, 8b/04
 b.+ı y 2a/04, 9a/18
 b.+ı yā 2a/05, 9b/03
 b.+ı yeb 2a/05, 9b/09, 11a/16
 b.+ı yec 2a/06, 9b/17
 b.+ı yed 2a/06, 10a/03
 b.+ı yeh 2a/06, 10a/06
 b.+ı yeh2a/07
 b.+ı yeṭ 2a/08
 b.+ı yev 2a/07, 10a/09
 b.+ı yez 2a/07, 10a/17
 b.+ı z 2a/03, 9a/03

2. Konu

b.+da 4a/11, 16a/15, 16b/09, 20a/17,
 22b/04, 26b/17
 b.+ında 9b/12, 20a/01, 22a/14, 24b/03

babadya : papatya

b. 24b/03

Bābil (Ar.): Yer adı

b. 4a/07, 5a/19

bādam (Far.): Badem

b.+ı 25a/17

b.yağı : Badem yağı

b.+n 26b/01

b.+yla 21b/15, 24b/04

bādiyāne (Far.): Bir bitki, rezene.

b. 17b/18

bağarsuk : Bağırsak

b.+ları 11a/12

Bagdat : Bağdat

b.+a 4b/13

b.+da 4a/11

bağır : Göğüs	6b/11, 8b/17, 9b/08, 9b/14, 9b/17, 10a/03, 10a/04, 10a/06
b.+ı+(bağrı) 8b/13	b.+a 6b/14
bağırsuk/ğ : Bkz. bağırsuk	b.+da 24b/12
b.+ı 22b/17	b.+dan 6a/12, 10a/08, 10a/08
bağla- : Bağlamak	b.+dur 6b/11, 6b/14
b.-rılar 15a/06, 15a/11	b.+ı 5b/06, 5b/11, 12a/01
b.-ya 12b/06, 15b/18, 17a/06, 19a/17, 20a/03, 20a/09, 22a/08, 22b/12	b.+ın 1b/05, 2a/05, 2a/06, 9b/09, 9b/12, 10a/01
b.-yalar 8b/15, 8b/18, 11b/05, 15a/12, 16a/19, 17a/15, 18a/04, 18b/07, 19b/05, 19b/10, 19b/19, 20b/01, 20b/06, 21b/17, 22a/13, 22a/16, 24a/13, 25a/06, 25a/08, 27a/04	b.+la 5b/14
b.-yasın 16b/09	b.+lar 10a/02
b.-yı ko- : Bağlayıp bırakmak 5a/04	b.+lardan 10a/02
bağlamak : Bağlama işi	b.+ların 9b/18
b. 12b/06	Bäläye : Şahıs adı.
bağlan- : Karnı sıkışmak.	b. 4a/15
b.-dığındadır 3a/17, 24a/05	balçak : Yapışkan çamur, balçık.
b.-muş 16b/1	b.+ı+(balçığı) 12b/17
bahār (Far.): Bahar.	balgam (Ar.): Solunum yollarında oluşan sümlüksü madde
b.12b/10	b. 13b/12, 16b/08, 22b/05
b.+da 11a/05	b.+dan 2a/19, 2b/01, 2b/03, 3a/08, 15b/16, 16a/02, 16a/14, 16a/15, 16b/07, 16b/08, 22b/04, 22b/04
bağrı (Far.): Denize ait.	b.+dandır 10b/10
b. 10b/10	b.+ı 14a/14, 16b/11, 22a/15
bağş (Far.): Kısım	b. eșeri: Balgam izi
b. 11a/09	b. 15b/16
bağ- : Bakmak, gözlemek	balhan : Şahin
b.-a 7a/11	b. 9a/18
b.-ar 23a/11	baña : Teklik birinci şahıs zamirinin verme durumu ekini almış biçimi, bana
b.-arsa 14a/11	b. 1b/03, 4b/19, 13a/11
b.-dı 4b/17, 6a/17	bandır- : bkz. bandur-
b.-sa 17a/17	b.-ub 23b/02
bakır : Bakır	bandur- : Batırmak , bulaştırmak
b. 23b/17	b.-alar 17b/15
bağla (Ar.): Yeşil kabuklu, taneli sebze.Bu sebzelerin taneleri	bardağ/ğ : Bardak
b. 11b/04	b.+a 23b/17
bal : Bal	bardağçı : Testici
b. 12a/09, 16a/12, 17a/09, 18a/11, 19a/13, 19b/09, 25a/12	b.+lar 21a/19
b.+a 26a/11, 26b/10	bārīkī : Bir avcı kuş .
b.+dan 19b/14	b. 7a/17
b.+ı 18b/19, 26b/14	barındır- : Yaşamak için uygun ortamı bulmayı sağlamak
b.+ıla 16a/12, 18a/06, 18a/15, 19a/06, 19b/18, 26b/02	b.-ur 11a/03
b.+la 16a/16, 19b/06, 20b/06, 23a/05, 23a/16, 25a/15, 25b/03, 27a/14	bāri (Far): Hiç olmazsa
balaban : Doğan cinsi yırtıcı bir kuş	b. 4b/11
b. 2a/06, 5b/07, 5b/09, 5b/11, 5b/12, 5b/13, 5b/14, 6b/06, 6b/10, 6b/11,	barmak : Parmak
	b. 22b/05
	b.+ı+(barmagı) 7a/19, 8b/06, 9a/19, 9b/19
	b.+ın 24a/02

b.+ının+(barmağının) 18b/15
 b.+la+(barmağla) 22b/14
 b.+ları 24a/12, 24a/12
 b.şeker : Bir tür şeker
 b. 16b/18, 18a/14, 22a/16, 22b/05,
 22b/10, 22b/12, 26b/15
 b.+yle 19a/04, 21b/15
 baş- : Ayak tabanını yer e koymak
 b.-ar 18b/06, 18b/06
 b.-ar+(bir bir bas-) 18b/05
 başlık : Dirseğin içindeki damarlardan altta
 olanı.
 y. 18b/13
 baş : 1. Baş. kafa
 b. 16b/07, 16b/13, 16b/16
 b.+ı 2a/18, 2a/19, 2b/01, 2b/01, 2b/02,
 8a/08, 8b/06, 8b/11, 9a/14, 9b/18,
 10a/11, 13b/10, 13b/16, 14b/07,
 15b/15, 15b/15, 16a/02, 16a/03,
 16a/04, 16a/05, 16a/09, 16a/09, 16a/14,
 16a/15, 16a/16, 16b/19, 17b/16,
 20a/02, 25b/14, 26a/05
 b.+ın 13a/14, 13b/11, 13b/14, 13b/15,
 15b/16, 16a/04, 16a/05, 16a/11, 17a/12,
 20b/13, 20b/14, 26b/06, 26b/09, d.k
 b.+ında 2b/03, 2b/07, 7b/13, 13a/14,
 16b/01, 16b/07, 16b/13
 b.+ından 13a/12
 b.+ını 16a/05, 18a/18, 26a/06
 b.+ları 7b/05
 2.Yara.
 b. 13b/16, 14a/14, 14b/02, 17a/18,
 17a/19, 17b/09, 17b/17, 25a/08,
 25b/12, 25b/12
 b.+dan 21a/17
 b.ı 17b/16
 başarı- : Elde etmek. istediğine ulaşmak.
 başarmak b.-amazdım 4a/11
 başarıma- : İsteğine ulaşmamak
 b.-dılar 5a/17
 başcuğuz : Küçük yara
 b.+lar 17b/07
 b.+ları 17b/08
 başık (Ar.): Atmaca
 b.+dur 6b/07
 başla- : Bir işe girişmek. harekete geçmek
 b.-dı 5a/09
 b.-dılar 4b/06
 b.-dım 13a/12
 b.-duğı 15b/04
 b.-r 20a/07

başlamak : Harekete geçme işi.
 b. 11a/06
 başlu : Başa sahip
 b.8b/13, 9a/19
 b.-eyle- :Yaralamak7a/05
 bat- : Saplanmak
 b.-dı 6a/14
 bātil (Ar.): Çürük, temelsiz
 b. 4b/10
 Bataros : Şahıs adı.
 b. 4b/05
 bayağı : Eskisi , önceki
 b. 13a/07, 19a/18, 20a/08, 20b/10,
 20b/17b.+sın 23b/11
 bayağlayın : Eskisi gibi
 b. 17a/15
 baykuş : Yırtıcı gece kuşu
 b. 16a/12
 bāz (Far.): Doğan
 b. 6b/06
 b.+lar 12a/15
 bāz-dār (Far.): Doğancaı, kuşçubaşı, avcı.
 b. 10a/17, 11a/10, 11a/17, 11b/03,
 11b/16, 12a/19, 12b/01, 12b/03,
 12b/04, 12b/05, 14b/10
 b.+lar 4a/09, 11a/04, 11a/08
 bāz-dārlik (Far.): Doğancaılık, avcılık
 b.+uñ (bāz-dārliğıñ)2a/07, 10a/17
 bāzı (Ar.): Kimi , bir kısmı
 b. 8b/15, 8b/17
 b.+lar 24b/13
 b.+sını 13b/07
 bāz-nāme (Far.): Avcı kuşlardan bahseden
 kitap.
 b. 4a/08
 b.+i 1b/17
 bebek : (Gözün) bebeği.
 b.+i(bebegi) 25b/19
 becid (Far.): Çabuk, hızlı.
 b.22a/19
 bednus (Yun.): Horoz
 b. 14b/13, 22b/17
 b. ödi : Horoz ödü
 b.+n 15b/18, 16a/06
 beg : İleri gelen, nüfuzlu kişi , bey
 b. 5b/12
 b.+i 5b/11
 b.+ine 4a/15
 b.+inüñ 4a/16
 b.+leri 4b/01
 begenil- : Hoşa gitmek, beğenilmek.
 b.-mişdür 26a/02

Behrām (Far.): Şahıs adı.
b. 4a/07, 5a/19, 5b/14, 6a/13, 6a/15, 6a/19, 6b/01

belesân (Far.): Pelesenk ağacı.
b.yağı: Pelesenk ağacı yağı.
b.+nı 25a/03

belinle-: Korku ile sıçramak, ürkmek
b.+r 14a/07
b.ye 10a/13

belki (Far.): Olsa olsa
b. 15b/04

bellü : Belli, açık.
b.+dür 6b/09, 12b/01, 22a/05

belür- : Meydana çıkmak, belli olmak
b.-di 25a/10
b.-dügindedür 2b/07, 3a/02, 3a/05, 17b/11, 21a/11, 22a/01
b.-dügi 14a/10
b.-e 12b/17, 13a/01, 17a/18, 20a/04, 22a/02, 22a/14, 23a/11, 25a/08
b.-mez 22a/19
b.-mişdür 21a/05
b.-se 13a/12, 17b/03, 17b/07, 19b/11, 21a/11, 21a/15, 22a/02, 22a/13, 22a/18, 22b/09, 23a/03, 23a/05, 23a/06
b.-ür 11a/13, 15b/16, 21a/17

belürme- : Belli olmamak
b.-se 12a/12
b.-yince 13a/01

belürsüz : Belirli olmayan.
b. 4b/03, 7b/07

ben : Teklik birinci şahıs zamiri
b. 4a/08, 7b/02
b.+den 4a/09
b.+i 1b/07

benefşe (Far): Menekşe.
b.yağı : Menekşe yağı
b. 18b/03, 24b/14
b.+n 16a/08, 17b/08, 17b/09, 22b/01
b.+yla 15b/06, 16b/05, 17b/04, 21a/06, 21b/06, 22b/03

Bengitay-ı Sektörös : Şahıs adı.
b. uñ1b/11

Benî İsrâil : İsrailoğulları
b. 4b/03

benîze- : Benzemek, andırmak.
b.-r 6a/02

benzer : Nitelik ve görünüş bakımından birbirine eş.
b. 5b/11, 6b/14, 6b/15, 7b/13, 7b/14, 7b/18, 8a/11, 10a/16, 14a/15

berk : Sağlam , kuvvetli
b. 9a/06
b.+(bul-) 9a/06

berü : Bu yana , buraya , beri
b. 10a/15

bes (Far.): Sonuç olarak, öyle ise.
b. 1b/08, 4b/02, 4b/12, 5b/05, 5b/18, 6a/03, 6a/07, 6a/09, 7b/16, 8a/15, 10b/17, 11a/03, 11a/06, 11a/13, 12a/01, 12b/01, 12b/10, 13a/10, 15b/10, 20a/07, 20a/12, 24b/14

besle- : Beslemek, yedirip içirme.
b.-miş 8a/19
b.-yeler 10b/18, 27a/03
b.-yüb 3b/17, 3b/18, 27a/01

besleme : Beslemek işi
b.+de 9b/14

beslemek : Besleme işi
b. 27a/08

beslen- : Kendini beslemek
b.-miş 15b/03, 23a/07
b.-ür 8a/14

beste : Kapalı
b. 10a/10

beväsir (Ar.): Kalın bağırsağın alt bölümünde ve anişte toplar damarların gelişmesiyle oluşan varis, basur
b. 3a/17, 24a/05, 24a/05

beyân (Ar.): Açıklama
b. +(it-) 2a/16, 3b/16
b.+ındadır 2a/15, 14a/12

beyin : Beyin
b.+in+(beynin) 19b/05
b.+isin(beynisin) 14b/17, 23a/18

bıçak : Bıçak
b. 25a/10

bıldırcın : Boz renkli, benekli, eti için avlanan göçebe kuş
b. 18b/02

bırak- : 1.Koymak
b.-a(bırağa) 7a/10, 13a/04, 15b/16, 16b/17, 19a/10, 19b/17, 20a/03, 22a/09
b.-alar(bırağalar) 22b/02,
b.-dı 5a/17, 6a/06
b.-du 14a/14
b.-ıcak(bırağıcak) 5b/02, 16b/08, 21b/10
b.+ır(bırağır) 7b/15
b.-ı vir- 21a/09
b.-mağa 15b/04
b.-miş 13a/04
b.-sa 13b/03

b.-ur(bıragur) 14a/06, 14a/19, 14a/19
 b.-urlar(bıragurlar) 15a/17
 2.Salmak
 b.a 7a/09
 b.alar(bıragalar) 27a/07
 5b/08, b.dı
 bi-aynihi (Ar.): Olduğu gibi.
 b.7b/01
 bī-dūd (Far.): Dumansız, tozsuz.
 b. 19b/04
 bī-ḥūṣ (Far.): Şaşkın, aklı başından gitmiş.
 b. 14b/19
 bigi : gibi
 b. 5b/05
 bil : Bel
 b.+i 9a/19, 25b/18
 bil- : Anlamak
 b.11b/19, 12b/06, 13a/12, 13a/16,
 13a/16, 13a/17, 13b/02, 13b/05,
 13b/08, 13b/10, 13b/10, 13b/15,
 13b/15, 13b/16, 13b/18, 14a/02,
 14a/03, 14a/04, 14a/05, 14a/05, 14a/06,
 14a/09, 14a/09, 14a/11, 14a/13, 14a/13,
 14a/14, 14a/15, 14a/15, 14a/16, 14a/17,
 14a/17, 14a/18, 14a/19, 14a/19, 14b/01,
 14b/02, 14b/05, 16a/16, 21a/01,
 21a/04, 23b/05, 24a/12
 b.-di 12a/01
 b.-dügce 11a/10
 b.-dürür 2a/01, 2a/01, 2a/02, 2a/02,
 2a/02, 2a/03, 2a/03, 2a/04, 2a/04,
 2a/05, 2a/05, 2a/05, 2a/06, 2a/06,
 2a/09, 2a/10, 2a/10, 2a/12, 2a/13,
 2a/13, 2a/17, 2a/18
 b.-e 10a/16, 18a/11, 19b/16, 19b/18
 b.-eler 1b/02
 b.-enler 8a/02, 8b/05, 23a/11
 b.-enlerse 14a/11
 b.-esin 4b/01, 13a/03, 14a/06
 b.-gil 13a/03, 13a/14
 b.-mege 13a/02
 b.-mesün 4b/11
 b.-mez 6b/12, 7b/11
 b.-ür 4a/04, 4a/04, 4b/15
 b.-ürdi 4b/15
 b.-ürler 4b/02
 b.-ürmisiz 8a/12
 bildür- : Bildirmek, anlatmak.
 b.-e 12b/09
 b.-ür 4a/06, 7a/17, 8a/16, 8b/05, 9a/04,
 9a/09, 9a/14, 9a/18, 9b/03, 9b/09,

9b/17, 10a/03, 11a/02, 11a/16, 11b/06,
 12a/18, 12b/12, 14b/03, 15a/18, 15b/05
 bile : İle, birlikte
 b. 6a/01, 14b/18, 21a/03, 21b/15,
 23a/01, 23b/14
 bilici : Üstat
 b.ler 13a/02
 biliñ- : Öğrenilmek, anlaşılacak
 b.-e 13a/09
 biliñme- : Anlamı, sebebi belli olmamak
 b.-ye 21a/07
 billü : Bele sahip
 b. 9a/12, 9a/15
 bilme- : Bir şeyi anlamak, öğrenmek
 b.-seler 13a/13
 b.-ye 11b/07
 bilmek : Bilmek işi
 b.+den 11a/17
 bilüç : Piliç
 b.+inden 20b/03
 bin : (Ata) binmek.
 b.-di 5a/11
 b.-diler 5b/11
 b.-icek 10b/15
 bir : Sayı adı , bir.
 b. 1b/04, 1b/09, 3b/06, 4a/04, 4a/14,
 4a/16, 4a/19, 4b/04, 4b/08, 4b/09,
 4b/16, 4b/17, 4b/17, 4b/18, 5a/05,
 5a/05, 5a/06, 5a/07, 5a/08, 5a/09,
 5a/11, 5a/12, 5a/12, 5a/15, 5a/17,
 5b/01, 5b/02, 5b/03, 5b/07, 5b/07,
 5b/10, 5b/10, 5b/12, 5b/16, 5b/16,
 5b/16, 6a/02, 6a/04, 6a/04, 6a/13,
 6a/15, 6a/15, 6b/16, 6b/18, 7a/04,
 7a/07, 7a/09, 7a/16, 7b/18, 8a/01,
 8a/10, 8a/11, 8a/11, 8a/17, 8a/18,
 8b/01, 8b/02, 8b/09, 8b/10, 10a/07,
 10b/13, 10b/13, 11a/06, 11a/07,
 11a/09, 11a/12, 11a/19, 11a/19, 11b/01,
 11b/03, 11b/03, 11b/03, 11b/04,
 11b/08, 11b/10, 11b/12, 11b/16,
 12a/06, 12a/07, 12a/09, 12a/10, 12a/13,
 12a/13, 12b/02, 12b/03, 12b/05,
 12b/05, 12b/06, 12b/08, 12b/11,
 12b/19, 13a/15, 14a/05, 14b/15,
 14b/16, 14b/16, 14b/16, 14b/18,
 15a/04, 15a/05, 15a/05, 15a/06, 15a/06,
 15a/06, 15a/07, 15a/11, 15a/11, 15a/12,
 15b/03, 15b/06, 15b/07, 15b/08,
 15b/09, 15b/11, 15b/17, 16a/01,
 16a/01, 16a/18, 16b/02, 16b/09,
 16b/10, 16b/10, 17a/03, 17a/07.

17a/08, 17a/08, 17a/11, 17a/14, 17a/15, 17b/01, 17b/15, 17b/19, 17b/19, 18a/01, 18a/10, 18a/11, 18a/11, 18a/14, 18a/14, 18a/15, 18a/18, 18a/19, 19a/12, 19a/13, 19a/16, 19a/17, 19b/05, 19b/10, 19b/12, 19b/12, 19b/13, 19b/16, 19b/18, 19b/19, 20a/05, 20a/06, 20a/10, 20b/02, 20b/11, 20b/16, 20b/17, 21a/02, 21a/08, 21b/06, 21b/09, 21b/17, 22a/09, 22a/10, 22a/12, 22a/16, 22a/17, 22b/13, 22b/13, 22b/14, 22b/14, 22b/16, 23a/02, 23a/04, 23a/14, 23a/16, 23a/18, 23b/06, 23b/08, 24a/04, 24a/16, 24a/16, 24a/19, 24b/09, 24b/16, 25a/01, 25a/16, 25b/01, 25b/02, 25b/02, 25b/04, 25b/07, 25b/07, 25b/10, 25b/16, 25b/17, 26a/04, 26a/05, 26a/05, 26a/06, 26a/06, 26a/07, 26a/09, 26a/10, 26a/11, 26a/12, 26a/15, 26a/16, 26b/13, 26b/15, 26b/15, 27a/09, 27a/10, 27a/11, 27a/13, 27a/13, 27a/16
b.+er 19b/04, 25b/09, 26a/05
b. bir bas- : Tek tek adım atmak
b.18b/05
biraz : Az miktarda
b.7b/02, 12a/17, 12b/11, 17a/10, 18a/10, 18b/19, 19a/13, 19a/19, 19b/01, 20b/01, 20b/01, 20b/16, 21b/07, 22b/05, 22b/06, 22b/19, 25b/03, 25b/13, 26a/18, 26b/19, 27a/15
birbiri : Birbiri.
b. 7a/07 , 8b/18, 10a/01, 17a/14, 18b/06
b.+lerine 10b/07
b.+nden 7b/14, 9a/16, 9b/02
b.+ne 9a/13, 13a/06
b.+ni 21a/15
b.+yle 21b/03
biri : Bir tanesi, birisi
b.4b/07, 6b/05, 7b/18, 11a/15, 11a/15, 13a/07, 23a/09
b.+ n 13a/16, 18b/05, 18b/06, 20a/01
b.+ nden 13a/17, 17a/07, 17a/11, 25b/10
b.+nün 11a/04
b.+si 15a/1721b/09
b.+sine 18b/10
birikme- : Bir raya gelememek
b.-diler 6a/12

birkaç : çok olmayan, az sayıda
b. 4a/12, 4b/13, 12a/17, 12b/19, 15b/08, 16a/13, 17a/15, 19a/06, 25a/02, 25a/02, 27a/04, 27a/06
bisel- : Bkz. besle-
b.-miş 8b/03
biş : Beş
b. 8a/16, 12a/14, 18b/09, 23a/16, 27a/13
bişinci : Beşinci
b. 7b/19
biş- : Pişmek
b.-miş 20a/19, 26a/05
bişür- : Pişirmek
b.-e 16a/16
b.-eler 25b/08, 26b/10
bit : İnsan ya da hayvan vücudunda aslak olarak yaşayan böcek
b. 3a/02, 3a/14, 3b/12, 21a/11, 21a/11, 21a/14, 23b/08, 23b/09, 23b/09, 26b/03, 26b/04
b.+leri 21a/12
bit- : Çıkmak, meydana gelmek
b.-di 5b/10
b.-e 9b/13, 15b/10
b.-icek 21b/10
b.-üb 15a/07
biti : Yazılmış şey, mektup
b. 6a/12
bitme- : (Tüyü) çıkmamak
b.-medeñ8a/18
b.-dügindedür 3a/13, 23b/06
b.-se 23b/07
biz : Çokluk birinci kişi zamiri.
b. 4a/03, 4b/16, 6b/03
b.+den 4a/03, 4a/11, 6a/19
b.+e 6a/11, 8a/13
b.+üm 6a/01, 6a/06
b.+ümle 6a/15
boğaz : Boğaz
b.+ı 17a/18, 22b/05
b.+ın 11b/05
b.+ına 14b/19, 17a/17, 18a/11, 19a/06, 20b/16
b.+ında 2b/08, 11a/15, 13a/15, 14a/09, 17b/11, 17b/11, 17b/16, 17b/16
b.+ından 17b/17, 20b/13
boğazla- : Boğazını keserek öldürmek
b.-ya 17a/05, 24a/16
b.-yalar 17a/02, 17a/06, 19b/14, 21a/03
bok : Dışkı.
b.+ı 17a/11

boyın : Boyun

b. 11a/12

b.a 7b/02

b.+ı(boyun) 7b/03, 8a/07, 8b/06, 8b/10, 9a/11, 9a/14, 10a/09, 10a/12, 14a/01, 16a/11, 25b/15

b.+ın(boyun) 5b/02, 13a/14, 18a/04, 18a/08, 18b/12, 20a/03

b.+ına(boyunına) 21a/13, 21a/14, 26a/14

b.+ında(boyununda) 2b/08, 13a/14, 18a/03, 18a/03

b.+ından(boyunundan) 25b/15

b.+ları 7b/05

boyunlu : Boyna sahip

b. 26a/03

boynuz : Boynuz

b.+ı 25b/09

bögrek : Böbrek

b.in 24b/16

bölük : Parça . kısım, bölüm

b. 4b/08, 6b/04, 6b/04

b.+ine 6b/04

böyle : Bu şekilde

b. 12a/17, 18b/01, 25a/02

bu : 1.İşaret zamiri

b.1b/05, 1b/07, 1b/16, 1b/17, 4a/05, 4a/09, 4a/11, 4a/17, 4b/01, 4b/02, 4b/10, 4b/15, 4b/18, 5a/01, 5a/06, 5a/08, 5a/10, 5a/10.5b/05, 5a/14, 6a/01, 6a/02, 6a/03, 6a/06, 6a/12, 6a/13, 6b/01, 6b/03, 7a/02, 7a/11, 7a/14, 7b/03, 7b/14, 7b/15, 7b/18, 7b/19, 8a/06, 8a/16, 8a/19, 8b/01, 8b/03, 8b/04, 8b/08, 8b/09, 8b/19, 9a/09, 9a/17, 9b/07, 9b/08, 9b/08, 9b/17, 10a/02, 10a/07, 10b/15, 11a/16, 11b/18, 12a/05, 13a/02, 13a/08, 13a/19, 13b/06, 13b/12, 14b/05, 14b/14, 15a/18, 16b/04, 16b/05, 16b/14, 18b/04, 18b/12, 19a/07, 21a/15, 21b/08, 22a/13, 22a/18, 22b/07, 24a/18, 24b/12, 24b/12, 25a/02, 25b/12, 25b/18, 26a/14, 26a/19, 27a/09, 27a/17

b.+dur 18a/03, 25b/12

b.+na 5b/13, 8b/04, 10a/16

b.+nda 6a/09, 22a/14

b.+ndan 6a/17, 11a/07

b.+nı 12a/145a/10

b.+nuñ 6a/11, 6b/11, 6b/15, 7b/16, 12a/10, 24b/14

b.nlar 1b/18, 22a/05

b.+nlara 8a/15, 27a/02

b.nların4a/01, 5b/14, 7a/05, 9b/04, 9b/07

b.yınıuş 5a/14

bucağ : Yan, taraf

b.+ına(bucağına)5b/08

buçuk : Yarım, yarı

b. 14b/15, 19a/04, 20a/10, 20a/14, 20b/17, 25b/07, 26a/11, 26a/12, 26a/15, 26a/16

b.dirhem : Yarım dirhem

b. 17a/08, 17b/18, 17b/19, 21a/19, 25b/03, 25b/09, 26a/12, 26a/16

budağ : Bir parça , dal

b. 19b/04

buğday : Buğday

b. 23a/12

buğar (Ar.): Isı etkisiyle oluşan sıvıların gaz hali, buğu

b.+ı 18a/05, 18b/01, 19b/05, 21a/13

bul- : Arayarak ya da aramadan elde etmek

b.-a 12b/06

b.-alar 4a/04

b.-dum 9a/06

b.-dum(berk bul-) 9a/06

b.-duğum 4a/08

b.-duğ 6b/04, 7b/15

b.-dum 4b/15, 7b/01, 7b/02

bula- : Bir nesneyi başka bir şeye batırarak kaplamak

b.-yalar 18a/11

bular : Bunlar

b.da 9b/16

b.in15a/15

bulaş- : İstenilmeyen bir şeye sürülmek, bulanmak

b.-muş 19b/03, 23a/04

b.-ur 21b/10

bulaşdur- : Bulaşmasına , karışmasına sebep olmak

b.-alar 18a/11, 24a/17

b.-ur 14a/18

Bulos : Şahıs adı

b.4b/05

bulun- : Mevcut olmak

b.-a 4a/03, 23a/11

b.-ası 11a/04

b.-muş 4b/14

b.-ur 7a/14

burak : Nebat şekeri

b. 23b/04

b. ermeni

b. 26a/09, 26a/10
burn : burn
b.+a+(burna) 9b/19
b.+dan 13b/17
b.+ı(burnu) 6b/15, 8b/06, 8b/13, 9b/01, 13a/06, 14a/05, 14a/13, 14a/15, 15b/18, 15b/18, 16a/08, 16a/12, 25a/04, 26a/01
b.+ın(burnın) 16a/18
b.+ına(burnına) 16b/05, 18b/08
b.+ında(burnında) 16b/08
b.+ından(burnından) 13b/05, 14a/05, 15b/17, 16b/11
b.+ını(burnunu) 18b/03
b.+ıyla(burnuyla) 23b/19
b.+u(burnu) 13b/15
burunlu : Burna sahip
b. 7b/04
büy (Far.): Koku
b. 24b/03
buyruk : Buyru
b.+uñ+(buyruğın) 4b/04
buyur- : Yapılmasını söylemek . emretmek
b.-dı 4b/12, 4b/18, 5a/13, 5b/01, 5b/04, 5b/11, 5b/18, 6a/05, 6a/07, 6a/13, 6a/17, 8a/15
b.-muşdur 4a/05
buyurmak : Buyurmak işi
b. 15b/05
buzagu : İnek veya benzeri hayvanların yavrusu
b.+sın 5b/15
bünyād : Asıl, temel, esas
b.+(ko-) 4a/19
b.+(ur-) 4a/18
bürāde (Far.): Kırntı.
b. sin24a/08
bütün : Eksiksiz, tam
b. 12b/01
büyük : Boyutları benzerlerinden fazla olan.
b. 7a/01, 7a/06, 7b/05, 7b/06, 8a/08, 8b/06, 8b/06, 8b/10, 8b/11, 8b/11, 9a/10, 9a/15, 9a/19, 9b/18, 9b/19, 10a/09, 10a/11, 10a/13, 10b/18, 12a/05, 16a/01, 18a/14, 21b/01, 21b/03, 21b/04, 21b/14, 22a/15, 25b/15, 27a/05
b.+dür 7b/02
b.+ün(büyüğün) 21a/02
büyüklik : Büyük olma durumu
b.+i(büyüklüğü) 10b/08
büzül- : Toplanmak
b.-ür 18b/05

C

c : Kitabın üçüncü bölümü
c.+(bab ı c.) 2a/01, 7a/17
cabbār (Ar.): Zorba
c.+dur 5a/08
Calinus (Ar.): İlk çağların büyük grek hekimi
c. 3b/08
c.merhemi : Calinus'un tedavide kullandığı merhem
c.+ndedür 25b/06
c.+yle 21b/04
cān (Far.): Hayat , yaşayış , can
c.+ı 6a/05
c.+ına 5a/08
cānbāzlık (Far.): Canını tehlikeye sokmak
c. 9b/16
canver (<cān-āver Far.): Yabani, yırtıcı hayvan
c. 8a/11, 8a/12
c.+ı 8a/15
c.+in 5a/08, 11b/19
c.+ler 8a/13
c.+leri 8a/15
c.+lerin 4a/02
c.+lerle 8a/13
cehd (Ar.): Çalışma , çabalama
c. it- 10b/03, 10b/04, 11b/08, 11b/12, 16b/04, 19a/06, 21b/18, 24b/07
c. eyle- 22b/15
celitet : İlaç olarak kullanılan bir madde.
c. 16b/10
cemr (Ar.): Toplamak, bir araya getirmek
c. it- 1b/08, 4a/18, 8a/12
c.+ini 9b/16
cemārat (Ar.): İnsan topluluğu
c.+den 4a/19
Cemāleddin Muḥammed Genciyiye : Şahıs adı
c. 1b/10
cemir (Ar.): Bütün, hep
c. 2a/14, 12b/11, 13a/18
c.+ı 4b/04
cünbiş (Far.): Hareket.
c.+inüñ 8a/14
cenk (Far.): Kavga etmek, vuruşmak
c. it- 21a/15
c.+inden 6a/05
cerāḥat (Ar.): Yara
c.+ı 21b/03
c.+üñ 21a/16, 21a/17
c.+indedür 3a/03, 21b/02

ceviz : Tavus
c. 6b/15

cevāb (Ar.): Bir söze verilen karşılık, yanıt
c. 7a/08
c.+vir- 4a/17, 4b/05

cevāriş (Ar.): İshal ilacı.
c. 25a/19
c.+dedür 3b/06, 3b/06, 25a/19, 25b/02

ceviz (Ar.): Ceviz
c. 14b/12
c.+i 19a/05, 19b/16
c.yağı : Ceviz yağı
c.+yla 19a/18, 21a/06, 21b/16, 21b/18, 22a/08, 22a/12, 23a/07, 23b/14, 24b/03, 25a/08

ceviz-i Hindî : Hindistan cevizi
c. 23a/14
c-i Hindî yağı : Hindistan cevizi yağı
c.+n 18a/14

ceviz maştakî (Ar.): Ceviz sakızı
c. 27a/10

Ceviztân : Ülke adı.
c.+da 27a/11

cibel âhen : Hekimlikte kullanılan bir madde.
c.+ün 22a/14

ciger (Far.): Ciğer
c. 2b/16, 3a/09, 20a/15, 22b/17
c.+i 22b/18
c.+in 7a/16, 26a/14
c.+inde 20a/15, 20a/16, 20a/18

cins (Ar.): Tür, çeşit
c. 6b/04, 6b/09
c.+den 6b/09, 6b/16, 7b/08
c.+dür 2a/01
c.+indedür 6b/02
c.+ün 6b/05

cintiyāne : Sarı renkli, kökü iştah açıcı ve kuvvet verici bir dağ bitkisi
c.+i rûmi 27a/12

cüft (Far.): Çift, eşi olan
c.+(cüft ol-) : Eşleşmek 12b/10

cülnār (Ar.): Nar çiçeği
c. 17b/03

cüst (Far.): Çabucak.
c. 5b/17

cüz' (Ar.): Parça
c. 22b/06

cüz'i (Ar.): Az miktarda
c. 24b/06

Ç

çabala- : Başarmak için uğraşmak, çalışmak
ç.-r 14b/08

çadır : Çadır.
ç. 5b/08

çağır- : Çağırarak, seslenmek.
ç.-a 16a/13
ç.-ır 22b/09

çağlan- : Ün almak, şöhret kazanmak
ç.-sa 3b/16, 26b/18

çağrı : Çakır doğanın bir türü
ç. 8b/09

çakır : Doğan ile atmaca arası yırtıcı bir kuş
ç. 4b/16, 4b/18, 5a/01, 5a/05, 5a/07, 5a/07, 5a/12, 5a/14, 5a/18, 5b/01, 5b/03, 5b/05, 6b/05, 6b/08, 7b/11, 7b/12, 7b/15, 7b/15, 7b/16, 8a/08, 8b/06, 8b/09, 8b/10, 8b/15, 10b/07, 10b/09, 10b/11, 10b/11, 10b/12, 10b/13, 11a/05, 13b/01, 14a/16, 14b/08, 14b/11, 15b/12
ç.+a 11b/14, 23b/08
ç.+dan 7b/09
ç.+dur 6b/06
ç.+ı 4b/17, 5a/11, 5a/13, 5a/13, 5a/16, 5a/16, 7b/10, 8b/15, 8b/18, 10b/15, 11b/12, 15b/04, 27a/06
ç.+ıdur 7b/09
ç.+uñ 5a/03, 8b/09, 8b/12
ç.+la 5a/16, 8a/05, 27a/03
ç.+lar 7b/02, 8a/16
ç.+lardan 7b/06
ç.+ları 7b/02, 7b/03
ç.+laruñ 2a/02, 7a/17, 7b/08, 7b/09, 7b/14, 8a/16, 8a/19, 8b/04
ç.+larınuñ 7b/03, 7b/04, 7b/05, 7b/07, 7b/08, 8a/05
ç.+sa 21a/08
ç. kuşu : Çakır doğan
ç. 14a/16, 14a/17, 14a/18, 14b/03

çal- : Çalmak, ses çıkarmak
ç.-dılar 4b/07

çanak : Çanak
ç.+a(çanağa) 24b/16

çarç (Far.): Gök.
ç.+ur- :Gökte uçmak 12b/05

çay : Bir tür yırtıcı kuş
ç.+dur 7b/16

çek- : 1. Sıkamak, germek
ç.-diler 5b/02

2. Koparmak
 ç.-dügindedür 21a/04
 ç.eleler 19b/12
 ç.-se 23b/07
 3. Bir durumu yaşamak
 ç.-dugi+(zahmet çek-) 11b/18
 ç.-dügindedür 3a/01
 ç.-meden+(zahmet) 12a/02
 4. Geri almak.
 ç.-e 19b/08, 23b/08
 ç.eleler 18a/11,
 5. Sürmek
 ç.-eleler 15a/13, 17a/03, 17a/08, 17a/10,
 17a/10, 17a/11,
 ç.-er 13b/12, 14b/07, 18a/03
 çekil- : Hazırlanmak.
 ç.-di 8a/09
 ç.-miş 7b/13, 8b/13, 9a/14
 ç.se durur 7b/13
 çekin- : Arzulamak . istemek
 ç.-di 5a/09, 5b/12
 ç.-e 10b/01, 12b/04
 ç.-ür 14b/08
 çekirdek : çekirdek
 ç.+i(çekirdegi) 16b/06, 17b/15
 çengāl (Far.): Pençe
 ç. 7a/04, 25a/04, 25a/05
 ç.+i 3b/04, 7b/11, 8b/07, 13a/07,
 25a/04, 25b/17
 ç.+in 14a/18, 25a/05
 ç.+iyle 9a/07
 çevgen : Pembe veya beyaz çiçekli otsu bitki.
 çöven
 ç.+dan 23a/04
 çevir- : Bir şeyin yönünü değiştirmek
 ç.-eleler 16a/06
 çevre : Taraf, yön
 ç.+sin 15a/11
 ç.+sinde 9b/05, 10a/03, 23a/10, 26a/03
 ç.+sindeki 8a/02, 8a/03
 çevik : Çabuk, hızlı
 ç. 7b/04, 9a/04
 çeyni : Hayvanların sırtındaki bölüm.
 ç. 14a/07
 çık- : 1. Belirmek
 ç.-a 18a/09, 21a/14, 24b/16,
 ç.-an 2a/15, 14a/12
 ç.-ar 6a/03, 24b/16
 ç.-dı 5a/05, 5a/12, 5b/12.
 2. Doğmak
 ç.-an2a/15
 3. Gitmek, koyulmak

ç.-dı5a/16, 6a/01
 ç.-dılar 5b/07
 ç.-sa 23b/11
 4. İçeriden dışarıya doğru hareket etmek
 ç.-a 15a/17, 18a/06, 18a/09, 18a/11,
 21a/12, ç.-ar 13b/13,
 5. Akmak
 ç.-a8b/19, 16a/11, 18a/19, 18b/15,
 21a/18, 21b/11, 21b/19, 22a/06, 26b/15
 ç.-ar 14a/13
 6. Kurtulmak
 ç.-dı 14b/07
 ç.-duğunun 2a/18, 15b/13
 ç.-mağı 15b/05
 7. Bitmek, büyümek
 ç.-a 23b/12
 ç.-duğındadır 3a/14, 3a/15, 23b/11,
 23b/13
 8. Kabuğu soyulmuş
 ç.-muş 25b/09
 ç.-madık 8a/19
 çıkar- : Bulunduğu yerden ayırmak
 ç.-a 18a/09, 18b/14, 25a/04
 ç.-alar 20b/14, 23b/18, 25a/10, 26a/17,
 27a/05
 ç.-dı 5a/17
 ç.-dılar 4b/08, 6a/06
 ç.-ır 11b/16
 ç.-miş 24a/13
 ç.-ub 6a/02
 ç.-ur 17a/17
 ç.-urlar 22b/17
 çıkarmak : çıkarma işi
 ç. 21a/01
 çıkma- : Bitmemek, büyümek
 ç.-sa 23b/13
 çıkmak : Çıkma işi
 ç.+ı(çıkmağı) 2a/18
 çıkra : Diken, uç
 ç.+sın 25a/10
 çig : Çiğ
 ç. 12a/09, 18a/06, 18a/11, 19b/06,
 19b/09, 19b/18, 20b/06, 26b/09
 çil : Bir çeşit keklük
 ç. 15a/15
 Çin : Ülke adı.
 ç. 15a/13
 Çini : Çine mahsus.
 ç. 7b/09, 17a/10
 çirk (Far.): Kir , toz
 c. 13b/15

çirkin : Kötü, hoş olmayan
 ç. 10a/15
 ç.+dür 12b/06
çıyne- : Çiğnemek
 ç.-yeler 11b/09
çiz- : Dönmek
 ç.-eler 12a/17
 ç.-icek 12a/16
çizmek : Dolaşmak, dolaşma işi
 ç.+de 7a/07
çocuk : Domuz yavrusu
 ç. 16a/07, 17b/05, 18b/02, 19b/18,
 20b/03, 24a/09, 24a/10, 24b/15
 ç.+ı+(çocuğu) 17b/01
 ç. yağı : Domuz yağı
 ç.+yla 19a/10
çok : Az olmayan, çok
 ç. 1b/03, 1b/18, 2b/14, 4a/03, 4a/11,
 4b/14, 4b/19, 7a/01, 7a/03, 8b/08,
 9a/05, 9a/11, 9b/02, 10a/01, 10a/17,
 10a/19, 12a/03, 12b/05, 13b/15,
 14a/08, 15a/14, 15a/15, 15b/09,
 15b/14, 15b/15, 15b/16, 16a/10,
 16a/15, 18a/08, 18b/06, 18b/18,
 18b/18, 19a/14, 19a/15, 19a/16,
 19b/10, 19b/11, 20a/08, 20a/13,
 20a/16, 20b/01, 20b/14, 21a/11,
 21a/17, 22b/18, 23b/19, 24a/03,
 24b/05, 25a/17, 26a/03
 ç.+dur 14b/10, 19b/19, 26a/19
çölmek : Çömlük
 ç.+e(çölmege) 18a/18
çördüb : Bir tür atmaca
 ç. 10a/02
çörek : Mavi çiçekli otsu bir bitki
 ç. 26a/15
 ç. otu : Çörek otu
 ç. 26a/19
 ç.+nı 26a/17
çöz- : Çıkarmak
 ç.-eler 25a/10
çukur : Çevresine göre aşağı çökmüş olan
 yer.
 ç. 8b/11, 9a/11, 9b/18, 10a/13, 18a/10
 ç. eyleye bil- : çukurlaştırmak 18a/09
 ç.+a 19b/01
çükendir : Pancar
 ç. yaprağı: Pancar yaprağı
 ç.+n 24a/18

çün (Far.): Ne zaman ki.
 ç. 4b/02, 4b/10, 5b/10, 6a/13, 6a/14,
 6a/16, 7a/05, 7a/12, 11a/01, 12b/04,
 12b/05, 14a/16, 14a/17, 15b/09, 27a/02
 ç.+dür 6b/19
çünki (Far.): Çünkü, zira. Şundan dolayı
 ç. 5b/01, 10b/18, 13a/09
çünkim : bkz. çünkü
 ç. 4b/04, 5a/16, 6a/01, 6a/16, 7a/15,
 17b/07
çürü- : Bozulmak, sağlamlığını yitirmek.
 çürümek
 ç.-ye 25b/11

D

d : Kitabın dördüncü bölümü
 d.(bâb ı d.) 2a/02, 8a/01
dağ : Yanık yarası
 d.+ur- : Yarayı iyileştirmek için kızgın
 demirle yakmak. 16a/01, 16b/11,
 16b/19, 24b/01, 26a/09
dağla- : Yarayı kızgın demirle yakmak
 d.-yalar 16b/19, 17b/15, 17b/16
dağı : 1. Dahi, de, da 2. sonra, bundan sonra
 d. 1b/08, 1b/09, 1b/10, 1b/11, 1b/12,
 1b/12, 1b/13, 1b/13, 1b/14, 1b/15,
 1b/16, 2a/17, 3b/06, 4a/03, 4a/07,
 4a/08, 4a/09, 4a/10, 4a/12, 5a/06,
 5a/08, 5a/15, 5a/19, 5b/05, 5b/12,
 5b/15, 5b/19, 6a/07, 6a/09, 6b/01,
 6b/01, 6b/09, 6b/16, 6b/17, 6b/19,
 7a/02, 7a/02, 7b/09, 7b/12, 8a/01,
 8a/18, 8b/01, 8b/02, 8b/17, 9a/13,
 9a/16, 9b/04, 9b/07, 9b/08, 9b/09,
 9b/10, 9b/12, 9b/14, 10a/01, 10a/08,
 10a/09, 10a/14, 10a/14, 10a/16, 10a/17,
 10a/18, 10b/01, 10b/02, 10b/07,
 10b/09, 10b/12, 10b/17, 11a/07,
 11a/09, 11a/15, 11a/17, 11b/01,
 11b/03, 11b/04, 11b/08, 11b/10,
 11b/15, 12a/02, 12a/08, 12a/10, 12a/14,
 12b/01, 12b/02, 12b/05, 12b/07,
 12b/08, 12b/13, 13a/01, 13a/11,
 13a/17, 13a/17, 13b/01, 13b/01,
 13b/03, 13b/04, 13b/05, 13b/10,
 13b/11, 13b/11, 13b/14, 13b/16,
 13b/17, 14a/01, 14a/02, 14a/03, 14a/05,
 14a/05, 14a/06, 14a/07, 14b/11,
 14b/12, 14b/12, 14b/12, 14b/17,
 14b/18, 15a/02, 15a/03, 15a/03, 15a/03,
 15a/05, 15a/15, 15a/16, 15b/02

15b/06, 15b/08, 15b/17, 16a/01,
16a/02, 6a/07, 16a/12, 16a/13, 16a/15,
16a/17, 16b/03, 16b/05, 16b/08,
17a/06, 17a/07, 17a/09, 17a/14,
17a/14, 17a/17, 17b/02, 17b/05,
17b/13, 18a/01, 18a/02, 18a/06,
18a/10, 18b/03, 18b/14, 18b/15,
18b/19, 19a/12, 19a/16, 19a/18,
19b/09, 19b/09, 19b/12, 20a/05,
20b/01, 21a/09, 21a/19, 21b/04,
21b/07, 21b/12, 21b/15, 22a/06,
22a/12, 22a/12, 22a/14, 22a/16,
22a/19, 22b/10, 23a/07, 23a/11,
23b/01, 23b/02, 23b/06, 24a/14,
24b/04, 24b/06, 24b/08, 25b/02,
25b/09, 25b/19, 25b/19, 26a/02,
26a/12, 26a/18, 26b/02, 27a/03

dahüstānī : Çakır doğanın bir türü
d. 7a/18

dā'im (Ar.): Devamlı, sürekli
d. 9a/17, 10b/03, 10b/18, 11b/13,
12a/19, 13b/12, 13b/14, 13b/19,
14b/04, 15a/08, 16a/09, 16a/11,
16b/18, 17a/12, 17a/16, 17b/05,
17b/09, 18a/16, 18b/17, 22a/09,
22a/14, 22b/09, 23a/03, 23b/19, 24a/12

dā'imā (Ar.): Her zaman , her vakit
d. 1b/02

dā'ire (Ar.): çevre
d.+si 9b/01

dağ- : Takmak
d.-alar 21a/14

dal- : Saldırmak, dalmak.
d.-dı 7a/16

dala : Kartal
d.2a/07 10a/10
d.+dur 6b/17

damak: Ağız boşluğunun tavanı
d.+ı(damağı) 3a/03, 21b/05, 21b/05
d.+ın(damağın) 21b/06
d.+ına(damağına) 21b/05, 22b/15

dāne (Far.): Tane
d. 19a/17, 19b/18, 20b/11, 23a/07,
23a/08, 23a/13, 23a/16, 23a/16, 23b/08
d.+si 19a/06

dāng (Far.): Bir dirhemin altıda biri
d. 17a/08, 17a/18, 23a/16

dar : Genişliği az.
d. 8b/11

dārçun (Far.): Tarçın
d.+ı 25b/01, 27a/13

dārū (Far.): İlaç
d. 10b/09, 19a/07, 21b/04, 25a/11,
25b/12, 25b/12, 26a/19
d.+dadur 3b/07, 3b/08, 25b/04, 25b/08
d.+lar 18b/03
d.+sı 10b/09
d.+yı 17b/04, 19a/07, 21b/11

dasu : Çok hızlı koşan bir cins av köpeği,
tazi.
d. 27a/02, 27a/06
d.+yı 3b/17, 5b/05, 27a/01

def'a (Ar.): Kez , kere
d. 22b/14

defneg : Defne.
d.yaprağı : Defne yaprağı
d.+ndan 27a/12

defnūlin (Rum.): Nar
d. 16a/17

deg : Kadar
d. 24b/17
d.+in 9b/12

deg- : Sürülmek, değmek.
d.-e 18b/01, 19b/05
d.-erse 22b/15
d.-mez 6a/11
d.-mişdür 13b/15, 13b/18, 14a/16

degin : Kadar, dek, denli
d. 4b/09, 7a/12, 7b/13, 11a/09, 11a/09,
12a/07, 12b/16, 12b/17, 13a/12,
15a/16, 20a/13, 20b/19, 24a/18,
25b/12, 25b/13, 27a/04

degir- : Değdirmek, dokundurmak
d.-mez 5b/17

degirme- : Değdirmemek, dokundurmamak
d.-ye 10b/04
d.-yeler 22b/15

degirmi : Yuvarlak
d. 7a/06, 8b/07, 10a/04

degirmice : Yuvarlakça, yuvarlağa benzeyen
d. 9a/19

degme- : Dokunmamak, temas etmemek
d.-se 15a/08
d.-ye 10b/05, 14b/19, 24b/07

degül : Değil.
d.+dür 1b/08, 26a/19
d.+midür 13a/13
d.+se 5b/05

dch deh (Far.): Sırayla
d. 9b/08

Dehebiyye : Yer adı.
d. 15a/13

Dehmān : Şahıs adı. d. 5b/19	d.-ür+(depredür) 13b/13, 16a/05, 16b/02, 24a/03
del- : Delik açmak d.-eler 15a/12	d.-ürse+(depredürse) 13a/14, 13a/17
delik : Dar küçük açıklık. d.+den 5a/17	depretme- : Hareket ettirmemek d.-yeler 19a/03, 21b/18
delikli : Delikleri olan d. 8b/13	Derband : Yer adı. d. 7a/17, 7b/05
delil (Ar.): Belge, kanıt d.+dür 5a/08, 12a/19, 13b/06 d.+ler 4a/03	derhāl (Far.): Hemen, şimdi d. 5b/04, 11b/16, 12b/19, 14b/05, 22b/16
delük : Bkz. delik d.+e+(delüge) 19a/07, 19b/12, 23b/08 d.+i 11a/15 d.+i+(delügi) 9b/01, 9b/19 d.+in 13b/15 d.+inden 14a/13, 14a/15 d.+ine 15b/18 d.+ine+(delügine) 15b/18, 16a/08, 16a/12	deri : Deri d. 3a/12, 21a/16, 23b/03, 23b/03 d.+si 12a/01, 12b/18, 23a/12 d.+sin 15b/07, 21b/01 d.+sindendür 7a/05
deñ : Eşit d.+len 12b/07	dermān (Far.): Çare, ilaç d. 17b/10 d.+ı 26b/04, 26b/12, 26b/14, 26b/17, 26b/18
deñe- : Gerekli niteliklere asahip olup olmadığını anlamaya çalışmak d.-yeler 8b/18	derviş (Far.): Derviş d. 6b/02
deñil- : Ad verilme, isimlendirmek d.-en 23a/16	dest-vān (Far.): Eldiven d.+ları 7a/05
deñiz : Deniz d. 6a/08, 26a/09 d.+den 6a/06 d.+e 6a/05 d. kırañı : Deniz kenarı d.+nda 6a/08	deşti (Far.): Yabancı d. 22b/11
deñli : Kadar d. 13a/08, 13b/06	devā (Ar.): İlaç, çare d. 11b/02, 26a/19
depe : Başın üst kısmı, tepe d.+si 14a/01, 18a/17, 20b/05 d.+sinden 7b/13	deve : Deve d.+nün 26b/08
depele- : Öldürmek d.-r 7a/07	devlet (Ar.): İtibar d. 1b/08
Depmeñis : Şahıs adı. d.in 4b/17, 5b/11	Deylem : Yer adı. d. 7b/03
depren- : Kıpırdamak, hareket etmek d.-e 13a/07, 20a/04 d.-ür 6a/06, 13b/09, 22a/19 d.-ürse 9b/15, 18b/14	Deymūs : Özel isim d.+uñ 5a/14
deprenme- : Hareket ettirmek d.-ye 19b/10	Dımışk (Ar.): Şam d.+da 1b/12
depret- : Hareket ettirmek d.-e+(deprede) 12b/03, 16a/10, 24a/02 d.-gil 14a/06	di- : Söylemek, demek. d.-di 4b/12, 4b/19, 4b/19, 5b/04, 5b/13, 5b/14, 5b/16, 6a/09, 6a/17, 6a/19, 12a/06 d.-dük 22a/14, 22b/04, 24b/03 d.-dükleri 8a/06, 24a/15, 25a/07 d.-düklerini 7a/07 d.-diler 1b/07, 4b/06, 6a/11, 6a/11, 6a/13, 6b/03, 7a/04, 7a/05, 7b/09, 8a/02, 8a/04, 10a/02, 10a/03, 10b/06, 10b/12, 10b/13, 11a/02, 11a/08, 11a/12, 11a/18, 11b/03, 11b/04, 12a/02, 12a/04, 12a/05, 12a/08, 12a/09, 12a/10, 12a/15, 12a/18, 12b/04, 12b/06, 12b/08, 12b/12, 13a/01

13a/02, 13a/19, 13b/07, 14b/03,
 14b/16, 14b/16, 14b/18, 15a/01,
 15a/02, 15b/06, 15b/08, 15b/08,
 15b/09, 15b/10, 16a/01, 16a/18,
 16a/19, 16b/07, 16b/10, 16b/14,
 17a/07, 17b/02, 17b/19, 18a/11,
 19a/12, 19b/05, 19b/13, 20b/17,
 21a/01, 21a/02, 21a/15, 22a/17, 22b/14,
 23a/14, 23b/17, 24a/04, 24a/16,
 24b/09, 24b/13, 25b/10, 25b/16,
 25b/17, 26a/04, 26a/05, 26a/06, 26a/06,
 26a/07, 27a/02
 d.-düm 11b/18
 d.-dügi 26a/13
 d.-dügim 26a/14
 d.-dük 16a/15, 16b/09
 d.-dügimlin 25a/09
 d.-mişdi 7b/01
 d.-mişler 25b/19
 d.-r 8b/02, 8b/04
 d.-rler 6a/07, 6b/04, 6b/05, 6b/05,
 6b/05, 6b/06, 6b/07, 6b/08, 6b/10,
 6b/12, 6b/12, 6b/13, 6b/14, 6b/15,
 6b/16, 6b/16, 6b/17, 6b/17, 6b/18,
 6b/19, 7a/14, 7b/12, 7b/17, 7b/17,
 8a/07, 8a/14, 8a/15, 8a/17, 8a/18,
 8a/19, 8b/01, 8b/03, 8b/04, 8b/09,
 8b/10, 8b/12, 8b/17, 9a/09, 9a/17,
 9a/18, 9b/10, 9b/12, 9b/14, 9b/18,
 10a/02, 10a/07, 10b/17, 10b/17,
 11a/14, 11b/05, 11b/12, 11b/14,
 12b/05, 14b/17, 16a/17, 16a/17,
 16a/17, 16b/12, 16b/16, 18b/12,
 18b/13, 19a/09, 19b/08, 22b/08,
 22b/09, 22b/16, 24b/11, 25b/18, 27a/12
 d.-rler+(idi) 5b/01
 d.-yle 4a/17
 d.-yevüz 12b/01, 13a/10
 d.-yip dur- 7b/19
dib : Bir şeyin en alt kısmı. kök.
 d.+i 6b/15, 9b/01, 9b/19, 21b/09
 d.+in 16a/13, 21b/09, 23a/01
 d.+inde 3a/04, 3a/05, 21b/08, 22a/01,
 22a/02, 22a/02
 d.+indeki 12b/07, 19a/07, 19b/12
 d.+ine 12b/08, 16a/17, 20b/13, 23b/07,
 23b/08, 23b/10, 23b/12, 25a/01, 25a/03
dik : Yatık durmayan. dik.
 d. örü tut- 14a/02, 18a/17, 20b/05
 d. örü gel- 23a/04
 d. örü eyle- 16a/04

dik- : Kapatmak, dikmek.

d.-di 5a/03

d.-eler 21b/04, 21b/17

d.-erler 15a/06

dil (I) : Ağzadaki organ

d. 13b/01

d.+i 2b/06, 8b/14, 9b/19, 13b/16,

14a/01, 16a/17, 17a/16, 17a/16, 17a/18,

17b/17, 19a/07, 19b/12, 20b/13, 20b/14

d.+in 4b/15, 13b/13, 17a/17, 19b/12,
 22a/19

d.+ini 4b/15

dil (II) : Kullanılan kelime hazinesi.

d.ince 7b/17

d.inden 4b/13

d.ine 4a/15

d.ine 4a/14

d.ün 4b/15

dile- : İstemek, arzu etmek

d.-düginnilen 11a/10

d.-düm (metanet dile-) 13a/12

d.-mez 5a/06

d.-rdi 4a/15

d.-rse 12a/13, 21a/09

d.-rseñ 14a/06, 15b/01

d.-se 15b/04

d.-señ 12b/13, 23b/11

d.-ye 14b/08

d.-yeler 11b/15

dilkü : tilki

d. 7b/19

d.+dür 6b/17

d.+si 8a/06

d.+yi 8a/01

dillü : dili olan

d. 9a/12

dime- : Söylememek

d.-di 6a/16

dimek : Söyleme işi

d.+e+(dimege) 7b/15

din (Ar.): Din

d. 4a/16

diñ- : Bitmek, sona ermek, durmak

d.-e 11a/13

diñlen- : Yorgunluğu gidermek, istirahat etmek

d.-düginden 16a/14

d.-e 23a/14

d.-se 13b/13

d.-sen 13b/14

d.-üb 22a/19

dinlenme : Dinlenmek işi, istirahat
d.+den 11a/13

dir- : Toplamak
d.-e 9a/17, 18a/16, 22b/06
d.-er 13b/19, 18b/05
d.-icek 9b/02

direk : Direk.
d. 15a/10

dirhem (Ar.): Okkanın dört yüzde biri,
3.148 gramlık ağırlık ölçüsü
d. 11b/02, 11b/02, 11b/03, 14b/15,
14b/16, 17a/03, 17a/7, 17a/08, 17a/11,
17a/19, 17b/18, 19a/05, 19a/12, 21a/19,
23a/02, 28a/14, 25a/15, 25b/01,
25b/02, 25b/03, 25b/04, 25b/07,
25b/07, 25b/07, 25b/09, 25b/9, 25b/10,
26a/09, 26a/09, 26a/10, 26a/11, 26a/12,
26a/15, 26a/16, 26a/16, 26b/15, 27a/12,
27a/12, 27a/13, 27a/13, 27a/13, 27a/13,
27a/16, 18a/14

diri : Canlı
d. 10b/18, 10b/18, 10b/19, 10b/19,
11a/01, 11a/01
d.+si 12a/01

diril- : Canlanmak, kendine gelmek.
d.-di 18b/11
d.-e 4a/17, 18a/10, 19b/01
d.-eler 4b/05
d.-en 24b/17

dirlik : Canlılık.
d.+indendür 14a/10

disiz : (Pehleviçe) Balıkçıla benzer bir kuş
d. 7b/17

dişi : Dişi
d.+i 25a/15
d.+de 26a/02
d.+si 26a/02
d.+siñ 3b/09
d.+sinüñ 26a/02

dişlü : Dişi olan.
d. 25b/16

dişü : Bkz. dişi
d. 13a/17
d.+lerdür 22b/11

ditre- : Titremek
d.-r 14b/02, 14b/05
d.-ye 24a/12

divâr (Far.): Duvar
d. 8b/18
d.+e 8b/18

divri : Dik
d. 9b/04

divşür- : Devşirmek
d.-e 21b/14
d.-i tüt- 22a/18

diyü : diye
d.5b/11, 6a/09, 11a/01, 11a/0122a/18

dolan- : Dolaşmak
d.-a 11a/13, 11a/19

dost (Far.): Dost, arkadaş
d.+lar 1b/03

dostlık : Arkadaşlık
d. 6a/15

doy- : Doymak
d.-a 9b/06

dög- : Ezrek parçalamak.
d.-e 16a/13, 18a/18, 18b/16, 19a/06,
21b/12, 24a/04, 25a/05
d.-eler 17a/03, 17a/08, 17a/11, 17b/04,
17b/14, 18a/15, 19b/13, 20b/16,
22b/02, 22b/06, 22b/12, 22b/13,
22b/16, 23a/04, 23a/12, 23a/15, 23a/16,
23a/18, 24a/08, 24a/14, 24a/15, 24a/17,
24b/06, 24b/07, 24b/10, 25a/05, 25b/01,
25b/03, 25b/04, 25b/07, 25b/10,
26a/10, 26a/16, 26b/04, 26b/06,
26b/10, 26b/15, 26b/19, 27a/13
d.-er 14a/17, 15b/09
d.-icek 21b/09
d.-mezden 15a/09

dögil- : Ezilmek
d.-miş 14b/17, 15b/18, 16a/16, 16a/18,
17b/12, 23a/08, 23a/18, 26a/16, 26a/19

dögmek : Dövmek, ezmek
d.21b/12

dök- : Dökmek, akıtmak.
d.-e 21b/08, 21b/10, 22b/05,
d.-eler 11b/02, 14b/15, 15a/01, 15b/07,
15b/08, 19a/05, 21a/13, 23a/13
d.-erler 15a/06
d.-üb 26a/11

dökil- : Dökülmek
d.-e 15a/17
d.-e(kan dök-) 4b/09

dökmek : Dökme işi
d.13b/06
d.+den 15a/09

dön- : Dönmek.
d.-di 5a/05
d.-e 11a/03, 12b/05, 18b/19
d.-er 9a/05
d.-erse 25a/18
d.-icek 21a/12
d.-mek 13a/17

d.-miş 20b/09
döndür- : 1. Kaçmak, vaz geçmek
d.-dügindedür (yüz döndür-)2a/11, 12a/04
d.-se+(yüz döndür-) 12a/05
2. Çevirmek , tercüme etmek
d.-mişler 4b/14
3. Değişik yönlerle hareket ettirmek
d.e 13b/19
d.-ür 16a/05, 18a/04
dördüncü : Dördüncü
d. 6b/06, 19b/12, 21a/18
dört : Dört.
d. 4a/01, 4b/08, 5a/01, 5a/17, 6b/04, 6b/04, 6b/05, 8b/11, 8b/19, 9a/01, 10a/02, 12b/02, 15a/10, 15a/12, 19b/12, 22b/13, 25b/17, 27a/03, 27a/12
döşe- : Yaymak, sermek
d.-ye 22a/08
durā : Allah'a yalvarma
d.-yı müstecāb) : 5b/17
dur- : Yardımcı fiil. devamlılık bildirir
d.-ur(çekülse) 7b/13
d.-ur(diyüb) 7b/19
d.-ur(yaradılub) 4a/05
dut- : Bkz. tıt-
d.-ar 14b/06
d.-duğı+(yavuz'âdet dut-) 2a/12
d.-miş 13a/03, 13b/02
duzak : Yabani hayvanları yakalamak için hazırlanan düzen. tuzak.
d.+a 5b/08
dübür delügi : Kıp. makat deliği
d. 8a/02
dükkel : Bütün. hep. hepsi
d. 1b/05, 4a/02, 4b/01, 5a/14, 7b/09, 8a/04, 8b/11, 8b/19, 9a/04, 9a/05, 9b/10, 9b/14, 9b/15, 10a/02
d.+i 4a/05, 6b/19, 7a/06, 7b/06, 8b/04, 8b/11, 9b/07, 10b/07, 10b/12, 11b/15, 12b/10, 13a/16, 14a/12, 15b/12, 16b/05, 16b/08, 16b/08, 16b/10, 19b/04, 19b/15, 19b/15, 21a/14, 23a/13, 25b/01, 25b/12
d.+in 17a/08, 18b/10, 19a/13, 22a/05, 24a/14, 24b/05, 25b/04, 26a/11, 26b/06, 27a/13
d.+inden 8a/17, 10a/05, 11a/12
d.+ine 20b/15
d.+inin 19b/16
d.+isiyle 14b/14

düken- : Bitmek. Tüklemek.
d.-dügi 9a/17
dün : Gece
d. 12a/13, 21a/03, 22b/13, 24a/10
d.+cek 13a/17
d.+le 10a/19
d.+ler 4a/08
dürlü : Çeşit
d. 3b/06, 4b/16, 6b/16, 6b/18, 8b/01, 8b/02, 14a/05, 15b/11, 17a/08, 25b/02
d.+dür 2a/01, 21b/09, 23a/09
d.+si 6b/06, 21b/09
d.+sinde 6b/02
d. dürlü : çeşit çeşit
d. 4a/01
dürâc (Ar.): Keklik cinsinden bir kuş, çil kuşu
d. 9a/02, 14b/12, 15a/15, 18b/02, 18b/16
d.+ı 11b/02
dür- : Sürmek
d.-e 17a/05, 17b/13, 21a/05, 23b/05, 23b/06, 23b/07, 24a/10, 24b/17, 25a/13
d.-eler 17b/08, 17b/09, 18a/01, 21b/04, 21b/07, 21b/19, 22a/03, 23b/10, 23b/12, 23b/18, 24a/17, 24a/19, 24b/03, 24b/08, 24b/10, 25a/01, 25a/03, 26a/17, 26a/18, 26b/03, 26b/16, 26b/19, 27a/06
dürük : Toplanmış, buruşuk
d. 7a/06, 8b/15, 14b/02
dürüst (Far.): Doğru, düzgün.
d. 13b/01, 19a/02
düş- : 1. Yukarıdan aşağıya düşmek
d.-di5b/04,
2. Bulunmak, yer almak
d.-di 7a/04
3. Kopmak, dökülmek
d.-e19a/08, 22b/16 d.-en 23b/18
d.-er 9b/08, 20b/13
d.-miş25a/05
4. yakalanmak
d.-di5a/02,
d.-erse 15a/17 d.-se 23b/09, 23b/17,
5. Belirmek, musallat olmak
d.-dügindedür 3a/14, 3a/15, 3b/12, 23b/08, 23b/17, 26b/03
d.-dügindedür+(gözine ak düş-)3b/11
2b/05, 11a/14, 15a/11, 21b/10
d.-ibdi 8a/06
d.mış17a/01,
26a/08, 26b/04

düşme:-Bulunduğu yerden ayrılmamak, aşağı
inmemiş olmak
d.-miş 7a/10
düşmen (Far.): Düşman
d. 4b/01
düşmenlik : Düşmanlık
d. 6a/15
düşür : Düşmesine yol açmak
d.-e 18a/17
dütün : Duman
d. 13b/15, 14a/13
d.+den 16b/01
d.+i 21a/13
dütünsüz : Dumansız
d. 18b/07
düz : Düzgün
d. 9a/12, 23b/13
düz- : Düzenlemek.
d.-düm 1b/17
d.-di 4b/16
d.-dügin 4b/05
d.-e 13a/04
d.-eler 21b/02
d.-esin 1b/04, 4b/04
d.-mezlerdi 4a/08
d.-mezse 13a/15
d.-miş 1b/14
düzet- : Düzeltmek.
d.-ürler(düzedürler) 15a/16

E

ebhîre (Ar.): Kuşun vücudunun bir bölümü.
e.+sinüñ 8a/02
Ebü'l-Harş : Şahıs adı.
e. 5b/07, 5b/08
Ebü 'İsî: Şahıs adı.
e. 23a/15
Ebü'l-Kâsım : Şahıs adı.
e. 1b/13
Edhem: Şahıs adı.
e. 9b/09
e.+den 5b/06, 6b/03
ef'âl (Ar.): İşler, hareketler.
e.-i tabia : Hal ve hareketler 13a/13
efintin (Ar.): Bir tür ilaç.
e. 23a/02
eg- : Düz olan bir şeyi eğik duruma
getirmek
e.-düginden 17a/13
e.-e 19b/15

e.-erse 16a/05
eger (Far.): Eğer, şayet
e. 4a/19, 5b/04, 7a/02, 7a/07, 7b/13,
8b/15, 8b/16, 9b/05, 10a/04, 10b/03,
11a/05, 11a/05, 11a/08, 11a/10, 11a/14,
11a/15, 11a/19, 11b/01, 11b/03,
11b/08, 11b/09, 11b/09, 11b/10,
11b/11, 11b/11, 11b/13, 11b/17,
11b/17, 12a/03, 12a/13, 12b/15,
12b/18, 12b/19, 13a/13, 13a/14,
13a/15, 13a/16, 13a/16, 13b/12,
13b/15, 13b/16, 13b/19, 14a/06,
14a/07, 14a/10, 14a/10, 14a/14, 14a/14,
14a/15, 14b/05, 14b/05, 14b/06,
14b/06, 14b/07, 14b/08, 14b/08,
14b/14, 16b/11, 16b/12, 17b/06,
17b/14, 18b/03, 18b/14, 18b/15,
19a/05, 21a/07, 21a/08, 21a/08, 21a/09,
21a/10, 21b/03, 21b/19, 22b/07,
22b/07, 22b/15, 23a/05, 23b/05,
24a/13, 24a/15, 24a/18, 24b/01, 25a/05,
25a/09, 25a/11, 25b/12, 26b/10,
27a/03, 27a/04, 27a/09, 27a/10
egir : Karın ağrısına kullanılan bir kök,
andız.
e. 16b/12
e.+i 26b/10
e.+le 22b/11
egle- : Etmek, yapmak
e.-r 25b/12
egri : Düz olmayan . eğri.
e.3a/15, 3b/14, 14a/08, 17a/13, 21b/14,
22a/08, 23b/13, 23b/13, 23b/14,
26b/13, 26b/14
egü : İyi
e. 13b/19
ehl (Ar.): Ehil, usta.
e.+i8b/04, 8b/12, 8b/17, 9b/07, 11b/15
15a/13, 23a/14
e.+lerinden 9b/10
e.+inden 10a/10
e.+iniñ 8a/18, 9a/04, 12b/09
Ehram : Şahıs adı.
e. 4a/07
ek- : Serpmek
e.-eler 25a/11
e.-erler 15a/06
eksenterin (Rum.): Atmaca
e. 6b/08
ekşer (Ar.): En çok, daha ziyade
e. 6b/13

eksil- : Azalmak e.-inceye 11a/09	engebîn müdebbir (Far.) : Bir tür ilaç. e.3b/05, 22b/07, 24b/12, 25a/16, 25a/17
ekstik : Az, noksan e. 18a/17, 19a/19 e. it-: yanlış yapmak 4b/07	enük : Hayva5454n yavrusu e. 19a/17, 27a/03 e.+i 15b/12 e.+i(enügi) 24a/10 e.+in(enügin) 16a/19, 19b/18 e.+inüñ 18b/10, 20b/08
ekşi : Ekşi. e. 12a/14, 19a/09, 24b/04	er : Adam, kişi e. 21a/05
ekşi- : Ekşi duruma gelmek e.-r 20a/18	ergen : Büyümüş, yetişkin e. 24b/10
el : El. e.+ ur-: dokunmak 23a/03 e.+de 15b/14 e.+e 7a/03, 8b/15 e.+e getir- : yakalamak 7a/03 e.+e gir- : yakalanmak 8b/09 e.+i 3b/14, 8b/16, 26b/13, 26b/14 e.+ümde 8a/09 e.+imüze 6a/01 e.+in 10a/14 e.+inde 5b/09, 5b/10, 5b/10, 6b/19, 7a/15, 8a/11, 10b/14, 11a/12, 12b/05, 24b/16 e.+inden 4a/15, 5a/11, 5b/09, 10a/14, 12b/04 e.+ine 5a/11, 5b/09, 5b/12, 10a/19, 15a/08, 18b/09, 21a/16, 26b/16 e.+iyle 22b/17	erit- : Eritmek. e.-eler(erideler) 17a/14, 24a/17
	erkek : Erkek. e.+indedür 26a/02 e.+inüñ 12b/15
	ermen : İlaç olarak kullanılan bir madde. e.+i 25b/02, 26a/09, 26a/10, 27a/13.
	Ermeni : Ermeni e. 7b/09
	erü- : Zayıflamak e.-dügindedür 2b/11, 18b/17
	erük : Erik e.yaprağı: Erik yaprağı e.+n 21b/12 e.+nı 21b/12
elbet (Ar.): Mutlaka, kesinlikle e.+de 15a/08, 16b/15, 20a/07	eşer (Ar.): Tesir. e. 12a/17 e.+i 13a/09 e.+inden 13b/12
ele- : Elekten geçirmek, ayıklamak. e.-yeler 26a/10	esirgeme- : Bir şeyi yapmaktan ya da vermekten çekinmemek e.-yeydi 9b/16
elek : Eleme işini yapıldığı araç. e.+den 27a/14 e. 4a/06	eski : Üzerinden çok zaman geçmiş bulunan e. 12a/07, 12a/09, 12b/13, 16a/02, 17a/03, 18a/06, 19b/06, 19b/18, 21a/02, 22a/09, 23a/14, 23b/02, 24b/07, 25b/12
elli : Sayı adı. elli. e. 7a/02, 7a/07	esrük : Sarhoş e. 16b/08
ellinci : Ellinci. e.27a/01	eşek : Eşek. e. 18a/18, 19b/09 e.+in(eşegin) 26b/08 e. südi 22a/05
emek : Gayret, çaba. e.+in(emegin) 4b/11	eşingen- : Alışmak e.-ür 9b/14 e.cik 9a/05
Emerem : Şahıs adı. e. 11b/06	et : Besin maddesi, et. e. 3a/12, 10b/03, 11b/02, 12a/08, 12a/09, 15a/01, 15b/07, 15b/08
emîn (Ar.): İnanılır, güvenilir e.+ol- : İnanmak, güvenmek.8b/02, 12b/11, 12b/12	
eñ : Oynak yer, büküm e.+i 14a/09	
enâr (Far.): Nar e.+ı 16b/07, 22b/01, 22b/01 e. şuyı : Nar suyu e.+na 12a/14	

15b/11, 16a/07, 16a/13, 16a/14,
 16b/06, 16b/10, 17b/02, 17b/19,
 18a/10, 18a/14, 18a/15, 18b/08,
 19a/05, 19b/11, 20a/05, 20a/08,
 20a/09, 20a/14, 20a/19, 20b/06,
 20b/09, 20b/10, 20b/15, 20b/18,
 21a/16, 22a/06, 22a/12, 22a/14,
 22b/06, 22b/14, 22b/16, 23a/05,
 23a/12, 23a/13, 23a/14, 23a/15,
 23a/18, 23b/02, 23b/03, 23b/03,
 24a/04, 24b/08, 26a/07
 e.+den 3b/18, 20a/05, 27a/17
 e.+e 14b/17, 23b/02, 24b/06, 26a/10
 e.+i 8b/14, 9a/02, 9a/03, 9a/06, 9a/13,
 9b/01, 9b/11, 11a/07, 12a/07, 12a/08,
 12a/14, 12b/07, 12b/16, 12b/16,
 13b/05, 14a/06, 14b/11, 14b/11,
 14b/12, 14b/12, 14b/12, 15a/12,
 15b/11, 15b/11, 15b/12, 16a/02,
 16b/03, 17b/01, 17b/05, 17b/05,
 17b/06, 17b/19, 18a/10, 19a/10,
 19a/17, 19a/17, 19a/18, 19a/19,
 20a/02, 20a/03, 20b/06, 20b/07,
 20b/07, 21a/07, 21a/08, 22a/05,
 22a/06, 22a/08, 23a/07, 24a/10,
 24a/10, 24a/11, 24a/13, 24b/13,
 24b/15, 27a/16, 27a/16
 e.+le 14b/17
 e.+in 12a/15, 12b/15, 14b/13, 15a/06,
 15b/06, 15b/07, 16a/07, 16a/07,
 16a/07, 16a/12, 16a/12, 16a/13, 18a/02,
 18a/06, 18b/01, 18b/02, 18b/02,
 18b/07, 18b/10, 18b/16, 18b/16,
 19a/01, 19a/13, 19b/02, 19b/09,
 20a/10, 20a/11, 20a/12, 20b/02,
 20b/08, 21a/10, 21a/10, 21a/18, 21a/18,
 21b/15, 21b/19, 22a/06, 22b/01,
 22b/03, 22b/03, 22b/13, 23a/01,
 23b/01, 24a/04, 24a/04, 24a/06, 24a/16,
 24b/08, 25a/08, 25b/11, 26b/09, 26b/13
 e.+inde 3a/06, 22a/04, 22a/04
 e.+inden 11a/07, 14b/13, 14b/14,
 14b/14, 17b/01, 18b/09, 19a/11,
 20b/03, 20b/03, 22a/12, 25a/14
 e.+ine 11b/13, 11b/13
 e.+inün 15b/06, 15b/08
 e.+iyle 14b/16, 15b/07, 16b/04, 17a/06,
 19a/10, 19a/17, 19b/06, 19b/09,
 19b/09, 19b/13, 21a/02, 22b/02,
 23a/02, 23a/18, 24a/08, 24a/08, 24a/09,
 25b/05, 25b/05, 26b/02, 26b/02,
 26b/14, 26b/14

e. köpüğü :Kaynatılan etin su yüzünde
 oluşturduğu köpük
 e.+n 11b/04
 e.+le 11a/18, 11b/03, 12b/11
 e.+ler 21a/05, 24b/04
 e.+lerden 14b/14
 e. yolu : Boğaz
 e.+dur 11a/15
 etmek : Ekmek
 e. 26a/06
 e.+i(etmegi) 26a/04
 e.+le 26b/13
 e.+ler 4b/07
 etsüz : Et olmadan.
 e. 20b/16, 21b/15, 22b/07, 23a/16,
 24b/19, 25a/15, 25a/16, 25a/19
 ev : Ev
 e. 27a/16
 e.+de 8b/15, 10b/05, 15b/17, 16a/19,
 16b/02, 16b/09, 17a/15, 18a/04,
 18a/19, 18b/07, 18b/07, 19b/10,
 19b/19, 20a/03, 20a/09, 20b/01,
 20b/01, 20b/06, 21a/13, 21b/17,
 22a/08, 22a/12, 22a/13, 22a/16, 22b/12,
 24a/13, 25a/08
 e.+den 16b/02
 e.+e 19a/17, 21a/08
 evizle : Ağnımak, acı çekmek.
 e.22b/18
 evvel (Ar.): İlk , önce , geçmiş
 e. 1b/19, 4b/16, 5b/06, 5b/18, 6a/10,
 6b/06, 6b/16, 7a/09, 8b/11, 9a/07,
 11a/05, 11a/05, 11a/06, 11a/18, 13a/11,
 13a/12, 14b/10, 16a/15, 16b/09,
 22a/14, 22b/04
 e.+i 16b/14
 eyegü : Kaburga kemiği
 e.+lerin 7a/16
 e.+si 25b/17
 eyit- : Söylemek, demek, anlatmak
 e.-eler+(eydeler) 4b/02, 13a/11
 e.-di 4a/16, 4a/19, 5a/10, 5a/18, 5b/13,
 6a/15, 10b/11, 12b/15, 12b/17, 23a/15,
 25a/01, 25a/01, 25a/03
 e.-diler 1b/03, 10a/12, 15b/03, 20a/05
 e.-düm 8a/06
 e.-din 13a/10
 e.-miş 8a/13
 e.-ür+(eydü) 16a/13
 e.-ür+(eydür) 4a/17, 4a/17, 4b/09,
 5a/05, 5a/08, 5b/11, 6a/06, 6a/09,

8a/09, 8a/12, 8a/18, 9a/04, 9a/05,
9b/09, 10b/11, 10b/14
e.-ür (eydüven eyit-) : Deyip söylemek
5a/19, 5b/13
e.-ürler+(eydürler) 8a/03, 8b/15, 9a/08,
12b/19, 15b/03, 27a/09
eyitül- : Söylenmek
a.-di(eydüldi) 6b/18
eyle : Öyle
e. 5b/04, 9b/06, 11b/17, 22a/10,
23b/10, 27a/01
e.+dür 9b/08
eyle- (Yar.): Etmek, yapmak, işlemek
e.(hâzır eyle-) 4b/02
e.(naẓar eyle-) 13a/13
e.-di 6a/07, 6a/15, 13b/11
e.-di+(helāk eyle-) 6a/15, 6a/18
e.-di+(heves eyle-) 5b/18
e.-di+(istinyād eyle-) 5b/06
e.-di+(kaşd eyle-) 5a/07, 6a/04
e.-di+(tamaʿ eyle-) 5b/02
e.-dik+(hâsıl eyle-) 1b/07
e.-dikleri+(vasf eyle-) 6a/17
e.-diler 4b/08
e.-diler+(haber eyle-) 13a/11
e.-diler+(harāb eyle-) 4b/12
e.-diler+(hâzır eyle-) 4b/02
e.-diler+(ihtiyār eyle-) 14b/13, 14b/13
e.-diler+(kaşd eyle-) 10b/16
e.-diler+(tağyir eyle-) 4b/07
e.-dük+(fehḥm eyle-) 4b/16
e.-dük+(vasf eyle-) 20a/01
e.-düm+(keşf eyle-) 4a/11
e.-mege 12b/10
e.-mekdür+(tedbîr eyle-) 13b/01
e.-mez+(rağbet eyle-) 11b/19
e.-mez+(rahmet eyle-) 4b/10
e.-mez+(timār eyle-) 14a/10, 14b/10
e.-mişdür+(galebe eyle-) 21a/04
e.-n+(haber) 5a/13
e.-r 13b/19, 20b/04
e.-r+(heves eyle-) 12b/10
e.-r+(kaşd eyle-) 5a/08, 12a/01
e.-r+(katı eyle-) 15a/10
e.-r+(rivāyet eyle-) 5b/06, 6b/03, 8a/13,
11a/16
e.-rdi 7a/05
e.-rim+(rivāyet eyle-) 11b/06
e.-rler 15a/11
e.-rler+(işbāt eyle-) 7a/07
e.-rler+(rivāyet eyle-) 8a/16
e.-rse+(anık eyle-) 14b/08

e.-rse+(semiz eyle-) 14b/08
e.-se 12b/02
e.-se+(hareket eyle-) 22a/19
e.-se+(kaşd eyle-) 25a/02
e.-sin+(kaşd eyle-) 9b/13
e.-ye 23a/02, 24a/01, 25a/04, 25a/12
e.-ye+bilmek (çukur eyleye bil-) 18a/09
e.-ye+(kaşd eyle-) 11b/07
e.-ye+(medār eyle-) 11a/19
e.-ye+(menʿ eyle-) 19a/16
e.-ye+(mufālice eyle-) 10a/16
e.-ye+(pāre pāre eyle-) 15b/14
e.-ye+(sāf eyle-) 22b/19
e.-ye+(şikār eyle-) 11b/08, 12a/10
e.-ye+(tamaʿ eyle-) 11b/18
e.-ye+(zebūn eyle-) 11b/08
e.-ye+(ziyān eyle-) 10b/01
e.-yeler 24a/18
e.-yeler+(māni eyle-) 21b/07
e.-yeler+(müdāvā eyle-) 14b/16,
25a/11, 27a/05
e.-yeler+(timār eyle-) 21a/06
e.-yeler+(yakı eyle-) 24a/16
e.-yisersen+(ziyān eyle-) 4b/09
e.-yü 9b/02
eyleme- : Eylemek yardımcı fiilinin olumsuzu.
e.-diler+(müşāreket eyleme-) 6a/12
e.-ye 24b/06
e.-ye+(kār eyleme-) 20b/10
e.-ye+(şikār eyleme-) 12a/02
e.-yeler 17a/14
e.-yesi+(şikār eyleme-) 11b/08
eylemek : Yapma işi
e. 10a/17, 12a/03, 13a/01, 24b/14
e.+(muḥālefet eylemek) 1b/08
e.+den 10a/17
eylet- : Yaptırmak, yapılmasını sağlamak
e.-irler+(eyledirler) 12a/07
eyü : iyi
e. 2a/03, 9a/03, 10b/15, 11a/14, 11a/15,
20b/01, 20b/18, 25a/03, 27a/14
e.+si 6b/10, 7a/17, 7b/08, 9b/03,
14b/10, 25b/14, 25b/16, 26a/04
e.+sıdır 8a/05, 8a/19
e.+sıdır 6b/18
e.+sin2a/02, 2a/05, 2a/06, 7a/17, 9b/09,
9b/17, 10a/07
e.+sinüñ 2a/07, 8b/06, 9a/10, 10a/10,
10a/10, 25b/17
eyüsüz : İyi olmayan
e. 21a/08

ez- : Ufalamak.
e.-e 16a/11
e.-eler 25b/06

F

f : Kitabın yetmişdokuzuncu bölümü
f.(bâb ı f.) 2b/18, 20b/12
fâ : Kitabın sekseninci bölümü
f.(bâb ı f.) 2b/19, 20b/15
faḥr (Ar.): Ün, şöhrat
f.+it-: Ünlenmek 10b/16
fâide (Ar.): Fayda, yarar
f.+sin 1b/06
f.+itme- 17b/10
fî'l-hâl(Ar.): Hemen, şimdi.
f. 11b/12
fariğ (Ar.): Uzak.
f. 15a/09
fark (Ar.): Fark.
f. 13b/18
f.+it- 2a/0810b/06
feb : Kitabın seksenbirinci bölümü
f. (bâb ı f.) 2b/19, 20b/19
febihâ (Ar.): Ne güzel
f. 11b/09, 11b/17
fec : Kitabın seksenikinci bölümü
f.(bâb ı f.) 3a/01, 21a/04
fed : Kitabın seksenüçüncü bölümü
f.(bâb ı f.) 3a/01, 21a/06
feh : Kitabın seksendördüncü bölümü
f.(bâb ı f.) 3a/02, 3a/03, 21a/10, 21b/05
fehmi (Ar.): Anlama, anlayış.
f.+eyle- 4b/16
ferrûc (Far.): Piliç.
f. 18b/16, 19b/01, 20b/12, 21a/09, 22b/02
ferzâne (Far.): Bilgin, ustad
f.+leri 8a/16
feslegun (Yun.): Beyaz ve pembe çiçekli.
özel ve kuvvetli kokulu bir yıllık bitki.
f. 15a/0518a/05
feṭ : Kitabın seksen sekizinci bölümü.
f.(bâb ı f.) 3a/03, 21b/07
fev : Kitabın seksen beşinci bölümü
f.(bâb ı f.) 3a/02, 21a/14
feylesof (Ar.): Bilgin, alim
f.+larından.+(idi) 6a/10
fez : Kitabın seksen altıncı bölümü
f.+(bâb+ı) 3a/03, 21b/02
fındık : Fındık
f. 22b/07, 26b/12

fikirsüz : Düşünmeden yapılan.
f. 6b/01

fikirli : Düşünceli
f. 16a/04

fîl (Ar.): İş
f.+i 5b/05

frenk (Far.): Fransız.
f.+(idi) 6a/10

fülful (Ar.): Karabiber.
f. 22b/12
f.+12a/09, 16a/16
f.+i 17b/12, 17b/12

G / Ğ

ğafil (Ar.): İlerisini iyi düşünmeyen,
dikaktsiz.

ğ. 14a/10

ğ.+ol- 11a/17, 20a/19

gâh (Far.): Kimi vakit, bazen.

g. 11a/18, 13b/19, 13b/19, 21b/13

g. gâh : Zaman zaman

g.şolu- 13b/09

galebe (Ar.): Çokluk, kalbalık

ğ.+eyle- : Çoğalmak 21a/04

galiz (Ar.): Kötü.

ğ.+de 8a/14

gâyet (Ar.): Çok, fazla.

ğ. 1b/16, 6b/09, 7a/08, 18a/19, 21a/13, 22b/01

gayı (Ar.): Başka

ğ. 2a/09, 7a/10, 10b/15, 19b/14

geç- : 1. Bir yandan girip, öbür yandan çıkmak.

g.-di 5b/02

2. Bir başkasının yerini almak

g.-di 4a/14

3. Bir yerden başka yere gitmek

g.-e 7a/09, 7a/10

g.-erken 5b/07, 5b/10, 6a/04, 6a/14

4. Bulaşmak

g.-miş 24a/12

5. Zamanın akması

g.-icek 12a/14, 25a/17

geçmek: Geçme işi

g. 16b/16

geçmiş: Zaman bakımından geride kalmış

g. 4b/14, 6a/01

geçür- : 1. Yaşamış olmak

g.-dük 1b/05

2. Saplamak

g.-e 9a/16

3. İyileşmesini sağlamak
 g.-icek 20a/10, 20a/14
 g.-eler 16b/03, 19a/04, 25b/07, 27a/14
 g.-ür 9b/02, 20a/15
geçürgen : Çabuk yiyen, sindiren
 g. 8b/08, 9a/12, 9b/02
gel- : 1. Bir yere gitmek, varmak
 g.-di 6a/01, 6a/18
 g.e 27a/04
 g.-icek 5a/05
 g.-miş 1b/09
 g.-ürler 15a/17
 2. Uygun olmak
 g.-di+(muvâfık gel-) 1b/09
 g.-dükçe 4a/02, 19a/09, 19a/14
 3. Yetmek
 g.e+(gele bil-)11a/06
 4. Ortaya çıkmak
 g.-di 5a/17, 8a/10 g.e5a/11,
 6a/1714b/16
 g.-enler 4a/04
 g.-ür 13b/01, 17b/17, 26a/10, 27a/17
 5. Geri dönmek
 g.-di 5a/07g.e11a/19, 12b/02, 15b/13
 g.-e+(tız gel-) 11b/01
 g.icek11b/01
 g.-icek+(kağır gel-) 11b/01
 6. Akmak
 g.-e16b/11, 19b/17
 g.-ür 16b/08, 17a/13
gel- : Gelme işi
 g.-mek 13b/05
Geliservan : Bir yer adı.
 g.tağında 7b/02
gelme- : Bir yerden başka bir yere gitmemek
 g.-dügi 11b/01
 g.-se 11a/17, 12a/19
 g.-ye 10b/01
gelmek : Gelme işi
 g.+e 11a/19
 g.+i 11a/18
gene : yine
 g. 5b/17
gerek : Lüzumlu, gerek.
 g. 4a/10, 5a/11, 5b/13, 6b/02, 6b/02,
 9a/14, 10a/07, 10a/08, 10a/08, 10b/02,
 10b/02, 10b/18, 10b/19, 11a/06,
 11a/14, 11a/18, 11a/19, 11b/03,
 11b/07, 11b/15, 12a/19, 12b/08,
 13a/01, 13a/13, 13b/14, 13b/14,
 14b/13, 15b/03, 15b/03, 15b/05,
 15b/12, 15b/13, 18b/08, 19a/19,

20b/17, 21a/01, 21a/02, 21a/02,
 21b/12, 22b/15, 24b/14, 25b/01,
 25b/03, 26a/02, 26a/05, 26a/18
 g.-imiş 5a/18
 g.+ol- 25b/08
 g.+dür 8b/02, 8b/10, 11a/02, 12b/02,
 15a/08
 g.+le 9a/01
 g.+se 4b/01
gerek- : Lazım olmak, ihtiyaç olmak
 g.-mez 6a/11, 11a/08, 12a/03, 12b/11,
 13a/01
gerkes (Ar.): Akbaba
 g. 8a/06
 g.+den 8a/05
germ (Far.): Sıcak
 g.10b/08
germ-ü-ter (Far.): Sıcak kanlı.
 g.dür 10b/10
gerü : Yine , tekrar, sonra
 g. 7a/02, 8a/14, 12a/08, 14a/17, 20a/08,
 20b/10
getür- : Bir yardan başka bir yere götürmek
 g.-di 4a/14, 5a/03, 5b/03
 g.-diler 8a/15
 g.-düm 8a/11
 g.-e 10a/19, 10a/19
 g.-eler+(ele) 7a/03
 g.-esiz 5a/13
 g.-miş 4b/13
 g.-ür 25a/19
 g.-ürüse 4b/19
getürücü : Gelmesini sağlayan
 g. 10a/17
geyik : Geyik.
 g. 5b/15, 6b/12, 6b/17, 7b/04, 7b/06
 8a/03, 15a/15, 15b/11, 24a/04
 g.+i 6a/13
gezârî (Far.): Isıran, ısıncı
 g. 8a/17
gıdâ (Ar.): Yiyilip içilen şeyler
 g. 13b/03, 20b/07, 24b/12
 g.+sı 24a/06, 24a/10, 24a/19, 24b/15
 g.+sınuñ 20b/17
gibi : Gibi edatı.
 g. 5b/17, 6a/03, 6a/05, 6a/06, 7a/0,
 7b/01, 7b/02, 8a/02, 8a/03, 8a/1,
 8b/08, 8b/09, 8b/13, 8b/17, 9a/1,
 10a/15, 10b/04, 11a/03, 11a/04, 11a/1,
 13b/04, 14a/19, 14b/07, 15a/1,
 15a/12, 15a/17, 15b/12, 16a/04, 16a/1,
 16b/08, 16b/15, 17a/03, 17a/1

12, 18b/08, 18b/12,
, 19a/06, 19a/13, 19b/15,
09, 21a/07, 21b/06,
05, 22b/17, 23a/02,
, 23b/01, 24a/01, 24a/08,
08, 25a/12, 25b/08,
, 26a/18, 26b/12

2a/06, 12a/07, 12b/14,
1, 15b/02, 21b/01

ırmak

ken

riye doğru hareket etmek

-) 6a/02

5a/04

) 8b/09

ir-) 7a/03

- 21a/16

i doğru hareket etmemek

9b/13, 12b/02, 15a/13,

6, 24a/18

ru yönelmek

0

09, 23b/16

1a/16

li) 5a/09

rken) 5b/12

ter) 15a/16

ce) 20a/03

6, 12a/17

ık, hareket geçmemek

10a/18

östermemek

22a/14

şeginden) 13b/12

elli özellikte olan.

göğüs :Göğüs.

g.+i(gögsi) 6b/14, 7b/06, 8a/02, 9a/11,

9a/15, 9b/01, 14a/15

g.+in(gögsin) 13b/12

g.+inden(gögsinden) 12b/17

g.+iyle 9a/07

göğüslü : Göğüsü belli özelliğe sahip.

g. 8b/13, 10a/11

gök : Gök.

g. 7b/04, 10a/09, 15a/15, 25b/19

g.+e(göge) 4b/03, 5b/17

gökçek : Güzel, sevimli

g. 18a/01

gölge : Gölge.

g.+de 15b/07, 27a/14

göm- : Daldırmak, toprakla örtmek.

g.-eler 23b/18

gönder: Kuşun üzerinde durduğu sınık

g.+22a/07

g.+de 14b/03, 16a/04,

g.-e 14b/08

gönder- : Bir yere doğru yola çıkarmak,

gitmesini, ulaşmasını sağlamak

g. 1b/04

g.-diler 6a/12

gönlek: Deri

g. 16b/18, 18b/07, 20b/01, 24b/06,

25b/13, 26b/03

g.+ine 3a/14

g.+ine(gönlegine) 23b/08, 23b/09

gönüllü : Huyu belli özellikte olan.

g. 8b/08, 25b/16

gönüllülük : Göçnüllü olma durumu.

g. 8b/16

gör- : Göz yardımıyla bir şeyin varlığını
anlamak, seçmek

g.-di 4b/17, 4b/18, 5a/02, 5a/07, 5a/12,

5b/03, 5b/07, 5b/12, 5b/15, 5b/17,

6a/04, 6a/08, 6a/12, 6a/13, 8a/09

g.-diler 6a/11, 18b/10

g.-di 12b/10

g.-dük 4a/07, 8a/01

g.-düğü 5a/08

g.-düm 1b/07, 6b/19, 7b/12, 8a/10,

10a/01, 15a/08, 18b/09

g.-dün 4a/07, 15b/09

g.-e 7a/10, 7a/11, 7a/13, 17a/17,

18b/13, 25a/10

g.-esin 13a/08, 13b/04, 13b/07, 13b/11,

13b/18, 14a/01, 14a/16, 14a/17, 14a/18,

14a/18, 14a/19, 14b/03, 14b/04,

14b/06, 14b/07

üs kısmı

4a/11

ırmak

ı 25b/09

Yakmak

r 19a/06

ne organı

01, 13a/06

2b/04, 7a/14, 7a/19, 8a/08, 8b/06,

, 9a/15, 10a/05, 14a/01, 14a/03,

3, 14a/03, 14a/04, 14a/04, 14a/13,

1, 16a/09, 16a/15, 16b/16,

1, 17a/01, 17a/05, 20b/05,

9, 22b/18, 22b/19, 25b/14,

9, 25b/19, 26a/01, 26a/09

5a/03, 13b/02, 14a/13, 14b/04,

0, 16b/16, 17a/02, 18a/04,

15, 20a/19, 21b/17

de 13b/02, 17a/02

den 12b/01, 13b/02, 13b/05

3, 15b/17, 16a/10, 22b/05

e 14a/04, 17a/01, 17a/03, 17a/03

15, 17a/07, 17a/08, 17a/10, 17a/10

11, 17b/02, 26a/08

üñ 7b/07, 13b/07, 18a/18, 18b/06

19

ri 7b/01, 8b/03, 13a/08, 13b/05

07, 18b/19

rin 13b/08, 13b/16, 16a/04

16, 18a/17

rinde 13b/09

rin 15a/03, 14a/08

ırmak

4b/17

ıl- : Gözleri parlak olmak

1a/04

lüş- : Gözüne perde inmek , görmü

ak

üğindedür 2b/05, 3b/10, 17a/0

08

üğindedür

a su in- : Gözi kara su ile dolma

alanmak

üğindedür 17a/04, 2b/04

e 17a/04

izetlemek , bakmak

i 5a/05

izünün belli özelliği olan

7b/04, 7b/15, 7a/18, 7b/16, 8b/

1, 9b/10, 9b/18, 10a/13

tür 7b/04

gözük-: Gözle görülmek
 g.-e 22a/05, 22a/06
 g.-mez 9b/05
gözükme-: Ortaya çıkmak
 g.-ye 9b/06
gurāb (Ar.): Karga
 g. 10b/17
gurubuḥī: Çakırdoğanın bir türü, kerkenez
 g. 8a/17
 g.+dür 8b/02
guşşa (Ar.): Kaygı, tasa
 g.+sındandır 11b/19
güç: Güç, kuvvet
 g. 10a/17
 g.+it-: Zorluk çıkarmak 4a/15
güçlü: Güçlü, kuvvetli
 g. 9a/12
güft (Far.): Söz
 g.+inden 9a/04
 g.+ünden 4b/16, 5a/19, 5a/19
gügercin: Güvercin
 g. 5b/04, 5b/10, 6b/09, 11b/04, 12a/14,
 12a/19, 12b/13, 12b/15, 14b/10,
 14b/13, 15a/15, 15b/11, 17a/06,
 17b/01, 18a/14, 18b/08, 19a/18,
 19b/13, 20a/10, 20b/07, 20b/11,
 21a/02, 21a/09, 21b/01, 21b/14,
 21b/19, 22a/06, 22a/11, 22a/15,
 22a/17, 22b/02, 22b/16, 23a/07,
 23a/18, 23b/01, 23b/13, 24a/06,
 24a/08, 24a/19, 24b/04, 24b/08,
 24b/13, 25a/08, 25a/14, 26b/14,
 27a/03, 27a/07
 g.+e 5b/02, 7b/12
 g.+i 5b/04, 11b/01
 g.+in 12a/05
 g.+le 21b/02
gül (Far.): Gül
 g. 22b/06, 23a/18, 24a/16
 g. şuyı 18b/0320b/01
 g.+n 18a/01, 24a/14, 24b/14, 25b/03
 g.+yla 16a/08, 20b/02, 24a/15
 g. yağın 21a/05, 21b/04
 g.+yla 18a/06, 23a/06, 26b/07
gün: Gündüz.
 g. 4b/17, 5a/05, 5a/06, 5a/08, 5b/07,
 5b/10, 5b/16, 11a/18, 11b/17, 12a/06,
 12a/13, 12a/16, 12a/16, 14b/15, 15a/01,
 15a/07, 15b/02, 15b/04, 15b/06,
 15b/09, 15b/10, 17a/14, 17a/15,
 17a/15, 17b/09, 17b/12, 18a/15,
 19a/01, 19a/05, 19a/09, 19a/11, 19a/12,

19a/14, 19b/11, 19b/12, 19b/13,
 19b/13, 19b/14, 19b/17, 19b/17,
 20b/18, 21a/03, 21a/18, 21a/18,
 21b/01, 21b/04, 22a/08, 22a/17,
 22b/03, 22b/13, 23a/08, 23a/13,
 23b/02, 23b/18, 24a/10, 24a/15,
 24a/18, 24b/09, 25a/02, 25a/02,
 25a/18, 26b/14, 26b/19, 27a/04
 g.+den 12b/16, 18a/18, 20b/09, 26a/17
 g.+e 12b/16, 18a/18, 24a/18
 g.+ler 4a/09
 g.+lerde 19a/07
gündüz: Gündüz.
 g.+in 5a/04, 18a/04
gündüz gün: Günü aydınlık bölümü
 g. 4b/04
güneş: Güneş.
 g. 15a/11
 g.+de 19a/04
 g.+e 16a/17, 21a/12, 23a/13
 g.+i 6a/02
Gürcistan: Ülke adı.
 g. 7b/07
güzāf (Far.): Boş, beyhude
 g.+dan 4a/05

H / Ĥ / Ħ

ĥ: Kitabın sekizinci bölümü
 ĥ.(bāb ı ĥ) 2a/04, 9a/09
ĥabbe (Ar.): Buğday tanesi[kadar olan]
 ĥ. 20b/16, 20b/17, 22a/12, 23a/18,
 23b/06
ĥaber (Ar.): Bir olay üzerine edinilen bilgi,
 salık
 ĥ. 5a/10
 ĥ.++(cyle-) 5a/13, 13a/11
 ĥ.+i 5b/08
 ĥ. idici: Haber veren
 ĥ. 10a/18
 ĥ.+inden 7a/07
 ĥ.+lerinden 4b/14, 6a/01
Ĥabeşī: Afrika'nın doğusuna özgü bir tür
 doğan
 ĥ. 7a/18
ĥāc (Erm.): Hristiyanlığın sembolü olan,
 birbirini dikey kesen iki çizgiden
 oluşan biçim
 ĥ. 9a/16, 9b/02, 15a/12
 ĥ.+a 4b/06

ḥacāmat (Ar.): Boynuz veya şişe ile vücudun bir organına kanı topladıktan sonra nişter veya mengene denilen aletle kan alma.

ḥ.+itmek 21b/10

ḥācet (Ar.): İhtiyaç , gereklilik

ḥ. 25a/11

ḥ. vaktı : İhtiyaç zamanı

ḥ.+na 25b/11, 25b/13

ḥ.+nda 25b/10

ḥafta (Far.): Hafta.

ḥ.+da 11a/11, 27a/10

ḥafile (Ar.): Engel, mâni.

ḥ.+sin 2a/10

ḥak (Ar.): Doğruluk.

ḥ. 4a/19

ḥakān (Far.): Hükümdar.

ḥ. 1b/11, 11a/16, 12b/15

ḥ.+ı 'azım 4a/08

ḥ.+ı Türk 10b/10

ḥakīm (Ar.): Bilgin

ḥ. 5b/15, 9a/05

ḥ.+leri 6b/03, 9a/08

ḥ.+lerinden 11a/16

ḥ.+leriñe 13a/18

ḥakne (Ar.): Şırınga.

ḥ. 22b/12, 24a/06, 26b/16

Ḥak te'āla (Ar.): Allah

ḥ. 4a/01, 4a/05

ḥāl (Ar.): Bir şeyin içinde bulunduğu durum.

ḥ. 4b/11, 25a/18

ḥ.+de 13a/11

ḥ.+den 11a/03

ḥ.+e 11a/03

ḥ.+i 14a/05

ḥ.+ince 12b/18

ḥ.+inde 20b/10, 20a/08

ḥ.+inden 13a/03

ḥalāyık (Ar.): Halk, insanlar

ḥ. 4b/03, 4b/04, 6a/03

ḥ.+a 5a/18

Ḥaleb : Yer adı.

ḥ.+de 1b/14

ḥ.+dedür 6b/12

ḥālet (Ar.): Durum, nitelik

ḥ.+de 10b/14

Ḥalīl-i Mavērā'ün Nehr : Şahıs adı.

ḥ. 12b/09

ḥālīş (Ar.): Kauksız, saf

ḥ. 12b/16, 17a/10, 21a/14, 22b/19,

23a/15, 26a/11

ḥalk (Ar.): 1. İnsanlar 2. Yaratma

ḥ. 4a/16, 4b/03, 4b/05, 5a/03

ḥ.+it- : Yaratmak 4a/01

ḥālūri : Çakır doğanın bir türü.

ḥ. 8a/17, 8a/18

ḥām (Far.): Çalışmamış, hazırlanmamış, idmansız.

ḥ. 11a/17

ḥamās : İlaç olarak kullanılan bir madde.

ḥ. 19a/04

ḥamiyetlū (Ar.): Onur, haysiyet sahibi.

ḥ.+dür 10b/12

ḥanzal yaprağı (Ar.): Portakal büyüklüğündeki meyvası çok acı olan bir bitkinin yaprağı.

ḥ.+n 26b/04

ḥar (Ar.): Sıcak

ḥ. 13b/18

ḥ.+dan 24a/12

ḥarāb (Ar.): Yıkık

ḥ.+eyle- : Yıkma 4b/12

ḥarāmī (Ar.): Kötü huylu, hırsız.

ḥ.+ (imiş) 6a/06

ḥarāret (Ar.): Sıcaklık

ḥ.+inden 8a/14

ḥardal (Ar.): İştah açmak için kullanılan bir macun.

ḥ. 15a/01

ḥ.+ı 23b/05

ḥareket (Ar.): Vücudu oynatma , kıpırdatma.

ḥ.+ (eylemek) 22a/19

Ḥarezmi : Yer adı.

Ḥ.+den 7a/04

ḥārīr (Ar.): İpek.

ḥ.+den 25b/06, 25b/07

ḥarīş (Ar.): Hırsız

ḥ.+ ol- 11b/06, 18a/17, 19a/10, 19a/15, 20b/10

ḥ.+dür 9b/10

ḥarīz (Ar.): Güçsüz, takatsiz

ḥ.+olmak 2a/10

ḥarmel kalı (Ar.): Üzerlik otu kökü

ḥ. 22b/10

Hārūnū'r-Reşīd : Abbasi halifelerinin en meşhurdur (766-809).

ḥ. 8a/09, 8a/11, 8a/15

ḥārū'l asab : Bir tür ateşli hastalık.

ḥ. 19b/07

ḥaşīr (Ar.): Tutukluk.

ḥ. 2b/03, 16b/13

Ḥasan Sāmāni : Şahıs adı.

ḥ. 15a/08

- hâşıl** (Ar.): Ortaya çıkan , görünen
 h.+ eyle- 1b/07
 h.+ hâşıl it- 1b/18
 h.+hâşıl ol- 4b/11, 11b/19, 13b/04, 23b/12
- haşır** (Ar.): Hasır.
 h. 15a/05
- hâşş** (Ar.): Hüktümdara mahsus olan
 h.+ların 4a/18
- hâşşa** (Ar.): Özellikle.
 h. 11b/04, 12a/01
 h.+da 25a/17
- hasta** (Ar.): Sağlığı bozuk olan, rahatsız.
 h.+ ol- 2b/02, 4a/10, 10a/16
 16a/19, 20a/13
 h.+dur 13a/03, 13b/11
 h.+hasta eyle-20a/18
- hastalık** : Vücutta ortaya çıkan bir takım bozukluklar.
 h. 13a/09, 27a/17
 h.+ı(hastalığı) 10b/08, 13a/01
 h.+ındadır(hastalığıındadır) 2b/13
 h.+ların 4a/01
 h.+larını 4a/02
- hâşâ** (Ar.): Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edemediğini gösterir.
 h. 4b/06
- Hâşim** : Şahıs adı.
 h.+den 5b/19
- haţ** (Ar.): Çizgi
 h. 7b/13, 7b/13
 h.+ları 8a/03
- hatmi** (Ar.): Ebegümecine benzeyen, çiçek ve kökleri hekimleikte kullanılan bitki
 h. 23a/01
- hâtum** (Far.): kadın
 h. 22b/05
- havâ** (Ar.): Gökyüzü
 h. 8a/13, 8a/14, 8a/14
 h.+da 5a/01, 8a/12, 8a/13
 h.+dan 8a/10
 h.+ya 7a/02, 8a/10, 9b/04
 h.+ya(ağmak) 7a/09, 7a/12, 8a/14, 12a/19, 12b/01
- havâfi** : Omuzun iç yüzleri
 h.+ı 8b/07
- havşala** (Ar.): Kuş kursağı
 h.+sı 11b/05, 18a/13
 h.+sın 12a/05
 h.+sında 2b/09, 2b/09, 11a/09, 13a/05, 14a/16, 17b/09, 18a/07, 18a/07, 18a/12, 18a/13
- h.+sındadır 13a/15
 h.+sındağı 13b/04
 h.+sından 21a/01
- hayâl** (Ar.): Tasarlama yeteneği
 h.+ 11b/19
- hayinlik** < hâ'inlik (Ar.): Hiyanet eden
 h.+in(hayinliğin) 2a/12
- hayr** (Ar.): İyi , yararlı
 h.+ı 6a/11
- hayy-ül-âlem** : Şifalı bir bitki.
 h. 24a/14
 h.+ suyuyla 16a/08
- Hazar** : Bir yer adı
 h.+ne 7a/04
- hâzır** (Ar.): Hazır.
 h.+(hâzır eyle-) 4b/02, 4b/02
 h.+(îmiş) 4b/12
- hazîne** (Ar.): Mide.
 h.+si 12b/18
 h.+sinde 13a/05
- h** : Kitabın beşinci bölümü
 h.(bâb ı h) 2a/02, 8a/16
- heb** : Bütünü, tamamı
 h. 24a/07
- helâk** (Ar.): Ölme, mahvolma
 h.+(helâk eyle-) 6a/14, 6a/18
 h.+(helâk ol-) 11a/05, 19a/07
- hefile** (Far.): Tohumları müşil olarak kullanılan nebat.
 h.+i 14b/15, 20a/05, 20b/16
- hem** (Far.): Hem.
 h. 8a/04, 8a/08, 10a/12, 10a/13, 12b/05
- hemân** (Far.): Hemen , derhal, çabucak.
 h. 9b/13
 h.+dur 20a/17
 h. dem: O anda
 h. 6a/06
- hemîn** (Far.): bkz. hemân
 h. 15a/10
- hemîşe** (Far.): Her zaman
 h. 11a/01, 11b/12
- henüz** (Ar.): Şimdiye kadar
 h. 14b/11
- her** (Far.): Hep, bütün
 h. 1b/06, 1b/06, 4a/04, 4a/09, 4a/10, 4b/07, 4b/18, 5b/17, 7a/15, 7b/08, 11a/04, 11a/10, 11b/19, 12a/02, 12b/10, 13a/07, 15a/04, 15a/07, 15a/17, 15a/17, 15a/18, 15b/04, 15b/09, 15b/10, 16a/02, 16a/07, 16b/06, 17a/07, 17a/08, 17a/11, 17b/02,

17b/09, 17b/09, 20a/01, 21a/09,
21a/11, 21b/04, 24b/08, 25b/10, 26a/02
h.+birinden : ayrı ayrı hepsi
19a/04, 22a/12, 22b/06, 23a/18,
24b/05, 25b/01, 25b/02, 25b/04,
26a/10, 26a/11, 26a/12, 26b/18

her-çend (Far.): Her ne zaman
h. 6a/19

heves (Ar.): İstek
h.+ eyle- 5b/18, 12b/10
h.+ it- 4a/08
h.+inde 5a/01

heyül : Bir tür avcı kuş
h. 6b/16

hıdmet(Ar.): Hizmet
h.+imize 6a/07

hılî (Ar.): İnsan vücudunda olduğu var
sayılan:safra , sevda , dem , balgam
gibi dört unsurdan herbiri
h. 24b/11

hırağ : Yanmış nesne
h. 2b/08, 17b/16, 17b/16

hınlıda- : Hınlıtlı ses çıkarmak
h.-rsa 14b/05

hıyānetlik (Ar.): Kötülük. hainlik
h.+in(hıyānetliğin) 12a/18

hıyār (Far.): Hıyar.
h. çekirdegi suyu : Hıyar çekirdeğinden
çıkan su.
h.+yla 16b/06

hıyar şenbe : Hint hıyarı.
h.25b/04

hıyat : Belirti
h.+ı 13a/03

hicāb (Ar.): Utanma, sıkılma
h. 13b/07, 14b/04, 17a/02, 18b/06

Hicāz (Ar.): Yer adı.
h.+dan 26a/10

hiç (Far.): Hiç.
h. 7a/05, 7a/06, 7b/14, 8a/12, 9a/08,
10a/06, 10a/06, 10b/04, 10b/13,
14a/04, 14a/04, 14a/05, 15a/14, 15b/14,
16a/03, 17a/05, 17a/14, 17b/10, 19a/02,
19b/09, 19b/16, 19b/17, 20b/05,
20b/10, 22a/19, 24b/02

hile (Ar.): Aldatma, yanıltma , oyun
h.+it-5b/18
h.+si 10a/19
h.+sin 11b/06
h.+sindedür 2a/12, 12a/15

hılkat (Ar.): Yaradılış, tabiat.
h.+i 9b/01

Hind (Ar.): Ülke adı.
h. 1b/11, 12b/04

hindbā' (Ar.): Yaprakları başlanarak
yenilebilen bir kaç yıllık otsu bitki.
h.+iā 22b/19

Hindī (Ar.): Hintli
h. 7b/09, 25b/01
h.+ler 14b/12, 15a/03

hıra (Ar.): Yer adı.
h. 5b/14

hiž : Bir hastalık adı.
h. 22b/08

hizb (Ar.): Bölük, kısım
h. 6a/13

hıd mārūf (Far.): Ünü herkesçe bilinen
h.+dur 6b/07

honuk (Far.): Güzel, iyi
h. 16b/02, 20b/01

Horāsān (Far.): Yer adı.
h. 8b/10

Horāsānī (Far.): Horasanlı
h. 1b/14
h.+ler 15a/03

hoş (Far.): Güzel, iyi
h. 7b/07, 7b/10, 9b/02, 10b/05, 11a/10
11b/03, 12a/18, 14a/03, 16b/11
16b/12, 17b/06, 17b/14, 18b/03
18b/04, 19a/01, 19a/05, 19a/08, 19a/15
21a/06, 21a/08, 21a/10, 21b/19, 22a/10
22b/07, 27a/14
h.+ol- 11b/05 23b/05, 23b/06, 24a/15
24b/01

hoş süvār (Far.): Güzel gidişli.
h. 11a/01

hū (Far.): Huy.
h.+ları 7b/10

hūlu : Huya sahip.
h. 11b/11

hūb (Far.): Güzel, hoş.
h. 10a/04

hūb-hılkat (Far.): Yaradılışı güzel
h.+dür 9b/04

hūb-manzar (Far.): Görünüşü güzel
h. 9b/02

hūn-i siyāvuşān (Far.): Bir tür şerbet.
h. 24b/06, 25b/09

hurfe : Hekimlikte kullanılan bir madde.
h. 23a/08, 23a/12

huşūša (Ar.): Ayrıca
h. 10b/08

huşk (Far.): Kuru, nemsiz.
h. 2b/01, 16a/09

ħ.+dur 22a/18
 ħuṣḥuk : Kuruluk
 ħ. 21a/04
 ħ.+dan 16a/03
 ħuvār : Boğaz avazı
 ħ. 3a/10, 23a/02, 23a/03, 23b/12
 ħūy (Far.): bkz. ħū
 ħ.+ın 12a/18
 ħūylu : Huya sahip
 ħ. 7b/07
 ħuzāsır -ı mekki : Hekimlikte kullanılan
 bir madde
 h. 24a/16
 ħuccet (Ar.): Delil
 ħ.+ler 4a/03
 ħūdhūd (Ar.): Çavuşkuşu. ibibik.
 h. 15b/11, 19b/05
 h.+i 17a/05
 ħümā : Bir kuş türü.
 ħ.+dur 7b/17
 ħ.+la 8a/01
 ħūner (Far.): Beceri. yetnek.
 h. 5a/11

I

ılıcak : Sıcak, ılık.
 i. 19a/11, 20a/10, 20b/07
 ırağrak : Çok uzak
 i. 18b/07
 ırak : Uzak
 i. 7a/09, 7a/11, 7a/11, 7a/12, 7a/13,
 8a/05, 9a/01, 9b/02, . 9b/11, 9b/14,
 12b/03, 15b/01, 19a/03.
 i.+dan 5a/07
 ʿIrāk (Ar.): Ülke adı..
 ʿi. 9b/08, 11b/15, 12a/08, 23a/14,
 26a/13, 27a/01
 ʿi.+da 6b/13
 ʿi.+ehli : Irak halkı
 i. 8b/03
 ʿIrākī (Ar.): Iraklı
 i.+ler 15a/03
 ʿırku's-sūsī : Meyan kökü.
 i. 18b/19
 ısıcak : Sıcak
 i. 14b/11, 17a/02, 19a/01, 23b/01,
 24b/04
 24b/13
 ısır- : Isırmak.
 i.-ub 8b/16
 i.-ursa 8b/16

ısırgan : Isıran, ısırcı.
 i. 27a/09
 ısırganlık : Isırcılık
 i.+ı(ısırganlığı) 8b/17, 8b/17
 ısıрма : Isırmak işi.
 i.+ya 27a/07
 ısırmak/ğ : Isırma işi
 i.+a(ısırmagı) 27a/06
 ısırmaklık : Isırma alışkanlığına sahip olmak
 i.+ın(ısırmaklığın) 27a/07
 ısıt- : Sıcak duruma getirmek.
 i.-a+(ısıda) 25a/05
 i.-alar+(ısıdalar) 23b/01, 23b/02
 ısıtma : Sıtma , ateşli bir hastalık
 i. 19b/07
 ısıla- : Suya batırmak veya üzerine su
 dökmek
 i.-ya 22a/09
 i.-yalar 16b/06
 ıssı : Sıcak
 i. 2b/10, 10b/05, 14b/11, 15b/01,
 15b/09, 15b/17, 15b/18, 16a/19,
 16b/09, 18a/15, 18a/16, 18b/07,
 19a/19, 19b/10, 19b/19, 20a/18,
 20b/06, 21a/05, 21b/17, 22a/12
 i.+it- 25a/19
 i.+dan 2b/17, 10a/15, 20a/17, 20a/18
 i.+ya 9b/06
 i.+yla 23a/18
 i. ıssı : Sıcak sıcak
 i. 18b/07, 18b/09, 24a/19
 ıssılık : Sıcaklık
 i. 20b/04
 ıstāram : Zattürre.
 i. 2b/12, 14a/19, 19a/08, 19a/09
 ʿİtrif Kıddama : Şahıs adı.
 i. 5b/13
 ʿİtrif : Şahıs adı.
 i. 1b/12, 6a/09, 6b/03, 8a/17, 9a/04,
 9b/09

İ / Ī

i- : İmek fiili.
 i.-di 1b/09, 1b/10, 1b/13, 1b/14, 1b/15,
 5a/02, 20a/05, 24b/03
 i.-di+(depmeturış) 4b/17
 i.-di+(dirler) 5b/01
 i.-di+(feylasoflarından) 6a/10
 i.-di+(firenk) 6a/10
 i.-di+(kālos) 6a/10
 i.-di+(kızılşagu) 7a/05

i.-di+(var) 4b/08, 5b/01, 5b/16, 18b/09
 i.-di+(yoğ) 6a/19
 i.-di-(mağrib) 6a/10
 i.-düm 4a/09
 i.-dügin 4a/10
 i.-miş+(gerek) 5a/18
 i.-miş+(harami) 6a/06
 i.-miş+(hazır) 4b/12
 i. ise 11a/05, 21b/04, 24a/18
icâbet (Ar.): Kabul etme, uyma.
 i.+it- 11a/10
iç : İçte olan, dış karşıtı
 i.+i 17a/13, 17a/18, 23b/12
 i.+in 18a/09, 24b/16
 i.+inde 1b/03, 1b/07, 1b/14, 1b/16,
 4a/05, 5a/03, 12a/12, 13a/19, 13a/19,
 15a/14, 17b/19, 18b/19, 21a/16,
 22b/05, 23a/12, 27a/16
 i.+indeki 17b/12
 i.+inden 4b/03, 7b/18, 25a/04
 i.+ine 15a/11, 16a/13, 17b/18, 18a/05,
 18a/10, 18a/19, 18b/07, 18b/16,
 19b/04, 22a/09, 22a/12, 22b/01,
 22b/13, 23a/01, 23a/15, 23b/15,
 24b/19, 25a/04, 25a/05, 26a/04, 26a/17
iç yağı: Geviş getiren hayvanların karın
 boşluğundan çıkarılan yağ.
 i.+n 11b/04, 20a/02
 i.+nı 19b/06, 24a/17
iç- : Bir sıvıyı ağıza alıp yutmak, içmek.
 i.-dügi 18b/02, 26a/06
 i.-e 12a/13, 20b/10, 22b/18, 23a/14
 i.-er 14a/08, 16a/03, 19a/16, 20b/01,
 23b/19
 i.-mege 18a/17
içme- : İçmemek.
 i.-ye 20a/09, 20b/05
içmek : İçme işi.
 i.+e 15a/10
içre : İçinde.
 i. 9b/16
içün : İçin.
 i. 4a/09, 6a/17, 11a/03, 11a/07
 i.+dür 25b/12
içür- : İçmesini sağlamak, içirmek.
 i.-eler 18a/06, 19a/01, 25a/01
idin- : Sahip olmak.
 i.-e+(âdet idin-): Alışkanlık haline
 getirmek 11a/19
 i.-üb 11b/18
igen : Çok, fazla.
 i. 21a/15

ihtirâz (Ar.): Sakınma, çekinme.
 i.+it- 10b/01
ihtiyâr (Ar.): Seçme, seçilme
 i.+eyle- 14b/13, 14b/13
 i.+it- 1b/07, 15b/01
 i.+kıl- 1b/16, 5a/04
iken : Esnasında, -dığı/-diği halde, -dığı/-
 diği zaman.
 i. 15b/13
iki : Sayı adı, iki.
 i. 6b/04, 6b/04, 7b/14, 7b/14, 7b/17,
 8a/01, 8a/03, 8b/18, 10a/01, 11a/11,
 11a/12, 11a/15, 11b/07, 11b/10,
 11b/13, 12a/13, 12a/14, 13a/06, 13a/06,
 13b/09, 15a/01, 15a/11, 15b/07,
 15b/07, 15b/12, 16a/01, 16a/05,
 16b/01, 16b/10, 16b/11, 16b/17,
 16b/18, 16b/19, 17a/03, 18a/15,
 18b/01, 18b/06, 18b/13, 19b/11,
 19b/13, 19b/17, 20a/14, 20b/07,
 20b/09, 20b/11, 21b/09, 22a/10,
 22a/14, 22b/07, 22b/16, 23a/05,
 23a/07, 23a/12, 23a/13, 24a/08, 24a/10,
 24a/10, 24a/15, 24a/19, 25a/14, 25a/16,
 25b/07, 25b/14, 26a/01, 26a/09,
 26a/17, 26b/19, 27a/13
 i.+si 12b/02, 18b/14
 i.+sin 17b/03, 19b/16, 24a/16
 i.+sinden 18b/15
 i.+sini 8a/01
ikinci : İkinci.
 i. 6b/05, 10b/14, 11a/17, 12b/02,
 23a/10
 i.+sine 6b/05
ikindü : Öğle ile akşam arasındaki vakiy.
 i.+den 15a/13
iklimâ (Ar.) : Bir çeşit toprak, altın veya
 gümüşün tozu.
 i.+ı zehebiyye 17a/10
iklilü'l-melik (Ar.) : Bir tür kokulu yonca.
 e. 18a/05
il : Memleket, ülke, yurt, diyar
 i.+de 9a/18
 i.+ünde 9b/09, 27a/11
ilâc (Ar.): İlaç.
 i. 12b/11, 14b/14, 15b/17, 16a/0,
 16a/11, 16a/16, 16b/02, 16b/0,
 16b/18, 17a/02, 17a/05, 17a/13, 17a/1,
 17b/03, 17b/08, 17b/12, 18a/0,
 18a/09, 18a/13, 18a/18, 18b/0,
 18b/13, 18b/19, 19a/03, 19a/1,
 19a/16, 19b/03, 19b/09, 19b/1

19b/16, 20a/03, 20a/09, 20a/13, 20b/01, 20b/05, 20b/11, 20b/14, 20b/16, 21a/05, 21a/12, 21a/18, 21b/03, 21b/10, 21b/14, 22a/02, 22a/05, 22a/08, 22a/11, 22a/14, 22b/01, 22b/05, 22b/10, 22b/19, 23a/04, 23a/05, 23a/07, 23a/11, 23a/17, 23b/01, 23b/04, 23b/07, 23b/09, 23b/12, 23b/13, 23b/15, 23b/19, 24a/03, 24a/06, 24a/08, 24a/09, 24a/12, 24b/02, 24b/05, 24b/12, 24b/16, 24b/18, 25a/01, 25a/08, 26a/08, 26a/13, 26a/15, 26b/01
 ği.+ı 4a/10, 10b/08, 12a/12, 12a/16
 ği.+ın 4a/10, 12b/01
 ği.+it- 10b/04
ilçi : Bir uzlaşma sağlamak için birinin yanına gönderilen kimse
 i. 5b/14
ile : İle (bağlama edatı).
 i. 1b/18, 3a/12, 4a/03, 4a/03, 4a/05, 4a/16, 6a/13, 6a/15, 7a/03, 7a/04, 8a/01, 10b/08, 12a/05, 12a/08, 12a/09, 12b/02, 12b/13, 13a/01, 13a/04, 13a/06, 13a/10, 13a/10, 13a/14, 13a/15, 13b/01, 13b/01, 13b/07, 13b/07, 13b/13, 14b/04, 14b/05, 15a/01, 15a/11, 15b/07, 15b/08, 16a/11, 16a/11, 16a/14, 16b/03, 16b/03, 16b/10, 17a/02, 17a/14, 17b/13, 17b/13, 18a/10, 18a/14, 18a/15, 18b/06, 18b/08, 18b/14, 19a/05, 19b/19, 20a/05, 20a/09, 20b/11, 20b/18, 21a/16, 21a/18, 21a/19, 21b/11, 21b/11, 22a/03, 22a/04, 22a/06, 22a/06, 22a/14, 22a/16, 22b/14, 22b/16, 23a/05, 23a/12, 23a/12, 23a/13, 23a/14, 23a/18, 23b/02, 23b/03, 23b/03, 23b/04, 23b/05, 23b/12, 24a/01, 24a/01, 24a/01, 25a/01, 25b/06, 25b/07, 26a/07, 26b/04, 26b/07, 26b/11, 26b/16, 26b/19, 27a/05
ilen : birlikte...le
 i. 11b/07
ilerü : Önceki
 i. 4a/11, 13b/01
ilet- : Göndermek, yerine ulaştırmak
 i.-diler 4a/13
 i.-e(iledc) 14a/04
 i.-eler(iledeler) 10b/19, 11b/16, 12a/06
 i.-mişlerdi 4a/11
 i.-ür(iledür) 14a/18

i.-ürler(iledürler) 15a/16
iletmek : iletme işi
 i. 5a/11
ilk : Birinci olarak, en başta
 i. 8a/06
illā (Ar.): İlle, mutlaka
 i. 4a/11, 7a/06, 8a/06, 13b/10, 15a/08, 15a/09, 15a/09, 15b/14, 16a/04, 18a/18, 19a/15, 19a/19, 21b/12
illet (Ar.): Hastalık, sakatlık
 ği. 10b/08, 11a/13, 21a/01, 22a/18, 4b/12
 ği.+den 11b/02
 ği.+i 13a/10, 13a/14, 13a/15, 13a/16, 13a/17
 ği.+lerinin 2a/14, 13a/18
illetisüz : Hastalığı olmayan
 ği. 14a/03
ilm (Ar.): İlim, bilgi.
 ği. 1b/07
 ği.+de 1b/05
 ği.+üñ 1b/17, 4a/11, 6b/03, 8a/02, 8a/16, 8b/05, 11a/16, 16b/14
 i.+inüñ 9b/10
İmām Fahrü'r Razi : Şahıs adı.
 i. 1b/15
imâret(Ar.): Mamur edilmiş yer.
 i. 9b/04
ime : Dağ keçisi
 i. 24a/04
inefibuyan : Hekimlikte kullanılan bir madde.
 i. 18b/19
in- : Yukarıda aşğıya doğru gelmek
 i.-di 5b/02, 5b/07
 i.düğindedür 2b/04
 i.-e 7a/09, 7a/10, 7a/13
 i.-er 22b/17
 i.-mişdür 14a/04
 i.se 17a/14
inanmak : Bir şeyi doğru olarak benimseme işi.
 i.+a(inanmağa) 1b/18
ince : İnce
 i. 7b/06, 9a/16, 9a/19, 26a/02, 27a/13
incelük : İnce olma durumu
 i.+inden(incelüğinden) 18b/15
incik : Diz kapağı ile topuk arasındaki bölüm
 i. 20b/13
 i.+i 8b/14, 9a/11, 9a/14, 9a/19, 9b/18, 10a/09, 10a/11
İncil : Hrisyianlığın kutsal kitabı.
 i.+den 4b/08

i.+i 4b/07, 4b/08
indür- : Bir şeyi bulunduğu yerden aşağı almak
i.-üb 27a/15
in-şa'-Allah ü Te'ālā (Ar.): Allah isterse
i. 17a/04
iplik : İplik.
i. 22b/04
i.+i(ipligi) 24b/07
i.+iife 15a/12
ir- : Ermek, erişmek.
i.-di 5b/14, 7a/16
i.-diler 6a/04
i.-dügince 15a/04
i.-dügindedür 2b/12
i.-e 24a/03
i.-er 9b/15
i.-mişdür 13b/15, 14a/14
i.-se 19b/03, 21b/17
iri : Büyük
i. 23b/10, 25b/11
iriñ : Vücudun herhangi bir yerinde iltihaplanma sonucunda ölmüş hücre artıklarından oluşan, sarımtırak renkte koyuca sıvı
i. 3a/11, 14a/16, 14a/19, 14b/01, 17a/13, 23a/17, 23a/17
i.+i 21a/17
iriş- : Ulaşmak, bir amaca varmak
i.-di 4a/15, 4b/02, 5a/10, 5a/12
i.dügi 4a/02
i.-dügince 1b/17
i.-ür 8b/18
irme- : Varamamak
i.-ye 10a/06
irtc : Ertesi, yarın
i. 5a/11, 12a/07, 12b/17, 15b/02
i.+ye 12a/07
is : Sahip
i.+leri 14b/03
i.lerin 10b/16
işbât (Ar.): Doğruyu meydana çıkarma
i.+(işbât eyle-) 7a/07
ishâl (Ar.): İç sürme, amel.
i. 21a/08, 24b/12
i.+it- 22b/10
i.+i 24b/14
İsî : Hz. İsa
i. 4b/02, 4b/06.
İskender : Şahıs adı.
i. 4a/12, 6a/01
i.+den 6a/01

İskenderiyye : Yer adı.
i. 9a/07, 9a/17, 25a/02
i. kavmi 9b/06
i. şehrine 4a/13
İslambol : İstanbul
i.+da 1b/11
İstanbul : İstanbul
i. 4a/15, 4a/16
i.+ı 6a/09
iste- : 1.Aramak, araştırmak
i.-düm 4b/15
2.Bir şeyin kendisine verilmesini dilemek
i.-megil 4a/18
i.-mez 10b/05
i.-mez+(yardım iste-) 10b/13
i.-r 12b/10, 18b/12
i.-rse 22b/07
i.-sün 11a/01
i.-ye 11b/14, 12b/04
İstemis : Şahıs adı.
i. 4b/06
istinbât (Ar.): Gizli mana çıkarma.
i.+eyle-5b/06
iş : İş, hareket.
i.6b/19
i.+işle- 7a/01
i.+de 6a/19
i.+e 6b/01, 9a/08, 25b/01, 27a/16
i.+i 4b/10
i.+in 4b/01
i.+ler 1b/18
i.+lerüñ 6b/01, 10b/16
işâret : Belirti, iz, nişan
i. 1b/18
işbu : İşte bu
i. 5b/03, 26a/14
işe- : İdrarı dışarı atmak
i.-ye 22a/09
işidil- : İşitilmek, duyulmak.
i.-e 23a/07
işirgendür- : Alıştırmak
i.-diler 5a/18
işit- : İşitmek.
i.-di 5a/16, 6a/18, 6b/01
i.-dim 11b/15
i.-düm 4a/11, 4a/17
i.-enler+(işidenler) 6b/19
i.-mez 17a/13
işitdür- : Duyurmak, duyulmasını sağlamak
i.-e 10a/19
işle- : Yapmak , çalışmak

i.-dügi+(işledügi) 6b/01
i.-r+(iş işle-) 7a/01
i.-rse 11a/11
işlü : İş belli özellikte olan.
i. 4b/10
it : Köpek
i. 5a/18, 5b/05, 7b/18, 7b/19, 15b/12, 16a/19, 18b/10, 19b/18, 20b/08, 24a/10, 26a/04, 26a/08, 26a/13
i.den 27a/02
i.+e 3b/12, 26b/03, 26b/04, 26b/05
i.+i 26a/13
i.+ler 3b/09, 25b/14
i.+leri 3b/10, 26a/04
i.+lerile 5a/18
i.+leriyle 5a/15
i.+lerün 3b/09, 3b/09, 3b/10, 3b/11, 25b/14, 25b/18, 25b/18, 26a/02, 26a/08, 26a/13, 26a/15
i.+ün 3b/11, 3b/13, 3b/13, 3b/15, 3b/15, 3b/16, 26a/08, 26a/14, 26a/14, 26a/15, 26b/01, 26b/05, 26b/05, 26b/08, 26b/08, 26b/11, 26b/16, 26b/17, 26b/18, 26b/18
i.dili : Köpek dili
i.+ni 12a/08
it : Bir işi yapmak, yerine getirmek.
i.-di+(halk it-) 4a/01
i.-di+(tanış it-) 4a/19
i.-diler+(eksük it-) 4b/07
i.-diler+(hile it-) 5b/18
i.-diler+(ihtiyar it-) 1b/07
i.-diler+(ittifā it-) 9a/10
i.-dügi+(zebün it-) 11b/09
i.-düginliñ 11a/14
i.-düm+(cem' it-) 1b/08
i.dün 4b/11
i.-e+(cehd it-) 10b/04
i.-e+(hacamat it-) 21b/11
i.-e+(ide) 12a/14, 12a/17, 18b/01, 22a/09, 22a/10, 24b/06, 25a/02
i.-e+(ihürāz it-) 10b/01
i.-e+(ishāl it-) 22b/10
i.-e+(kasd it-) 27a/06
i.-e+(mu'ālice it-) 10a/16
i.-e+(mu'āvenet it-) 27a/02
i.-e+(naẓar it-) 7a/13
i.-e+(pāre pāre it-) 19a/10
i.-e+(perhiz it-) 22a/12
i.-e+(tama' it-) 11b/01
i.-e+(terk it-) 25a/02
i.-eler 24a/06

i.-eler+(aruk it-) 11a/06
i.-eler+(cehd it-) 10b/03, 11b/08, 11b/12, 16b/04, 19a/07, 21b/18, 24b/07
i.-eler+(fabr it-) 10b/16
i.-eler+(iderler) 11b/17, 12a/17, 15a/12, 17a/15, 22b/02, 22b/12, 24b/12, 25a/09, 26a/18, 26b/16, 27a/01
i.-eler+(ihtiyar it-) 15b/01
i.-eler+(müdāvā it-) 21b/04, 21b/18, 24b/14
i.-eler+(naẓar it-) 15b/01
i.-eler+(pāre pāre it-) 26b/12
i.-eler+(şabır it-) 22a/15
i.-eler+(sāf it-) 22b/14
i.-eler+(şikār it-) 15b/13
i.-eler+(ta'lim it-) 10b/19
i.-eler+(un it-) 23a/15
i.-eler+(yakū it-) 24a/15, 24a/17, 24a/19, 24b/07, 24b/10, 24b/14
i.-elüm 4a/17
i.-em+(taşnif it-) 4a/09
i.-er+(beyān it-) 2a/16, 3b/16
i.-er+(ıssı it-) 25a/19
i.-er+(kabül it-) 8a/05
i.-er+(kasd it-) 20b/13
i.-er+(perhiz it-) 10a/16
i.-er+(şadluk it-) 19a/15
i.-er+(terk it-) 27a/07
i.-erdi+(güç it-) 4a/15
i.-erler+(cenk it-) 21a/15
i.-erler+(hāşıl it-) 1b/18
i.-erler+(iderler) 10b/16
i.-erler+(mecrüh it-) 21a/15
i.-erler+(renk it-) 21a/19
i.-erler+(rivāyet it-) 7a/17, 9b/10, 10a/10
i.-erlerse+(iderlerse) 13a/10
i.-erlerse+(muḥāl it-) 7a/07
i.-erse+(icābet it-) 11a/10
i.-erse+(kāhillik it-) 11b/11
i.-esi+(kahillik it-) 11a/19
i.-icek+(idicek) 9a/07
i.-ler+(arż it-) 15a/13
i.-medüm+(heves it-) 4a/08
i.-mek+(kıyās it-) 9a/01
i.-mekdedür+(fark it-) 2a/08
i.-miş 5a/10, 14a/01
i.-sün+(tamā' it-) 11a/01
i.-üb+(cem' it-) 4a/18, 8a/12
i.-üb+(idüb) 19b/17
i.-üb+(pāre pāre it-) 20a/03

i.-üb dururlar+(ittifāk idüb dur-)
14a/12, 15a/07
ittibār (Ar.): Önem ve değer verme
i.+ındadur 9b/07
itme- : Bir işi yapmamak
i.-ye 17b/10
i.-ye+(taksir) 11b/03
i.-yeydi+ 5b/05
itmek : Etme, yapam işi
i. 10b/19, 11a/19
i.+dedür 3b/18
i.dedür 10b/07, 15a/01
i.e(itmege)10b/04
i.iñ(itmegiñ)2a/17, 15a/02
ittifāk (Ar.): Uyuma, birleşme, anlaşma.
i. 8a/06
i.+idüb dur- 14a/12, 15a/07
i.+it- 9a/10
iye : Sahip. malik.
i.+leri 10a/07
ivmek : Acele etme işi.
i. 13a/01
İzzeddin Muhammed-i Lāsukūnī : Şahıs adı.
i. 1b/12
izzet (Ar.): Kıymet. değer.
i. 4a/16

J

jengār (Far.): Bakır pası. hekimlikte
faydalanılır.
j. 26a/11

K / K

k : Kitabın doksandokuzuncu bölümü
k.(bāb ı k.) 22b/17, 3a/09
k : Kitabın ondokuzuncu bölümü
k.(bāb ı k.) 2a/08, 10b/10
kā : Kitabın yüzüncü bölümü
k.(bāb ı k.) 3a/10, 23a/02
kā : Kitabın yirminci bölümü
k.(bāb ı k.)2a/09, 11a/02
kab : 1.Herhangi maddeyi içine alabilen
oyuk nesne. k.+la 15a/09
2. Kabuk
k.+ı 25a/19, 25b/09
k.+ın 24a/13, 24b/06
k.+ını 23a/13
3.Kitabın yüzbirinci bölümü
k.+(bāb ı k) 3a/10, 23a/06

kabak : Kabak.
k. 16b/06
k.+yla 16a/08, 17b/04
k.çekirdeki: Kabağın içinden çıkan
çekirdek.
k. 23a/13
k.çekirdegi gıya : Kabağın
çekirdeğinden çıkarılan yağ.
k.yağı : Kabaktan elde edilen yağ
k.+yla 16a/07, 16b/04
kābiliyyet (Ar.): Yetenek
k.+i 9b/10
kabul : Bir şeye isteyerek ya da istemeyerek
razı olma, alma.
k.+it- 8a/05, 27a/09
kabul yārān : Sözü dinlenen kimse, büyük.
k. 1b/16
kabz : Peklik, sürgün karşıtı.
k. 3a/16
k.+ ol- 24a/02, 24a/02
kac : Kitabın yüzikinci bölümü
k.(bāb ı k) 3a/11, 23a/09
kaç : Herhangi bir şeyin niceliğini belirten
sıfat
k. 2a/01, 2a/01, 11b/16, 16a/01,
16b/10, 24b/09
kaç- : Koşmak, bulunduğu yerden
uzaklaşmak.
k.-a 14b/08
k.-duğundan 12b/10
kaçan : Ne zaman.
k. 7a/01, 10b/19, 11a/14, 11a/16,
11b/06, 11b/07, 11b/14, 11b/15,
12a/04, 12a/10, 12a/11, 12a/18, 12b/01,
12b/12, 13a/03, 13a/08, 13b/01,
13b/04, 13b/07, 13b/08, 13b/10,
13b/13, 13b/14, 13b/17, 13b/17,
14a/01, 14a/03, 14a/05, 14a/09, 14a/12,
14a/13, 14a/19, 14a/19, 14b/01,
14b/04, 15b/04, 15b/05, 15b/13,
16a/03, 16a/15, 16b/15, 17a/16, 17a/17,
17a/18, 17b/03, 17b/09, 17b/11,
17b/16, 18a/03, 18a/07, 18a/16,
18b/11, 18b/17, 19a/02, 19a/07,
19a/08, 19b/02, 19b/07, 19b/15,
20a/06, 20a/08, 20a/11, 20a/15, 20a/17,
20b/04, 20b/09, 20b/12, 20b/19,
21a/07, 21a/11, 21a/14, 21a/16, 21b/02,
21b/05, 21b/08, 21b/13, 21b/16,
22a/01, 22a/04, 22a/07, 22a/19, 22b/04,
22b/11, 22b/14, 23a/08, 23a/17,
23a/19, 23b/06, 23b/11, 25a/02,

25a/04, 25a/09, 26a/08, 26b/01, 26b/03, 26b/05, 26b/07, 26b/08, 26b/14

kaçmak : Kaçma işi
 k. 2a/12, 12a/18, 12b/05
 k.+dan 12b/12

kad : Kitabın yüz üçüncü bölümü
 k.+(bāb ı k.) 3a/11, 23a/17

kadar (Ar.): Kadar.
 k. 4a/02, 8a/10, 9b/12, 10b/01, 10b/12, 11a/04, 11a/07, 11a/07, 11a/10, 13b/18, 14b/18, 15b/04, 17a/07, 23b/16, 27a/08
 k.+ı 10b/08, 11a/07, 11b/02, 11b/04, 12b/19, 14b/15, 16a/01, 16a/18, 16b/10, 18b/14, 18b/14, 22b/08, 22b/15, 23a/04, 25a/16
 k.+ıyla 23a/08

kafa (Ar.): Baş
 k. +sı 10a/04, 10a/05, 10a/09, 16b/19

kafalu : Kafası belli özelliğe sahip
 k. 25b/15

kāfūr (Ar.): Hekimlikte kullanılan beyaz ve yarı saydam, ıtırı kuvvetli bir madde
 k. 17a/19, 25b/04
 k.+ı 17b/19

kāfūr -ı kayşur (Far.): Bir tür ilaç.
 k. 21b/07

kağır- : Balgam çıkarmak için öksürmek
 k.-a 11a/19
 k. -cak 11a/17
 k.-ub 11a/06
 k.-ıcak 11b/01, 15b/13
 k.+gel- 11b/01
 k.-sa 10b/01
 k.-ub 11b/01, 12a/19

kağırmak : Kağıрма işi
 k. 2a/10, 10b/19, 10b/19, 11a/16, 11a/18, 27a/03

kaḥ : Kitabın yüz yedinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3a/13, 23b/08

kah : Kitabın yüz dördüncü bölümü
 k.(bāb ı k.) 3a/12, 23a/19

kāhil (Ar.): Hareketi ağır, gayretsiz, tenbel.
 k. 21b/14
 k.+ol- 2a/11, 11b/13, 12a/11, 12a/11, 19b/08
 k.+olma- 10b/02
 k.+uç- 23a/03

kāhillik : Tenbellik
 k.+itmek 11a/19, 11b/11

kā'ide (Ar.): Kuşun oturduğu yer.
 k.+si 13a/07

kak : Kitabın yüz ondokuzuncu bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/01, 24b/04

kaka : Kitabın yüz yirminci bölümü
(bāb ı) 3b/01, 24b/09

kakab : Kitabın yüz yirmi birinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/02, 24b/11

kakac : Kitabın yüz yirmi ikinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/02, 24b/15

kakad : Kitabın yirmi üçüncü bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/03, 24b/17

kakah : Kitabın yüz yirmi yedinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/03, 25a/17

kakah : Kitabın yüz yirmi dördüncü bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/05, 25a/03

kakav : Kitabın yüz yirmi beşinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/04, 25a/06

kakaz : Kitabın yüz yirmi altıncı bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/05, 25a/12

kaki- : Öfkelenmek, bağırarak.
 k.-ya 7a/10

kakıgan : Öfkeli
 k.+dur 5a/08, 7a/09

kakaṭ : Kitabın yüz yirmi sekizinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/06, 25a/19

kal : Kitabın yüz yirmi dokuzuncu bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/06, 25b/02

kal- : 1.Varlığını sürdürmek
 k.-dı4a/18
 k.-dı+(acebe) 6a/19
 k.-muş 20b/09
 2. Bir kuşaktan diğerine geçme
 k.-dı5b/05, 5b/13, 5b/19
 k.-mışdur 5a/14
 3. Yaptığı işi bırakmak.
 k.-duḡındadır 2b/19, 3b/18, 27a/17
 k.-sa 19a/03, 20b/16
 k.-ur 20a/12
 4. Artmak
 k.-ıcaḥ 27a/07
 k.-an 7b/14

kalā : Kitabın yüz otuzuncu bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/07, 25b/04

kalab : Kitabın yüz otuz birinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/07, 25b/05

kalac : kitabın yüz otuz ikinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/08, 25b/06

kalad : Kitabın yüz otuz üçüncü bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/08, 25b/08

kalah : Kitabın yüz otuz yedinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/10, 26a/03

kalah : Kitabın yüz otuz dördüncü bölümü
 k.(bāb ı k.) 3b/08, 25b/13

kalan : Artan
k.+ı 18b/11, 23b/08
k.+ına 26a/19
kalat : Kitabın yüz otuz sekizinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/10, 26a/08
kalav : Kitabın yüz otuz beşinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/09, 25b/18
kalaz : Kitabın yüz otuz altıncı bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/09, 26a/01
kalbur : Elek. kalbur.
k. 18b/01, 18b/01
kalbur : Bkz. kalbur
k. 19b/05, 19b/05
kaldur- : Yükseltmek.
k.-ur 18b/05
kalkıl : İlaç yapmada kullanılan bir madde.
k.+ı 14b/16
kalkma- : Bulunduğu yerden kıpırdayamamak,
ölmek.
k.-dı 5b/04
kalma- : Bitmek, tükenmek.
k.-dı 5a/12, 14a/04
k.-ya 15b/14
Kālos : Şahıs adı.
k. 6a/11, 6a/15, 6a/16
k.+(idi) 6a/10
kan : Kitabın yüz otuz dokuzuncu bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/11, 26a/12
kanā : Kitabın yüz kırkuncu bölümü.
k.(bâb ı k.) 3b/11, 26a/15
kanab : Kitabın yüz kırk birinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/12, 26a/19
kanac : Kitabın yüz kırk ikinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/12, 26b/03
kanad : Kitabın yüz kırk üçüncü bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/13, 26b/05
kanah : Kitabın yüz kırk dördüncü bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/13, 26b/08
kanah : Kitabın yüz kırk yedinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/15, 26b/16
kanat : Kitabın Kitabın yüz kırk sekizinci
bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/15, 26b/18
kanav : Kitabın yüz kırk beşinci bölümü.
k.(bâb ı k.) 3b/14, 26b/11
kanaz : Kitabın yüz kırk altıncı bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/14, 26b/13
kāmetlū (Ar.): Boyunun belli özelliği
olan.
k. 9a/12

kanış : Sulak ve nemli yerlerde yetişen.
boğumlu, sert gövdesi olan bitkilere
verilen ad. İlaç yapımında kullanılır.
k.+uñ 17b/17
kanu : Bütün
k. 7b/09, 10a/02
kan : Kan.
k. 7b/01, 14b/01, 14b/07, 22a/06,
23a/05, 24a/05, 24a/07, 26b/05, 26b/07
k.+a 14a/15, 14a/18, 19b/03, 21b/10,
23a/04, 24a/17
k.+dan 10b/02
k.+ galebe eyle-13b/11
k.+gālib ol-18b/12
k.+ı 9a/13, 10a/05, 10a/09, 15b/14,
18b/15, 21b/11, 21b/19, 25b/12
k.+ın 4a/18, 17a/05, 18b/08, 18b/14,
21a/03, 23b/01
k.+ında 10b/05
k.+ından 18b/09
k.+ını 17a/02, 17a/06, 19a/12, 24a/16
k.+ıyla 19a/11, 19b/18
k.+la 19a/11
k.+lar dökül- 4b/09
kan : Kitabın yüz kırk dokuzuncu bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/16
kanā : Kitabın yüz ellinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/17
kanab : Kitabın yüz elli birinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/17, 27a/01
kanac : Kitabın yüz elli ikinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/18, 27a/08
kanad : Kitabın yüz elli üçüncü bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/18, 27a/11
kanad : Kuşlarda ve böceklerde uçmayı
sağlayan organ k.+ı 2a/05, 3a/05,
5b/10, 7a/14, 7b/04, 8b/19, 9a/16,
9a/18, 9a/18, 9b/02, 13a/15, 13b/19,
15a/04, 18b/13, 21b/16
k.+ın 10a/14, 14b/06, 18b/18, 19b/08,
19b/15, 21b/13, 22b/18
k.+ına 21b/18
k.+ınuñ 8a/07, 10b/02, 13a/16, 16a/05
k.+ları 12b/03, 14a/02
k.+ların 5b/08, 14a/07, 16a/10, 18b/05
k.+larında 3a/04, 21b/13, 21b/13
k.+larını 9a/16
k.+larının 9a/16
kanadlu: Kanada sahip
k. 9a/12, 9b/19
kanah : Kitabın yüzellidördüncü bölümü
k.(bâb ı k.) 3b/18, 27a/17

kandese : Hekimlikte kullanılan bir madde.

k. 26a/16, 26a/19

k.+ı 26a/17

kanlı : Hangi

k. 2a/067a/04, 8b/19, 10a/03, 11b/16,

15b/01, 16a/07, 18b/13, 21a/05

k.+sınıñ 8b/18

kanlı : Kana bulaşmış, kanlı.

k. 14a/15, 14b/01

kağan : Kapayan

k.14a/08

kapak : Bir şeyin üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne.

k.+ın(kağanın) 18a/18

k.+ların 13b/09, 13b/16, 16a/10

kaplan : Kedigillerden yırtıcı bir hayvan

k. 6a/15, 25b/19

k.+ı 6a/17, 6a/18

k.+ın 6a/16

kapmak : Yakalama işi.

k. 5a/03

kapı : Kapı

k.+ya 10b/01

kar : Kar.

k. 8b/08

kâr : Yarar. fayda

k.+eyleme- 20b/10

kar- : Karıştırmak

k.-alar 26a/11

kara : Siyah. beyaz karıştı.

k. 7a/15, 7a/18, 7a/19, 7b/11, 7b/15,

7b/16, 8a/03, 8b/07, 8b/09, 8b/14,

9a/12, 9b/05, 9b/07, 10a/01, 10b/17,

12b/16, 13a/06, 14a/04, 17b/12,

20b/16, 22a/09, 25b/08, 26a/01, 26a/01

k.dur 9b/07

k.+sı 13b/10

k.+sıya 7b/13

kara balaban : Atmacanın bir türü

k.+uñ 10a/03

kara karga : Kuzgun

k.+yı 19a/12

k.+yla 22a/16

kara tavuk/ğ : Tüyleri kara . meyve ve böceklerle beslenen ötücü kuş.

k. 14b/12

k.+ın 24a/16

karaca : Rengi karaya yakın olan. esmer.

k. 23b/09

karagöz : Yırtıcı kuşların bir türü

k. 6b/05

karakuş : Kartal türünden bir yırtıcı kuş. tavşancıl.

k. 6b/16

karanfil (Ar.): Karnfil ağacının koyu renkli, küçük çivi biçimindeki tomurcuğu.

k.+ı 22b/16

karañu : Karanlık

k. 8b/15, 17a/06, 17a/15, 18a/04,

18a/19, 19b/10, 20a/03, 20a/09,

21b/17, 22a/08, 22a/12, 22a/16,

22b/12, 24a/13, 25a/08

karañuluk : Karanlık.

k.+da 6a/02

karâr (Ar.): Karar.

k.+ı kalma- 5a/12

karasağı : Rengi karaya çalan

k. 22b/19

kardaş : Kardeş

k.+ı 4a/15

karga : Karga

k.+sı 8a/06

k.+ya 10b/17

k.+yı 10b/17

karğukuş : Kartal cinsi bir yırtıcı kuş

k. 6b/08

karıl- : Çiftleşmek.

k.-ur 7b/19

karın : Karın

k.+ı(karını) 3a/12, 3a/16, 3a/17, 3b/13,

12a/02, 14b/02, 16b/13, 16b/16,

19b/18, 21a/03, 23a/07, 23a/19, 23a/19,

24a/02, 24a/02, 24a/05, 26b/08,

26b/08, 26b/10

k.+ın(karının) 16b/03, 19a/04, 23a/03

k.+ına(karına) 14b/02, 23a/03, 23a/04

k.+ında(karında) 3a/10, 3a/10, 3a/11,

3a/11, 3b/14, 13a/15, 13b/12, 14a/10,

14a/11, 14b/02, 21a/01, 22a/13, 23a/02

23a/03, 23a/05, 23a/06, 23a/06, 23a/09

23a/09, 23a/17, 23a/17, 26b/11, 26b/12

k.+ındagı(karınıdagı) 22a/15

k.+ını(karını) 22b/17, 23b/03

k.+ınuñ(karınınuñ) 23a/10

karındaş : Kardeş.

k.+ı 6a/18

karışdur- : Karıştırmak.

k.-alar 12b/19, 16a/06, 17a/06, 17b/18

19a/13, 22a/03, 23a/01, 25b/01

26b/06, 26b/11, 27a/14, 27a/15

k.-ub 14b/15, 25a/06

- karıu** : Kar yağın
k. 12a/16
- karşu** : Karşı.
k. 16a/17, 21a/12
k.+sına 5a/04, 5a/07
k.+sında 5a/07
- kartal** : Kartal
k. 6b/18
- kartos** (Ar.): Kerkenez
k. 8b/04
- kaşd** : Niyet. bir işe girişme.
k.+eyle- 5a/07, 5a/08, 6a/04, 9b/13,
10b/16, 11b/07, 12a/01, 25a/02
k.+it- 20b/13, 27a/06
k.+umuz 6a/19
k.+ın 9a/07
- kasık** : Vücudun karınla uyluk arasındaki bölümü
k.+ı(kasığı) 26b/09
- kaşnı** : Beyaz çiçekli. parçalı yapraklı kuvvetli kokulu bir bitki.Yatıştırıcı olarak kullanılır.
k. 14b/18, 22b/14, 22b/15
k.+lıstıfı 12b/19
k.+nuñ 14b/19
- kuşt-ı telh** (Far.): Kunduz hayası kökünden yapılan ilaç.
k. 23b/04
- Kasyanos** : Şahıs adı.
k. 5b/16
k.+dan 5b/19
- kaş** : Kaş.
k. 13b/04
k.+ı 7b/06, 8b/14, 9b/01, 10a/13, 13a/06, 16b/18
k.+ları 9a/15, 13b/09
- kaşı-** : Deriyi hafifçe ovalamak.
k.-r 13b/11, 13b/17, 22b/09, 23b/03, 23b/19, 24a/03
k.-ya 13b/15, 16a/11, 16b/17, 20a/08, 21a/11, 21b/09, 22b/19, 23a/03, 23a/11
- kaşın-** : Kendi kendini kaşımak
k.-a 18b/18
k.-ur 19a/15
- kaşlu** : Kaşı belli özelliğe sahip.
k. 7b/04, 7b/07, 8a/08, 9b/18
- kaş** : Kitabın yirmi sekizinci bölümü
k.(bâb ı k.)2a/13, 12b/12.
- kaş** : Kitabın yüzsekizinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3a/14, 23b/11
- kat** : Huzur. yan
k.+ına 4b/13, 8a/11, 8b/18, 10a/01, 10a/19, 14a/04, 15a/16, 18b/06
k.+ında 8a/09, 9b/05, 15a/14
k.+ındadır 9b/04
k.+ından 6a/14
- kat-** : Karıştırmak, ilave etmek
k.-alar 11b/02, 23b/14, 26a/17
k.-ub 20b/01
- katha** : Kesinlikle.
k. 27a/09
- katı** : 1.Sert
k. 9b/11, 9b/13, 10a/13, 13b/04, 13b/13, 18b/18, 19b/03, 22a/13, 25b/16
k.+eylemek 15a/10
2. Çok, iyice
k. 7a/19, 8b/10, 9a/02, 12a/16, 13a/05, 14a/08, 14a/15, 16b/02, 18b/14
k. katı : Hızlı hızlı 19a/03
- katı za'if** : Çok zayıf
k. 7b/15
- katıca** : Serte yakın
k. 21a/13
- katıku** : Kendi özellikleri yanında başka şeylerin özelliklerinden de almış bulunan.
k.+dur 7b/17
- katıl-** : Dişilerin arsına salınmak, çiftleştirmek.
k.-ur 7b/16
- katırak** : Çok sert.
k. 17a/18, 18b/14, 24a/18
- katrân** (Ar.): Katran.
k. 18a/10, 23a/14
k.+ı 25a/03
k.+la 23b/04
- katre** (Ar.): Damla
k. 17a/15, 19b/12, 19b/12
- kav** : Kitabın yüz beşinci bölümü
k.(bâb ı k.) 3a/12, 23b/03
- kav-ı kulu** : Hekimlikte kullanılan bir madde.
k. 25b/09
- kavâdim** (Ar.): Kuş kanadını ön tarafındaki uzun tüyleri.
k. 8a/07
k.+i 9a/03
k.yağı 9a/01
- kavî** (Ar.): Kuvvetli
k. 7b/06, 8b/14, 9a/02, 9b/01, 9b/11
- kavlasa** : Tüyü dökülmüş. tüysüz
k. 15b/13
- kavl** (Ar.): Söz, lakırdı.
k.+idür 9a/07, 25b/18

qavm (Ar.): İnsan topluluğu, halk.
 k. 4a/09
 k.+i 15a/10, 26a/13, 9a/09
qay : Kitabın yüz dokuzuncu bölümü
 k.(bāb ı k.) 3a/14, 23b/12
qayā : Kitabın yüz onuncu bölümü.
 k.(bāb ı k.) 3a/15, 23b/17
qayb : Kitabın yüzonbirinci bölümü.
 k.(bāb ı k.) 3a/16, 23b/18
qayc : Kitabın yüzonikinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3a/16, 24a/02
qayd : Kitabın yüzonüçüncü bölümü.
 k.(bāb ı k.) 3a/17, 24a/04
kayh : Kitabın yüzonbeşinci bölümü.
 k.(bāb ı k.) 3a/17,
qayh : Kitabın yüzonsekizinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3a/19, 24a/11
qayna- : Kaynamak.
 k.-r 18a/19, 23b/16
qaynan- : Kaynamuş.
 k.-miş 25a/01
qaynat- : Kaynatmak.
 k.-a(qaynada) 12a/12, 12a/14, 18a/19,
 22a/12, 24a/01, 24a/10, 25a/18
 k.-alar+(qaynadalar) 12a/07, 12a/13,
 16b/04, 17b/15, 18a/05, 19a/01,
 19b/04, 19b/16, 19b/19, 21a/19,
 23b/16, 24a/19, 24b/03, 26a/16,
 26b/03, 26b/15, 27a/15
Qays : Şahıs adı.
 k.+a 10b/11
Qaysar-ı Raksar : Şahıs adı.
 k. 1b/10
qayşer : Roma hükümdarı.
 k.+ı 17a/19, 17b/19
qayşu : Kayısı.
 k. 23b/04
qayt : Kitabın yüzondokuzuncu bölümü.
 k.(bāb ı k.) 3a/19, 24b/01
qayv : Kitabın yüz on altıncı bölümü
 k.(bāb ı k.) 3a/18, 24a/07
qayz : Kitabın yüz on yedinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 3a/18, 24a/09
qaz : Kitabın yüzyedinci bölümü.
 k.(bāb ı k.) 3a/13, 23b/06
keb : Kitabın yirmibirinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 2a/09
kec : Kitabın yirmikinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 2a/10, 11b/05
keçi : Keçi
 k. 24b/10, 26b/09, 26b/12
 k.+lere 7a/16

k.südi : Keçiden sağlan süt.
 k.+yle 16b/03, 20a/14, 21a/06
ked : Kitabın yirmüçüncü bölümü.
 k.(bāb ı k.) 2a/11, 12a/03, 12a/18
kefare : Bağışlanmak için yapılan şey.
 k.+in 1b/06
keh : Kitabın yirmi dördüncü bölümü
 k.(bāb ı k.) 2a/11, 12a/11
keḥ : Kitabın yirmiyedinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 2a/13, 12b/09
keklük : Keklik.
 k. 5a/01, 5a/02, 5a/16, 6b/09, 6b/13,
 9a/02, 10b/17, 11b/13, 12b/15, 14b/13,
 15a/15, 15b/12, 21a/07, 21a/09, 22a/15,
 24b/10, 24b/15, 25a/15, 27a/02
 k.+e (keklige) 5a/02, 5a/16, 11b/13
 k.+i 25a/18
 k.+i(kekligi) 8a/06
kelpidet- : Gözü çabuk çabuk açıp kapamak.
 k.-e(kelpidede) 16a/10
kemend (Far.): Hayvanları yakalamak
 için kullanılan ucu ilmikli, yağlı uzun
 ip.
 k.+ine 5a/02
kemiş- : Bırakmak atmak
 k.-eler 5b/02
kemnün : (Ar.) Kimyon
 k. 26b/04
kendü : Kendi
 k. 3a/01, 5a/10, 5a/19, 5b/17, 7a/15,
 9a/13, 12b/18, 13b/17, 21a/04, 21a/04
 24b/18, 24b/18
 k.+den 21b/03
 k.+m 1b/08
 k.+ye 5a/04, 7b/18, 18b/05
kendüzi : Kendisi
 k. 14b/07
 k.+n 6a/05, 10b/11, 12a/13, 12b/04,
 13a/04, 13a/13, 14b/01, 19b/11,
 20a/08, 21a/11, 21a/12, 21b/02, 22a/18
 k.+ne 14a/11
 k.+ni 5a/02, 5b/17
 k.+nüñ 12a/10
kene (Far.): Kene.
 k. 3b/12, 26b/03, 26b/04
kerdeme : Tereotu
 k. 27a/13
kere yağı : Tereyağı
 k. 22b/12
 k.+yla 19a/04

kerkeriz : Kartal cinsi yırtıcı bir kuş.
kerkenez.
 k. 8b/04
kerkes : Leş yiyen, yırtıcı bir kuş, akbaba.
 k. 8a/05, 8a/06, 8b/12
kemi : Bir kuş türü.
 k. 19a/07
kerre : Kez, defa, sefer.
 k. 11a/06, 11a/11, 16b/18, 24a/19
kertekeler : Kertenkele
 k. 17a/11
kes- : Bırakmak, vazgeçmek.
 k.-dim+(ümidi kes-) 8a/10
 k.-e 12a/18, 12b/02
 k.-eler 22b/01
kesek : Üzerindeki otuyla birlikte çıkarılmış
 çayır parçası?
 k.-i 21a/13
kesil- : Daha önce yapılan bir şeyi
 yapmamak. yapacak durumda
 olamamak.
 k.-e 17b/10, 19b/03
 k.-ür 19a/16, 20a/18
keşire : Havuç bitkisi.
 k. 25b/02
 k.-yi 16b/04
keşf (Ar.): Bulma, meydana çıkarma
 k.+(keşf eyle-) 4a/11
keṭ : Kitabın yirmisekizinci bölümü
 k.(bāb ı k.) 2a/13, 12b/12
kettān (Ar.): Keten.
 k. 15a/12, 24a/06
 k.bezi : (Ar.) Keten bezi
 k.+yle 24b/07, 24b/10
kev : Kitabın yirmibeşinci bölümü.
 k.(bāb ı k.) 2a/12, 12a/15
keyliğüş (Rum.): Kartal
 k. 6b/17
kez : Kitabın yirmialtıncı bölümü
 k.(bāb ı k.) 2a/12, 12a/18
kez : Defa, kere, sefer
 k. 7a/15, 11b/01, 11b/07, 11b/08,
 11b/09, 11b/10, 11b/10, 11b/11,
 11b/12, 12a/02, 12a/13, 12a/17, 16a/12,
 17a/04, 17b/14, 18b/01, 19a/04,
 22a/10, 25b/05, 27a/06, 27a/10
 k.+den 11b/13
kıbkızıl : Çok kızıl
 k. 17b/08
kıl : Kıl, tüy.
 k. 2b/18, 20b/12
 k.+dan 20b/12

k.+ı 26a/03
 k.+ın 26b/09, 26b/12
kıl- : Yapmak, kılmak, yerine getirmek.
 k.-dı+(ihtiyār kıl-) 5a/04
 k.-dı+(ta'acüb kıl-) 5b/15
 k.-dı+(yād kıl-) 6a/16, 7b/03
 k.-dılar+(yād kıl-) 5b/19, 10a/18
 k.-dum+(ihtiyār kıl-) 1b/16
 k.-dum+(yād kıl-) 18b/04, 24a/18
 k.-dumdı+(yād kıl-) 24b/12
 k.-dugdı+(yād kıl-) 22b/07
 k.-dum+(yād kıl-) 20a/17
 k.-ur+(rivāyet kıl-) 12b/09
 k.-urlar+(yād kıl-) 8b/05, 9a/17
 k.-ub dururlar (yād kalup dur-) 4b/16,
 5a/19, 5b/01, 6b/03, 6b/10
kılār : Ağz ağansı.
 k. 2b/07, 17b/06, 17b/07
kılıc : Bkz. kılınç
 k. 25b/10
kılıç kuşu : İnce ve uzun gagalı tüyleri beyaz,
 kanatları siyah bir kuş.
 k. 7a/14
kılınç : Hareket tarzı, huy.
 k. 7a/19
kına : Kına.
 k. 26b/12
 k.+ur- 27a/01
kırca : Renk olarak kıra yakın.
 k. 7b/13
kırkır : Bir tür şahin.
 k. 9a/09
kırlağuş : Kırlangıç
 k. 14b/12, 15b/11, 19a/19, 21b/15,
 22a/16, 22b/11, 23b/14
kış- : Kapamak
 k.-ıcağ 20a/16
kışa : Uzunluğu az olan, uzun karşıtı.
 k. 8b/07, 8b/14, 9a/12, 9a/12, 9a/15,
 9a/15, 9a/16, 10a/09, 26a/03
 k.+dur 9a/03
Kışa sahrası : Yer adı.
 k.+sında 5a/01
kısım : Tür.
 k.+dur 8a/16
kış : Kış.
 k. 10b/05, 21a/08
 k.+ı 13b/11
 k.+ın 8b/01, 27a/16
kıvām (Ar.): Sıvılar için koyuluk derecesi.
 k. 25a/18
 k.+tut- 16a/11, 19a/13

kıvrıca: Kıvrık, toplu.
 k. 10a/13
kıvrı- : Toplamak
 k.u eg- 16a/05
kıyâmet (Ar.): Kıyamet.
 k.+e 4b/09
kıyâs (Ar.): Kıyas.
 k. 10a/08
 k.+it- 9a/01, 10a/07, 10a/08
kıyye (Ar.): Okka (1283 gr.lık ağırlık ölçüsü)
 k. 11a/07
kız : Kız.
 k. 8b/12
kızoğlan : Bakir
 k. 16a/07
 k. südi 17a/09, 24b/14
 k.+n 18b/03
 k.+nüñ 18a/02
 k.+yle 16b/05, 17a/19, 17b/14, 20a/14, 20b/02
kız- : 1. Isınmak
 k.-a 21a/12, 21a/13
 2. Sinirlenmek
 k.-ar 13b/17
kızıl : Kırmızı, kızıl.
 k. 7b/01, 7b/05, 8a/03, 8a/07, 8a/08, 9b/03, 10a/11, 10a/12, 12b/11, 12b/17, 14a/03, 14a/18, 14b/07, 17b/06, 19a/12, 20b/04, 21a/19, 21b/10, 22a/11, 22b/06, 23a/05, 23a/10, 23a/18, 23b/17, 25b/19, 25b/19, 26a/01
kızılca : Kızıl renge yakın.
 k. 23a/10
kızılşağı : Kızılımsı, kızıla çalar.
 k. 7a/14, 8b/03
kızılşağı : Bkz. kızılşağı
 k. 7a/05
ki (Far.): Bağlama edatı.
 k. 1b/03, 1b/04, 1b/07, 1b/14, 1b/16, 4a/02, 4a/04, 4a/09, 4a/16, 4a/16, 4b/01, 4b/01, 4b/02, 4b/03, 4b/04, 4b/05, 4b/06, 4b/09, 4b/16, 4b/18, 5a/01, 5a/02, 5a/08, 5a/10, 5a/11, 5a/13, 5a/19, 5b/01, 5b/04, 5b/08, 5b/14, 5b/19, 6a/02, 6a/08, 6a/13, 6a/16, 6a/19, 6b/03, 6b/08, 6b/18, 7a/08, 7a/08, 7a/17, 7a/19, 7a/19, 7b/01, 7b/09, 7b/16, 7b/19, 8a/02, 8a/03, 8a/04, 8a/07, 8a/09, 8a/10, 8a/10, 8a/12, 8a/13, 8a/15, 8a/16, 8a/18, 8a/18, 8a/19, 8b/01, 8b/03, 8b/05, 8b/06, 8b/09, 8b/10, 8b/12,

8b/12, 8b/15, 8b/17, 9a/08, 9a/08, 9a/08, 9a/10, 9a/10, 9a/14, 9a/17, 9a/19, 9b/03, 9b/04, 9b/06, 9b/06, 9b/08, 9b/09, 9b/10, 9b/12, 9b/12, 9b/16, 9b/17, 9b/18, 9b/18, 10a/03, 10a/07, 10a/08, 10a/08, 10a/10, 10a/10, 10a/12, 10a/18, 10a/19, 10b/11, 10b/16, 10b/17, 10b/17, 10b/18, 10b/18, 10b/18, 11a/02, 11a/02, 11a/04, 11a/05, 11a/06, 11a/08, 11a/09, 11a/09, 11a/11, 11a/12, 11a/12, 11a/14, 11a/14, 11a/18, 11a/18, 11a/19, 11a/19, 11b/02, 11b/03, 11b/03, 11b/04, 11b/05, 11b/06, 11b/07, 11b/07, 11b/07, 11b/08, 11b/08, 11b/10, 11b/13, 11b/14, 11b/15, 11b/16, 11b/18, 11b/18, 12a/01, 12a/02, 12a/04, 12a/05, 12a/06, 12a/08, 12a/09, 12a/10, 12a/10, 12a/12, 12a/15, 12a/16, 12a/18, 12a/19, 12a/19, 12b/01, 12b/02, 12b/02, 12b/02, 12b/02, 12b/03, 12b/04, 12b/05, 12b/06, 12b/06, 12b/07, 12b/07, 12b/08, 12b/11, 12b/12, 12b/13, 12b/15, 12b/19, 13a/01, 13a/02, 13a/03, 13a/03, 13a/05, 13a/05, 13a/06, 13a/07, 13a/10, 13a/11, 13a/11, 13a/12, 13a/13, 13a/13, 13a/14, 13a/19, 13a/19, 13b/01, 13b/04, 13b/04, 13b/06, 13b/07, 13b/08, 13b/09, 13b/10, 13b/10, 13b/12, 13b/14, 13b/15, 13b/15, 13b/16, 13b/17, 13b/18, 13b/18, 13b/19, 14a/02, 14a/02, 14a/03, 14a/04, 14a/04, 14a/05, 14a/05, 14a/06, 14a/06, 14a/06, 14a/07, 14a/09, 14a/09, 14a/09, 14a/11, 14a/12, 14a/13, 14a/13, 14a/14, 14a/15, 14a/15, 14a/15, 14a/16, 14a/17, 14a/17, 14a/18, 14a/19, 14a/19, 14a/19, 14b/01, 14b/02, 14b/03, 14b/05, 14b/10, 14b/11, 14b/14, 14b/16, 14b/16, 14b/16, 14b/17, 14b/18, 15a/01, 15a/02, 15a/07, 15a/08, 15a/14, 15a/16, 15a/16, 15b/01, 15b/01, 15b/01, 15b/02, 15b/03, 15b/03, 15b/04, 15b/06, 15b/08, 15b/08, 15b/09, 15b/10, 15b/10, 15b/10, 15b/13, 15b/14, 15b/16, 15b/17, 16a/01, 16a/02, 16a/03, 16a/03, 16a/06, 16a/07, 16a/09, 16a/11, 16a/15, 16a/15, 16a/16, 16a/16, 16a/17, 16a/18, 16a/19, 16b/01, 16b/02, 16b/06, 16b/07, 16b/08, 16b/09, 16b/09, 16b/09,

16b/10, 16b/13, 16b/14, 16b/14,
16b/16, 16b/17, 16b/18, 17a/01,
17a/02, 17a/05, 17a/05, 17a/07, 17a/12,
17a/13, 17a/13, 17a/13, 17a/16, 17a/17,
17a/18, 17b/02, 17b/02, 17b/03,
17b/08, 17b/09, 17b/10, 17b/11,
17b/12, 17b/17, 17b/17, 17b/19,
18a/03, 18a/04, 18a/08, 18a/09, 18a/11,
18a/13, 18a/13, 18a/16, 18a/18, 18a/19,
18b/03, 18b/05, 18b/06, 18b/12,
18b/13, 18b/13, 18b/15, 18b/18,
18b/19, 19a/03, 19a/07, 19a/09, 19a/10,
19a/12, 19a/16, 19a/19, 19b/03,
19b/04, 19b/05, 19b/07, 19b/08,
19b/09, 19b/11, 19b/13, 19b/15,
19b/15, 19b/16, 20a/01, 20a/02,
20a/03, 20a/05, 20a/05, 20a/06, 20a/07,
20a/08, 20a/09, 20a/11, 20a/12, 20a/13,
20a/13, 20a/15, 20a/15, 20a/16, 20a/17,
20a/19, 20b/01, 20b/04, 20b/04,
20b/06, 20b/09, 20b/10, 20b/11,
20b/12, 20b/13, 20b/13, 20b/14,
20b/14, 20b/15, 20b/16, 20b/17,
20b/19, 21a/01, 21a/01, 21a/02, 21a/04,
21a/05, 21a/05, 21a/07, 21a/07, 21a/11,
21a/11, 21a/12, 21a/14, 21a/15, 21a/15,
21a/16, 21a/17, 21a/18, 21a/19, 21b/02,
21b/03, 21b/05, 21b/05, 21b/08,
21b/08, 21b/09, 21b/09, 21b/10,
21b/13, 21b/13, 21b/14, 21b/16,
21b/17, 21b/18, 22a/01, 22a/02,
22a/02, 22a/04, 22a/05, 22a/05, 22a/07,
22a/07, 22a/08, 22a/11, 22a/13, 22a/14,
22a/17, 22a/18, 22b/01, 22b/03,
22b/04, 22b/04, 22b/05, 22b/09,
22b/10, 22b/14, 22b/14, 22b/18,
22b/19, 23a/01, 23a/03, 23a/04, 23a/05,
23a/05, 23a/07, 23a/07, 23a/08, 23a/10,
23a/11, 23a/14, 23a/17, 23a/17, 23a/19,
23a/19, 23b/01, 23b/03, 23b/04,
23b/05, 23b/06, 23b/07, 23b/09,
23b/09, 23b/09, 23b/10, 23b/11,
23b/11, 23b/12, 23b/13, 23b/15,
23b/16, 23b/17, 23b/19, 23b/19,
24a/03, 24a/03, 24a/04, 24a/05, 24a/06,
24a/07, 24a/08, 24a/09, 24a/11, 24a/12,
24a/13, 24a/13, 24a/16, 24a/18, 24a/19,
24b/02, 24b/02, 24b/05, 24b/06,
24b/07, 24b/09, 24b/11, 24b/12,
24b/12, 24b/13, 24b/16, 24b/16,
24b/18, 25a/01, 25a/04, 25a/07, 25a/08,
25a/09, 25a/09, 25a/09, 25b/09.

25b/10, 25b/12, 25b/14, 25b/16,
25b/16, 25b/17, 25b/17, 25b/18,
25b/18, 25b/19, 26a/02, 26a/02,
26a/04, 26a/05, 26a/05, 26a/06, 26a/06,
26a/07, 26a/08, 26a/08, 26a/10, 26a/11,
26a/13, 26a/15, 26a/18, 26b/01,
26b/01, 26b/04, 26b/05, 26b/07,
26b/08, 26b/08, 26b/12, 26b/14,
26b/14, 26b/17, 26b/18, 27a/02,
27a/08, 27a/09, 27a/15, d.k, d.k

kibrit : Küktürt.

k. 20b/17, 26a/15, 26a/16

kiçe : Yapağı veya keçi kılının
dokunmasından, yalnızca dövülmesiyle
elde edilen kumaş.

k. 22a/09

k.+ye 22a/09

k.+yi 22a/10

kiçi : Küçük

k. 8b/06, 9a/14, 10a/13, 15a/09, 25b/14

kiçicek : Küçücük

k. 8b/11

kiçirek : Çok küçük, ufak.

k.+dür 7a/14

kiçük : Küçük

k. 21a/05

kiçürek : Bkz. kiçirek

k. 23a/06

kim : Bağlama edatı.

k. 1b/02, 1b/04, 1b/09, 1b/10, 1b/18,
2a/09, 4a/03, 4a/03, 4a/07, 4a/08,
4a/09, 4a/12, 4a/15, 4a/15, 4b/01,
4b/03, 4b/16, 5a/06, 5b/16, 5b/17,
6a/07, 6a/08, 6a/11, 6a/11, 6a/12,
6a/13, 6a/16, 6a/17, 6a/18, 6a/19,
6b/03, 6b/06, 6b/10, 6b/12, 6b/17,
6b/19, 6b/19, 7a/01, 7a/04, 7a/04,
7a/04, 7a/05, 7a/07, 7a/07, 7b/03,
7b/03, 7b/05, 7b/06, 7b/07, 7b/17,
8b/09, 9b/15, 10a/14, 10a/16, 10a/16,
10b/02, 10b/04, 10b/04, 10b/05,
10b/06, 10b/12, 10b/13, 10b/15,
10b/19, 11a/16, 11b/01, 11b/12,
11b/15, 11b/19, 12a/01, 12a/06,
12a/11, 12b/10, 12b/11, 12b/14,
13a/08, 13a/10, 13a/16, 13a/16, 13a/17,
13b/02, 13b/05, 13b/08, 13b/10,
14b/19, 14b/19, 17b/07, 18a/05,
18a/10, 18b/01, 19b/05, 19b/16,
20b/14, 21a/06, 21a/17, 22a/05, 22a/05,
22b/07, 22b/09, 23a/15, 23b/16,
24b/08, 27a/04, 27a/06, 27a/07

- kimse** : Kimse.
k. 4b/11, 5a/06, 5a/10, 6b/12
k.+nün 6b/19
k.+ye 13a/02
- kiñ** : Geniş
k. 7b/07, 8b/06, 8b/13, 8b/13, 8b/13,
8b/13, 9a/10, 9a/15, 9a/15, 9a/15,
9b/01, 9b/19, 10a/11, 12b/03, 25b/15
k.+dür 11a/12
- kir** : Kir.
k.+den 10b/02, 12b/01
- kirpi** : Kirpi.
k. 15b/05
- kirpük** : Kirpik.
k.+in 14a/08
k.+lerin 16b/17
- kişi** : Şahıs, kimse.
k. 4a/19, 4b/08, 5a/07, 5a/09, 5a/15,
6a/02, 8a/01, 15a/04
k.+lere 4b/10
k.+lerün 1b/16, 1b/18
k.+inün 15a/17
k.+ydi 5b/15
- kişir** : Kabuk
k. 25a/09
- kişniç** : Kuş üzümü
k.+i 14b/17
- kişniş suyu** : Karakimyon suyu.
k.+n 24a/14
- kitāb** (Ar.): Kitap
k. 1b/04, 1b/09, 1b/09, 4a/12, 4b/04,
4b/13, 6a/01, 6a/03
k.+da 4a/08, 15a/18, 18b/04, 22b/07,
24a/18, 24b/12, 26a/14
k.+ı 4a/09
k.+ın 1b/11, 1b/12, 1b/12, 1b/12,
1b/13, 1b/13, 1b/15, 6a/02
k.+ında 1b/14, 4a/12, 7b/01, 7b/03,
7b/11, 7b/12, 7b/19, 15a/08, 15a/08
k.+ından 18b/09
k.+ıyla 1b/11
k.+larda 4b/14, 6b/19
k.+lardan 4b/13
k.+ları 4b/13, 4b/15
k.+larını 1b/08, 4a/07
- kitāb-ḥāne** (Far.): Kütüphane
k.+i 4a/13, 4a/14, 4b/11, 4b/12
- ko-** : Bkz. koy-
k.-(bünyād ko-) 4a/19
k.-dılar+(bağlayı ko-) 5a/05
k.-duñ 4b/09
k.-rlar 15a/04, 15a/05, 15a/05, 15a/05,
15a/05, 15a/07, 15a/11, 15a/12, 15a/16
k.-sa 19a/19
k.-yalar 15a/08, 15a/09, 15a/09
- koğ-** : Kokmak
k.-a 21b/09
- koğu** : Koku
k.+lardan 10a/15
k.+sı 14b/19
k.+sını 22b/15
k.+sından 10a/15
- koğulu** : Kokusu olan.
k. 10b/06, 27a/14
- koğ-** : Bkz. koğ-
k.-ar 15b/16
k.-arsa 14a/07
k.-maz 20b/05
- kol** : Kanat.
k.+ından 13a/11
k.+unuñ 8a/02
- koltuğ** : Kolun, kanadın altı.
k. 10a/15
k.+ı(koltuğı) 7a/16
- koma-** : Alı koymamak
k.-ya 12a/11
k.-yalar 10b/02
- kon-** : Havadan yere inmek.
k.-ar 5b/09, 10b/14, 12a/16, 12a/17
k.-dı 4b/18
k.+duğı 11b/17
k.-maz 10b/12, 10b/14
k.-mışdur 7a/15
- kondu-** : Konma işini yaptırmak.
k.-alar 8b/15, 16b/02, 23a/14
- konmak** : Konma işi.
k. 5a/04
k.+ı(konmağı) 5a/04
- kopar-** : Bir şeyi yerinden ayırmak, çıkarmak.
k.-a 12b/07, 23b/04
k.-alar 23b/10
k.-ıcak 3a/13, 23b/06
k.-ır 23a/11
k.-sa 13b/03, 14a/10, 21a/04, 24b/18
- koparmak** : Koparma işi
k.+a(koparmaga) 23b/10
- korğ-** : Korkmak
k.-sa 12a/04
- korğu** : Korku
k.+sundan 6a/05
- korğusuz** : Korkusuz.
k. 12a/08

Koşantıniyye: İstanbul.

k. 6a/09

Konstantın-ı Rûmî : Şahıs adı

k. 6a/03

kov- : İzlemek, kovalamak.

k.-ar 6a/05

koy : Koyun

k. 14b/13

koy- : 1. Alı koymak

k.-a 22b/14

k.-alar 18b/07, 18b/07, 21a/03, 21a/13,

k.-asın 16b/09

2. Bırakmak

k.-a 10a/01, 14b/11, 17a/19

k.-alar 12a/13, 12a/17, 14b/15, 14b/19,

14b/19, 15b/02, 15b/04, 15b/05,

17b/18, 18a/05, 22b/13, 23b/15,

25a/15,

k.-asın 4a/16,

k.-dılar 4b/08, 8a/11

k.ı vir-: Serbet bırakmak

20b/14, 21a/08

3. Bir şeyi bir yere yerleştirmek.

k.-a 12b/17, 16a/13, 18a/09, 18a/19,

18a/19, 18b/01, 18b/01, 19a/06,

23b/08, 24a/01, 24a/02, 25a/05, 25a/18

k.-alar 11a/14, 12a/06, 12b/14, 17a/07,

17b/05, 18a/05, 18b/03, 18b/17,

19a/13, 19b/01, 19b/04, 19b/05,

20b/02, 20b/17, 21a/09, 21a/19,

22b/01, 22b/03, 22b/06, 22b/13,

22b/15, 23a/14, 23b/17, 24a/18,

24b/17, 24b/19, 25a/06, 25a/16,

25b/03, 25b/11, 26b/07, 27a/16

k.-ar 9a/01

k.-duğındadır 2b/10, 18b/04

k.-ıcağ 22b/05, 22b/14

k.-muş 14b/04, 16b/14, 18b/05

k.-muşdur 13b/08

k.-sa 6a/02

koyın : Kollar arası, kucak.

k.+ına(koynına) 6a/02

koyulma- : Bir şeyi herhangi bir yere yerleştirmemek, bırakmamak.

k.-ya 19a/07

koyun : Koyun

k. 7a/18, 11a/07, 14b/11, 14b/12,

14b/16, 15a/01, 15b/14, 16a/12,

16b/03, 17b/19, 18a/06, 18a/10,

18b/07, 19a/01, 19a/11, 19a/13,

19b/02, 19b/06, 19b/16, 20a/10,

20b/02, 20b/03, 20b/07, 21a/07,

21a/18, 23a/02, 23a/18, 24a/08, 24a/10,

24b/13, 24b/16, 24b/18, 25a/13,

26a/05, 26a/06

k.südi : Koyundan elde edilen süt

k. 14b/18, 22b/06, 22b/10, 25a/13

k.+n 22a/06, 23b/01

k.+ne 25a/13

k. çakıldagı : Koyunun kuyruğu altında kalan pislik.

k. 26b/06

köz : Ceviz

k.uñ içi yağı : Ceviz yağı

k. 23b/12

k. yaprağı : Ceviz yaprağı

k.+n 15a/04

kök : Bitkilerin toprağın altında kalan bölümü.

k.+üni 18b/19

kömür : Kömür.

k. 19a/06

köneç : (Tatarca) Bir avcı kuş türü.

k. 6b/13

köpçük : Eğer yastığı

k.+e (köpçüğe) 22b/13

köpek : Köpek

k.in 26a/09

köpük : Köpük.

k.+in(köpüğün) , 27a/15, 27a/15

kudret (Ar.): Güç.

k.+i 9b/12

kudur- : Kuduz hastalığına yakalanmak. kuduz olmak.

k.-duğındadır 3b/11, 26a/13

k.-muş 26a/13, 26a/14

Kühistan : Yer adı.

k. 11b/15

kulak : Kulak.

k.+ı(kulağı) 2b/05, 8b/07, 12b/08

17a/12, 17a/12, 25b/15

k.+ına(kulağına) 17a/14

k.+ından(kulağından) 17a/13

kuldurda- : Guruldamak

k.-dığı 23a/07

kulluk : Hizmetçilik

k.ında(kulluğında) 10a/18

kulunç (Ar.): Bağırsaklarda peyda olup omu başlarına ve vücuda gelen bir ağrı.

k. 22b/09

kum : Kum.

k. 15a/06

kumru : Kumru

k. 15a/15

Kur'an(Ar.): Hz. Muhammed'e inen İslam dininin kutsal kitabı.

k. 4a/05

kurbaga : Kurbaga.

k. 15b/09

kurd : Kurt, asalak.

k. 2b/09, 3a/05, 3a/11, 3a/12, 3b/14, 14a/16, 14b/16, 18a/07, 18a/08, 18a/08, 18a/09, 18a/11, 20a/16, 20a/16, 22a/01, 22a/02, 22a/02, 23a/09, 23a/09, 23a/10, 23a/11, 23b/03, 23b/03, 26b/11, 26b/12
k.+dan 20a/15

k.+dur 23a/09, 23a/10

kun : Kuru

k. 3b/08, 14b/13, 17b/01, 22b/14, 25b/08, 25b/12

kuri- : Kurumak.

k.-ya 12b/17, 22b/10

kurit- : Kurutmak

k.-alar(kurıdalar) 11b/02, 12a/08, 12b/18, 15b/07, 15b/08, 25b/05

kursak : Kuşlarda yemek borusu üzerinde bulunan, yiyeceklerin toplandığı torba biçimindeki organ.

k.+ındağı(kursağındağı) 13b/04

kurt : Kurt.

k. 6b/17

kurtar- : Kurtarmak.

k.-a 20b/13

kurtul- : Kurtulmak.

k.-a 20b/15

k.-maz 4a/04

kuru : bkz. kurı

k. 16b/15, 17a/13, 17a/16, 18a/18, 21b/04, 21b/10, 22a/08, 25a/11

kuru- : Kurumak.

k.+ya 27a/14

k.-duğındadır 2b/06, 17a/16

k.-muş 19a/04

kurut- : Kuru duruma gelmesini sağlamak.

k.-a(kuruda) 12a/13

k.-ub(kurudub) 21b/12

kuş- : Kusulmak.

k.-a 16b/11, 17b/08, 17b/10, 18a/08, 20b/09, 20b/13

k.-ar 14a/17, 14b/06, 19a/15, 20a/02, 20a/16

k.-arsa 12b/15, 27a/10

k.-dı 20a/05

k.-duğı 20a/05, 20a/07, 20a/12, 20b/10

k.-duğındadır 2b/15, 2b/15, 2b/16, 2b/16, 2b/17, 2b/17, 2b/18, 19b/19, 20a/06, 20a/11, 20a/15, 20a/17, 20b/09

k.-duğından 18a/08

k.-duğındandır 20b/04

k.-duğınuñ 20a/16, 20a/19

k.-ıcağ 20b/10

k.-ınca 26b/09

k.-sa 20a/06, 20a/15, 20b/04, 22a/15

kusdur- : Kusmasına yol açmak.

k.-alar 27a/10

kusmak : Kusma işi.

k. 13b/05, 20a/11, 20a/18

k.a(kusmağa) 20a/07

k.+dadur 2b/18, 20b/12

kuş : Kuş.

k. 2a/08, 5a/08, 5a/10, 5b/03, 5b/07, 5b/13, 6a/06, 7a/02, 7a/04, 7a/07, 7a/10, 7a/11, 7a/12, 7a/14, 7b/16, 8b/19, 10b/15, 10b/18, 11b/08, 11b/10, 11b/10, 12a/04, 13b/17, 14a/09, 14a/14, 15b/04, 18a/16, 18b/08

k.+a 5b/11, 7a/01, 7a/12, 11a/01, 12a/17

k.+da 9b/17, 13a/12

k.+dan 11b/07, 21b/03

k.+dur 7a/06

k.+ı 4b/19, 5b/07, 7a/02, 7a/03, 7a/09, 7a/10, 7a/11, 7a/12, 7a/13, 11b/01, 11b/09, 11b/16, 13b/04, 13b/07, 14a/01, 14a/02, 14a/06, 14a/07, 14a/09, 14a/13, 14a/13, 14a/14, 14a/16, 14a/16, 14a/17, 14b/01, 14b/04, 14b/06, 14b/06, 14b/07, 19b/05

k.+ın 5a/01, 7b/19, 11a/01, 13a/12, 13a/13, 18a/05

k.+ından 10b/16

k.+ınuñ 7a/08

k.+la 10b/16, 11a/01

k.+lar 11a/07

k.+lardur 6b/16

k.+ları 13b/08, 23b/14

k.+larıñ 4a/01, 4a/10, 5a/06, 6b/04, 13a/11

k.+larıñdan 6b/19, 9a/04

k.+larıñnuñ 1b/05, 5a/14, 6b/02, 6b/03, 6b/18, 8b/04, 12a/01

kuşla-gäh : Kuş avlama yeri.

k. 11a/18

kuvvet (Ar.): Kuvvet, güç.

k. 11a/10, 18b/14, 20b/04

k.+i 11a/04, 16a/11, 16b/15, 18a/19,
19b/16, 20a/12, 26b/15
k.-i hâzıma/10
k.+inden 20a/18, 20a/18
k.+le 16b/02
kuvvetlen- : Güçlenmek.
k.-seler 4b/05
kuvvetli : Güçlü
k. 6a/11, 7a/06, 10a/04
k.+dür 8b/19
kuyruk : Kuşlarda gövdenin arkasında buluna
tüy demeti.
k.+ı(kuyruğu) 3b/03, 7b/11, 8a/03,
8b/14, 9b/01, 9b/19, 10a/09, 12b/07,
12b/07, 14a/02, 22b/10, 26a/03, 24a/03
k.+ın(kuyruğun) 9b/04, 12b/03, 12b/06,
13b/18, 14a/01, 14a/08 14b/06, 19b/15,
22a/11, 24b/17
k.+ına(kuyruğına) 7b/13
k.+ında(kuyruğında) 10a/01, 25b/17
k.+ını(kuyruğının) 10b/02
k. gâ : Koyun kuyruğunun
eritilmesinden elde edilen yağ.
k.+n 25a/12
kuyruklu : Kuyruğu belli özellikte olan.
k. 6b/14, 9a/12, 26a/03
kuzu : Koyun yavrusu, kuzu.
k. 16a/07, 17b/05, 18b/01, 22b/01,
22b/03, 24b/15, 25b/04
küçcek : Bkz. küçük
k. 5b/03, 8a/08, 8a/08, 14b/07, 16b/03
küçili : Bkz. heyül
k. 6b/15
küf : Küf.
k.+i 26a/11
k.+in 25a/17
kül : Kül.
k.+ini 17b/17
künde- : Ayakları, hareketi engellemek
için, demir halka ile bağlamak.
k.-di 5a/03, 5b/03, 5b/10
kürek : Kürek.
k. 15a/12
kürenç (Far.): Kuşun kuluçkaya yatması.
k. 8b/03, 9a/08, 10a/08, 15a/04, 15a/04,
15a/16, 15a/16, 15a/16, 15b/03, 15b/12
k.+de 15a/03
k.+den 2a/18, 2a/18, 14b/07, 15a/17,
15b/05, 15b/13
k.+e 15b/02, 15b/04, 15b/05
k.+i 9a/08, 15b/03
k.+in 15b/04, 15b/10

k.+(itmek 2a/07,15a/02
kürenç-hâne (Far.): Kuluçka yeri.
k.+i 15a/10, 15b/01
k.+ye 2a/17, 15a/07, 15a/18
kürençle -: Kuluçkaya yatırmak.
k.cek 7b/01
küstâh (Far.): Saygısız.
k.ol- 5b/09
küzen : Sıçan cinsinden bir hayvan.
k. 5a/15, 5a/16, 6b/13, 6b/15

L

l : Kitabın yirmi dokuzuncu bölümü.
l.(bâb ı l.) 2a/13, 13a/02
lâ : Kitabın otuzuncu bölümü.
l.+(bâb ı l.) 2a/14, 13a/09
lâ-cerem (Ar.): Şüphesiz, elbette.
l. 5a/18, 20a/07
lâden (Far.): Bir cins çalı.
l. 18b/07
lâfif (Ar.): Yumuşak, nazik.
l. 6b/07, 10a/05
l.+dür 8a/05, 9a/03
l.terkib : Yumuşak huylu.
l.+dür 10b/07
lâyık (Ar.): Yakışan, yakışır.
l.+dur 6a/07
lâzım (Ar.): Gerekli
l.+ol- 13a/10
l.+dur 11a/10
le-ân : Leğen
l.+ı 22b/05
leb : Kitabın otuz birinci bölümü.
l.(bâb ı l.) 2a/14, 13a/18
lec : Kitabın otuzikinci bölümü.
l.(bâb ı l.) 2a/15, 13b/06
led : Kitabın otuzüçüncü bölümü.
l.(bâb ı l.) 2a/15, 14a/12
legençe (Far.): Küçük leğen.
l. 18a/19, 18a/19, 19b/04
l.+yi 8a/15
l.+ye 8a/11
leglek (Far.): Leylek
l. 17b/12
leh : Kitabın otuz dördüncü bölümü
l.(bâb ı l.) 2a/15, 14b/03
leḥ : Kitabın otuz yedinci bölümü.
l.(bâb ı l.) 2a/16, 15a/02
leşker (Far.): Asker
l.+e 5b/11

leṭ : Kitabın otuz sekizinci bölümü.
 l.(bāb ı l.) 2a/17, 15a/18
lev : Kitabın otuzbeşinci bölümü.
 l.(bāb ı l.) 2a/16, 14b/09
levn (Ar.): Renk.
 l.+in 2a/02
Leys : Şahıs adı.
 l. 4a/06, 18b/09
lez : Kitabın otuz altıncı bölümü.
 l.(bāb ı l.) 2a/16, 14b/19
līkin (Ar.): Ama, fakat, lākin.
 l. 7a/07, 10b/09, 13b/13, 14a/03, 25a/13, 26a/02
lizāk : Kılıç kuşu
 l.+dur 7a/13
loḵma (Ar.): Lokma.
 l. 11a/15, 11b/03, 12a/07, 12a/09, 12a/14, 15b/07, 15b/07, 16b/10, 17b/19, 18a/10, 18a/14, 19a/05, 20a/05, 20a/09, 20b/06, 20b/06, 20b/11, 20b/18, 22a/14, 22b/02, 22b/06, 22b/16, 23a/02, 23a/05, 23a/12, 23a/13, 23a/14, 23b/02, 24a/04, 24a/08
 l.+dan 23b/13
 l.+sına 11b/02
loran : Bir tür ot.
 l. 26a/13
lori : Balıkçıla benzer bir kuş.
 l. 7b/17
lūgat (Ar.): Sözlük
 l.+larını 4b/15
Lunas : Şahıs adı.
 l. 4b/05
luṭf (Ar.): Güzellik, iyilik
 l. 13a/01, 13a/10

M

m : Kitabın otuzdokuzuncu bölümü.
 m.(bāb ı m.) 2a/17, 15b/05
mā : Kitabın kırkinci bölümü.
 m.(bāb ı m.) 2a/18, 15b/13
ma'dā (Ar.): Başka, fazla.
 m. 11a/12
maḡāk (Far.): Çukur.
 m. 7b/04
Maḡrib : Batı tarafında olan memleketler.
 Afrika'nın Mısır dışındaki kuzey kısmı
 m. 6a/10, 6a/15, 6a/19, 10a/10
 m.+den 6b/13
 m.+e 10a/12
 m. ili : Kuzey Afrika

m. 9a/17
Maḡarrez-i Bābī : Şahıs adı.
 m. 5b/06
maḡ'ad (Ar.): Hayvanın geri, art kısmı.
 m.+ına+(makadına) 24a/01, 24a/02
muḡil (Far.): Hindistan'da yetişen bir tür bitki.
 m. 23a/18
maḡāle (Ar.): İçinde bölümler bulunan yazı.
 m.+de 7b/19
maḡām (Ar.): Bulunulan yer.
 m.+ı 9b/04, 9b/05
maḡşūd (Ar.): İsteninilen şey, istek.
 m. 23b/12
 m.+ı 11b/19
ma'ḡul (Ar.): Akla uygun.
 m.+dür 25a/02
māl (Ar.): Değerli şeyler, servet.
 m. 4b/19
ma'mūr (Ar.): Beğenilen.
 m.+dur 8a/13
ma'mī (Ar.): Anlam
 m. 7b/18
mānī' (Ar.): Engel.
 m.+ eyle- 21b/07
manzar (Ar.): Görünüş.
 m. 9b/03
 m.+ı 10a/04
ma'rūf (Ar.): Tanınmış, bilinen.
 m. 13a/18
 m.+ları 9b/17
 m.+larından 12b/09
maṣṭakī (Ar.): Sakız
 m. 20b/11
 m.+yı 25a/05
māş (Far.): Börülceye benzeyen fasulye.
 m. 24b/05
ma'sūk (Ar.): Sevilen, sevilmiş.
 m. 10b/04
Māverā'ī'n-nehr (Ar.): Orta Asya'd
 Ceyhun nehrinin kuzeyinde buluna
 bölgeye verilen isim.
 m.+de 1b/09
mazarrat (Ar.): Zarar verme, dokunma.
 m.+dan 2a/15, 13b/06
māzū (Far.): Yaprakları küçül pullar şekline
 olan gövdesi düz bir bitki.
 m. 17b/03, 17b/06, 26b/18
 m.+yı 21b/11
meb : Kitabın kırk birinci bölümü
 m.(bāb ı m.) 2a/18, 15b/15

mec : Kitabın kırk ikinci bölümü
m.(bab ı m.) 2a/19, 16a/02

meclis (Ar.): Oturulacak, toplanılacak yer.
m.+inde 4b/19, 5a/06

mecmû (Ar.): Toplanmış, bir araya
getirilmiş.
m. 9b/01

mecrûh (Ar.): Yaralanmış.
m.+it- 21a/15
m.+ol- 21b/02

med : Kitabın kırk üçüncü bölümü
m.(bâb ı m.) 2a/19, 16a/09

medh (Ar.): Övme, övgü.
m.+indedür 2a/08, 10b/10

meger (Ar.): Ancak
m. 7a/03, 9b/08, 20a/06

meh : Kitabın kırk dördüncü bölümü.
m.(bâb ı) 2b/01, 16a/14

meh : Kitabın kırk yedinci bölümü
m.(bâb ı) 2b/03, 16b/13

Mehdi : Şahıs adı.
m. 11b/06
m.+den 4a/07

Mehdî 'bni Aşram :Şahıs adı.
m. 16a/13

melik (Ar.): Padişah, hükümdar.
m. 4a/18, 4b/12, 4b/18, 5a/05, 5a/06,
5a/07, 5a/12, 5a/13, 5a/14, 5b/16,
5b/17, 6a/03, 6a/05, 6a/06, 6a/07,
6a/11, 6a/15, 7a/04, 10b/11
m.+e 5a/10, 6a/07
m.+i 1b/10, 6a/19, 25a/03
m.+i+(idi) 6a/10
m.+üñ4a/19, 6a/17
m.+ine 5b/14, 5b/14, 6a/12
m.+inüñ1b/11, 6a/18
m.+ler 1b/02, 13a/19

men' (Ar.): İzin vermemek, yasaklamak.
m.+ eyle- 19a/16

mer'abetsüz (Ar.): Korkutmadan.
m. 11b/12

mercümek (Far.): Mercimek.
m. 12b/19, 16a/01, 24a/13, 25b/10,
26a/05

merhem (Ar.): Deriye sürülerek
kullanılan koyu kıvamda yağlı ilaç.
m. 25a/11, 25b/06, 25b/08, 26a/18
m.+i 24b/10
m.+indedür 3b/08
m.+le 24a/18, 25a/11

mersin (Yun.): Beyaz çiekli bir ağaç..
m. 19b/04

mertebe (Ar.): Aşama, derece.
m.+lerin 2a/02, 8a/16

merzûbân (Far.): Sınır beyi
m.+larından 8b/05

meşel (Ar.): Örnek alınacak söz.
m.+i 6a/02

meşelâ(Ar.): Söz gelişi, örnek olarak.
m. 13a/03, 17b/15

mest (Far.): Kendinden geçmiş, sarhoş.
m.+ol- 22b/15

mesû (Far.): Kendinden geçmişlik, sarhoşluk.
m. 15b/13

meşgûl (Ar.): Bir işle uğraşan.
m.+ meşgul ol-5b/08, 7a/08, 7a/13
20a/07, 20a/12
m.+meşgul olma- 15b/02

meşhûr (Ar.): Şöhret kazanmış, ünlü.
m.+dur 9b/14

meî : Kitabın kırk sekizinci bölümü.
m.(bâb ı m.) 2b/04, 16b/19

metânet (Ar.): Dayanma, dayanıklılık.
m.+dilemek13a/12

mev : Kitabın kırkbeşinci bölümü
m.(bab ı m.) 2b/02, 16a/19

meviz : Hekimlikte kullanılan bir madde.
m. 16a/16

mez : Kitabın kırkaltıncı bölümü
m.(bab ı m.) 2b/02, 16b/07

mıh (Far.): Çivi, diken.
m. 25a/07, 25a/08, 25a/10, 25a/10
m.+ın 25a/10

mıh renci : Çıban
m. 3b/04, 25a/07

Mısır : Mısır ülkesi.
m. 9a/09

mide : Mide
m.+den 16b/15
m.+si 2b/19, 20a/01, 20a/03, 20b/10,
20b/19, 20b/19, 20b/19

Mihriye : Şehir adı.
m.+nde 5b/16

millet (Ar.): Millet
m. 4a/10, 4b/05, 4b/09
m.+i 4a/18
m.+ine 4a/18, 4a/19, 4b/09

minnet(Ar.): Yapılan bir iyiliğe karşı kendini
borçlu sayma, gönül borcu.
m.+i 5a/10

miran : İlaç olarak kullanılan bir madde.
m. 17a/11

mişāl (Ar.): Örnek.
m. 13b/01, 13b/03
m.+i 13a/13
mişkāl : Ağırlık ölçüsü.
m. 22a/16
mizāc (Ar.): Huy.
m.+ı 10b/08
m.+ları 13a/11
m.+ların 4a/01, 4a/10
mizacı : Belli bir mizacı olan..
m. 18a/02
mu'alece (Ar.): İlaç yapma
m. 3b/18
m.+eyle-10a/16
m.+it- 10a/16
m.+nüñ 13a/19
m.+sindedür 27a/08
m.+sinüñ 15b/10
mu'allak (Ar.): Havada, boşta duran.
m. 5a/02, 15a/10
mu'aş : Bir tür ilaç.
m. 24b/05
mu'avenet (Ar.): Yardım.
m.+ it- 27a/02
Mu'aviye : Şahıs adı.
m. 5b/06, 5b/07
mu'ayyen (Ar.): Belli, belirli.
m. 15a/03, 15b/04
muğar : Bir tür boya.
m.+dur 21a/19
muḥāl (Ar.): Mümkün olmayan, olamayacak
m.+it- 7a/07
m.+dür 11b/18
muḥālefet (Ar.): Karşı olma.
m.+eyle- 1b/08
Muḥammed : Hz.Muhammed (S.A.V.)
m. 1b/01
Muḥammed-i Belḥī : Şahıs adı.
m. 1b/14
Muḥammed Muştafā : Hz.Muhammed(S:A:V)
m. 4b/07
muḥātara (Ar.): Tehlike
m.+dur 4a/06, 18a/12
muḥliş(Ar.): Hekimlikte kullanılan bir ot.
m. 27a/11
muḥtāc (Ar.): İhtiyacı olan
m. 26a/19
Muḥtasar-ı Rāzī : Şahıs adı.
m. 7b/02, 10b/14
muḥtelif (Ar.): Türü. çeşit çeşit.
m. 4a/01, 8b/02, 21a/16

muḥarnas- cebin (Ar.): Alın renkli bir tür kuş.
m.li 8b/02
muḥātil : Murat
m. 8a/12
mumyā (Far.): Her derde deva olduğu kabul edilen ilaç.
m. 18a/06, 18b/19, 19b/09, 20a/09, 20a/13, 21b/17, 22a/08, 25b/02
m.+ı 16b/04, 16b/10
murād (Ar.): İstek.
m.+ı 7a/08
m.+un 4b/11
murdar (Far.): Leş.kirli, pis.
m. 10b/11, 10b/12
mu'tedil (Ar.): Yumuşak, yavaş.
m. 18a/01, 25b/16
m.+dür 10b/07
muṭrib (Ar.): Çalgıcı.
m.+lar 10a/19
muwāfiq (Ar.): Uygun, yerinde.
m. 1b/03, 4a/02
m.+gel- 1b/09
m.+dur 8b/19, 9b/08, 10a/02
mücerreb (Ar.): Denenmiş
m.+dür 23a/16, 23b/11, 24b/17, 26a/14, 26a/19
m.+lerin 1b/16
müdārā (Far.): Dost gibi görünme , yüze gülme.
m.+(müdārā eyle-) 11a/19
m.+dur 13a/19
müdāvā (Ar.): İlaç verme, deva arama.
m. 20a/17
m.+eyle- 14b/15, 25a/11, 27a/04
m.+it- 21b/04, 21b/18, 24b/13
m.+sı 22b/11, 26a/18
m.+sın 13a/01
m.+sından 14b/18
müdebber (Ar.): Tedbir alınmış, düşünerek hareket edilmiş.
m.+dedür 3b/05, 25a/17
m.+den 22b/07, 25a/16
m.+le 24b/12
mümtenī' (Ar.): Çekinme.
m. 13a/16
mürdeseng (Far.): Tabii kurşun oksidi.
m.+ı 25b/06
mürğ-zār (Far.): Kuş yatağı, kuşu bol olan yer.
m.a 5a/12
mürr (Ar.): Acı
m. 25a/0127a/05

müshil(Ar.): Bağırsakların çalışmasını hızlandıran, dışkınm kolayca dışarı atılmasını sağlayan ilaç.
m. 10b/08

müstāğnī (Ar.): Doygun.
m.+dür 12a/19

müste : Kuşun hazır yiyeceği.
m. 11b/07
m.+virmek 12a/02, 12a/03
m.+ye 11b/07

müstecāb (Ar.): Dileği kabul olunmuş
m. 5b/17

müstevli (Ar.): Yayılan
m.+ ol- 19b/15

müşāreket (Ar.): Ortak olmak, ortaklık.
m.+ müşāreket eyleme- 6a/12

müşk (Ar.): Ererik ceylanın karnı derisi aaltındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.
m. 6a/03, 15a/15, 17a/08, 20b/10, 21a/14

müşk-bīd (Far.): Sultani söğüt ağacı. Acem söğüdü.
m. 19b/04.

Mütāhizler : Kitap ismi.
m. 1b/14

mütegayyir (Ar.): Değişen , başkalaşan, bozulan
m. 4a/10
m.ol- 3a/01, 9b/07, 11a/03, 11a/08, 13a/09, 13a/11, 20a/02, 21a/07, 21a/07, 21a/17
m.+olmamak 12b/18, 20a/12

Müteḳaddim : Şahıs adı..
m. 4a/12

mütemeyyiz (Ar.): Seçkin.
m.+lerden 4b/08

müttefik (Ar.): Anlaşmış, birleşmiş.
m.+ol- 8b/11
m.+ olub dur- 13a/19

N

n : Kitabın kirdokuzuncu bölümü
n.(bāb ı n.) 2b/04, 17a/04

nā : Kitabın ellinci bölümü.
n.(bāb ı n.) 2b/04, 17a/09

Naferestos : Şahıs adı.
n. 5a/15, 5a/16, 5a/17

nā-gāh(Far.): Ansızın.birdenbire.
n. 5a/01, 5a/05, 5a/07, 5a/12, 5b/02

nakāre (Ar.): Yemlenme, yem toplama.
n. 10a/19

nākış (Ar.): eksik.
n. 3a/14, 23b/11, 23b/11 23b/11
n.+olmak 26b/03

nakş (Ar.): Dokuma, düzenleme, süsleme
n.+ı(nakşı) 6b/14, 8a/02, 8a/02

nākus (Ar.): Hristiyanlarda ibadet vaktini bildirmek için çalınan çan.
n. 4b/07

nāme (Far.): Mektup.
n. 6a/15
n.+de 6a/16

nā-resīde (Far.): Olgunlaşmamış.
n.+i 25b/05

naşr : Kişi adı.
n. 12b/17, 18b/09

nāsır (Ar.): Nasır.
n. 21a/16

nażar (Ar.): Bakmak, bakış.
n.+ eyle- 13a/13
n.+it- 7a/13, 15b/01

nażarlu : Bakışları belli özellikte olan..
n. 9a/15, 9b/18

nāzik (Far.): İnce yapılı, zayıf, narin.
n. 1b/07, 10b/07, 20b/02

ne : Belirsizlik zamiri.
n. 1b/09, 2a/08, 10a/16, 10a/16, 10b/01, 10b/12, 10b/15, 11a/06, 11a/06, 12b/16, 13a/10, 15a/16, 17a/08, 17b/02, 17b/07, 17b/10, 20b/14, 24b/08, 24b/14, 26a/02, 27a/04

neb : Kitabın elli birinci bölümü.
n.(bāb ı n.) 2b/05, 17a/12

nebāt (Far.): Bir tür bitki.
n. 18b/02

nebāt şekeri : Nöbet şekeri
n. 17a/07, 20a/13
n.+yle 20b/02

nec : Kitabın elli ikinci bölümü.
n.(bāb ı n.) 2b/05, 17a/16

necis (Ar.): Pis.
n.ler 10a/15

ned : Kitabın elli üçüncü bölümü.
n. (bāb ı n.) 2b/06, 17b/03

nefes (Ar.): Soluk.
n. 3a/07, 13b/14, 16b/01, 16b/07
22a/13, 22a/13, 22a/14, 22a/18
n.+vir- 13b/11
n.+den 2b/02, 2b/03, 16a/19, 16b/07
n.+i 7b/06, 13b/12, 13b/12, 14a/14
15b/17, 22a/13, 22b/09

n.+lûdûr 9a/02
nefes yolu : Soluk borusu.
n.+dur 11a/15
nefeslü : Nefesinin nelli özelliği olan.
n. 9b/12
nefslü (Ar.): Nefisli.
n. 6b/07
nefte (Far.): Neft yağı.
n.+yi3b/18, 8b/08, 27a/04, 27a/08
n.+(nefte i nihân)
neh : Kitabın elli dördüncü bölümü
n.(bâb ı n.) 2b/0617b/06
neh : Kitabın elli yedinci bölümü.
n.+(bâb ı n.) 2b/08, 18a/02
Nehâr : Şahıs adı.
n. 4a/07
nemek (Far.): Tuz.
n. 25b/01
nemlü : Nemli, az ıslak.
n. 15b/01
neng (Far.): Utanma, ayıp.
n. 13a/16
nenûn gibi: Ne gibi, nasıl
n. 15a/17, 18b/08
nergis (Far.): Bir tür çiçek, nergis.
n.yağı : Nergis çiçeğinin yağı
n.+n 26b/02
n.+yla 21a/18
nesne : Nesne, varlık.
n. 4a/03, 4a/04, 10b/06, 11b/04,
11b/09, 11b/11, 12a/12, 13b/02,
17a/01, 17a/14, 18b/12, 19b/14,
19b/17, 22a/19, 24b/16, d.k
neşâflu (Ar.): Neşeli
n. 8b/08
neş : Kitabın kırk sekizinci bölümü.
n.(bâb ı n.) 2b/09, 18a/07
nev : Kitabın kırk beşinci bölümü.
n.(bâb ı n.) 2b/07, 17b/11
nev (Ar.): Çeşit, tür.
n. 6b/04, 8a/19, 8b/01, 8b/03
n.+i 8b/09
n.+indedür 22a/18
nevbet (Ar.): Sıra
n. 13b/07
nez : Kitabın kırkaltıncı bölümü.
n.(bâb ı n.) 2b/08, 17b/16
nice : Nasıl.
n. 2a/01, 2a/03, 2a/17, 4a/06, 4a/10,
8b/10, 9a/03, 15a/18, 21a/09, 22b/16
n.+si 8a/18
n.+sinde 1b/03

niceler : Çok kimseler, birçokları.
n.8a/17, 10a/07, 10b/13, 11a/12,
11b/03, 11b/04, 12a/09, 12a/10,
12b/06, 12b/08, 12b/19, 14b/16,
14b/16, 14b/18, 15a/04, 15a/05,
15a/05, 15a/06, 15a/06, 15a/07, 15b/03,
15b/06, 15b/07, 15b/08, 15b/09,
16a/01, 16a/18, 16b/10, 17a/07,
17b/19, 18a/11, 19a/12, 19b/05,
19b/13, 20a/05, 20b/17, 21a/02,
22b/14, 24a/04, 24a/16, 25a/01,
25b/10, 25b/16, 25b/17, 26a/04,
26a/05, 26a/05, 26a/06, 26a/06, 26a/07,
27a/09
n'îçün : Ne için, neden.
n. 7a/08
n'idügin : Ne olduğunu
n. 13a/13
nikris (Ar.): Ayka parmaklarında topuklarda
meydana gelen ağrılı bir hastalık.
n. 24a/11, 24a/12, 24b/03
n.+ında 3a/19
n.+ındadur 24a/11
n. bâbı : Nikris hastalığının anlatıldığı
bölüm.
n.+nda 25a/09
Nikumâfiş : Şahıs adı.
n. 4b/16
nîl (Far.): Çivit otu
n.+i 21b/18, 25b/02
n. ermeni n. 27a/13
nîm sūhte (Far.): Az pişmiş.
n. 22b/02
nişâb (Ar.): Asıl, temel.
n. 9b/15
nişân : İz, işaret, belirti..
n. 8b/19, 12b/02, 22a/13, 26a/02
n.+ı 1b/08, 7a/19, 7b/03, 7b/05
7b/06, 7b/07, 7b/08, 8b/06, 8b/12
9a/10, 9a/19, 12b/01, 12b/02
12b/03, 13a/03, 15b/16, 6a/03
16a/09, 16a/15, 16b/01, 16b/01
16b/16, 17a/01, 17a/12, 17a/14
17b/10, 17b/17, 18a/03, 18a/01
18a/13, 18a/16, 18b/05, 18b/11
18b/12, 18b/18, 19a/02, 19a/01
19b/03, 19b/08, 19b/15, 20a/01
20a/07, 20a/12, 20a/15, 20a/11
20b/04, 20b/09, 20b/14, 21a/1
21a/17, 21b/08, 21b/13, 21b/1
22a/02, 22a/05, 22a/07, 22a/1
22b/04, 22b/09, 22b/18, 23a/0

23a/05, 23a/06, 23a/10, 23a/19, 23b/03, 23b/09, 23b/19, 24a/03, 24a/05, 24a/07, 24a/11, 24b/02, 25a/07, 26b/08
n.+dur 8b/16, 12b/05, 14b/04, 14b/05, 14b/06, 14b/07
n.+ın 2a/13, 2a/16, 12a/18, 12b/09, 13a/10, 14b/03
n.+ındadır 2a/06, 2a/07, 2a/14, 2a/14, 2a/15, 2b/03, 10a/07, 10a/10, 13a/09, 13a/18, 13b/07, 16b/13
n.+ını 2a/12
n.+lar 9b/08, 13b/01, 16b/09, 22a/14
n.+larda 8b/11
n.+ları 14b/09
n.+larından 12a/12
n.+uñ 15b/02
nişter (Far.): Neşter, hekim bıçağı
n. 18b/14
n.+le 21b/19
n'it- : Ne etmek.
n.e 4a/10, 4a/17
n.er+(nider) 6b/08
nitekim : Nasıl ki.
n. 7b/17, 24b/03
nitelik : Durum. özellik.
n.+ini 4b/11
niye : Bir olayın amacın sormak için kullanılan zarf.
n. 9b/15
nizâm (Ar.): Düzen. tertip.
n.+damıdur 13a/13
nohūd (Far.): Nohut.
n. 14b/18, 16a/18, 16b/10, 22b/15, 23a/04, 24a/01
nokta (Ar.): Nokta.
n.+lar 10a/12
n.+ları 26a/01
nus : Özel şahıs ismi.
n. 24b/19
nüşādur (Far.): Nişadır, amonyak tuzu.
n. 17a/11, 17b/13, 22b/12
n.+ı 21b/06, 22a/03, 23a/04
Nüşirevân (Far.): İran'da 531 den 579 yılına kadar hükümdarlık etmiş ve doğruluğuyla şöhret bulmuş Sāsāni şahı. "âdil" lakabıyla tanınır.
n. 1b/13
Nüfer : Şahıs adı.
n.+den 6a/01

O

o (I) : 3.tekil şahıs kişi zamiri.
o. 15b/15,
o.+na 6a/19
o (II) : işaret sıfatı
o.16b/02
od : Ateş.
o. 17a/14, 18a/09, 18b/07, 19a/13, 19b/01, 22b/02, 24b/19, 25a/18, 27a/15
o.+da 25b/07
o.+dan 26a/17
o.+ıyla 24b/10
oğul : Erkek evlat, oğul.
o.+anı(oğlanı) 10b/14
o.+ı(oğlu) 1b/10, 4a/06, 4a/07, 4a/07, 4a/17, 4a/17, 4a/19, 5b/13, 5b/14, 5b/19, 5b/19, 5b/19, 6a/14, 6a/18, 11b/06, 18b/09
o.+ıdur(oğludur) 4b/06
o.+um(oğlum) 6a/16
o.+ından(oğlundan) 5b/06
o.+ını(oğlunu) 4a/15
oğlağ : Keçi yavrusu
o. 17b/05
oğlan : Erkek çocuk.
o. 5b/10
oğ : Ucu sivri demirli, yayla atılan, kısa ve ince tahta çubuk.
o.+larla 5a/15
okı- : Okumak
o.-dı 6a/16
o.-dum1b/09
o.-rılarsa 27a/04
ol (I) : 3.tekil kişi zamiri
o. 5b/12, 6b/01, 7a/07, 10b/11, 10b/14, 11b/14, 12a/16, 13a/16, 14b/02, 15a/17, 18b/11, 20a/01, 25a/13,
o.+dur 4b/01, 4b/03, 6a/08, 7a/08, 7a/08, 7a/19, 7a/19, 7b/03, 7b/05, 7b/06, 7b/07, 7b/16, 7b/19, 8a/18, 8a/19, 8b/01, 8b/03, 8b/06, 8b/12, 9a/08, 9a/08, 9a/10, 9a/19, 9b/03, 9b/04, 9b/16, 9b/17, 9b/18, 10a/08, 10a/08, 10a/19, 11b/02, 12a/10, 12a/12, 12a/16, 12b/02, 12b/02, 12b/02, 12b/03, 12b/07, 12b/11, 12b/15, 13b/12, 13b/14, 13b/19, 14a/10, 14b/14, 15a/16, 15b/10, 15b/16, 15b/17, 16a/03, 16a/06, 16a/09, 16a/11, 16a/15, 16a/16, 16b/01, 16b/02

16b/08, 16b/09, 16b/13, 16b/14,
16b/16, 16b/18, 17a/01, 17a/02,
17a/05, 17a/05, 17a/12, 17a/13, 17a/16,
17a/18, 17b/08, 17b/10, 17b/11,
17b/12, 17b/03, 17b/17, 18a/04,
18a/08, 18a/09, 18a/13, 18a/13, 18a/16,
18a/18, 18b/05, 18b/06, 18b/12,
18b/13, 18b/18, 18b/19, 19a/03,
19a/09, 19a/10, 19a/16, 19b/03,
19b/04, 19b/08, 19b/09, 19b/11,
19b/15, 19b/16, 20a/02, 20a/03,
20a/07, 20a/09, 20a/12, 20a/13, 20a/15,
20a/16, 20a/19, 20b/01, 20b/04,
20b/06, 20b/10, 20b/11, 20b/13,
20b/14, 20b/14, 20b/16, 21a/05,
21a/07, 21a/11, 21a/12, 21a/15, 21a/17,
21a/18, 21b/03, 21b/08, 21b/09,
21b/09, 21b/10, 21b/13, 21b/14,
21b/17, 22a/02, 22a/02, 22a/05, 22a/07,
22a/08, 22a/11, 22a/13, 22a/14, 22a/18,
22b/01, 22b/04, 22b/05, 22b/09,
22b/10, 22b/18, 22b/19, 23a/03,
23a/04, 23a/05, 23a/05, 23a/07, 23a/07,
23a/10, 23a/11, 23a/17, 23a/19, 23b/01,
23b/03, 23b/04, 23b/07, 23b/09,
23b/09, 23b/12, 23b/13, 23b/15,
23b/19, 23b/19, 24a/03, 24a/03,
24a/05, 24a/06, 24a/07, 24a/08, 24a/09,
24a/11, 24a/13, 24b/02, 24b/02,
24b/05, 24b/12, 24b/16, 24b/18,
25a/01, 25a/07, 25a/08, 25b/14,
25b/16, 25b/17, 25b/18, 26a/08,
26a/13, 26a/15, 26b/01, 26b/04,
26b/08, 26b/12, 26b/14, 26b/18

ol (II) : İşaret sıfau

o. 4a/09, 4a/14, 4a/18, 4a/19, 4b/12,
4b/13, 4b/13, 4b/14, 4b/15, 4b/18,
5a/15, 5b/07, 6a/07, 6a/08, 6b/10,
8a/06, 8a/10, 8a/10, 8a/15, 8a/15,
8b/19, 9a/18, 9b/06, 9b/13, 10a/04,
10a/13, 10b/18, 11a/07, 11a/08,
11b/07, 11b/09, 11b/11, 11b/14,
12a/06, 12a/07, 12a/13, 12a/17, 12b/14,
12b/17, 13a/06, 13a/17, 13a/18, 15a/12,
15a/12, 15a/16, 15b/02, 15b/03,
16b/17, 16b/19, 17a/07, 17a/18,
17a/18, 17b/04, 17b/04, 17b/15,
17b/16, 17b/18, 18a/01, 18a/10,
18a/19, 18b/13, 18b/13, 18b/14,
18b/16, 19a/01, 19b/01, 19b/02,
19b/17, 20a/05, 20b/06, 21a/03,
21a/03, 21a/16, 21a/17, 21a/17, 21b/01,

21b/07, 21b/10, 21b/18, 22a/03,
22a/10, 22a/14, 23a/08, 23b/02,
23b/05, 23b/08, 23b/09, 23b/10,
23b/16, 23b/18, 24a/10, 24a/17,
24a/18, 24a/18, 24b/02, 24b/06,
24b/17, 25a/06, 25a/06, 25a/10,
25b/11, 25b/11, 26a/05, 26a/13,
26a/14, 26b/07, 26b/15, 27a/08, 27a/12

ol-

: Olmak

o.-a 2a/08, 2b/14, 4a/03, 6a/08, 6a/09,
6b/15, 6b/18, 7a/09, 7a/18, 7a/19,
7a/19, 7a/19, 7b/01, 7b/01, 7b/02,
7b/05, 7b/05, 7b/06, 7b/06, 7b/07,
7b/10, 7b/13, 7b/17, 8a/02, 8a/03,
8a/03, 8a/08, 8a/08, 8a/08, 8a/09,
8a/18, 8a/19, 8a/19, 8b/01, 8b/02,
8b/03, 8b/03, 8b/03, 8b/06, 8b/06,
8b/07, 8b/07, 8b/07, 8b/08, 8b/09,
8b/10, 8b/10, 8b/10, 8b/12, 8b/13,
8b/13, 8b/14, 8b/15, 9a/01, 9a/13,
9a/13, 9a/14, 9a/14, 9b/03, 9b/03,
9b/05, 9b/05, 9b/05, 9b/06, 9b/06,
9b/13, 9b/18, 9b/19, 9b/19, 10a/04,
10a/04, 10a/04, 10a/05, 10a/05, 10a/05,
10a/06, 10a/09, 10a/10, 10a/12, 10a/12,
10a/18, 10b/10, 10b/15, 10b/18,
10b/19, 11a/05, 11a/05, 11a/17, 11a/17,
11a/17, 11b/03, 11b/06, 12a/08,
12a/09, 12b/03, 12b/04, 12b/14,
13a/04, 13a/05, 13a/05, 13a/05, 13a/06,
13a/06, 13a/07, 13a/08, 13a/14, 13a/14,
13b/02, 13b/02, 13b/02, 13b/05,
14a/01, 14a/01, 14a/01, 14a/03, 14b/01,
14b/04, 14b/06, 14b/08, 14b/11,
14b/16, 15a/02, 15a/09, 15b/01,
15b/02, 15b/02, 15b/03, 15b/04,
15b/10, 15b/14, 16a/06, 16a/12,
16a/15, 16a/16, 16b/01, 16b/01,
16b/01, 16b/01, 16b/03, 16b/04,
16b/07, 16b/08, 16b/08, 16b/14,
16b/14, 16b/15, 16b/15, 16b/16,
17a/05, 17a/05, 17a/17, 17a/18, 17b/06,
17b/06, 17b/07, 17b/08, 17b/17,
18a/16, 18a/19, 18a/19, 18b/04, 19a/06,
19a/08, 19a/08, 19a/10, 19b/03,
19b/10, 19b/15, 20a/01, 20a/02,
20a/04, 20a/08, 20a/08, 20a/12, 20a/18,
20a/18, 20b/05, 20b/09, 20b/10,
20b/10, 20b/18, 21a/10, 21a/14,
21a/17, 21a/17, 21b/05, 21b/06,
21b/09, 22a/10, 22b/05, 22b/09,
22b/11, 22b/19, 23a/01, 23a/04,

23a/05, 23b/01, 23b/11, 23b/13.
 24a/05, 24a/05, 24a/07, 24a/12, 24a/12,
 24b/01, 25a/03, 25a/04, 25a/17, 25a/18,
 25b/06, 25b/08, 25b/09, 25b/15,
 25b/15, 25b/15, 25b/15, 25b/17,
 25b/17, 25b/18, 25b/19, 25b/19,
 25b/19, 26a/01, 26a/01, 26a/01, 26a/01,
 26a/03, 26a/03, 26a/03, 26a/11, 26a/19,
 27a/09
 o.-a+(āri ol-) 10a/18
 o.-a+(aruḫ ol-) 19a/09
 o.-a+(āšikāre ol-) 12b/07
 o.-a+(emīn ol-) 12b/12
 o.-a+(gözi rüsen ol-) 20a/04
 o.-a+(ḥariṣ ol-) 18a/17, 19a/10, 20b/10
 o.-a+(ḥāsil ol-) 23b/12
 o.-a+(ḥasta ol-) 20a/13
 o.-a+(ḥoş ol-) 23b/06
 o.-a+(kāhil ol-) 11b/13, 19b/08
 o.-a+(meşgūl ol-) 7a/13
 o.-a+(mütegayyir ol-) 11a/03
 o.-a+(nākūş ol-) 26b/03
 o.-a+(olur ol-) 7b/10
 o.-a+(pāre pāre ol-) 22b/19, 23a/03,
 23b/19
 o.-a+(pürtek pürtek ol-) 23b/01
 o.-a+(scmiz ol-) 10b/03, 21a/06
 o.-a+(süst ol-) 19b/08
 o.-a+(şifā ol-) 17a/04, 18a/15, 18b/17,
 20b/08
 o.-a+(yādigār ol-) 1b/04, 4a/09
 o.-a+(yarar ol-) 1b/18
 o.-a+(yurtuk pürtük ol-) 23a/07
 o.-a+(ẓaʿīf ol-) 20b/19, 21a/12
 o.-alar 4b/04, 4b/04, 8b/17, 24a/13
 o.-an 6a/19
 o.-ası+(şayru ol-) 10b/03
 o.-avuz 4a/03
 o.-dı 4b/03, 5b/10, 8a/10, 13a/16,
 13b/10, 13b/10, 14a/04, 25a/10
 o.-dı+(ʿāşık ol-) 4b/18
 o.-dı+(küstaḥ ol-) 5b/09
 o.-dı+(lāzım ol-) 13a/10
 o.-dı+(meşgūl ol-) 5b/08
 o.-dı+(mütegayyir ol-) 13a/09
 o.-dı+(peşimān ol-) 6b/01
 o.-dı+(peydā ol-) 2a/01
 o.-dı+(şād ol-) 5a/12, 5a/13, 6a/13
 o.-dılar 5a/01
 o.-duḡı 6a/03, 8a/06, 13a/11, 20a/16
 o.-duḡı+(mütegayyir ol-) 9b/07
 o.-duḡın 10a/16, 10b/05

o.-duḡın+(peydā ol-) 4a/06
 o.-duḡındadır 2a/19, 2b/01, 2b/02,
 2b/03, 2b/06, 2b/07, 2b/08, 2b/08,
 2b/09, 2b/10, 2b/11, 2b/12, 2b/14,
 2b/19, 3a/04, 3a/04, 3a/06, 3a/07,
 3a/08, 3a/09, 3a/10, 3a/10, 3a/11,
 3a/11, 3a/12, 3a/13, 3a/16, 3a/16,
 3a/17, 3a/18, 3b/01, 3b/03, 3b/04,
 3b/12, 3b/14, 3b/15, 3b/17, 16a/02,
 16a/09, 16a/14, 16b/07, 17b/03,
 17b/07, 17b/16, 18a/03, 18a/07,
 18a/12, 18b/11, 19a/08, 19b/14,
 21b/08, 21b/13, 22a/04, 22a/10,
 22b/04, 22b/08, 23a/02, 23a/06,
 23a/09, 23a/17, 23a/19, 23b/03,
 23b/18, 24a/05, 24a/07, 24b/01,
 24b/15, 25a/07, 26a/15, 26b/11, 26b/13
 o.-duḡındadır+(ḳabız ol-) 24a/02
 o.-duḡındadır+(kāhil ol-) 2a/11, 12a/11
 o.-duḡındadır+(mütegayyir ol-) 3a/01,
 21a/07
 o.-duḡındadır+(süst ol-) 2b/13, 19b/07,
 26b/01
 o.-duḡındadır+(ẓaʿīf ol-) 20b/19
 o.-duḡınuñ 15b/16, 16a/09
 o.-duḡınuñ+(ḥariṣ ol-) 11b/06
 o.-duḡınuñ+(ḥariṣ ol-) 2a/10
 o.-duḡınuñ+(peydā ol-) 6a/08
 o.-duḡı 8b/17
 o.-duḡda+(ʿāciz ol-) 27a/02
 o.-ıcaḳ 10b/05, 10b/05, 10b/15, 12a/07,
 12b/17, 15a/07, 19a/09, 21b/01,
 25b/01, 25b/03
 o.-ıcaḳ+(ḥāsil ol-) 11b/19
 o.-ıcaḳ+(ḥasta ol-) 4a/10
 o.-ıcaḳdur 13b/05
 o.-ıcaḳdur+(şayru ol-) 13b/06
 o.-ınca 9b/05, 27a/03
 o.-ınca+(gerek ol-) 25b/08
 o.-masun+(şāfiʿ ol-) 4b/11
 o.-maz 5a/10, 12a/03, 14a/05, 15a/14,
 15b/13
 o.-maz+(meşgūl ol-) 7a/08
 o.-mazsa 16b/11, 16b/12, 17b/06,
 17b/14, 18b/03, 19a/05, 21a/08,
 21b/19, 22b/07, 25a/11
 o.-mazsa+(ḥoş ol-) 23b/05, 24a/15,
 24b/01
 o.-muş 11a/17, 12b/18, 14a/03
 o.-muş+(ʿāciz ol-) 6a/05
 o.-muş+(gāfil ol-) 11a/17
 o.-muş+(olmuş ol-) 8b/01, 8b/0315a/02

o.-mişdur 22a/04
o.-sa 3b/02, 9a/01, 9a/02, 12b/18,
13b/03, 13b/19, 14a/11, 16a/03,
16a/15, 16b/13, 16b/15, 17a/01,
17a/01, 17a/16, 17a/18, 17b/09,
17b/11, 17b/17, 18a/03, 18a/08,
18a/13, 18b/05, 18b/11, 18b/12,
18b/17, 19a/02, 19a/09, 19a/14,
19b/07, 21a/09, 21b/08, 21b/13,
22a/05, 22a/05, 22a/11, 22b/04,
23a/09, 23a/17, 23a/19, 23b/03,
23b/09, 23b/19, 24a/05, 24a/11,
24b/02, 24b/11, 24b/11, 24b/11,
25a/07, 26b/12, 26b/14
o.-sa+(aruk ol-) 21a/04
o.-sa+(hast ol-) 10a/16
o.-sa+(kabız ol-) 24a/03
o.-sa+(kâhil ol-) 12a/11
o.-sa+(mecrûh ol-) 21b/02
o.-sa+(mütevli ol-) 19b/15
o.-sa+(müteğayyir ol-) 21a/07
o.-sa+(peydâ ol-) 24a/07
o.-sa+(süst ol-) 19b/07, 26b/01
o.-san+(âciz ol-) 14b/18
o.-sun 18b/08
o.-sun+(hâşıl ol-) 4b/11
o.-ub 8b/16, 11b/11, 12b/18
o.-ub+(âşık ol-) 5b/18
o.-ub+(müteğayyir ol-) 20a/02, 21a/17
o.ubdururlar(müttefik olubdur-) 13a/19
o.-ur 2a/03, 6b/13, 6b/14, 7b/08, 7b/08,
7b/10, 7b/11, 7b/12, 7b/18, 7b/18,
8a/04, 8a/05, 8a/07, 8a/08, 8a/13,
9a/03, 9a/18, 9b/09, 9b/15, 9b/15,
10b/14, 11b/11, 13b/09, 13b/12,
13b/14, 14b/10, 15a/15, 15a/18,
15a/18, 17a/13, 18a/13, 20a/18, 20a/19,
20b/04, 22b/09, 23a/10, 23a/10,
23b/09, 24b/08, 24b/12
o.-ur+(aruk ol-) 18a/18
o.-ur+(aruk ol-) 19a/14
o.-ur+(ğâfîl ol-) 20a/19
o.-ur+(harîş ol-) 19a/15
o.-ur+(hâşıl ol-) 13b/04
o.-ur+(helâk ol-) 11a/05, 19a/07
o.-ur+(mest ol-) 22b/15
o.-ur+(meşgûl ol-) 20a/07, 20a/12
o.-ur+(müteğayyir ol-) 11a/08
o.-ur+(olmak ol-) 7b/10
o.-ur+(şayru ol-) 11a/16
o.-ur+(zebûn-gîr ol-) 12a/10
o.-urdu 7a/04

o.-urlar 4b/01, 7a/18, 7b/11, 7b/15
o.-urlar+(müttefik ol-) 8b/11
o.-urlardı 4a/12
o.-ursa 6b/09, 9b/05, 10a/04, 10b/04,
11a/04, 11a/08, 11a/14, 11a/15, 11a/19,
11b/08, 11b/11, 12a/03, 12a/13,
12a/16, 13a/17, 13b/19, 17a/08, 21a/10,
24a/13, 25a/05, 25b/12, 26b/10,
27a/03, 27a/04

olma- : Olmak fiilinin olumsuzu.
o.-dıysa+(müteğayyir olma-) 12b/18
o.-duk 18a/02
o.-sa 19a/02
o.-sun+(zâyr olma-) 1b/07
o.-ya 9b/05, 10a/03, 10b/13, 14b/19,
15b/01, 15b/10, 20a/08, 23b/11, 27a/08
o.-ya+(kahil olma-) 10b/02
o.-ya+(meşgûl olma-) 15b/02
o.-ya+(müteğayyir olma-) 20a/12
olmak : Olma işi.
o. 8b/02, 11a/01
o.-dadur(hast ol-) 16a/19
o.-dandur 10b/08
o.-dur(kan galib ol-) 18b/12
olun- (Yar.): Olmak fiiline konu olmak
o.-user+(zıkr olun-) 6b/06
omuz : Omuz
o.-ına 16b/16
o.-ların 13b/13, 16a/05, 16b/02
o.-larına 13b/08
on : Sayı adı. on.
o. 4a/13, 4a/136b/04, 6b/06, 10a/01,
25b/17, 25b/17, 27a/12
onarda : Onların ? onart-
o. 15b/17
orta : Orta.
o. 19b/01, 25a/07, 25b/15, 25b/16
o.-sı 6a/08
o.-sına 16b/19
o.-sında 13a/06, 15a/06, 25a/10
o.-sındağı 18b/13, 21b/19
ot : Ot.
o. 22a/08, 27a/11
o.-dan 27a/12
o.-ı 24a/15, 26a/13, 26a/15
otur- : Oturmak, durmak
o.-a 5a/06
o.-dı 4a/14
o.-ıcağ 10a/01, 10b/14
o.-maz 13b/17, 22a/07
o.-miş 20a/08
o.-ur 14b/04, 22a/08

o.-urdu 5a/06
o.-urken 16a/04
oturma-: Oturmamak.
o.-ya 24a/12
otur- : Oturmak işini yaptırmak.
o.-a+(oturda) 16a/17
ov- : Bir şeyin üzerine basturarak el
gezdirmek.
o.-a 24a/01
o.-alar 16a/18, 16a/18, 16b/12, 23b/15
ovala- : Sertçe ovmak.
o.-ya 25a/05
ovalat-: Ovalatmak işini yaptırmak.
o.-alar(ovaladalar) 25a/09
oy- : İçini boşaltmak.
o.-a 18a/09
o.-alar 19b/01, 24b/19

Ö

öç : Kötülüğe kötülükle karşılık verme
isteği, intikam.
ö.+in 6a/19
öd : Karacigerin salgıladığı yeşil sarı, acı
sıvı, safra.
ö.+in 19a/11, 21b/10
ö.+iyle 17a/06
ö.+lerinden 17a/08
öğredici : Öğretme işini yapan, eğitici.
ö.+ler 11a/02
öğren- : Öğrenmek, alışmak.
ö.-dügin 7a/15
ö.-e 27a/07
ö.-gen 7b/08, 7b/10
ö.-ince 27a/05
ö.-se 10b/19
ö.-ür 9a/05
öğret- : Bilgi, beceri, yetenek kazandırmak,
eğitmek.
ö.-di 5a/03
ö.-diler 5b/05, 5b/18, 10b/17, 10b/17
ö.dügi+(öğretildiği) 5b/11
ö.-e+(öğrede) 10b/01
ö.-eler+(öğredeler) 8b/01, 27a/03
öğretmek : Öğretme işi.
ö. 2a/10, 5a/18, 5b/05, 5b/06, 5b/13,
5b/13, 5b/19, 11a/16, 11b/15, 27a/02
ö.+dedür 3b/17, 27a/01
öğül- : Övülmek, övünmek.
ö.-mezdi 7a/05
öksümüşin (Rum.): Çakır doğanın bir türü.
ö. 8b/03

öktüz : Öktüz, erkek sığır.
ö. 19a/11
öl- : Ölmek.
ö.-di 18b/11
ö.-e 7a/10, 14b/08
ö.+ince 17b/10
ö.-mez 14b/18
ö.-miş 26b/08
ö.-ür 14b/05
öldür- : Öldürmek.
ö.-di 4b/01, 4b/03, 6a/16
ö.-diler 4a/18
ö.-miş 6a/19
ölüm : Canlılığın sona ermes, ölüm..
ö. 2a/16, 14b/04, 14b/05, 14b/06,
14b/07
ö.+i 14b/03
Ömer : Kişi adı.
ö. 5b/19
Ömr : Yaşama süresi, ömür.
Ö.+de 7a/06
Ö.+ünden 15b/12
öñ : Ön.
ö.+den 15a/09
ö.+ine 5b/08, 7a/12, 12a/13, 15a/05,
15a/09, 15a/09, 18b/07, 18b/17,
20b/01, 21a/08, 21a/09, 22b/03,
22b/06, 22b/15, 23a/14, 25a/15,
25a/16, 27a/06, 27a/07
ö.+ünden 26a/08
önlü : Öne sahip.
ö. 25b/16
ördek : Perde ayaklı su kuşu, ördek.
ö. 6b/09, 6b/18, 7a/01, 11b/12, 11b/13,
11b/14, 26b/09
ö.+dür 6b/13
ö.+i 5b/17, 5b/17, 6a/06, 9b/16
ört- : Saklamak, gizlemek.
ö.-e 13a/04, 21a/12
ö.-er 13b/07, 14a/14, 14b/04, 17a/02,
18b/06
ö.-erse 13a/14
örü : Dik, kalkık.
ö.+gel- 23a/04
ö.+tur- 20b/05
ö.+tut- 14a/02
örice : Kalkıkça, kalkığa yakın.
ö. 13a/07
örümcek : Örümcek.
ö. 26b/06, 26b/06

öt- : (Kuş ve böcekler için) Değişik tonlarda ses çıkarmak.
 ö.-emez 14b/04
 ö.-erüse 11b/02
 öte : Öbür taraf, ileri.
 ö.+ye 5a/17
 ötrü : Dolay, sebebiyle.
 ö. 6a/03, 9a/06, 21a/15
 öyken : Akciğer.
 ö.+in 15a/01, 15b/14, 19b/16
 öyin : Yemek zamanı.
 ö. 20b/03
 ö.+ün 20b/18

P

paça : Kasaplık hayvanların kesilmiş ayağı.
 p. 26a/05
 padişah (Far.): Devlet başkanı, hükümdar .
 sultan.
 p. 4a/13, 5b/04, 5b/09
 p.+a 4a/19, 4b/09, 5a/03
 p.+ı 4b/01, 5b/01
 p.+dur 10b/11
 p.+ıdur 5a/06
 p.+ın 5a/04
 p.+ına 6a/16
 p.+ınuñ 6a/14
 p.+lar 1b/02, 4b/04, 4b/14, 4b/19
 p.+lara 1b/04
 p.+ları 5a/19
 p.+ların 6a/01
 p.+larından 7a/03
 pādšāhlık : Padişah olma durumu, sultanlık.
 p. 5a/06
 p.+a 4a/14
 p.+ın(padişahlığın) 4a/15
 palas (Far.): Keçi kılından yapılmış kumaş.
 çul.
 p. 25a/08
 panbuk : Pamuk.
 p. 17b/15
 p.+dan 11a/12
 p.+ı(panbuğı) 21a/13
 p.+la(panbuğıla) 17a/19, 17b/04, 21b/06
 p.bezi : Pamuktan yapılmış bez.
 p.+yle 25a/06
 päre (Far.): Parça
 p. 12b/11, 16a/13, 19b/16, 21b/06, 22a/09, 22a/17, 26b/13
 p.+ päre : Parça parça 16b/17
 p.+ eyle- 15b/14

p.+it- 19a/10, 20a/03, 26b/12
 p.+ ol- 22b/19, 23a/03, 23b/19
 pars (Far.): Kedi cinsinden, çevik, yırtıcı hayvan.
 p. 25b/16
 Parsice : Farsça.
 p. 6b/06
 pāyān (Far.): Son, nihayet
 p.+ı 1b/17
 Pehlevi : İran'da İsfahan ile havâlisindeki bölge halkı ve dili.
 p.+nce 7b/17
 pençe (Far.): Yırtıcı hayvanların ön ayaklarıyla, tırnakları.
 p. 5a/05
 p.+leri 6a/14
 pençeli : Pençesinin belli özelliği olan.
 p. 6a/11
 perākende (Far.): Dağınık.
 p. 9a/11
 perhiz (Far.): Sağlığı korumak için uygulanan beslenme düzeni, diyet.
 p.+it- 10a/16, 22a/12
 perr-i siyāvuşān (Far.): Baldırıkara otu.
 p. 18b/16 18a/01
 pervāz (Far.): Uçma, uçuş.
 p. 7a/01, 12b/03
 p.+ur- 2a/13, 4b/17, 9a/06, 9b/04, 12b/06, 12b/09
 p.+urma- 12b/08
 p.+dan 9b/16
 p.+ı 10a/05
 peşimān (Far.): Pişman.
 p. 6b/01
 p.+ (olmak) 6b/01
 peydā (Far.): Ortaya çıkma.
 p.+ol- 2a/01, 4a/06, 6a/08, 24a/07
 peygamber (Far.): Peygamber.
 p. 4a/17, 4a/19, 4b/03
 p.+i 4a/18
 p.+im 4b/06
 piş- : Pişmek.
 p.-e 24b/19
 pişe (Far.): Tabiat, huy, alışkanlık.
 p.+ler 15a/14
 piyaz (Far.): Soğan
 p.+dur 26a/04
 pülā (Rum.): Kuzgun
 p. 10b/17
 pürtek : Bir şeyin yüzeyinde bulunan küçü çukurluklar, pütür.
 p.+pürtek : Pütür pütür 14a/19

p.+ol-) 23b/01
p.+dür 14b/01

R

rab' (Ar.): Avlulu ev, yuva.
r. 6b/12
rācī (Ar.): Doğan.
r. 8b/01
rağbet (Ar.): İstek.arzu.
r. 13a/04
r.+ eyle- 11b/19
rahmet (Ar.): Acıma, esirgeme.
r.+(rahmet eyle-) 4b/10
rā'ı aḥmām : İlaç olarak kullanılan bir tür bitki.
r. 24a/15
rāst (Far.): Doğru
r. 13b/17
r.+ı 10a/08
r.+mıssa 8a/06
rāvend-i çinī (Far.): Kökleri ve sapları ilaç olarak kullanılan buğday cinsi bir bitki.
r. 17b/14, 23a/01
rāziyāne (Far.): 1-2 m yükseklikte, çıplak, sarı çiçekli, özel kokulu otsu bir bitki.Gaz söktürücü ve koku verici olarak kullanılır.Rezene
r. 16a/13, 19b/19, 22a/12, 23a/08, 23a/08
rebūve: Öksürük.
r. 13b/13, 22a/18
r.+si 3a/08, 22b/04, 22b/04
r.+sindedür 3a/08, 22a/18
renc (Far.): Ağrı, sızı, hastalık.
r. 4a/11, 11a/13, 21a/17, 22a/19, 25a/07
r.+den 2b/16, 20a/11, 20a/11, 21b/17, 27a/17
r.+i 3b/04, 22a/13
r.+in 1b/06
r.+indedür 3a/07, 22a/13
renc-ber (Far.): Sıkıntı çeken.
r. 9b/06
rencūr (Far.): Sıkıntılı, rahatsız, hasta.
r. 18b/17
reng (Far.): Renk.
r.+i 2a/05, 2a/06, 7a/05, 9b/03, 9b/03, 9b/07, 20a/02, 20a/12, 20a/19, 20b/04, 20b/09, 21b/06, 25b/18
r.+üñ 8a/04
r.+indedür 3b/09, 8a/02, 25b/18

r.+inüñ 9b/17
r.+ it- 21a/19
renklü : Rengi belli özellikte olan.
r. 7b/05, 7b/11, 8a/03, 8a/07, 10a/12, 26a/03
reside (Far.): Olgunlaşmış.
r. 25a/10
resm (Ar.): Tarz, yol.
r.+de 18a/02
r.+e 7a/02, 7a/11, 13b/12
r.+i 15a/15
r.+le 15a/18
revāce (Ar.): İtibarlı.
r. 11a/05
revācī (Ar.): Çakır doğanın bir cinsi.
r. 8a/17
r.+dür 8b/01
revāk balı (Ar.): Saçak altı, sundurma balı.
r. 25a/17
re'y (Ar.): Görüş, fikir.
r.+i 15a/04
rivāyet(Ar.): Söylenti.
r. 4a/06
r.+eyle- 5b/06, 6b/02, 8a/12, 8a/16, 11a/16, 11b/06
r.+it- 7a/17, 9b/09, 10a/10
r.+ki- 12b/09
riyāzet(Ar.): Perthizle yaşama.
r.+virmek 11a/04
rub' (Ar.): Dörtte bir, çeyrek.
r. 11b/02, 11b/02, 17a/19
r. 17a/07, 19a/12, 25a/14, 25a/14, 25b/01, 25b/10
Rüm (Ar.): Anadolu
r. 7b/04, 8b/05, 10b/11, 12a/02, 12a/06, 21a/01, 22a/17, 23b/17, 24b/09, 25b/19, 26a/05
Rümca : Rumca, Yunanca.
r. 6b/06, 6b/08, 6b/10, 6b/17, 8a/17, 8b/02, 10b/17
Rümiyyetü'l-Kebîrî : Yer adı.
r.+de 5b/16
Ruğnas : Şahıs adı.
r. 24a/13
Rusya: Rusya
r. 7b/10
r.+nuñ 8a/03
ruskiz falkonın (Rum.): Doğan cinsi yırtıcı bir kuş, sungur.
r. 6b/10
rüşen (Far.): Parlak.
r. 8b/14, 13a/08, 20a/04

rüzgār (Far.): Zaman, vakit.
r.+la 9b/08

S / Ş

ş : Kitabın seksen dokuzuncu bölümü.
ş.(bāb ı ş.) 3a/04, 21b/12
s : Kitabın elli dokuzuncu bölümü.
s.(bāb ı s.) 2b/09, 18a/12
şā : Kitabın doksanuncu bölümü.
ş.(bāb ı ş.) 3a/04, 21b/16
sā : Kitabın altmışıncı bölümü.
s.(bāb ı ş.) 2b/10, 18a/15
sāʿat (Ar.): Saat, vakit.
s. 11a/19, 12a/14, 15a/12, 21a/11,
22b/14, 25a/17, 26b/19
s.+den 8a/10, 17b/01, 19a/17, 19b/12,
20a/10, 20a/14, 20b/02, 20b/07,
20b/11, 22b/07, 24a/08, 25a/14,
25a/15, 25a/16
şab : Kitabın doksan birinci bölümü.
ş.(bāb ı ş.) 3a/05, 22a/01
şabāḥ (Ar.): Sabah
ş. 12a/06, 21b/01, 23b/04
ş.+a 24b/17
şabr (Ar.): Dayanma, katlanma.
ş.+it-11a/19, 22a/15
şabırlı: Sabır sahibi, sabırlı.
ş. 8a/05, 8b/15, 9b/11, 10a/04
şabir : Hekimlikte kullanılan bir madde
ş. 16b/18, 19b/13, 24a/10
ş.+ı 21b/06, 27a/05
ş. ı şukūṭı 22b/02
şābūn (Ar.): Sabun
ş.+la 23b/05, 23b/16
şābūnī : Çakır doğanın bir cinsi
ş. 7b/12
şac : Kitabın doksanikinci bölümü
ş.(bāb ı ş.) 3a/06, 22a/04
saç- : Yaymak, dağıtmak.
s.-a 23b/07
şad : Kitabın doksan üçüncü bölümü.
ş.(bāb ı ş.) 3a/06, 22a/07
şadef taşı : İnci kabuğu.
ş. 23a/01
şādık : Bağlılığı gerçek ve içten olan.
ş. 1b/02
şadme : Bir bitki türü
ş. 25a/11
şāf (Ar.): Temiz, katışıksız
ş. 12a/07
ş.+eyle- 22b/19, 24a/01

ş.+it- 22b/14
şaf (Ar.): Sıra, dizi.
ş.+ur- 12b/04
şaffetü (Ar.): Temizlik, saflık.
s. 9a/17, 9b/08
şāfi (Ar.): Duru, temiz
s.+ol- 4b/11
şag : 1.Katışıksız, sade.
s. 13a/08, 14a/03, 14a/04, , 17a/05,
20a/04, 25a/18
ş.+tuz17a/07, 23b/07, 25a/14, 25b/02,
26a/11
ş.+ı 17a/03, 17a/11
ş.+dan 26a/12
2. Sağlıklı
s.+dur 12b/19
şagırūʾı ʿayn : Avcı kuşların küçük gözlü
olanlarına verilen isim.
ş. 6b/05
sağlık: Sağlık.
ş.+ı(sağlığı) 1b/05, 13a/02
ş.+ın(sağlığın) 12b/13, 13a/03
ş.+ındadır(sağlığındadır)2a/14, 13a/02
sağlu : Sağ tarafa bulunan.
ş.+şollu 14a/07, 18a/03, 22b/18
şah : Kitabın doksan dördüncü bölümü
ş.(bāb ı ş.) 3a/07, 22a/10
şah : Kitabın dolsan yedinci bölümü.
ş.(bāb ı ş.) 3a/08, 22b/04
şahrā (Ar.): Kır, ova.
ş. 23b/14, 24a/06, 24b/01, 24b/03,
24b/13
ş.+da 7a/16, 9b/15
ş.+ya 5a/11, 10b/19, 11b/16
şahrā serçesi : Serçenin bir türü.
ş.+n 17a/02
Şaʿid : Şahıs adı.
ş.+den 5b/19
şaka-i hicāzī : Bir tür serçe.
ş. 6b/14
şakal : Sakal
s.+ın 24b/18
şakallu : Sakala sahip.
s. 25b/16
şakave: Atmaca türü yırtıcı bir kuş.
s.+dür 6b/13
s.+nūn 2a/06, 10a/06, 10a/07
s.+ye 6b/15
şakınmak : Korunma, önlem alma işi.
s. 14b/13

sākin : Durgun, yavaş.
s. 13b/14, 18a/09, 19a/13, 19b/01, 25b/07, 27a/14

sākince : Sakin bir biçimde.
s. 17a/14, 25a/18

şakla- : Gizlemek, korumak.
ş.-ñ 5b/04
ş.-ya 11a/11, 12b/01
ş.-ya(saklıya) 10a/15
ş.-yalar 25a/18, 25b/01, 25b/03, 25b/08, 25b/10, 25b/11, 25b/13

şaklamak : Gizleme işi.
ş. 10b/02

şakmunıya (Lat.) : Çadır çiçeği
ş.26a/09

şakr (Ar.): Tepeli doğan.
s. 6b/11

Saksār : Yer adı.
s.+nde 15a/13

şal- : Bırakmak.
ş.-ı vir- 5a/13, 5a/165b/12, 7a/01, 8a/09
ş.-ır 13b/11

şalın- : Yere doğru yavaşça hareket etmek.
ş.-dı 5a/09

sañ : Kuş pisliği.
s.+ı 3a/09, 8b/18, 8b/18, 13a/05, 14a/15, 14a/18, 14a/19, 14b/01, 14b/06, 16b/15, 19a/09, 19b/03, 20a/03, 22b/08, 22b/10, 22b/11, 22b/19, 23a/03, 23a/04, 23a/07, 23a/19, 23b/19, 24a/05, 24a/07
s.+ın 13a/04, 16b/17
s.+ında 14a/16, 14b/01, 16a/03, 23a/05, 23a/11
s.+lar 14a/19

şan- : Zannetmek, sanmak.
ş.-asın 13b/13, 14b/07
ş.-dı 5b/03
ş.-dum 8a/09
ş.-ub 5a/02
ş.-urlar 9b/06

saña : Teklik ikinci şahıs zamirinin durum eki almış biçimi.
s. 4a/16, 4a/16, 4b/01, 4b/02, 4b/04, 4b/05, 7a/10

şan'at (Ar.): Sanat
ş. 9b/07, 10a/07, 10b/16, 11b/18, 13a/19
ş.+da 10a/02
ş.+ı 12a/05, 13a/02, 13a/19
ş.+lar 1b/16
ş.+larını 10b/16

ş.+uñ 9b/17

şandal (Ar.): Hindistan'da yetişen güzel kokulu ağaç
ş. 19b/13, 24a/13

sañla- : Pislemek.
ş.-cağ 8b/08, 14a/11, 22b/09, 23a/11
ş.-maz(sanlımaz) 14a/09, 14a/15
ş.-ya 14b/01, 20a/04
ş.-yası 16b/17

sañlamak : Pisleme işi.
s. 13b/06

sañlağan : Pisleyen.
s. 9b/02

sañul (?) : Kabarcık, çıban.
s. 3b/03, 24b/15, 24b/16

şar- : Dolamak, sarmak.
ş.-alar 21a/13, 25a/06
ş.-duki 24b/07

şarar- : Rengi sarıya dönmek.
ş.-muş 17a/17

şarkık : Aşağı doğru eğilmiş, sarıkmış.
s. 9a/11

şarkıt- : Bir şeyin sarıymasını sağlamak.
ş.-a(şarkıda) 14a/02, 18a/18, 18b/18, 21b/13, 24b/02
ş.-muş 19b/08
ş.-ur(şarkıdır) 14a/08, 16a/04

şarmaş- : Dolaşmak, yapışmak.
ş.-mış 20b/14, 23b/15
ş.-ur 20b/13

şarmaşuk : Koyu yeşil renkli, yaprak ve dallarıyla düz yerlere yapışarak tırmana bir bitki.
ş.23b/13, 24a/01

şaru : Sarı
ş. 7a/14, 7b/05, 8b/14, 10a/05, 13b/03, 14a/19, 14b/06, 14b/14, 20a/05, 21a/17, 21b/09, 24a/05, 25b/11
ş.+sı 26a/12
ş.+sın 14b/17, 23b/02, 23b/05, 26a/18

şarıca arı : Yaban arısı.
ş.+yı 15b/08

Şaruñān : Yer adı
ş.27a/11

şaruluk : Sarı olma durumu
ş.+ı(sarılığı) 6b/14, 7b/0710a/04, 22b/19

şarurak : Sarıya yakın, sarıya çalan.
s. 17a/18

Sāsāni : Devlet adı.
ş.+ler 1b/10, 1b/10

şaf : Kitabın doksan sekizinci bölümü.
 ş. (bâb 1 ş.) 3a/09, 22b/08

şav : Kitabın doksan beşinci bölümü.
 ş.+(bâb 1 ş) 3a/07, 22a/13

şavaşmak : Savaşma işi.
 ş.+dan 21b/03

şayru : Hasta.
 ş. 13b/05
 ş.+ol- 10b/03, 11a/16, 13b/06
 ş.+dur 12b/15, 12b/18

şayruluk : Hastalık.
 ş. 12a/12, 13a/12, 14b/03, 17a/18, 19a/02, 21a/15, 21b/08
 ş.+a(şayruluğa) 22a/13
 s.+da 2b/14, 16b/04, 19b/10
 ş.+ı(şayruluğı) 2a/15, 2a/14, 10a/16, 10b/10, 13a/02, 13a/09, 13b/01, 13b/02, 14a/12, 14b/05, 14b/06, 14b/14, 17b/07, 19b/11
 ş.+ın(şayruluğın) 1b/05, 12b/13, 16b/14 18b/12
 ş.+ındadır(şayruluğındadır) 3a/02
 ş.+ınıñ(şayruluğınun) 2a/15 13b/06
 ş.+lar 13b/04

şayyâd (Ar.): Avcı
 ş. 5a/01, 5a/02, 5a/06, 5a/09, 5b/02
 ş.+a 5b/18
 ş.+ın 5a/02
 ş.+lar 4b/19
 ş.+lara 4b/18, 5a/13, 5b/01, 6a/07

şaz : Kitabın doksan altıncı bölümü.
 ş. (bâb 1 ş.) 3a/08, 22a/17

seb : Kitabın altmışbirinci bölümü
 s. (bâb 1 s.) 2b/10, 18b/04

sebeb (Ar.): Sebep, neden.
 s. 4a/16, 16b/13, 20b/13, 21a/07
 s.+dendür 14a/10
 s.+i 6a/08, 7b/16, 7b/19, 11a/17, 12a/10, 13a/01, 13a/13, 20a/16, 22b/08
 s.+inden 2b/18, 20b/12
 s.+leri 14b/10, 19b/19
 s.+lerin 1b/06

sec : Kitabın altmışikinci bölümü.
 s. (bâb 1 s.) 2b/11, 18b/11

sed : Kitabın altmışüçüncü bölümü.
 s. (bab 1 s.) 2b/11, 18b/17

sedr : Bir tür hastalık.
 s. 2b/11 18b/11, 18b/11

segir- : Kıpırdamak, hareket etmek.
 s.-e 16b/18, 23b/04
 s.-ür 14a/15, 19a/15 22a/14

segirme- : Hareket etmemek.
 s.-ye 20b/04

segirmek : Seçirme işi.
 s.+den 20a/19

segirt- : Koşmak.
 s.-üb(segirdüb) 5a/01
 s.-ür(segirdür) 5b/09

segirtmek : Seçirtme işi.
 s. 11a/03
 s.+de 3b/16
 s.+den 26b/18

seh : Kitabın altmış dördüncü bölümü.
 s. (bâb 1 s.) 2b/11, 19a/02

seḥ : Kitabın altmış yedinci bölümü
 s. (bâb 1 s.) 2b/13, 19a/14

seher (Ar.): Gün doğmadan önceki zaman, tan vakti.
 s. 13a/04, 20b/19
 s.+den 11a/09

Selim : Kişi adı.
 s. 5b/19

selyâr : Ağzı suyu, salya.
 s.+ı 22b/05

semir- : Semizlemek, besili olmak.
 s.-mez 14b/18
 s.-mezse 14b/14
 s.-miş 11a/17

semirdül- : Semizletilmek.
 s.-ürse 11a/05

semirt- : Semizletmek.
 s.-e(semirde) 11a/04
 s.-ür(semirdür) 14b/10

semirtme- : Semizletmemek.
 s.-yeler 11a/05

semirtmek : Semizletme işi.
 s. 11a/07
 s.+dedür 2a/16, 3b/10, 14b/09, 26a/04

semiz : Şişman, besili.
 s. 11a/05, 12b/16, 13a/08, 14b/11, 14b/12, 15b/10, 15b/13, 16b/04, 17b/19, 18a/06, 19a/02, 19a/10, 20b/03, 22b/12, 22b/14
 s.+eyle- 14b/08
 s.+ol- 10b/03, 21a/06

semizlik : Şişmanlık.
 s. 11a/04, 12b/01, 18b/14
 s.+den 11a/03, 12a/19

sen : 2.tekil kişi zamiri.
 s. 4b/04, 4b/09
 s.+den 1b/04, 8a/12
 s.+ün 23a/01

sengek: Blz. heyül	ş.+n 16b/18, 18b/08, 24a/19, 24b/19
s.+dür 6b/15	ş.+yla 17b/13, 19b/11, 26a/06, 26a/07, 26b/09, 26b/11, 26b/12
serçe : Serçe.	şuhaç (Ar.): Bir hastalık adı.
s. 5b/07, 10b/18, 12a/14, 15b/11, 18a/06, 20a/10, 20b/07, 21a/08, 21a/10, 22a/06, 22a/11, 22a/17, 22b/11, 23b/14	s.+da 3a/18, 24a/07, 24a/07
s.+ler 21b/15, 25a/08, 25a/15	şık- : Sıkıştırarak suyunu çıkarmak.
s.+leri 24a/06, 24b/01, 24b/13	s.-a 19b/17
s.+lerin 17b/09, 24b/03	s.-alar 22b/01, 22b/13, 23a/15
s.yi 17a/06	şınak : Bozma işi.
serhoş (Far.): Sarhoş	ş.+dan 9b/13, 10b/03
s. 23b/01	şın- : Kırılmak.
Serfanus : Kişi adı.	ş.-duğındadır 3b/01, 3b/04, 3b/15, 24b/05, 25a/04, 26b/16
s. 25a/03	s.-mış 25b/15
serir it- : Karıştırmak.	ş.-sa 13b/03, 24b/05, 25a/04, 26b/17
s.-eler 26a/06	şına- : Denemek.
s.-üb 26a/04	ş.-dıkları 1b/08
set : Kitabın altmışsekizinci bölümü.	ş.-sa 9b/13
s.(bāb ı s.) 2b/13, 19b/02	ş.-sın 13a/07
sev : Kitabın altmış beşinci bölümü.	ş.-yalar 4a/04
s.(bāb ı s.) 2b/12	şınağan : Deneyen
sevdā : İnsan vücudunda olduğu kabul edilendört unsurdan biri.	ş. 15b/10
s. 24b/11	şınama- : Denememek.
sevin- : Sevinç duymak.	ş.-dın(sınamadın) 9b/14
s.-di 5b/15, 6a/17	ş.-mış 4a/03
sez : Kitabın altmışaltıncı bölümü.	şınamak : Sinama işi.
s.(bab ı s.) 2b/12, 19a/08	ş. 4a/06, 12b/13, 12b/15
sezāb (Far.): Su teresi	ş.+ı(şınamağı) 2a/13, 12b/12
s. 24b/03	ş.+la 1b/06
şı- : Kırnak. bozmak.	şınan- : Denenmiş.
ş.-a 25a/02, 26a/16	ş.-mışdır 18a/12, 19a/12
ş.-duğındadır 3b/03, 24b/18	şınayıcı : Deneme işini yapanlar.
ş.-sa 24b/18	ş.+lar 12a/05, 13a/01
şıçan : Fare.	Sınd : Yer adı
s. 12b/15, 14b/11, 15b/06, 16a/12, 19b/13, 21a/10, 21a/18, 22a/15, 22b/11, 23a/12	s.+nde 15a/14
şıçra- : Hızlıca yukarı ve ileri doğru atılmak.	şını : Kırık
s.-dı 5a/09, 5b/11, 6a/18	ş. 9b/13
şıdma : Sıtma.	şını- : Kırnak.
ş.+da 2b/15, 20a/06, 20a/06	ş.-dı 9b/13
ş.+dadur 2b/13, 19b/02	şınubir : Hekimlikte kullanılan bir madde.
ş.+dan 19b/02, 21b/17	s. 25a/12, 25b/13
şifat (Ar.): Özellik.	şır cylemek : Gizlemek
ş.+ındadır 3b/09, 25b/14	s. 10b/01
şifatlı : Belli bir özelliğe sahip.	şırtan : İlaç olarak kullanılan bir madde.
ş.+dur 7b/03	s. 17a/10
şığır : Sığır.	sıva- : Sürmek, bulaştırmak.
ş. 14b/11, 14b/14, 21b/10, 22b/13	s.-ya 12b/17
ş. yağı : Sığırdan elde edilen yağ	sıvış- : Bulaşmak, sıvışık duruma gelmek.
ş. 21a/02, 22b/12	ş.-sa 24b/05, 26b/17
	silikingen : Sallanan.
	s. 8b/08

silk- : Sallamak, sarsmak.
s.-e 10a/14, 19b/11
s.-er 13b/15, 15b/16, 18a/04, 20b/13, 20b/14
silkin- : Sallanmak, silkelenmek.
s.-e 21b/14
s.-mez 13b/17
s.-mezse 13a/16
s.-ür 2b/14, 18b/06, 19b/10
silkinme- : Silkelenmemek.
s.-ye 13b/19, 18b/18, 20a/08
silkinmek : Silkelenme işi.
s. 20b/15
siñir : Kaş kırı, sinir.
s.+den 11a/11, 20b/08, 25a/13
s.+i 2b/13, 3b/12, 9a/06, 11a/10, 19b/07, 19b/07, 26b/01, 26b/01
s.+inden 20b/13
s.+lerin 15b/06
siñür- : Sindirmek, hazmatmak.
s.+icek 20b/07, 23a/10
s.-mez 20a/07, 22a/07
s.-ür 16a/03
s.-ürse 12b/14
siñürmek : Sindirme işi.
s.+den 20a/12
sinirsüz : Siniri olmayan
s. 11a/07
sirçe : bkz. serçe
s. 24b/10
sirke (Far.): Sirke
s. 10a/15, 12a/05, 12a/06, 16a/11, 17b/13, 21a/19, 21b/11, 21b/11, 22a/03, 22a/04, 22a/06, 23b/04, 23b/05, 24b/09, 25a/01, 25a/01, 25b/07, 26b/04, 26b/07, 26b/19, 27a/05
s.+ye 16a/11
sirkelü : Sirkeye sahip.
s. 23b/09
soğan : Soğan
s. 27a/06
s.+ı 27a/05
şok- : Bir şeyin başka bir şeyin içine veya arasına girmesini sağlamak.
s.-alar 23b/16
s.-ub 18a/11
şol : Sol . sağ karşıtı.
s. 16a/06
şolu- : Solumak. nefes alıp vermek.
s.-maz 13b/13
s.-ya 13b/14, 22b/18

şolmak : Soluma işi.
s.+dadur 2b/12, 19a/02
s.+ı(şolumağı) 11a/13
şolu- : bkz. şolu-
s.-duğundan 19a/03
s.-r 13b/10, 13b/13, 13b/17, 14a/05, 16b/02, 17a/17, 20a/19, 22a/19
s.-r+(gah gah şolu-) 13b/09
s.-ya 15b/17, 18a/16, 18b/18, 19a/03, 19b/03, 20a/08, 20a/13
şoñ : Arka, son.
s. 7a/12, 7a/12, 7a/13
s.+ı 6b/01
s.ına 27a/10
şoñra : Sonra.
s. 1b/04, 4a/04, 4a/09, 4a/14, 4a/14, 5a/16, 6a/01, 6a/18, 6b/18, 7a/02, 7a/13, 8a/10, 11a/18, 11a/19, 11b/17, 12b/16, 14a/14, 15a/13, 16a/14, 16b/11, 16b/19, 17b/01, 19a/01, 19a/03, 19a/05, 19a/17, 19b/12, 20a/06, 20a/10, 20a/14, 20a/17, 20b/02, 20b/07, 20b/11, 20b/17, 20b/18, 20b/18, 22a/15, 22a/17, 22b/07, 24a/08, 24a/19, 25a/11, 25a/14, 25a/15, 25a/15, 25a/16, 26a/17, 26b/02
şor- : Sormak.
s.-dı 8a/12
şovud- : Soğutmak. ıltmak.
s.-alar 24b/19, 25a/18, 26a/17
şovuk : Soğuk.
s. 2b/10, 3b/07, 8b/01, 12a/17, 12b/08, 13b/08, 14b/04, 14b/14, 15a/10, 16a/06, 16b/14, 16b/14, 17a/10, 17a/19, 17b/18, 18b/03, 18b/04, 18b/05, 18b/10, 19b/17, 25b/04
s.+a(şovuğa) 9b/06
s.+dan 2b/17, 3a/12, 10a/15, 20b/04, 20b/04, 23a/19, 23a/19, 26b/10
şovukluk : Soğukluk, soğuk olma durumu.
s.+la 24b/13
s.+dandur 16b/08, 22b/08
şoy- : Bir şeyin üzerindeki kabuk, zar gibi şeyi çıkarmak.
s.-alar 21b/01
şoyıl- : Soymak işine konu olmak.
s.-mı 25a/19
söyle- : Anlatmak, demek.
s.-diler(yalan) 4b/06
s.-dim 26b/17
söyleş- : Konuşmak.
s.-diler 4b/03

söz : Söz, görüş.
 s. 11b/18
 s.+i 6b/01, 27a/09
 s.+ine 1b/07
 s.+lerinden 4b/14
 s.+lerini 1b/16

şu : Su
 ş. 9b/05, 12a/12, 13b/05, 14a/04, 14a/13, 14a/13, 14a/15, 14b/19, 15a/05, 15a/08, 15a/08, 15a/09, 15a/09, 15a/10, 15b/17, 16a/03, 16a/10, 16b/08, 16b/11, 17a/02, 17b/05, 18a/17, 18b/16, 18b/17, 18b/19, 19b/10, 20a/09, 20b/05, 20b/10, 20b/18, 21a/09, 21a/18, 21b/04, 22b/03, 22b/08, 22b/13, 22b/15, 23a/14, 23b/19, 25a/15, 25a/16, 27a/09, 27a/09
 ş.+dan 11b/04
 ş.+ya 5b/17, 14b/05, 14b/11, 16a/06, 16b/04, 17a/19, 18a/19, 18b/02, 19a/19, 19b/02, 20b/01, 23b/16, 25b/11, 26b/15
 ş.+yı 12a/13, 13b/03, 14a/08, 17b/18, 18a/10, 18a/19, 19a/01, 19a/16, 19b/01, 20b/01, 21b/07, 22b/18, 23a/01, 23a/14, 23b/15, 24a/10, 24b/17
 26b/15
 ş.+yla 15b/18, 17a/10, 17b/18, 19a/11, 20a/10
 ş.+yın 16a/13, 18a/01, 18b/16, 19b/04, 22a/03, 22b/01, 22b/13, 22b/19, 23a/15
 ş.+yıyla 16b/06
 s.+yla 19a/01, 19b/13, 23a/15, 23b/04, 23b/04, 23b/05, 24a/14, 25a/09, 26b/04, 26b/12, 27a/16
 ş.+yunu 18a/05
 ş. kuşu : Ördek .
 ş.+nı 6a/04
 ş. yılanı : Yılanın suda yaşayan türü.
 ş.+nuñ 15b/07
 ş.yolu : Boğaz.
 ş.+dur 11a/15
 ş.+na 11a/15

şukab (Ar.): Bir tür hastalık.
 ş. 21a/15, 21a/14

sultân : Hükümdar, padişah.
 ş. 5a/11, 6b/02

şumağ : Sumak bitkisinden elde edilen baharat.
 ş. 25a/12, 25b/13

şunkur : Akdoğan
 ş. 6b/10
 ş.+dur 6b/10

susam : Susam
 s.yağı : Susamdan elde edilen yağ.
 s.+yla 15b/09, 16b/09

survan : Hayvan
 s. 7b/18

süçi : Tatlı, içilecek şey, şarap.
 s. 4b/07, 12b/13, 17a/03, 19b/06, 21a/13, 22a/09
 s.+ye 12a/07, 12b/19
 s.+yle 12a/09, 16a/02, 18a/01, 23b/02, 24b/07, 27a/14

süd : Süt
 s. 21a/18, 22a/16, 26b/11
 s.+de 24a/10
 s.+ile 24b/14
 s.+in 14b/18
 s.+iyle 14b/12, 16a/07

süfre : Kuşun vücudunda bir bölüm.
 s.+sinüñ 23a/10

sül : Akciğer
 s. 2b/13
 s. hastalığı : Zatürre.
 s.+ndadır 19a/14
 s.şayrılığı : bkz. sül hastalığı
 s. 19a/14

sün- : Uzak.
 s.-se 22b/05

sünbül (Far.): Kuvvetli kokulu, türlü renkli bir çiçek.
 s. 17a/07
 s.+i 15b/18, 17a/10, 18a/15

sünlün : Sülün.
 s. 5a/12
 s.+ü 5a/13

sünnet (Ar.): Örnek kabul edilen davranış.
 s. 5a/14

sünük : Kemik.
 s. 11a/12, 27a/10
 s.+den 11a/11
 s.+i 3b/15, 9b/13, 13b/03, 26a/07, 26b/16
 s.+i+(sünügi) 26b/17
 s.+in 9a/05, 25a/04
 s.+lerini 25b/14

sünüklü : Kemiği belli özelliğe sahip.
 s. 9b/13, 26a/07

sür- : Bir maddeyi bir şeyin üzerine yaymak, değiştirmek.
s.-e 16a/10, 16a/17, 16b/16, 17b/13, 22a/05, 23b/04, 24a/03, 24a/06
s.-eler 14b/17, 17b/02, 17b/04, 17b/12, 17b/14, 17b/15, 18b/08, 22a/01, 22a/03, 22a/04, 22a/06, 23b/10, 23b/15, 25b/02, 25b/03, 26a/10, 26a/12, 27a/16
s.-erler 13b/08
süreng : Bir hastalık adı.
s. 3b/02, 24b/11, 24b/11
sürme : Kirpiklerin dibine çekilen siyah boya.
s. 17a/03, 17a/08, 17a/11, 19a/05, 25a/11, 25b/10
Süryan dili : Süryanice.
s.+ne 4b/14
süst : Gevşek, yumuşak.
s. 3b/12, 9a/06, 12b/18, 13b/16, 13b/18, 13b/19, 14a/01, 14a/06, 14a/14, 18a/03, 18a/16, 18b/18, 19b/08, 19b/08, 21b/14, 22a/11, 22b/18
s.+ol- 2b/13, 19b/07, 19b/07, 19b/08, 26b/01, 26b/01
süz- : Süzmek.
s.-eler 25b/06
süzil- : Süzülme.
s.-miş 14a/01

Ş

Şābur : bkz Şābur bin Müslim
s. 4a/07, 5b/14
s.+a 5b/03
Şābūr bin Müslim : Şahıs adı.
s. 5b/01
şād (Far.): Sevinçli.
s.+ol- 5a/12, 5a/13, 6a/13
şādīk : Sevinç, huzur.
s.+i+(şādīgı) 19a/16, 19b/03, 20a/04, 20a/08
s.+it- 19a/15
şāh (Far.): Parça
s. 11a/12
şāhin (Far.): Şahin.
s. 2a/03, 6a/04, 6a/05, 6a/08, 6b/05, 6b/11, 7a/01, 7b/17, 8b/16, 9a/03, 9a/04, 9a/05, 9a/06, 9a/10, 9a/14, 9b/06, 10b/10, 21a/09
s.+de 24b/12
s.+den 9a/01, 10a/07

s.+dūr 9b/16
s.+e 9a/09
s.+i 5b/16, 5b/18, 5b/18
s.+tū 1b/05, 2a/04, 2a/04, 2a/05, 2a/05, 9a/08, 9a/09, 9a/13, 9a/17, 9a/18, 9a/19, 9b/03, 9b/03, 9b/07
şākird (Far.): Çırak, öğrenci.
s.+leriydi 5a/14
şalgām (Far.): Turp cinsi yumru bir bitki.
s. 18a/09
s.+ı 24b/19
s.+ın 19b/01
nişāme (Far.): Oturulacak yer.
n. 15a/06
n.+ye 15a/06
n.+nūn 15a/06
n.+ye 24a/03, 24a/11
Şamlu : Şamlı
s.+lar 15a/03, 15b/03
şān : Hekimlikte kullanılan bir madde.
s. 24b/06, 25b/09
şarāb (Ar.): İçilecek şey, ilaç.
s. 18a/06, 21a/02, 22a/09
s.+ı 19b/18
şarḡ (Ar.): Doğu.
s.+dan 6b/12
şarṭ : Koşul, gerçekleşmesi, bulunması gereken durum.
s.+ındadır 2a/07, 10a/17
şāyed (Far.): Eğer, ola ki.
s. 5a/11, 17b/17
şehm-i ermenī : Bir tür ilaç.
s. 23a/16
şehr (Far.): Şehir.
s. 6a/09
s.+e 18b/10
s.+inde 15a/14
şehvet (Ar.): Aşırı istek, arzu.
s. 13a/14
s.+i 20a/04
s.+in 12b/11, 13b/03
şeker : Şeker.
s. i askeri 26a/10
s. 16b/03, 25b/04, 26a/09
s.+i 22b/06
s.+iyle 20b/11, 24b/14
s.+le 22a/11
şekillū : Biçime sahip.
s. 8b/08
şekl (Ar.): Biçim.
s.+i 8b/08

Şemmas-ı Mütetayyib : Şahıs adı.

ş. 4b/13

şerbet (Ar.): İlaç yerine içilen sıvı.

ş.+i 25a/12

ş.+indedür 3b/05, 25a/12

Şerefeddin Karabali : Şahıs adı.

ş.+den 11b/15

şerr (Ar.): Fenalık, kötülük.

ş.+ine 6a/11

şifâ (Ar.): İyi olma , çare.

ş.+ ol-17a/04, 18a/15, 18b/17, 20b/08

şikalesen : Hekimlikte kullanılan bir madde.

ş. 19a/04

şikâr (Ar.): Av.

ş. 1b/05, 9a/07, 10b/16, 11b/07,

11b/07, 12b/12, 15a/15

ş.+ eyle- 11b/08, 12a/10

ş.+eyleme- 11b/08, 12a/02

ş.+it- 15b/13

ş.+a 15b/05

ş.+dan 16b/09

ş.+den 10b/02, 12a/04

ş.+e 2a/10, 6a/07, 8b/12, 10b/19,

11a/14, 11b/06, 11b/19, 19a/15

ş.+ı 6b/07, 6b/15, 6b/17

ş.+ına 11b/07

ş.+lerde 9b/15

şikârlı: Avlanması belli özellikte olan.

ş. 9b/11

şikere : Avcı kuş, şahin.

ş. 2a/08, 2a/11, 2a/12, 2a/13, 2b/11,

2b/11, 2b/11, 2b/19, 2b/19, 3a/01,

3a/01, 3b/03, 8a/02, 8b/05, 9b/10,

10a/18, 10b/06, 10b/10, 10b/12,

11a/02, 11a/02, 11a/08, 11a/10, 11a/11,

11a/13, 11b/03, 11b/06, 11b/06,

11b/07, 11b/11, 12a/01, 12a/07,

12a/11, 12a/11, 12a/15, 12a/19, 12b/04,

12b/05, 12b/09, 12b/10, 12b/15,

12b/19, 13a/01, 13a/03, 13a/10,

15b/02, 15b/03, 15b/13, 16b/04,

17a/08, 18a/03, 18b/09, 18b/17,

18b/17, 19a/02, 19b/08, 20a/06,

20a/08, 20b/04, 20b/15, 20b/16,

20b/19, 20b/19, 21a/04, 21a/04,

21a/07, 21a/07, 21b/02, 24b/17, 24b/18

ş.+de 2b/12, 3a/17, 3a/18, 3b/02, 3b/02,

13a/09, 18b/11, 18b/11, 19a/08,

19a/08, 19a/14, 21a/11, 21a/14, 21b/08,

22a/18, 23b/03, 24a/05, 24a/07,

24b/11, 24b/15

ş.+den 2a/09, 9a/05, 9b/10, 9b/14,
10b/07, 10b/15

ş.+nüfî 2a/08, 2a/09, 2a/10, 2a/12,

2a/14, 2a/14, 2a/14, 2a/18, 2a/19,

2b/02, 2b/03, 2b/04, 2b/04, 2b/05,

2b/05, 2b/06, 2b/06, 2b/07, 2b/09,

2b/09, 2b/13, 2b/15, 3a/02, 3a/03,

3a/05, 3a/05, 3a/06, 3a/06, 3a/07,

3a/08, 3a/08, 3a/09, 3a/10, 3a/11,

3a/12, 3a/13, 3a/15, 3a/16, 3a/17,

3a/18, 3a/19, 3a/19, 3b/01, 3b/01,

3b/04, 3b/05, 8a/01, 10a/18, 10b/06,

11a/02, 11a/06, 11a/06, 11b/06, 12a/18,

13a/02, 13a/09, 13a/10, 13a/18, 14a/12,

14b/03, 14b/09, 14b/18, 15a/07,

15a/08, 15b/15, 15b/15, 16a/02, 16a/03,

16a/09, 16a/15, 16a/19, 16b/07,

16b/13, 16b/16, 17a/01, 17a/04,

17a/09, 17a/12, 17a/12, 17a/16, 17a/16,

17b/03, 17b/06, 17b/07, 17b/11,

17b/16, 18a/07, 18a/07, 18a/11, 18a/12,

18a/13, 19b/07, 19b/07, 19b/19,

21a/11, 21b/02, 21b/05, 21b/13,

21b/16, 22a/01, 22a/04, 22a/04, 22a/07,

22a/10, 22a/10, 22a/13, 22a/18, 22b/04,

22b/08, 22b/15, 22b/17, 22b/18,

23a/03, 23a/06, 23a/09, 23a/17, 23a/17,

23a/19, 23b/06, 23b/08, 23b/09,

23b/13, 23b/17, 23b/18, 24a/02, 24a/05,

24a/09, 24a/09, 24a/11, 24a/11, 24b/01,

24b/02, 24b/04, 24b/05, 24b/09,

24b/09, 24b/11, 24b/15, 25a/03,

25a/07, 25a/12, 25a/12

ş.+ye 2a/10, 2b/10, 2b/12, 10b/04,

11a/08, 11a/10, 11a/16, 12a/02, 12b/14,

14b/10, 14b/19, 15a/04, 15a/04,

15a/13, 16b/14, 18a/05, 18b/01,

18b/04, 18b/05, 19b/02, 19b/05,

21a/05, 21b/01, 21b/16, 24a/03,

24a/07, 24b/18, 25a/18

ş.+yi 2a/12, 2a/16, 2a/16, 2b/10, 10b/03,

11a/17, 12b/12, 12b/13, 12b/13,

13b/01, 14b/09, 14b/10, 15a/01,

15b/02, 15b/05, 16b/09, 18a/15,

18b/01, 21b/05, 21b/18

şimdi : Şimdi

ş. 14b/07

şirüğan : Susam yağı.

ş. 16b/03, 19b/12, 21a/06, 23a/12,

23b/15, 25b/06

ş.+la 16b/12, 19a/12, 19a/18, 22a/16,

23b/19

şirvan : Yer adı.
 §. 7a/17, 7b/03
şiş : Şişmiş, şişkin.
 §. 3b/17, 13b/09, 14a/11, 18a/01, 23a/11, 24a/13, 24a/17, 24a/18, 24b/01, 25a/09, 25a/10
şiş- : Kabarmak, şişmek.
 §.-dügindedür 3a/19, 3b/02, 24a/09, 24b/09
 §.-e 15b/17, 17b/17, 24a/11, 24a/12, 25a/07
 §.-er 17a/02
 §.-miş 13b/02, 13b/09, 14a/03, 16a/15, 24a/12
 §.-mişse 24b/09
 §.-se 24a/09
şişek : İki yaşına girmiş koyun.
 §. 25b/05
şive (Ar.): Söyleyiş özelliği.
 §.+sinde 6a/15
şiyāmemşā : Hekimlikte kullanılan bir madde.
 §. 24a/14
şızrak : Hekimlikte kullanılan bir madde.
 §.+la 26a/11
şol : Şu
 §. 9b/12, 10b/17, 14b/14, 23b/16
şolkar- : Koşturmak, yakalmaya çalışmak.
 §.-ur 6a/04
şöyle : Şöyle
 §. 4a/05, 4b/16, 5a/19, 5b/14, 7b/01, 7b/03, 9a/17, 9b/06, 10a/18, 11a/06, 11a/13, 11b/15, 11b/18, 12a/05, 15a/07, 15b/14, 17a/15, 19a/19, 21b/04, 22a/05, 24b/06, 24b/11, 25a/04, 26a/07, 26b/17
 §.+dür 13a/03, 15a/18
şüh (Far.): Güzel.
 §. 9b/10
şurle (Ar.): Işık.
 §.+si 15a/11
şüm (Far.): Uğursuzluk.
 §. indan 19b/13
şuṇa : Şu zamirinin yönelme durumu
 §. 6a/02
şunūn : Şu zamirinin tamlayan durumu.
 §. 9a/10, 13a/19
şüniz : Çörek otu.
 §. 23a/16

T / T

ṭ : Kitabın dokuzuncu bölümü.
 ṭ.(bāb ı ṭ.)2a/04, 9a/13

tā (Far.): Kadar, dek, değin
 ṭ.1b/17, 4b/09, 7a/12, 11a/09, 11b/09, 12b/16, 12b/17, 13a/12, 17b/10, 18a/05
 tā kim , tā ki ; için 4a/15, 4a/16, 10a/14, 10a/16, 10b/02, 10b/05, 11a/18, 11a/19, 11b/01, 11b/12, 12a/06, 12a/11, 12b/07, 12b/14, 13a/11, 14b/19, 15b/10, 18a/05, , 18a/10, 18a/19, 18b/01, 19b/05, 19b/16, 21a/06, 22a/05, 22a/09
taʿaccüb (Ar.): Şaşmak.
 ṭ.+(taʿaccüb kıl-) 5b/15
taʿām (Ar.): Yemek, yiyecek.
 ṭ. 5b/09, 11a/08, 11a/09, 11a/09, 11a/11, 13a/05, 13b/04, 13b/05, 14a/18, 16a/03, 18a/03, 18a/08, 19b/08, 20a/10, 20a/18, 20b/19, 21a/16, 22a/15, 22b/07, 23a/08, 24a/12, 27a/08
 ṭ.+(taʿām vir-) 20a/01, 22b/11
 ṭ.+a 11b/01, 19a/10, 19a/15, 20b/05, 20b/10
 ṭ.+dan 2b/18, 2b/19, 12a/19, 20b/09, 20b/09, 20b/15, 21a/15
 ṭ.+ı 2a/09, 8b/07, 11a/02, 11a/06, 13a/14, 14a/17, 15a/04, 15a/13, 17b/05, 18a/17, 18b/01, 19b/03, 20a/04, 20a/15, 21a/01
 ṭ.+ın 1b/06, 10b/09, 21a/07, 26a/04
 ṭ.+ını 13a/04
 ṭ.+lardan 16b/15
 ṭ.+ların 7a/17
tabar zad : İlaç olarak kullanılan şeker.
 ṭ. 16b/03, 20b/11, 24b/14 , 25a/05, 25b/04
tāb-ḥāne (Far.): Sobayla ısıtılan kışlık yer.
 ṭ.+de 10b/05
tabʿat (Ar.): Yaradılış, huy.
 ṭ. 11a/08, 20a/18
 ṭ.+de 10b/06
 ṭ.+dür 10b/07
 ṭ.+ı 8b/17, 11a/03, 13a/08
 ṭ.+ıma 1b/09
 ṭ.+uñ 20a/07, 20a/12
 ṭ.+ınca 20a/04
 ṭ.+ların 2a/08
 ṭ.+lerin 10b/06
tabʿatlu : Belli yarıtlıta olan.
 ṭ. 5b/05, 6b/07
 ṭ.+dur 6b/08
 ṭ.+dur 10b/09

tābir (Ar.): Benzer. t.+i 6b/07	t.+lar 13b/09, 16b/17, 17b/17 t.+ların 15b/06 t.+larına 12a/06, 26a/09
ṭabl-bāz (Far.): Davul. ṭ. 5a/17	ṭamarsuz : Damanı olmayan. t. 11a/07
ṭağ : Dağ. ṭ.+da 8b/03, 9a/08 ṭ. kiçisi : Dağ keçisi, bir tür geyik. ṭ.+nuñ 24a/04 ṭ.şāhini : Atmaca. ṭ.+ne 9b/08	ṭamzur- : Damlatmak. ṭ.-a 15b/18, 16a/12, 17a/06 ṭ.-alar 16a/08, 16b/06, 17a/03, 17a/03, 17a/14, 17a/15, 17b/02, 18b/03, 19b/12
ṭağıl- : Dağılmak, yayılmak. ṭ.-a 12b/14	ṭañ : Şafak vakti. ṭ.+la 11b/05, 24b/17 ṭ.+ladan 9b/12
ṭağyir (Ar.): Değiştirme. t. 16a/03 t.+eyle- 4b/07	ṭanışuk : Tanışıklık, yakınlık. ṭ.+it- 4a/19 ṭ.+ları 4b/02
ṭaht (Far.): Hükümdar koltuğu. t. 5a/04 t.+a 5a/11, 10b/14	ṭañılacak : Sabah vaktinde. ṭ. 12b/14, 20a/01
ṭahta : Biçilmiş ağaç parçası. t. 15a/11 t.+ya 15a/12 t.+yı 15a/11	Taṭn : Tamn t. 13a/12 t.+nuñ 4b/06
ṭaḥuleb : Hekimlikte kullanılan bir madde. ṭ.+i 24a/15	ṭap- : Tapmak. ṭ.-dılar 4b/06
ṭak- : Geçirmek, takmak. t.-alar 26a/14	ṭapu : Huzur, makam, kat. ṭ.+sında 10a/18
ṭakdir (Ar.): Değer biçme. t.+in 2a/09, 11a/02	ṭar : Dar ṭ. 3a/16, 10b/01, 16b/16, 17a/05, 22b/09, 23b/18, 23b/19 ṭ.+dur 14a/09
ṭakşir (Ar.): Eksik yapmak, kusur işlemek. t.+itme- 11b/03	ṭaral- : Daralmak. ṭ.-muşdur 14b/01
ṭalak : Dalak. t.+ın 24b/18	ṭarḥ (Ar.): Kurulan şey, tuzak. ṭ. 5b/02, 15a/17 ṭ.+ı 5b/02 ṭ.+ına 15a/17 ṭ.kemend : İp tuzağı. ṭ. 5a/02
ṭaʿlim (Ar.): Öğretme, alıştırma. t.+ it- 10b/19 t.+vir- 5b/04, 27a/03 t.+e 9b/10 t.+i 8a/05 t.in 6a/07	ṭarḥān : Tuzak kuran. t.+larından 8b/05
ṭamaʿ (Ar.): Açgözlülük. ṭ. 8b/11, 12a/02 ṭ.+eyle- 5b/02, 11b/18 ṭ.+it- 11a/01, 11b/01 ṭ.+ından 11b/12	ṭarīk (Ar.): Yol, vasıta. ṭ.+larıyla 8b/05
tamam (Ar.): Sona erme, bitme. t. 9b/16, 10b/19, 25a/10	ṭāriḥ : Tarih, zaman. ṭ. 1b/10, 1b/11, 1b/12, 1b/13, 1b/14, 1b/15, 1b/15 ṭ.+leri 4b/02
ṭamar : Damar. ṭ. 13a/06, 13a/08, 18b/14, 18b/15 ṭ.+a 18b/13, 18b/13 ṭ.+dan 20b/08, 25a/13 ṭ.+ı 3b/13, 16b/19, 18b/13, 18b/14, 21b/19, 26b/05, 26b/05	ṭaraman : Çakır doğanın bir cinsi. t. 8b/10
	ṭart- : Çekmek. ṭ.-ar 22a/19 ṭ.-dı 7a/16
	ṭaru : Darı. ṭ. 17b/07

taşnif (Ar.): Düzenleme	14b/03, 22a/04
t.+it- 4a/09	t.+leri 4a/02
t.+idür 5b/06	t.+m 1b/17
taş : Taş	tedbâr (Ar.): Önlem, çare.
t. 3a/09, 13b/10, 14a/10, 14a/19,	t. 4a/10, 4b/03
16b/15, 22b/08, 22b/11, 22b/16	t.+eyle- 13b/01
t.+ı 22b/17, 25b/11	t.+dür 13a/08
taşra : Dışarı. başka.	t.+i 4a/17, 4b/01, 4b/02
t. 19b/11	t.+indedür 2a/17, 2a/18, 15a/03, 15b/13
Tatarca : Tatar Türkçesi.	t.+ine 11a/06, 20a/12
t. 6b/08, 6b/13	teferûc (Ar.): Gezinti.
tatlı : Tatlı, acı olmayan.	t.+de 4b/17, 5b/16
t. 12a/14, 22b/01	t.+e 5a/11
t.+dur 9a/03	tekebbür (Ar.): Kibirlenme.
tâ'ûn (Ar.): Veba.	t. 10b/14
t. 18b/12	temizle- : Temiz duruma getirmek.
tava : Tava, yayva kap.	t.-yeler 17b/08
t.+da 26b/10	ten (Far.): Vücut, beden.
tavşan : Tavşan	t. 20a/12
t. 5a/07, 5a/09, 5b/12, 5b/14, 6b/12,	t.+i 8a/05, 9a/02, 9a/03, 9b/11, 10a/05,
6b/13, 6b/15, 6b/18, 10b/17, 12a/01,	19a/02, 19b/15, 20a/13
12a/01, 12a/15, 15b/11, 19b/09, 22a/15	t.+in 13b/17, 15a/09, 20a/07
t.+a 5a/09	t.+inde 2a/15, 2b/14, 3b/17, 12b/16,
tavşancıl : Tavşan avlamakla beslenen yırtıcı	14a/12, 19b/14, 19b/15
kuşlara verilen ad.	t.+indedür 13a/16
t. 10a/10	t.+ine 12b/14, 15a/08, 21a/04, 26b/03
t.+a 7b/19	t.inüf 14a/09
t.+dur 6b/16	ten-dürüst (Far.): Vücudu sağlam, sağlıklı.
t.+ı 6a/10, 6a/12, 6a/18	t. 19a/08
t.+ın 6a/13, 6a/14	t.+dür 12b/14
tavuk : Tavuk	t.+ün 13a/10
t. 12b/16, 14b/17, 15b/12, 16a/06,	tenlü : Teni belli özelliğe sahip.
16b/04, 17b/01, 17b/02, 17b/05,	t. 13a/08
18b/02, 18b/16, 19a/10, 19a/17,	tepe : Başın üst kısmı.
19a/17, 20b/03, 22a/02, 22a/12,	t.+sini 16b/12
22b/12, 23a/01, 23a/06, 24a/06, 25a/08,	ter (Far.): Islak.
25a/14, 26a/07, 27a/08	t. 10b/08
t.yağı : Tavuktan çıkarılan yağ.	t.+dür 10b/10
t.+n 23b/07	tercümân : Tercüman.
tāvus (Ar.): Tavus kuşu	t. 4b/16
t. 15a/15	t.+dan 4b/16
tâze (Far.): Körpe, yaş.	terk : Bırakma, vazgeçme.
t. 19b/06, 20b/03, 20b/06, 20b/15,	t.+it- 25a/02, 27a/07
21a/05, 21b/05, 23a/18, 25b/12	terkûb : Yaratılış.
te'âlâ : "yüksek olsun"masında olup Allah	t.+de 10b/07
adıyla kullanılanılır.	t.+dür 10b/09
t. 1b/02, 13a/12	terlemek : Terleme işi.
tebâşir (Far.): Hekimlikte kullanılan bir	t.+le 24b/13
madde. tebeşir.	terûb (Ar.): Düzen.
t. 18b/02, 20b/01, 25b/04	t.+leri 15a/03
tecribe (Ar.): Tecrübe, deneme, sinama.	tıb : Doktorluk.
t. 8a/18, 8b/12, 8b/17, 9a/04, 13b/01	t. 13a/19

- tıla-** : Isırmak
t.+sa 26a/13
- tifüz** : Kuşun gagası.
t. 13a/15
t.+il0a/09, 22b/18
t.+in 16a/18, 16b/01, 17b/12
t.+inüñ 16a/01, 16b/11
- tihû** (Far.): Çil kuşu.
t. 14b/13, 18b/16
- timâr** (Far.): Bakım.
t.+ eyle- 14a/10, 14b/10, 21a/06
- tirmüs** : Domuz baklası da denen bir bitki.*
t. 23a/16
- tin-i ermeni** (Ar.) : Merhem olarak kullanılan koyu renkli çamur .
t. 24a/14, 24b/05
- tin-i mahtum** (Ar.): Yara merhemi.
t.18a/07, 18b/19, 20a/09, 24b/08
- tiryâk** (Far.): Zehirlenmelere ve bazı hastalıklara karşı kullanılan macun.
t. 12b/06, 16b/05, 22a/17, 26a/14
t.+dedür 3b/18, 27a/11
t.+i 19a/17
- tiz** : Tez, çabuk.
t. 2a/18, 7b/08, 7b/10, 8a/04, 8a/05, 8b/08, 9a/05, 9a/05, 9a/12, 9a/15, 9a/19, 9b/02, 9b/11, 9b/14, 9b/18, 10a/16, 11a/13, 11b/13, 12a/05, 15b/05, 16a/11, 19a/10, 19a/15, 21a/19, 21b/11, 22a/02, 22a/04, 22a/06, 25a/01, 25b/07, 26b/04, 26b/07, 26b/19, 27a/05
t.+gel- 11b/01
t.tiz : Çabuk çabuk
t. 16b/17
- tizbû** (Rum.): Bir tür doğan.
t. 8a/18
- tizlik** : Çabukluk
t.+in(tizlgin) 2a/05, 9a/18
t.+inden 7a/11
- toğ-** : Doğmak
t.-ar 8a/05, 8a/14
t.-dugının 7b/19
- toğan** : Doğan.
t. 3b/18, 5b/02, 5b/03, 8a/04, 8a/09, 10a/14, 11a/04, 11a/05, 11a/19, 11a/19, 11b/14, 11b/18, 12a/15, 12b/01, 13b/14, 13b/17, 15a/17, 21a/17, 27a/17
t.+a 10b/01, 10b/02, 11b/15, 11b/16, 27a/17
t.+dan 8a/04, 8a/10
t.+ı 5a/18, 11a/18, 11b/16, 15a/16, 15a/16
- t.+uñ 2a/03, 2a/11, 8b/19, 12a/03, 12a/13, 12b/18, 13b/10, 18b/09, 22b/09, 25b/11, 26b/17
t.+lar 8a/14
t.+ları 8a/04
t.+larıñ 2a/02
- toğancı** : Avcı doğan yetiştiren kimse.
t. 14b/08, 21a/16
t.+ları 8b/10
t.+nuñ 10a/14, 14a/09
- toğra-** : Doğramak.
t.-yalar 17b/19, 18a/10, 18b/16, 19b/02, 22b/13, 23a/01, 23a/15, 25a/13, 26b/09
- toğru** : Doğru.
t. 19a/09
- toğrulma-** : Doğrulmamak
t.-ya 24a/12
- toğrult-** : Doğrultmak
t.-alar(toğruldalar) 23b/16
- tohum** : 1. Tohum
t.+ı 24a/06, 25b/04
t.+ın 7b/16, 26b/15
- tokm-** : Dokunmak, sağlığını bozmak.
t.-a 12b/08
t.-ur 15b/02
- toksan** : Doksan
t.1b/13, 1b/14, 1b/15
- tol-** : Dolmak.
t.-dukca 11b/05
t.-u 18a/13
- tooldur-** : Doldurmak
t.-a 23b/08
t.-alar 12a/06, 24b/16, 24b/19, 25a/11
- tolu** : Dolgun, besili
t. 8b/10
t.+su 20b/05
- tomalt-** : Domaltmak, yumrulaştırmak.
t.-ur(tomaldur) 22a/11
- ton** : Elbise
t. 4b/19
- tonlı** : Sesli
t.19a/02
t. 2b/11, 13b/11
- toñuz** : Domuz
t. 15b/11, 17b/01, 18a/02, 21a/02, 22a/06, 22b/03, 22b/14, 24a/06, 24a/16
t.+un 19b/06
- toprak** : Toprak
t. 21a/19
- topuk** : Topuk
t.+ı(topuğu) 24b/09

toy- : Doymak
 t.-a 11b/07, 19a/10
 t.-ar 19a/15
 t.-ınca 11b/09, 11b/12
 t.-sa 12a/01
toyır- : bkz. toyur-
 t.-a 11b/16
 t.-alar 11b/13
 t.-mış 12a/02
 t.-urlarsa 11b/13
toyırma- : Doyurmamak, aç bırakmak.
 t.-yalar 11a/13
toyırmağ- : Doyurma işi
 t. 11b/14
toyma- : Doymamak, aç kalmak.
 t.-ya 12b/19
toynağ- : At eşek gibi tek turnaklı hayvanların
 turnağına verilen ad.
 t.-ı 8a/03
toyur- : Doyurmak.
 t.-a 11b/01, 11b/01, 12a/10, 16a/14
 t.-alar 11a/01, 11b/12, 11b/18, 17b/01,
 19a/01, 19a/05, 19a/11, 19a/11, 19a/18,
 19a/18, 22b/03, 22b/07, 24a/09,
 25a/14, 25a/17
toz : Toz
 t. 13b/15
 t.-dan 10a/14, 16b/01
tökül- : Dökülmek.
 t.-e 26b/07
tudağ- : Bkz. tutağ
 t.-ında(tudağında) 17a/17
tuğrul : Yırtıcı bir kuş.
 t.-dur 6b/18
tuğme (Ar.): Sindirim güçlüğü çekme.
 t. 13b/03, 27a/08
 t.-dür 14a/06, 14a/07, 14a/17
 t.-ye 25a/19
tuğmeliğ- : Hazımsızlık.
 t.-den 10a/15, 16b/15, 20a/01
 t.-dendür 22b/08
 t.-ı(tuğmeliği) 20a/03
 t.-in(tuğmeliğin) 14a/06
tuncık- : Havasızlıktan bunalmak.
 huysuzlanmak.
 t.-ur 13b/13
tur- : Durmak.
 t.-a 12b/11, 13a/07, 19a/19, 21a/01,
 26b/19
 t.-dı 4a/13
 t.-dıgca 22a/19
 t.-duğı 12b/03

t.-dukları 9b/07
 t.-ur+(aka) 25b/12
 t.-urdu 5a/07
 t.-u gel-14b/02
turak- : Yaşanılan yer.
 t.-ın(turagın) 6b/12
turb yağ- : Turuptan çıkarılan yağ.
 t.-n 26b/01
 t.-yla 21b/16
turma- : Durmamak
 t.-sa 26b/06
 t.-ya 14a/01, 19a/09
turna : Turna.
 t. 6b/18, 11b/15, 17a/06
 t.-dur 6b/12
 t.-yı 11b/16, 11b/17, 11b/18
turul- : Durulmak, duru hale gelmek.
 t.-a 17b/18
 t.-an 17b/18
turult- : Durultmak, durulmasını sağlamak.
 t.-alar+(turuldalar) 26b/15
tut- : 1. Yakalamak.
 t.-a 6b/17, 7b/16, 9a/13, 9a/16, 9b/04,
 10b/05, 10b/05, 10b/06, 11b/18,
 12b/05, 12b/11, 13b/18, 14b/02,
 15b/14, 19b/16, 21b/05, 22b/18, 25a/18
 t.-alar 8b/01, 27a/06
 t.-ar 5b/17, 6b/09, 6b/09, 9a/07, 9b/16,
 10b/11, 10b/17, 10b/18, 13b/07,
 14a/08, 17a/13, 22a/11,
 t.-ardum 8a/09
 t.-ariar 22b/17
 t.-arlırsa 11b/17
 t.-arsa 11b/09
 t.-dı 5a/02, 5a/05, 5a/13, 5b/08, 5b/11,
 5b/12, 6a/13, 9b/16
 2. Belli bir biçimde bulundurmak.
 t.-a+(kıvam tut-) 19a/13
 t.-ar 22a/19
 t.-ası+(yavuz tut-) 11b/11
 t.-dıgından 7a/08
 t.-duğı 7a/02, 11b/14, 12a/15
 t.-dukların 4a/10
 t.-gan 14a/07
 t.-ub 5b/18
 t.-ıcak 7a/08, 10b/11
 t.-ınca+(kıvam) 16a/11
 t.-madan 12a/01
 t.-mağa 5b/18
 t.-mazsa 11b/09, 11b/17
 t.-mış 4a/12
 t.-sa 6a/02, 11b/14

t.-ub 4b/19, 5b/10
tutak : Dudak
 t.+ı(tutağı) 9a/11
 t.+larına 16a/17
 t.+larını 16b/12
tutma- : Yakalamamak
 t.-ya 24b/02
tutmak : Tutma işinin ismi.
 t. 5a/03, 10a/08
 t.+a(tutmağa) 5b/02, 9b/15
 t.+da 27a/02
tutul- : Yakalanmak
 t.-an 10a/12
 t.-dı 5b/075b/08
 t.-duğı 11a/04
 t.-muş 11a/05
 t.-ur 21a/16, 22b/10
 t.-urak 15b/17
tuz : Tuz
 t. 23b/05, 23b/06, 25a/14, 25b/02, 25b/13, 26a/11
 t.dan26a/12
 t.+ı 26a/18, 11b/03, 17a/03, 17a/07, 17a/11, 23b/07
 t.+la 17b/13, 21b/11, 22a/01, 24b/16, 25a/11, 26b/07
tuzlu : Tuzu olan
 t. 25a/09, 26b/04
tuzsuz : Tuzu olmayan
 t. 23b/07
Türkçe : Türk dili.
 t. 6b/15, 6b/16, 6b/17, 7a/13, 7b/16, 7b/17, 16b/12
Türk : Türk.
 t. 4a/08, 7a/03, 8b/05, 10b/11
 t.+ler 8b/09, 8b/10, 15a/03
Türkistân : Türkili .
 t.+uñ 8a/04
 t.+ilî 15a/14
 t.+vilayeti 6b/11
Türkistânî : Türk memleketinden olan.
 t. 7a/18
tütün : bkz. düttün
 t. 2b/12
 t.+den 10a/15
tüy : Tüy
 t.+i 8a/18
tüz : Düz.
 t. 7a/15

U

uç : Son
 u.+ın(ucın) 14a/05
 u.+ına(ucına) 17b/15
 u.+ındağı8a/07,8b/19
 u.+ıyla 25a/10
 u.+ını(ucını) 17b/15
uç- : Uçmak.
 u.-a 9b/12, 11b/13, 21b/14, 21b/14
 u.-a+(kâhil uç-) 23a/03
 u.-ağan 7a/09
 u.-ar 4b/17, 5a/01, 7a/10, 7a/11, 7a/12, 8a/04, 9a/01, 9a/03
 u.-arken 13a/16
 u.-duğı 12b/06, 21b/14
 u.-gan 7b/10
 u.-ıcağ 10a/14, 19a/02, 19b/03, 19b/08
 u.-sa 22a/19
 u.-sın 14a/06
 u.- ıcağ
uçğan : Çok uçan.
 u. 9a/02, 9a/04, 9b/11, 10a/05
uçma- : Uçma işini gerçekleştirmemek.
 u.-dık 14b/11
 u.-sa 19a/03
 u.-ya 12b/06
uçmak : Uçma işi.
 u. 9b/12, 12b/04
 u.+a(uçmağa) 8a/05, 9b/11
uçur- : Uçurmak.
 u.-ı vir-11b/08, 11b/10, 11b/17
‘ūd (Ar.): Ödağacı
 u. 27a/10
‘ūdū’l-levc (Ar.): Bkz. egir
 u. 16b/12
‘ukḳāb (Ar.): Kartal.
 ‘u. 6a/16, 6b/16, 12b/06
ulaşuḳ : Bitişik. sıkı.
 u. 9a/06
‘ulemā (Ar.): Alimler. bilginler.
 ‘u.+yı 8a/11
ulu : Büyük.
 u. 1b/07, 2a/06, 5b/15, 7a/01, 7b/10, 8b/12, 9a/14, 9b/11, 9b/15, 10a/03, 12a/10, 12a/11
uluzat- : Boynunu ileri uzatmak.
 u.-a(uluzada) 14a/08, 18a/17
‘ulvī (Ar.): Yüce.
 ‘u. 6b/11, 10a/01, 10a/08
un : Un.
 u.it- 23a/15

‘ummāb (Ar.): Beş on metre yükseklikte dikenli bir ağaçve bu ağacın kırmızı meyvelerinin isimdir, hünnap
‘u. 18b/15
ur- : 1.Hareket etmek, çıkmak.
u.-a(çarḥ ur-) 12b/05
u.-a(pervāz ur-) 9b/04, 12b/06
u.-acağınun(pervāz ur-) 2a/13, 12b/09
u.-muş(şaf ur-) 12b/04
u.-ub(pervāz ur-) 9a/06
u.-ur 7a/02
u.-ur(pervāz ur-) 4b/17
2.Sürmek, dokundurmak.
u.a 21b/11, 21b/12, 22a/10
u.-alar 16a/01, 24a/19
u.-alar(dağ ur-) 16a/01, 16b/11, 16b/19, 24b/01, 26a/09
u.-alar(kına ur-) 27a/01
3.Vurarak yakalamak.
u.-a7a/04, 7a/09, 7a/12, 7a/12
u.-dı 5a/02, 5b/04, 5b/07, 5b/12, 6a/05, 6a/06, 6a/14, 6a/18
u.-duğı 7a/09, 7a/11, 7a/13
u.-ur 5b/17 7a/02, 7a/02, 9a/07
4.Tesir etmek.
u.-a21b/04
u.-duğındadır 2b/10, 18a/15
u.-muş 18b/10
u.-sa 18a/16
5. Vurmak, çarpmak
u.-a18b/13
u.-alar 23a/05.
u.-dılar 5a/17
u.-ıcak 12b/03, 14b/02
u.-ıcak+(el ur-) 23a/03
u.-ur16b/01
u.-ursa 8b/16, 8b/16
6.Bağlamak.
u.-ğıl+(bünyād ur-) 4a/18
urma- : Vurma işini gerçekleştirmemek.
u.-ya(pervāz) 12b/08
urmak : Vurma işi.
u.-dan 21b/03
urumca : Rumca
u. 16a/17
usañ : İsteksiz
u. 14b/10
‘uşfur (Ar.): Salkım ağacı, akasya.
a. 26b/15
uşacuk: Ufacık
u. 12b/07, 19b/13, 23b/09

uşak : Ufak, küçük.
u. 6b/16, 7b/11, 11a/11, 12a/10, 15b/09, 22a/05, 23a/04
uvacuk : bkz.uşacık
u. 23a/10
uy- : Bağlı kalmak, tabi olmak.
u.-arlar 6a/03
uyluk : Kalçadan dize kadar olan bacak kısmı.
u.-ı(uyluğu) 9a/06, 9a/11, 25b/14, 25b/15
u.-ın(uyluğun) 14a/10
u.-ında 24b/02, 25b/16
u.-ları 13a/06
uyuz : Kaşındırıcı ve bulaşıcı deri hastalığı.
u. 3b/11, 26a/15
u.-a 26a/17, 26a/18
u.-ın 26a/15, 26a/18
uzat- : Uzatmak, ileri doğru hareket ettirmek.
u.-ur(uzadur) 18a/08, 18b/12, 20a/03
uzun : Uzunluğu fazla olan.
u. 6b/14, 7a/03, 7a/14, 7a/19, 7b/14, 8a/07, 8a/07, 8b/06, 9a/01, 9a/02, 9a/02, 9a/11, 9a/11, 9a/14, 9a/19, 9b/11, 9b/18, 10a/09, 10a/11, 10a/13, 25b/15, 25b/18

Ü

üç : Sayı adı. üç.
ü. 6b/06, 8a/07, 10b/14, 11a/17, 11a/18, 11b/10, 12a/07, 12a/09, 12a/09, 12a/13, 12b/16, 12b/16, 14b/15, 15a/01, 15b/06, 16a/12, 16b/18, 17a/03, 17a/15, 17b/12, 17b/14, 18b/01, 19a/04, 19a/05, 19a/11, 19a/17, 20a/05, 20a/09, 20b/06, 20b/06, 20b/09, 20b/11, 20b/18, 21a/13, 21a/18, 21b/01, 21b/02, 22b/02, 22b/06, 22b/13, 23a/08, 23a/08, 23a/09, 23b/02, 23b/02, 24a/03, 24a/04, 24a/08, 24a/18, 25a/15, 26b/19, 27a/15
üçinci : Üçüncü.
ü. 6b/056b/09, 10b/15, 19b/11, 19b/14, 19b/17, 23a/10
üleşdür- : Paylaştırmak.
ü.-diler 4b/07
ümîd (Far.): Umut, umma
ü.-in 12b/02
ü.-kes- 8a/10
ü.-tut-

ürk- : Korkmak.
ü.-miş 11a/17
ürper- : Tüyleri kaldırmak, kabartmak.
ü.-ür(ürperdür) 13b/08, 20a/02
üst : Bir şeyin yukarı, göğe yakın olan tarafı.
ü.+i 23b/10
ü.+ünü 9a/16
üstād (Far.): Usta, bir işte üstün yeri olan kimse.
ü.+ı 1b/13
ü.+lar 4a/02, 4a/11, 6b/10, 8b/15, 12a/04, 12a/06, 12a/18, 12b/12, 13b/07, 14a/12, 21a/15, 22b/16
ü.+lara 11a/18
ü.+lardı 1b/03
ü.+ları 9a/10, 9a/17, 12a/02, 12a/08, 12b/04, 14b/09, 16b/14, 21a/01, 22a/17, 23b/17, 25b/19, 26a/05, 27a/01
ü.+ların 1b/08
ü.+larının 9a/07
ü.+larını 4a/07
üşet- : Ufalatmak
ü.-ür(üşedür) 14a/06
üş- : Üşümek.
ü.-ye 12a/17, 12b/08
üzeri : Üst
ü.+nde 10a/11, 14b/08, 17a/14, 22b/02, 26a/01, 27a/15
ü.+nden 17b/05
ü.+ne 1b/17, 4a/04, 4a/14, 5a/04, 6a/17, 6b/04, 7a/13, 9a/10, 10b/12, 11a/05, 11a/18, 12a/01, 12a/11, 12b/12, 13a/07, 13a/19, 13b/17, 13b/19, 14a/02, 14b/04, 15a/07, 15a/11, 16a/10, 17b/05, 18a/09, 18a/16, 18b/01, 18b/01, 19a/13, 19b/01, 19b/04, 19b/05, 21a/12, 21a/13, 21b/11, 22a/07, 22b/13, 24a/17, 24a/17, 24b/01, 24b/19, 25a/09, 25a/18, 26a/16, 26b/07

V

v : Kitabın altıncı bölümü.
v.(bâb ı v.) 2a/03, 8b/04
vâcib (Ar.): Yapılması gerekli olan.
v.+dür 11a/03, 12b/01
vaḥşî : Evcilleşmemiş olan, yabani.
v. 10b/08, 11a/08, 15b/03, 27a/04

vakt (Ar.): Zaman
v. 4b/12, 6a/07, 10b/18, 11a/08, 11a/19, 12b/06, 15a/16, 15b/02, 20a/05, 21b/13, 21b/13, 21b/14
v.+de 5a/15
v.+e 11a/09
v.+ı 15b/03, 15b/04
v.+ın 13a/17
v.+ında 12b/10, 14b/03
vakt vakt : zaman zaman 16a/05, 19a/18, 19b/15, 22a/09
vakitsüz : Zamansız
v. 3a/15, 13b/03, 13b/05, 14a/17, 21b/08, 23b/17, 23b/17
vakta (Ar.): Ne vakit ki
v. 16b/17, 27a/06
var : Mevcut, bulunan.
7b/14, 8a/11, 10a/16, 11a/15, 11a/17, 13a/01, 14a/14, 14a/16, 14a/19, 14b/06, 14b/10
v.+(idi) 4b/08, 5b/01, 5b/16, 18b/09
v.+dı 5a/15, 5b/01
v.+duğun 8a/12
v.+dur 8b/17, 9b/10, 9b/12, 10a/02, 11a/12, 11b/19, 13a/03, 13a/05, 13a/05, 13a/07, 13a/09, 13b/10, 13b/12, 13b/16, 13b/18, 14a/02, 14a/03, 14a/05, 14a/09, 14a/11, 14a/13, 14a/16, 14a/17, 14a/18, 14a/19, 14b/02, 15a/14, 16a/16, 21a/01, 23b/09, 27a/11
v.+ıcağ 18b/10
v.+m 1b/05
v.+sa 11b/01, 12b/17, 17a/19, 20b/14
var- : Yaklaşma, ulaşmak
v.-a 22a/09
v.-dı 4b/03, 4b/18, 4b/18
v.-ıcağ (yakın var-) 12a/07
v.-ırlar 15a/07
v.-maz 15a/14
varma- : Yaklaşma işini gerçekleştirememek.
v.-ya 11b/13
vaṣf (Ar.): Nitelik.
v.++(eylemek) 6a/17, 20a/01
v.+m 6a/16
v.+ında 2a/17, 6b/03, 15a/02
vaşak : İlaç olarak kullanılan bir madde.
v. 25a/09
v.la 25a/05
ve : Ve, ile, dahi.
v. 1b/01, 1b/02, 1b/02, 1b/03, 1b/03, 1b/05, 1b/05, 1b/05, 1b/05, 1b/06, 1b/06, 1b/06, 1b/06, 1b/06, 1b/06

1b/08, 1b/10, 1b/14, 1b/17, 2a/01,
 2a/03, 2a/07, 2a/12, 2a/17, 2b/02,
 2b/03, 2b/07, 2b/16, 3b/04, 3b/12,
 3b/14, 3b/18, 4a/01, 4a/02, 4a/03,
 4a/03, 4a/04, 4a/04, 4a/07, 4a/09,
 4a/09, 4a/10, 4a/10, 4a/10, 4a/10,
 4b/05, 4b/05, 4b/05, 4b/05, 4b/06,
 4b/06, 4b/07, 4b/07, 4b/10, 4b/10,
 4b/11, 4b/14, 4b/15, 4b/18, 4b/19,
 4b/19, 4b/19, 5a/03, 5a/03, 5a/04,
 5a/06, 5a/15, 5a/15, 5a/19, 5b/07,
 5b/15, 5b/19, 5b/19, 6a/01, 6a/11,
 6a/11, 6a/12, 6b/02, 6b/02, 6b/04,
 6b/04, 6b/06, 6b/06, 6b/07, 6b/09,
 6b/09, 6b/11, 6b/12, 6b/12, 6b/13,
 6b/13, 6b/13, 6b/14, 6b/14, 6b/14,
 6b/15, 6b/15, 6b/16, 6b/17, 6b/18,
 6b/18, 7a/01, 7a/06, 7a/06, 7a/06,
 7a/06, 7a/09, 7a/11, 7a/12, 7a/14,
 7a/14, 7a/15, 7a/17, 7a/17, 7a/18,
 7a/18, 7a/18, 7a/18, 7a/18, 7a/19,
 7a/19, 7b/01, 7b/02, 7b/04, 7b/04,
 7b/04, 7b/04, 7b/04, 7b/04, 7b/05,
 7b/05, 7b/06, 7b/06, 7b/06, 7b/07,
 7b/07, 7b/07, 7b/08, 7b/09, 7b/09,
 7b/10, 7b/11, 7b/11, 7b/12, 7b/13,
 7b/18, 8a/02, 8a/03, 8a/04, 8a/04,
 8a/04, 8a/05, 8a/06, 8a/06, 8a/08,
 8a/08, 8a/08, 8a/08, 8a/08, 8a/10,
 8a/14, 8a/14, 8a/14, 8a/17, 8a/17,
 8a/17, 8a/17, 8a/19, 8b/01, 8b/02,
 8b/05, 8b/05, 8b/06, 8b/06, 8b/06,
 8b/07, 8b/07, 8b/07, 8b/08, 8b/08,
 8b/11, 8b/11, 8b/11, 8b/12, 8b/12,
 8b/13, 8b/13, 8b/13, 8b/13, 8b/13,
 8b/14, 8b/14, 8b/14, 8b/14, 8b/14,
 8b/14, 8b/14, 8b/14, 8b/15, 8b/15,
 8b/16, 9a/01, 9a/02, 9a/02, 9a/02,
 9a/02, 9a/03, 9a/04, 9a/04, 9a/04,
 9a/05, 9a/05, 9a/06, 9a/06, 9a/06,
 9a/09, 9a/10, 9a/11, 9a/11, 9a/11,
 9a/11, 9a/11, 9a/11, 9a/11, 9a/12,
 9a/12, 9a/12, 9a/12, 9a/12, 9a/12,
 9a/12, 9a/13, 9a/13, 9a/14, 9a/14,
 9a/15, 9a/15, 9a/15, 9a/15, 9a/15,
 9a/15, 9a/15, 9a/16, 9a/16, 9a/19,
 9a/19, 9a/19, 9a/19, 9b/01, 9b/01,
 9b/01, 9b/01, 9b/02, 9b/02, 9b/02,
 9b/02, 9b/02, 9b/04, 9b/06, 9b/09,
 9b/10, 9b/11, 9b/11, 9b/11, 9b/11,
 9b/11, 9b/11, 9b/11, 9b/13, 9b/15,
 9b/15, 9b/18, 9b/18, 9b/18, 9b/19.

9b/19, 9b/19, 9b/19, 9b/19, 10a/01,
 10a/01, 10a/04, 10a/04, 10a/05, 10a/05,
 10a/05, 10a/05, 10a/05, 10a/06, 10a/07,
 10a/09, 10a/09, 10a/09, 10a/09, 10a/10,
 10a/11, 10a/11, 10a/11, 10a/11, 10a/11,
 10a/11, 10a/11, 10a/12, 10a/13, 10a/13,
 10a/13, 10a/14, 10a/14, 10a/14, 10a/15,
 10a/15, 10a/15, 10a/15, 10a/15, 10a/18,
 10a/18, 10a/18, 10a/19, 10a/19, 10b/01,
 10b/02, 10b/02, 10b/02, 10b/03, 10b/04,
 10b/05, 10b/05, 10b/07, 10b/08, 10b/10,
 10b/11, 10b/12, 10b/12, 10b/13, 10b/16,
 10b/17, 10b/17, 11a/01, 11a/03, 11a/03,
 11a/06, 11a/07, 11a/07, 11a/07, 11a/10,
 11a/12, 11a/12, 11a/12, 11a/13, 11a/14,
 11a/15, 11a/15, 11a/17, 11a/17, 11b/08,
 11b/10, 11b/12, 11b/14, 11b/15, 11b/16,
 11b/19, 12a/02, 12a/05, 12a/10, 12a/13,
 12a/13, 12a/14, 12a/15, 12a/16, 12a/18,
 12a/19, 12a/19, 12b/02, 12b/03, 12b/03,
 12b/03, 12b/04, 12b/05, 12b/05, 12b/05,
 12b/10, 12b/10, 12b/13, 12b/13, 12b/15,
 12b/18, 13a/01, 13a/03, 13a/04, 13a/04,
 13a/04, 13a/05, 13a/05, 13a/05, 13a/05,
 13a/06, 13a/06, 13a/07, 13a/07, 13a/08,
 13a/08, 13a/08, 13a/11, 13a/14, 13a/14,
 13a/14, 13a/15, 13a/16, 13a/16, 13a/19,
 13b/01, 13b/02, 13b/03, 13b/03, 13b/04,
 13b/05, 13b/05, 13b/05, 13b/05, 13b/06,
 13b/07, 13b/08, 13b/09, 13b/09, 13b/09,
 13b/10, 13b/11, 13b/11, 13b/11, 13b/12,
 13b/14, 13b/15, 13b/16, 13b/17, 13b/17,
 13b/17, 13b/19, 13b/19, 13b/19, 13b/19,
 14a/01, 14a/01, 14a/02, 14a/03, 14a/03,
 14a/05, 14a/06, 14a/07, 14a/07, 14a/08,
 14a/08, 14a/08, 14a/08, 14a/08, 14a/10,
 14a/10, 14a/11, 14a/11, 14a/11, 14a/13,
 14a/15, 14a/15, 14a/15, 14b/01, 14b/01,
 14b/02, 14b/02, 14b/05, 14b/06, 14b/07,
 14b/08, 14b/08, 14b/10, 14b/11, 14b/13,
 14b/13, 14b/14, 14b/14, 14b/14, 14b/16,
 14b/16, 14b/18, 14b/18, 15a/03, 15a/03,
 15a/03, 15a/04, 15a/04, 15a/05, 15a/05,
 15a/05, 15a/06, 15a/08, 15a/11, 15a/12,
 15a/14, 15a/14, 15a/15, 15a/15, 15a/15,
 15a/15, 15a/15, 15a/15, 15a/16, 15a/17,
 15b/01, 15b/12, 15b/13, 15b/14, 15b/14,
 15b/16, 15b/16, 15b/17, 15b/17, 16a/01,
 16a/03, 16a/04, 16a/04, 16a/05, 16a/07,
 16a/08, 16a/08, 16a/08, 16a/10, 16a/10,
 16a/10, 16a/10, 16a/12, 16a/14, 16a/15,
 16a/15, 16a/16, 16a/16, 16a/17, 16a/18,

16b/02,16b/02, 16b/03, 16b/03, 16b/06,
 16b/07,16b/08, 16b/08, 16b/09, 16b/09,
 16b/11,16b/11, 16b/12, 16b/12, 16b/14,
 16b/16,16b/16, 16b/16, 16b/17, 16b/17,
 16b/17,16b/18, 16b/18, 16b/18, 16b/19,
 17a/01, 17a/02, 17a/05, 17a/06, 17a/07,
 17a/07, 17a/08, 17a/10, 17a/10, 17a/11,
 17a/11, 17a/15, 17a/17, 17a/19, 17b/02,
 17b/03,17b/04, 17b/04, 17b/08, 17b/11,
 17b/12,17b/15, 17b/17, 17b/18, 18a/04,
 18a/05, 18a/05, 18a/06, 18a/06, 18a/08,
 18a/08, 18a/08, 18a/13, 18a/14, 18a/15,
 18a/16, 18a/17, 18a/17, 18a/17, 18a/18,
 18a/18,18a/19, 18b/02, 18b/02, 18b/03,
 18b/03,18b/05, 18b/05, 18b/05, 18b/06,
 18b/06,18b/07, 18b/07, 18b/08, 18b/08,
 18b/08,18b/14, 18b/14, 18b/15, 18b/16,
 18b/18,18b/18, 18b/18, 18b/18, 18b/18,
 19a/01, 19a/02, 19a/03, 19a/03, 19a/04,
 19a/04, 19a/06, 19a/07, 19a/09, 19a/09,
 19a/10, 19a/10, 19a/10, 19a/11, 19a/14,
 19a/15, 19a/15, 19a/15, 19a/15, 19a/16,
 19a/16, 19a/16, 19a/16, 19a/17, 19b/04,
 19b/04,19b/04, 19b/05, 19b/06, 19b/08,
 19b/08,19b/08, 19b/09, 19b/12, 19b/13,
 19b/13,19b/14, 19b/15, 19b/17, 19b/18,
 19b/19,1dk/01, 20a/02, 20a/03, 20a/03,
 20a/03, 20a/04, 20a/04, 20a/04, 20a/04,
 20a/04, 20a/08, 20a/09, 20a/09, 20a/09,
 20a/11, 20a/13, 20a/16, 20a/19, 20a/19,
 20b/01,20b/01, 20b/01, 20b/05, 20b/05,
 20b/05,20b/05, 20b/08, 20b/11, 20b/14,
 21a/03, 21a/03, 21a/05, 21a/05, 21a/06,
 21a/07, 21a/08, 21a/08, 21a/08, 21a/10,
 21a/11,21a/12, 21a/16, 21b/03, 21b/03,
 21b/06,21b/06, 21b/09, 21b/09, 21b/11,
 21b/12,21b/13, 21b/13, 21b/14, 21b/14,
 21b/15,21b/15, 21b/15, 21b/18, 21b/19,
 22a/01, 22a/06, 22a/07, 22a/08, 22a/09,
 22a/09, 22a/11, 22a/11, 22a/11, 22a/12,
 22a/14, 22a/16, 22a/17, 22a/19, 22a/19,
 22a/19,22b/01, 22b/02, 22b/03, 22b/03,
 22b/06,22b/06, 22b/06, 22b/06, 22b/07,
 22b/09,22b/09, 22b/10, 22b/10, 22b/11,
 22b/11,22b/11, 22b/11, 22b/12, 22b/12,
 22b/12,22b/12, 22b/13, 22b/14, 22b/15,
 22b/18,22b/18, 22b/19, 22b/19, 22b/19,
 23a/03, 23a/03, 23a/03, 23a/04, 23a/04,
 23a/05, 23a/08, 23a/08, 23a/11, 23a/11,
 23a/11, 23a/13, 23a/13, 23a/14, 23a/16,
 23a/16, 23a/17, 23a/18, 23a/18, 23b/01,
 23b/04,23b/05, 23b/05, 23b/05, 23b/14,

23b/14,23b/14, 23b/14, 23b/15, 23b/19,
 23b/19, 24a/01, 24a/03, 24a/05, 24a/05,
 24a/10, 24a/10, 24a/10, 24a/12, 24a/12,
 24a/12, 24a/12, 24a/13, 24a/13, 24a/13,
 24a/14, 24a/14, 24a/14, 24a/15, 24a/16,
 24a/16,24b/01, 24b/03, 24b/03, 24b/03,
 24b/04,24b/05,24b/05,24b/06,24b/06,2
 4b/07, 24b/10, 24b/11, 24b/12, 24b/12,
 24b/13,24b/13, 24b/14, 24b/14, 25a/01,
 25a/01, 25a/05, 25a/05, 25a/06, 25a/07,
 25a/07, 25a/08, 25a/08, 25a/08, 25a/09,
 25a/10, 25a/11, 25a/13, 25a/13, 25a/14,
 25a/14,25a/15, 25a/16, 25b/01, 25b/01,
 25b/02,25b/03, 25b/04, 25b/04, 25b/07,
 25b/09,25b/09, 25b/11, 25b/13, 25b/13,
 25b/13,25b/13, 25b/14, 25b/14, 25b/14,
 25b/14,25b/15, 25b/15, 25b/15, 25b/16,
 25b/16,25b/16, 25b/16, 25b/17, 25b/18,
 26a/01, 26a/01, 26a/03, 26a/03, 26a/03,
 26a/05, 26a/05, 26a/05, 26a/06, 26a/06,
 26a/06, 26a/07, 26a/09, 26a/09, 26a/09,
 26a/10, 26a/11, 26a/15, 26a/16, 26a/16,
 26a/17,26a/18, 26a/19, 26b/03, 26b/03,
 26b/04,26b/04, 26b/06, 26b/06, 26b/07,
 26b/09,26b/10, 26b/11, 26b/12, 26b/13,
 26b/14,26b/15, 26b/16, 26b/18, 27a/02,
 27a/05, 27a/08, 27a/09, 27a/10, 27a/13,
 27a/13

velîkin(Far.): Ama, fakat, ancak.

v. 1b/17, 4a/03, 6b/08, 6b/19, 7b/08,
 8a/19, 13a/03, 14a/04, 18a/12, 26a/19

veyâ (A/F): İle, ya da.

v. 3b/03, 8b/16, 9b/05, 10a/13, 10a/13,
 11a/11, 11b/01, 12b/15, 12b/16,
 12b/18, 13a/13, 13a/14, 13a/15, 13a/15,
 13a/17,13b/02, 13b/02, 13b/04, 13b/10,
 13b/15,13b/16, 14a/15, 14a/19, 15b/18,
 15b/18, 16a/06, 16a/07, 16a/07, 16a/18,
 16b/01,16b/01, 16b/05, 16b/05, 16b/06,
 16b/15, 17a/01, 17a/03, 17a/10, 17a/10,
 17a/11,17a/17, 17b/01, 17b/01, 17b/04,
 17b/05,17b/05, 17b/12, 17b/13, 18a/01,
 18a/01, 18a/05, 18a/09, 18a/10, 18b/02,
 18b/02,18b/09, 19a/08, 19a/10, 19a/11,
 19a/11,19a/17, 19a/18, 19b/06, 19b/06,
 19b/18, 20a/01, 20a/02, 20a/10, 20a/11,
 20b/03,20b/07, 20b/08, 20b/12, 20b/12,
 21a/09,21a/10, 21a/10, 21b/06, 21b/17,
 21b/18, 22a/03, 22a/06, 22a/08, 22a/15,
 22a/16,22b/02, 22b/02, 22b/03, 22b/08,
 22b/14,22b/16, 23a/01, 23a/02, 23a/12,
 23a/13,23b/01, 23b/02, 23b/07, 23b/13,

23b/14, 24a/01, 24a/06, 24a/06, 24a/06,
24a/08, 24b/05, 24b/09, 24b/11, 24b/17,
26a/07, 26a/10, 26a/11, 26b/13, 26b/17

vezir (Ar.): Vezir.
v.-ine 4a/19

vir- : Vermek, göndermek.
v.-di(ad vir-) 6a/09
v.-di(salıvir-) 5a/13, 5a/16, 5b/12
v.-dim(salıvir-) 8a/09
v.-e 11a/11, 15b/15, 16a/07,
21a/07, 27a/16
v.-eler 10b/09, 10b/09, 10b/19, 11a/09,
11a/09, 11b/07, 12a/15, 14b/16, 14b/17,
16a/01, 16a/02, 16a/02, 16b/03, 17b/09,
18a/14, 18b/09, 20a/10, 20b/03, 20b/07,
20b/15, 20b/15, 20b/17, 20b/18, 21a/03,
21a/08, 21a/18, 21b/19, 22a/15, 22b/11,
23a/08, 23a/09, 23a/13, 26a/07, 27a/10,
27a/10, 27a/11
v.-eler(riyāzāt vir-) 11a/04
v.-eler(ta'ām vir-) 22b/11
v.-eler(ta'lim vir-) 27a/03
v.-esi(müste vir-) 12a/03
v.-esin(cevāb vir-) 4a/17, 4b/05
v.-eyin 4b/19
v.-ibdi 6a/15
v.-ibdüm 4b/15
v.-icek 11a/08, 11a/11
v.-in(ta'lim vir-) 5b/04
v.-irdi 5b/14
v.-irler 15a/04
v.-irlerse 27a/09
v.-seler+(salıvir-) 7a/01
v.-ür 14a/15, 20a/02
v.-ür+(nefes vir-) 13b/11
v.-ür+(ta'ām vir-) 20a/01

virme- : Verme işinin gerçekleşmemesi.
v.-ye 19b/17
v.-yeler 19b/10

virme : Verme işi.
v. 15b/12, 20b/17, 26a/04

virme : Verme işi
v.+de 15a/04

vurış- : Kaşılıklı olarak vurmak.
v.-a 20b/05

Y

y : Kitabın onuncu bölümü.
y.+(bab ı y.) 2a/04, 9a/18

yā (Far.): 1.veya
y. 8a/12,
8b/16, 11a/11, 12a/14, 12b/15, 13a/16,
13b/02, 13b/03, 13b/18, 14b/17, 15a/01,
17a/11, 17b/01, 17b/05, 17b/13, 18a/06,
18b/02, 18b/02, 18b/08, 18b/16, 18b/16,
18b/16, 19a/11, 19a/17, 19b/01, 19b/01,
19b/09, 19b/18, 20a/01, 20a/10, 20a/10,
20a/14, 20a/18, 20b/02, 20b/03, 20b/07,
21a/06, 21a/14, 21a/18, 21b/04, 21b/16,
21b/17, 22a/03, 22a/15, 22a/15, 23a/08,
23b/04, 23b/13, 24a/02, 24a/10, 24a/17,
24b/02, 24b/06, 24b/10, 24b/14, 24b/15,
24b/15, 24b/18, 24b/19, 25a/03, 25a/13,
25a/14, 25a/18, 25b/04, 25b/05, 25b/17,
26a/01, 26a/07, 26b/02, 26b/14, 27a/14

2. Kitabın onbirinci bölümü.
y.(bab ı y.) 2a/05, 9b/03

yaban (Far.): Çöl, sahra
y.+da 11a/14
y.bağası : Yabani kaplumbağa
y.+n 15b/09
y.serçeleri : Kır serçesi.
y.+n 17b/08

yād (Far.): Hatırlatma, anma.
y.+kıl- 5b/19, 6a/16, 7b/03, 8b/05,
9a/17, 10a/18, 18b/04, 20a/17, 22b/07,
24a/18, 24b/12
y.+kılubdur-4a/02, 4b/16, 5a/19, 5b/01,
6b/03, 6b/10

yād-gār (Far.): Hatura. anı.
y.+ol- 1b/04, 4a/09
y.+ıdur 5a/18

yağ : Yağ.
y. 13a/08
y.+a 17b/15, 19b/17
y.+ı 17a/05, 17b/15, 19b/17, 23b/16
y.+ın 17a/14, 23b/12, 23b/15
y.+ıyla 14b/12, 15b/10, 17b/15, 21a/19,
24a/02, 24a/06

yağır : Hayvanların sırtında çıkan yara.
y. 21b/17

yağla- : Yağ sürmek
y.-yub 19a/18

yağmacı : Yağma eden.
y. 6a/06

yağmurca : Yağmur gibi
b. 6b/15

yağmurlu : Yağmuru olan, yağmur yağdığı.
y. 12a/16

yahirevag : Hekimlikte kullanılan bir
madde.

y. 21b/16
yāhūd (Far.): Veya
y. 7a/01, 11b/02, 13b/03, 14b/11, 15b/07, 17b/10, 26b/09, 26b/09
Yahyā: Yahya peygamber.
y. 4a/18
y.+nuñ 4a/19
yağ - : Ateşe vermek.
y.-dılar 4b/12
yaka : Giyisilerin boyun kısmına gelen parçası.
y.+sından 6a/02
yakın : Arada az mesafe bulunan, uzak karşıtı.
y. 5a/05, 8a/13, 9a/13, 13a/06
y.+ var- 12a/07
y.+dur 10b/07
y.+ından 4b/18
yaķu : Yakı.
y.+eyle- 24a/15, 26b/17
y.+it- 24a/15, 24a/17, 24a/19, 24b/07, 24b/10, 24b/14
yalan : Gerçeğe aykırı söz, doğru olmayan.
y.+söyle- 4b/06
yalaplat- : Gözünü çabuk çabuk açıp kapamak.
y.-maz 18a/04
yan/n : Taraf, yön, yan.
y.+a 5a/01, 5a/05, 6b/12, 6b/13, 15a/14
y.+dan 5a/17, 18b/15
y.+ın 13a/15, 17a/13
y.+ına 12b/05, 15a/06, 16a/01, 16b/11, 25b/15
y.+ında 8b/18, 16a/06
y.+ındadır 13a/18
y.+ından 13a/17, 14a/07, 22b/19
yanmış : Ateşte yakılmış olan, yanmış
y. 21a/09, 21b/18, 22a/08, 23b/14, 24b/08
ya'nī (Ar.): Yani, sözün kıyası.
y. 6a/09, 9b/15, 11a/10, 16a/11, 16a/17, 17b/07, 18a/16, 20b/01
Yānis (Grek.): Kişi adı.
y. 4b/05
yap- : Oluşturmak, meydana getirmek.
y.-dı 6a/09
yapış- : Sıkıca tutmak.
y.-dı 5a/09
yar- : Keserek açmak.
y.a 18b/15
y.-alar 22b/17
y.+lar 24b/16

yara- : Bir şey için uygun olmak, yaramak.
y.-maz 13a/02, 23b/10, 27a/09
y.-r 8b/12
y.-r -ol 1b/18
y.-sa 9b/15
y.-ya 2a/09, 9a/14, 10b/04, 10b/15, 15a/10
yaradıl- : Yaratılmış olmak, yaratılmak.
y.-ubdur 4a/05
yarama- : Yaramak işinin olumsuz şekli.
y.-ya 15a/10
y.-ya 9a/09
yaramaz : Niteliği iyi olmayan, kötü.
y. 2b/18, 10b/03, 20b/08, 20b/09, y.+ı 9a/08
y.+ıdur 8b/04
y.+ın 1b/05
yārān (Far.): Dost.
y.+lar 1b/03
yarar : Fayda.
y.+ın 1b/05
yaraş- : Yakışmak, layık olmak.
y.-ur 4b/19
yarat- : (Allah) Yoktan var etmek, yaratmak.
y.-dı 4a/01
yardım : Yardım
y.+iste- 10b/13
y.+ıñ 14b/08
yardımcı: Yardım eden.
y. 4b/04
yarım : Yarım.
y. 14b/18, 16a/18, 20b/02, 20b/07, 20b/18, 22b/06, 23a/02
y.+ından 19a/11
yarındası : Ertesi gün.
y. 11b/09, 17a/15, 24a/18
yarmak : Yara.
y.+dan 2b/16
yarpuz: Bir tür nane.
y. 15a/05
yarı : Yarı, yarım.
y.+sın 18b/06, 20b/18
y.+sından 19a/01, 19a/05, 20b/18, 22a/17, 22b/03
yarusunun yarısı : Çeyrek.
y. 20b/17
yāsemin (Far.): Beyaz ve sarı renkli çiçek açan bir ağaç ve bu ağacın çiçeği.
yāsemin yağ: Yasemin çiçeğinden çıkan yağ.
y.+n 26b/02
y.+yla 15b/18, 21a/18, 22a/15

yaşı : Yayvan ve düz.
y. 15a/12

yaş (I) : Canlılığını yitirmemiş, kurumamış, taze.
y. 12a/12, 22a/03, 22a/09, 22b/01

yaş (II) : Ağlandığında gözlerden akan sıvı.
y. 13b/02, 22b/05

yaşıl : Yeşil.
y. 8b/14, 9a/19, 13b/06, 14b/01, 15a/07, 26b/18

yaşlı : Nemli.
y. 24b/06, 24b/07

yavru : bkz.yavru
y. 10b/18

yavru : Yavru.
y.+dan 15b/03
y.+sı 7b/16, 8b/09, 14b/11, 14b/12, 17b/01, 17b/01, 17b/05, 21b/19, 24a/19, 24b/13, 24b/15
y.+sın 5b/03, 12a/05, 12b/13, 15b/11, 19a/19, 20b/07, 20b/12, 21b/14, 21b/15, 22a/11, 22a/15, 22a/16, 22b/11, 22b/16, 23b/14, 23b/14, 24b/04
y.+sına 19b/13
y.+sından 25a/14
y.+sını 21b/01
y.+sinuñ 21a/02
y.+sıyla 18a/14
y.+ya 12b/14
y.+yı 8a/18

yavuz : Kötü. fena.
y. 7a/19, 8b/16, 12a/15, 12a/15, 14a/10, 19b/03
y.+tut- 11b/11
y.+ıdur 7b/09
y.+ın 10a/07
y.adet dut- : kötü alışkanlık edinmek. 2a/12

yavuzluk : Fenalık.
y.+dan 12b/11

yaz : Yaz mevsimi.
y. 10b/05, 21a/08

yaz- : Yazıya dökmek, yazmak.
y.-dılar 6a/12

yeb : Kitabın on birinci bölümü.
y.+(bāb ı y.) 2a/05, 9b/09, 11a/16

yec : Kitabın on ikinci bölümü.
y.+(bāb ı y.) 2a/06, 9b/17

yed : Kitabın on üçüncü bölümü.
y.+(bāb ı y.) 2a/06, 10a/03

yedinci : Yedinci.
y.+de 1b/16

yeg : bkz.yig
y. 10b/15
y.+dür 8a/17, 15a/18, 26a/05, 26a/05, 26a/05
y.+i 22b/13, 25b/18

yeglik : İyilik
y.+in(yegliğin) 2a/04, 9a/14

yeh : Kitabın on dördüncü bölümü.
y.+(bāb ı y.) 2a/06, 10a/06

yeh : Kitabın on yedinci bölümü.
y.+(bāb ı y.) 2a/07,

yer : Yer.
y.+in 6a/03
y.+inden 19a/03, 26b/17
y.deki 15a/11

yerçüçz : Yercik, küçük kara parçası.
y.+dür 6a/08

yeť : Kitabın on sekizinci bölümü.
y.+(bāb ı y.) 2a/08, 10b/06

yetiş- : Ulaşmak, ermek.
y.-eler 11b/17

yev : Kitabın on beşinci bölümü.
y.+(bāb ı y.) 2a/07, 10a/10

yevm (Ar.): Gün.
yevmü'l-ķarar : Karar günü 1b/02

yez : Kitabın on altıncı bölümü.
y.+(bāb ı y.) 2a/07, 10a/17

yezra : İlaç yapımında lullanılan bir madde.
y.ihindi 7a/18

yıkıl- : yıkılmak..
y.-ur 7b/15

yıl : Yıl.
y. 4a/13, 15a/18
y.+da 11b/12

yılan : Yılan.
y. 5a/05, 8b/13, 15b/06, 26b/13
y.+dan 5a/05
y.balıǵı: Yılana benzeyen balığa verile ad.
y.+na(balıǵına) 8a/11, 8a/13

yıllık : Yıllık.
y.+ın 24a/16

yımrda : Yumurta
y. 14b/16, 23b/02, 23b/05, 24a/14, 26a/12, 26a/18, 26b/07
y.+ı 26b/10
y.+sı 7b/18, 7b/18, 7b/19, 26a/07
y.+sinuñ 17b/02, 22a/02, 27a/08
y.aǵı : yumurtanın akışkan beyaz kısmı.

y.+yla 24b/06, 24b/10
yımurtla- : Yumurtlamak.
y.r 8a/14
yırağı (Rum.): Doğan
y. 6b/07
yırtıl- : Yırtılmak
y.-mişdur 13b/02
yi- : Yemek.
y.-di 5b/11, 7a/16
y.-dügi 11a/09, 13b/05, 14a/16, 20b/13,
20b/19, 26a/04, 26a/06
y.-dügin 15a/13, 20a/07, 22a/07
y.-dügince 19a/15, 22b/03
y.-düginden 19a/18
y.-mez 10b/11, 10b/12, 14a/18, 18a/04
y.-mezse 13a/15
y.-miş 8b/01, 8b/03, 17a/01, 20a/02
y.-r 14a/06, 16a/03
y.-rlr 8a/15
y.-rmiş 5a/10
y.-rse 17b/08, 17b/10
y.-se 7a/08, 19b/08
y.-ye 9a/08, 9a/08, 11b/09, 11b/10,
13a/05, 18a/17, 18b/09, 18b/18,
19b/03, 20a/04, 20b/15, 21a/09, 27a/07
y.-yesi 11a/14, 11a/15
y.-yicek 18a/03
yidi : Yedi
y. 23b/18, 25b/05
yidirmek : Yedirme işi.
y.+den 10b/03
yidiür- : Yemesini sağlamak, yedirmek.
y. 12b/14, 15b/10
y.-dükleri 19a/07
y.-e 11a/10, 11b/04, 12a/14, 12b/11,
15b/14, 15b/18, 16a/12, 16a/14,
17a/06, 17a/19, 18b/19, 19a/19, 19a/19,
19a/19, 19b/01, 19b/17, 22a/08,
22a/12, 22b/10, 22b/10, 22b/12,
24a/01, 24a/04, 25a/13
y.-eler 11a/13, 11b/02, 11b/03, 11b/05,
12a/06, 12a/08, 12a/09, 12a/09, 12a/09,
12b/14, 12b/16, 12b/16, 12b/19,
14b/15, 14b/17, 14b/17, 15a/01,
15a/02, 15a/02, 15b/06, 15b/06,
15b/07, 15b/07, 15b/08, 15b/09,
15b/09, 15b/11, 16a/06, 16a/18,
16a/19, 16b/04, 16b/05, 16b/05,
16b/06, 16b/06, 16b/10, 16b/13,
16b/18, 17b/02, 17b/02, 17b/09,
17b/19, 18a/01, 18a/02, 18a/06, 18a/06,
18a/07, 18a/10, 18a/10, 18a/14, 18a/15,

18b/02, 18b/04, 18b/08, 18b/08,
18b/16, 19a/01, 19a/05, 19a/07, 19a/12,
19a/13, 19a/17, 19b/02, 19b/05,
19b/06, 19b/06, 19b/09, 19b/09,
19b/11, 19b/13, 19b/14, 19b/18,
19b/18, 20a/05, 20a/09, 20a/11, 20a/13,
20a/14, 20b/02, 20b/06, 20b/06,
20b/08, 20b/11, 20b/12, 21a/03,
21a/03, 21a/05, 21a/10, 21a/10, 21b/01,
21b/01, 21b/15, 21b/18, 22a/06,
22a/06, 22a/14, 22a/16, 22a/17, 22b/02,
22b/02, 22b/03, 22b/03, 22b/06,
22b/08, 22b/14, 22b/15, 22b/16,
22b/16, 23a/02, 23a/05, 23a/06, 23a/08,
23a/12, 23a/12, 23a/13, 23a/14, 23a/15,
23a/16, 23a/18, 23a/18, 23b/01,
23b/02, 23b/02, 23b/14, 24a/04,
24a/07, 24a/08, 24a/11, 24a/16, 24b/04,
24b/08, 24b/08, 24b/08, 24b/13,
24b/15, 24b/19, 24b/19, 25a/08,
25a/13, 25a/15, 25a/16, 25a/16, 25a/19,
25b/05, 26a/07, 26a/14, 26b/02,
26b/05, 26b/07, 26b/09, 26b/09,
26b/10, 26b/11, 26b/13, 26b/13,
26b/14, 27a/08, 27a/09
y.-esi 11a/09
y.-esin 16b/10
y.-ler 10b/18, 16a/13
y.-mez 18a/08
y.-mişlerimiş 18b/10
y.-ür 20a/02, 21a/17
y.-ürler 15a/07
y.-ürlerse 11b/11, 16a/07
yidiürme- : Yemesine engel olmak, yedirmeek.
y.-yeler 11b/05, 11b/10, 11b/11,
19b/14, 20a/06
yidiürmek : Yedirme işi.
y. 21a/02
yig : iyi
y. 10a/05, 11a/18, 11b/06
y.+dür 2a/06, 2a/17, 10a/03
yigi : İyisi
y. 21a/12
yigirmi : Yirmi
y. 23a/13, 23a/16
yigrek : Daha iyi, üstün.
y. 4a/16, 6a/16, 10a/08, 10a/12, 12b/07
y.+dür 6a/13, 8a/03, 10a/02, 10a/17,
11a/12, 22a/17
y.+i 8a/07, 9a/08, 10a/12, 13a/19
y.+i(yigregi) 5a/14, 9b/04, 9b/18,
15b/10

y.+in(yigregin) 2a/05, 9b/03
y.+indedür 26a/02
y.+indedür(yigregindedür) 3b/10
y.+inün(yigreginin) 2a/06, 10a/06
yil : Yel
y. 2b/10, 2b/14, 3a/04, 3a/07, 3a/10, 3b/01, 10b/05, 12b/08, 13b/18, 13b/19, 14a/02, 14a/11, 15b/01, 16b/03, 18a/12, 18a/13, 19b/14, 19b/15, 21b/13, 21b/13, 22a/10, 22a/11, 23a/06, 23a/06, 24b/01, 24b/02, 25a/19
y.+den 2b/01, 2b/02, 16a/09, 16a/09, 16a/14, 16a/15
y.+dendür 13b/16
y.+e 14a/07
y.+ne 13b/18
yime- : Yeme işini yapmamak, yememek.
y.-din 18a/13
y.-dügin 15a/13
y.-ye 11a/11, 17b/10, 24a/12
yimek : Yeme işi.
y.-i 19a/16
y. 11b/12
y.+den 17b/10, 20b/16, 21b/03
y.+e(yimege) 5a/09, 5b/08, 7a/08, 7a/13
yine : Yeniden, tekrar.
y. 7a/11, 11a/05, 13b/14, 15a/13, 19b/12, 20a/04
yinerbaş : Gittikçe oyulup derinleşen yara.
y. 2b/07, 2b/08, 3a/04, 3a/06, 14a/17, 14a/18, 17b/11, 17b/11, 18a/03, 21b/08, 21b/08, 22a/04, 22a/05
yir : Yer.
y. 5b/10, 7a/03, 14a/17, 14b/04, 15a/13, 16b/03, 27a/16
y.+de 8a/01, 8a/06, 8b/11, 8b/16, 9a/18, 10b/13, 11b/14, 11b/18, 15a/12, 17a/06, 21b/17, 23b/09, 25b/01
y.+den 9b/13, 9b/14, 11a/18, 12b/03, 25a/17, 25b/06, 27a/04
y.+e 6a/06, 7a/09, 7a/10, 9b/07, 12b/05, 15a/16, 18a/01, 23b/18, 24b/07
y.+i 5a/11, 6a/08, 17b/08, 24b/06
y.+in 19b/01, 23b/10, 25b/11
y.+inde 25a/07
y.+inden 24b/05
y.+ine 17b/06, 21b/12, 23b/07, 27a/10
y.lü yirine 13a/07
y.+nc 5a/06
y.+ni 22a/01, 25a/11

yit- : Yetişmek.
y.-di 5a/13, 5a/16, 5b/12
yitme- : Yetişemedi.
y.-ye 15b/15
yiyegen : Yiyen
y. 9a/11, 9b/02, 10a/01
yoğ : Yok, var karşıtı.
y.+(idi) 6a/19
y.+sa 14b/14
yoğun : Kalın, etli
y. 7a/06, 7a/19, 7a/19, 7b/04, 7b/05, 7b/06, 8a/08, 8b/10
yoğur- : Hamur haline getirmek için karıştırmak, yoğurmak.
y.-a 19a/06, 23b/05
y.-alar 17b/14, 20b/16, 23a/15, 23a/16, 24a/14, 24a/15, 24b/06, 24b/07, 24b/10, 25a/01, 25a/15, 25b/03, 26b/05, 26b/12, 26b/16, 26b/19, 27a/05
yok : bkz. yoğ
y. 5b/08, 13b/10, 16a/04
y.+dur 1b/17, 4a/16, 6b/19, 7b/08, 7b/14, 15a/03, 15b/04, 1dk/01
yol : Yol
y.+a 18b/10
y.+da 18b/10, 21a/15
y.+dan 8a/19
yol- : Çekerek yerinden çıkarmak.
y.-a 11a/14, 22a/05
y.-ar 24b/18
y.-arsa 14a/11
y.-dı 5b/08
y.-dıysa 21a/05
y.-sa 14a/09
yolcuğaz : Küçük yol
y. 15a/11
yolmak : Yolma işi.
y. 12b/08
yoluk : Yolunmuş.
y. 9b/01
yon- : Yontmak.
y.-alar 15a/11
yonca : Çayır otu.
y. 12a/12, 18a/05
yu- : Yıkamak.
y.-ya 12a/13, 15a/09, 15b/14, 17b/13, 21b/11, 21b/11, 23b/04, 23b/05
y.-yalar 15a/01, 23b/16, 25b/05, 26a/18, 26b/04
yükacuk : İncecik.
y. 25a/12

yukarı : Yukarı.
y. 7a/04, 14a/08, 18a/18

yum- : Kapatmak.
y.-a 16b/17, d.k
y.-ar 13b/02, 13b/09, 14a/13, 16a/04, 17b/12
y.-arlar 13b/08
y.-arsa 14b/05
y.-sa 13b/16
y.-ucak 23b/09

yumma- : Yumma işini yapmamak.
y.-ya 19b/16

yumru : Yamuk.
y. 13a/05

yumşa- : Yumuşamak.
y.-ınca 23b/15

yumşak : Yumuşak.
y. 9b/01, 10a/11, 13a/05, 13b/05, 14b/15, 15b/10, 17b/03, 17b/14, 19a/05, 19a/06, 21a/07, 21b/12, 22b/02, 22b/06, 22b/12, 23a/12, 23a/13, 23a/16, 23a/18, 24a/03, 24a/14, 24b/03, 24b/07, 24b/10, 25b/01, 25b/03, 25b/06, 25b/10, 26a/10, 26b/06, 26b/19, 27a/13

yumşaklık : Yumuşak olmak.
y. 13a/19

yumşat- : Yumuşamasını sağlamak.
y.-a(yumşada) 24a/19

yun- : Yikanmak.
y.-alar 25b/11
y.-ıcağ 14b/05

yunmak : Yikanma işi.
y.-a(yunmağa) 15a/10

Yunân : Yunan halkından olan.
y. 4a/11, 6a/10, 9a/07, 13a/18, 15a/10
y.+ın 9a/10, 14b/09

Yunân dili : Yunanca
y.+nden 4b/13

Yunân ili : Yunanlıların yaşadığı yer.
y.+nde 4b/17

Yunânî : Yunanlı.
y.+ler 6a/12, 13a/11, 14b/13
y.+lerde 5b/15

yunus balığı : Yunus balığı.
y. 6a/05

yurtuk : Yırtılmış olan.
y.purtuk ol- : Parçalanmak. 23a/07

yuva : Yuva
y. 12b/10
y.+da 8b/09
y.+dan 8a/18, 10b/18

yüce : Yüksekbüyük, ulu.
y. 8a/08, 9a/15, 9b/18, 10a/13

yügrük : Hızlı giden, koşan.
y. 7a/09, 9a/04
y.+i 25b/17

yüksek : Yüksek, yüce.
y. 7a/11, 7b/04, 8b/14, 8b/18, 10b/14

yüfi : Kuş tüyü.
y. 2b/06, 17b/03, 17b/03, 21b/12
y.+din 15a/10
y.+e 18a/11, 23b/15
y.+i 3a/03, 3a/05, 3a/14, 3a/15, 3a/15, 3b/03, 7b/14, 8b/19, 9a/02, 10a/02, 15a/04, 17b/04, 21a/12, 21b/08, 21b/09, 22a/01, 22a/02, 22a/02, 23b/06, 23b/07, 23b/08, 23b/11, 23b/11, 23b/12, 23b/13, 23b/13, 23b/16, 23b/17, 23b/17, 23b/18, 25a/01
y.+in 3a/13, 10b/03, 15a/09, 15b/04, 15b/09, 18a/17, 21b/08, 21b/09, 21b/10, 21b/10, 23b/07, 23b/10, 23b/10, 23b/15, 23b/15, 24b/17, 24b/18, 25a/02
y.+inde 3a/02, 21a/11
y.+iyle 27a/04
y.+le 18a/11
y.+ler 11a/11, 11a/14
y.+leri 8a/03, 8b/07, 9a/16, 12b/07, 14b/02, 15a/17, 15b/10, 16a/16, 20b/05, 23a/03
y.+lerin 3a/01, 12b/08, 13a/04, 13b/03, 13b/03, 13b/06, 13b/08, 13b/19, 14a/02, 14a/02, 14a/09, 14a/10, 14a/11, 14a/17, 15a/09, 16a/04, 18a/16, 20a/02, 21a/04, 21a/04, 22a/05, 23a/11, 23b/04, 25a/03
y.+lerinden 7b/14, 13a/08
y.+lerine 15a/05
y.+lerini 23b/10
y.+lerinin 8a/02, 13a/07, 13a/15
y.+lü 8a/07, 9a/16
y.+üni 21a/05

yünlēn- : Tüylene miş
y.-miş 23b/13

yünlü : Yünü olan.
y. 10a/11

yürek : Yürek.
y.+i(yüregi) 25a/13
y.+in 25a/13

yürü- : Yürümek.
y.-rken 4b/17, 5b/16, 6a/08

y.-ye 12a/06
yüz : Yüz, çehre.
 y.+döndür- 2a/11, 12a/04, 12a/04
 y.+i 8b/12, 9a/14, 15b/17, 26a/01
 y.+in 12b/05
 y.+inde 24b/11
 y.+ünde 10b/04
yüz : Sayı adı.
 y.1b/17
yüzerlik : Üzerlik otu.
 y. 24b/02

Z / Ž / Ž

z : Kitabın yedinci bölümü.
 z.+(bāb ı z.) 2a/03, 9a/03
zac (Ar.): Hekimlikte kullanılan bir madde,
 demir sülfat.
 z. 26b/06, 26b/18
za'ferān (Ar.): Safran.
 z. 17a/07, 19b/09, 23a/17
 z.+a 17a/06
 z.+ı 25a/01, 26b/02
 z.+la 24a/17
 z.şekeri : Safran şekeri.
 z. 25b/01
zağallık : Kurnazlık.
 z.+ından(zağallığından) 8b/02
zağar : Bir av köpeği cinsi.
 z. 5a/15, 5a/17, 5a/18
zahm (Far.): Yara.
 z. 17a/01, 21b/03
zahmet (Ar.): Sıkıntı
 z. 7a/03, 12a/11
 z.+çek- 11b/18, 12a/02
 z.+çeküb dur- 1b/04
 z.+görme- 10a/06
 z.+den 19a/16
 z.+e 8b/15, 9b/11
zahmetsüz: Sıkıntısız.
 z. 6a/19
 z.+dür 11b/12, 11b/14, 11b/19
zā'if : (Ar.) Zayıf.
 z. 2b/19, 10b/09, 16b/15, 18a/04,
 18b/18, 23b/13
 z.+ol- 20b/19, 20b/19, 21a/12
 z.terkib : zayıf yaratılışlı. 6b/08, 7b/10
zā'iflik : Zayıf olma durumu.
 z.+ınuñ(zā'ifliğınuñ) 14b/09
zaman : İçinde bulunulan an, devir.
 z.+da 7a/03, 7b/15
 z.+dan 5b/09, 20a/06

z.+ımızda 8a/01
 z.+ında 4a/08, 4a/12, 4a/13
zamāne : Şimdiki zaman.
 z. 4b/01
zātū'l-cenb (Ar.): Akciğer zarı iltihabı.
 z. 19a/09
zāyif (Ar.): Zıyan
 z.+(zāyif olma-) 1b/07
zebūn (Far.): Zayıf, güçsüz.
 z.+ eyle- 11b/08
 z.+it- 11b/09
zebūn-gür : bkz. Zebūn-küş
 z.+ol- 12a/10
zebūn-küş : Düşkünü ezen.
 z. 12a/03
Zekerıyyā: Zekerıyya peygamber.
 z. 4a/17, 4a/19
zeme (Far.): Bir cins kartal.
 z.+dür 8a/07, 10a/12
zemh (Ar.): Bir tür avcı kuş.
 z. 6b/17
zencebāl (Ar.): Hindistan'da yetişen
 hekimlikte kullanılan bir bitki, baharat.
 z. 16a/18, 18a/13, 22a/11, 22b/11,
 23a/08
 25a/19
 z.+den 23a/04
 z.+i 19b/18
zencefir : bkz. zencebāl
 z.19b/13
zengüle pāy (Far.): Yırtıcı kuşların paçalı
 olanlarına verilen ad.
 z. 6b/04
zerdālū (Far.): Sarı erik, zerdali.
 z. çekirdegi yağı
 z.+yla 17b/13, 17b/14
 z.yaprağı
 z.+nın 22a/03
zer-i mihir (Far.): Hekimlikte kullanılan bir
 madde.
 z. 23b/12
zerrin-maḥal (Far.): Sarı ve parlak görünümlü.
 z. 8b/07
zeyt (Ar.): Zeytin.
 z. 18b/08, 22a/01, 23b/06, 24a/01,
 24a/01, 24b/08, 25a/06, 26a/16, 26a/18,
 27a/15
 z.+e 14b/15
 z.+i 23b/17, 24a/01
 z.+le 14b/17, 20b/16, 21b/18, 22a/08,
 23b/02, 26a/05, 26a/07, 26b/16
 z.yağı : Zeytin yağı.

z. 23b/10, 25b/07
z.+yla 16b/10, 16b/12, 23b/14, 26a/06
zeytün(Ar.): Zeytin.
z. 19a/06, 25a/16
zernîh(Ar.): Sıçanotu, arsenik.
z. 12b/11, 17b/06, 19a/12, 22b/06,
23a/17, 26b/15
z.+ı 23a/05
zift : Kara sakız, hekimlikte kullanılır.
z.+i 16a/11, 24a/01
z.+in 16a/11
zükām(Ar.): Nezle
z.ı 16a/16
zihin (Ar.): Zihin, anlayış.
z.inden(zihninden) 4a/04
z.+ine(zihnine) 1b/18
zıkr (Ar.): Anmak.
z.+olun- 6b/06
zîrā (Far.): Çünkü.
z. 1b/04, 4a/04, 4b/01, 7b/15, 7b/15,
11a/08, 11a/13, 11b/14, 12b/06,
15a/10, 17a/13
ziyān (Ar.): Zarar.
z.+eyle- 4b/09, 10b/01
z.+ın 1b/06
zîrek (Far.): Anlayışlı, uyanık.
z. 1b/17, 8b/08
z.+ler 4a/04
z.+le 1b/06
z.+leri 7b/09
zîreklik : Uyanıklık, zekilik.
z.+in(zıyrekligin) 2a/03, 2a/04, 8b/05,
9a/09
zuğrāş(Far.): Kürk kıvrıntıları.
z. 17a/03
Zü'l-Kameyn(Ar.): Büyük Iskender.
z.+den 4a/13
zülfi (Far.): Saç.
z.+e 7b/14

KAYNAKÇA

- AKALIN**, Haluk Şükrü. Saltuk-nâme I-II. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.
- ANABRİTANİCA**. “Doğancılık” 4.c. 358.s.
- AND**, Metin. “XVI. Yüzyılda Av ve Avcılık”, Hayat Tarih Mecmuası, Sayı:12, Ocak 1970.
- ARAT**, Reşit Rahmeti. Kutadgu Bilig III, İndeks (Neşre hazırlayanlar: Kemal Eraslan, Osman Sertkaya, Nuri Yüce), İstanbul 1979.
- ATALAY**, Besim. Divan ü Lugati’t-Türk dizini IV, Ankara 1986.
- BAYTOP**, Turhan. Türkçe Bitki Adları Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara 1994.
- BÜYÜK LAROUSSE**. “Bâznâme” 3.c. 1434.s. İstanbul,1986
- BİLGE**, (Kilisli) Rıfat. “İstanbul Kütüphanelerinde Bulunan Bâznâmeler”, Türkiyat Mecmuası, c.VII – VIII/2, 1945.
- CAFEROĞLU**, Ahmet. “Türklerde Av Kültü ve Av Müessesesi”, VII. Türk Tarih Kongresi Ankara 25-29 Eylül 1970 (Kongreye Sunulan Bildiriler), c.I, Ankara 1972.
- DEVELLİOĞLU**, Ferit. Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara 1970.
- DİLÇİN**, Cem (Haz.). Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara 1983.
- DOĞAN**, D. Mehmet. Büyük Türkçe Sözlük, Beyan Yayınları, İstanbul 1988.
- ERDEM**, Sargon. “Av”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c.IV, İstanbul 1991.
- ERGÜZEL**, M. Mehdi. “Türk Dünyasının Folklor ve Etnografyasında Süs Unsuru Olarak Kullanılan Bazı Kuşlar”, TDA II/8, 1980, s. 83-95.
- GEMALMAZ**, Efrasyap. Erzurum İli Ağızları (İnceleme, Metin, Sözlük ve Dizinleri) I-II, III, Erzurum 1978
- GÜLENSOY**, Tuncer. Türkçe Yer Adları Kılavuzu, TDK Yayınları, Ankara 1995.
- GÜLSEVİN**, Gürer. Eski Anadolu Türkçesinde Ekler, TDK Yayınları, Ankara 1997.

- IŞIK, Ahmet.** Osmanlı Devlet’inde Avcı Kuş Yetiştiricilerinin Statüsü, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1986.
- IŞIK, Ahmet.** “Avcı” DİA 1.c. 114.s.
- KARAMANLIOĞLU, A. Fehmi.** Seyf-i Sarayı, Gülistan Tercümesi, İstanbul 1978.
- KIRBAÇ, Selçuk.** Hayâtü’l-Hayevân, İnceleme-Metin-Sözlük, Doktora Tezi, Sakarya 1999.
- MIHÇIOĞLU, Cemal.** Türk Hekimlik Dili, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.
- ÖGEL, Bahaeddin.** “Avcılık” TA 4.c. 251-255.s.
- ÖZCAN, Abdülkadir.** “Bâznâme”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, c.V, İstanbul 1992.
- ÖZÖNDER, F. Sema Barutçu.** Ali Şîr Nevâyî, Muhakemetü’l-Lûgateyn, TDK Yayınları, Ankara 1996.
- REDHOUSE, Sir James.** Turkish and English Lexicon, İstanbul 1992.
- ROOS, E. Denison,** Kuş İsimlerinin Doğu Türkçesi Mançuca ve Çince Sözlüğü (Çev: Emine Gürsoy-Naskali), Ankara 1994.
- STEİNGASS, F.,** Persian-English Dictionary (Sixth Impression), London 1977.
- Şemseddin Sami.** Kamus-ı Türkî, İstanbul 1996.
- ŞÜKRÜ, Ziya.** Farsça Türkçe Lûgat, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1984.
- TDK,** Türkçe Sözlük, (7. Baskı), Ankara 1983.
- _____, Derleme Sözlüğü, I-XIII, Ankara 1978
- _____, Tarama Sözlüğü, I-VIII, Ankara 1977
- _____, Yeni Tarama Sözlüğü (Düzenleyen: Cem Dilçin), Ankara 1983.
- TİMURTAŞ, F.Kadri.** Eski Türkiye Türkçesi, İstanbul 1977.
- TOPALOĞLU, Ahmet.** Muhammed b. Hamza, XV. Yüzyıl Başlarında Yapılan “satır arası” Kur’an Tercümesi, İstanbul 1978.
- YALGIN, Ali Rıza.** “Doğanla Avcılık”, Ülkü Halk Evleri Mecmuası, III/27, 1949.

Ö Z G E Ç M İ Ş

Doğum Tarihi : 12.09.1978

Doğum Yeri : Bursa/Osmangazi

Lise Öğrenimi : Bursa Malcılar Lisesi

Üniversite Öğrenimi : Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (1995-1999)

Yüksek Lisans : Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı (1999-...)

Mesleki Tecrübesi : Kartal Vali Erol Çakır Ticaret Meslek Lisesi'nde bir yıl Edebiyat Öğretmenliği (1999-2000), Vali Erol Çakır Ticaret Meslek Lisesi'nde Müdür Yardımcılığı(2000-2001), Vali Erol Çakır Ticaret Meslek Lisesi'nde Müdür Baş Yardımcılığı (2002-...)

اولدوغندورام — فوج بولمق قوباجيكيروبئروكئورام — قىچ نكك
 كولكلهبيتلورئورام — فوج بولمق نالقدصقروغئورام — قىچ
 نكك بولمق كؤكؤر قودروغئورام — قىچ بولمق وئقشروئورام — قىچ
 قىچ نكك بولمق قودروغئورام — قىچ بولمق قاراققودروغئورام — قىچ
 اولدوغندورام — فوج بولمق قوباجيكيروبئروكئورام — قىچ نكك
 كولكلهبيتلورئورام — فوج بولمق نالقدصقروغئورام — قىچ
 نكك بولمق كؤكؤر قودروغئورام — قىچ بولمق وئقشروئورام — قىچ
 قىچ نكك بولمق قودروغئورام — قىچ بولمق قاراققودروغئورام — قىچ
 اولدوغندورام — فوج بولمق قوباجيكيروبئروكئورام — قىچ نكك
 كولكلهبيتلورئورام — فوج بولمق نالقدصقروغئورام — قىچ
 نكك بولمق كؤكؤر قودروغئورام — قىچ بولمق وئقشروئورام — قىچ
 قىچ نكك بولمق قودروغئورام — قىچ بولمق قاراققودروغئورام — قىچ

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible]

1990

[illegible]